

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת בא

לקראת שבועת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 363

פנינים לפרשת בא

"עשיתי איתם פשרה...", סיפר הרב בעדני, **"אני עכשיו אגזור שהיא תזכה לילד, אבל אני הרי יודע שלגזירה שלי אין שום כח, לכן אני אומר שזה יהיה בתור ברכה בלבד, אתם טועים לחשוב שאני צדיק ושיש לי כח לגזור, אז אני גוזר על דעתכם..."**

פעיל 'אחינו' הרה"ג ר' ישראל דחבש, מספר על הקשר המיוחד שלו עם מרן הגר"ש בעדני, ועל הענווה יוצאת הדופן של הרב זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

כבר יותר מ-20 שנה שהרב ישראל דחבש פעיל בארגון אחינו, ובמסגרת הפעילות הוא חווה אינספור אירועים מעניינים שעל כל אחד ואחד מהם היה אפשר לכתוב ספר שלם.

לצד הפעילות הענפה ב'אחינו' יושב הוא ועומל בתורה בספסלי בית מדרשו שהקים מרן שר התורה והענווה הגר"ש בעדני זצ"ל, ובמשך שנים רבות היה דבוק בו בלב ונפש, והיה אחד האנשים הקרובים ביותר אל הרב. זאת, כך מספר לנו הרב דחבש, הודות לעצם העובדה שהוא משמש כפעיל קירוב ב'אחינו', תחום שהיה קרוב במיוחד ללבו הטהור של מרן הגר"ש בעדני זצ"ל.

"ההיכרות שלי עם הרב החלה כשהייתי תלמיד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה שבירושלים", מספר הרב דחבש.

"שנים קודם לכן עמדו בראשות הישיבה מרן חכם שלום כהן זצ"ל יחד עם מרן הרב בעדני זצ"ל. בהמשך עבר הרב בעדני לבני ברק להקים בה מוסדות תורה לבני עדות המזרח, ולבקשתו של חכם שלום כהן, הוא היה בא מדי שבוע כדי לסייע לו בהנהגת הישיבה בירושלים.

"כשאני למדתי ב'פורת יוסף' הרב בעדני כבר לא היה ראש הישיבה, אבל היה מגיע כל שבוע ביום רביעי. את הלילה הוא היה עושה בירושלים, בישיבה, ורק ביום חמישי היה חוזר לבני ברק.

"בישיבה היה מוסר שיעורים ושיחות חיזוק, וכך נוצר הקשר הראשוני. לא הייתי מתייעץ איתו באותם ימים, זה היה קשר

מרחוק, אהבתי לשמוע אותו, לפעמים הייתי ניגש אחרי השיעור לומר תודה ולשאול את הרב איזו שאלה מעניין השיעור, אבל לא מעבר לזה.

"במיוחד חקוקות בעצמותי הדרשות שהיה אומר מדי שנה ביום הכיפורים, לפני תפילת נעילה. הרב זצ"ל היה עולה להתפלל נעילה כשליח ציבור, ולפני שפתח בתפילה הוא היה אומר דברי כיבושין. "היה מסר אחד שהוא היה חוזר עליו מדי שנה בשנה: "אנחנו עכשיו ביום כיפור לפנות ערב", הוא היה אומר, "אתם התפללתם במנחה של ערב יום הכיפורים, בתפילת ערבית, שחרית, מוסף

פעיל 'אחינו' הרה"ג ר' ישראל דחבש, עם מרן הגר"ש בעדני

שמים, אז בגלל מלגה כספית אני מוותר על כל זה ולומד בכולל הסמוך?
"לקחתי את הגמרא שלי ועברתי ללמוד אצל הרב בעדני, בלי לקבל מלגה. בטחתי בקב"ה שלא יעזוב אותי, גם אם אין לי מלגה מהכולל.
"במקביל התחלתי לעסוק בקירוב רחוקים, במסגרת ארגון 'אחינו'. מדי פעם היו לי שאלות גם בהלכה וגם בהשקפה, הקשורות לנושא הזה. הייתי שואל את הרב בעדני, וגיליתי דבר מדהים: הרב בעדני מוכן לתת את כל אשר לו כדי לקרב רחוקים! הנושא הזה היה מאוד מאוד קרוב ללבו, בכל פעם שבאתי אליו לשאול אותו שאלה, תמיד היה לו זמן, הוא היה מדריך אותי בפרוטרוט, והיה מבקש ממני שאספר לו מדי פעם איך זה מתקדם ומה המצב.
"מאז נעשיתי יותר ויותר קרוב אליו, הוא קירב אותי ואהב אותי מאוד, רק בגלל העניין הזה של קירוב רחוקים.
"אחרי שהבאתי לפניו כמה אברכים שהתקרבו על ידי בסייעתא דשמיא והפכו לאברכים בני תורה, הרב בעדני לא ידע את נפשו, איזה אושר ושמחה, מאז הוא קירב אותי אפילו יותר ואמר לי שאני צריך לתת את כל הכוחות שלי כדי להעמיד עוד ועוד בעלי תשובה. מאז, כל פעם שביקשתי ממנו שקשור ל'דרשו' ול'אחינו', הוא היה נעתר בשמחה.
"הייתי מביא אליו נערים צעירים שאין להם שום היכרות עם

ומנחה, כל אחד ואחד התפלל על ענייניו האישיים, וכל התפילות שלכם התקבלו! עכשיו, את תפילת הנעילה תקדישו בבקשה לכלל ישראל. אתם כבר מסודרים, כבר התפללתם על עצמכם, עכשיו תתפללו על כלל ישראל, על כל אותם יהודים שלא יודעים להתפלל על עצמם, על עם ישראל בכללותו שיזכה לשנה טובה ומבורכת, שנה בלי אסונות ובלי פגעים רעים, שנה של גאולה וישועה".

"הדרשה הזאת היתה חודרת לנו לעצמות, ואחריה תפילת הנעילה היתה נראית אחרת לגמרי, כל בניין הישיבה רעד מכח התפילות הללו, אחרי דברי הכיבושין של הרב זצ"ל".

קירוב רחוקים

"כשהתחנתי ועברתי לגור בבני ברק, חיפשתי כולל אברכים בבני ברק להיכנס אליו. ניגשתי לחכם שלום כהן זצ"ל שהיה ראש הישיבה ואתו הייתי מתייעץ ושאלתי אותו, לפי מה אדע איך לבחור כולל?

"אמר לי חכם שלום זצ"ל, אתה תבחר כולל שבראשו עומד תלמיד חכם בעל שיעור קומה!", כמו שאומרים חז"ל 'עשה לך רב'.

"אחרי כזאת תשובה די היה ברור לי לאיזה כולל אני רוצה להתקבל. הלכתי לכולל של הרב בעדני, ביקשתי לדבר עם ראש הכולל, ניגשתי למרן זצ"ל ואמרתי לו, הרב, שלום, אני רוצה להיכנס לכולל של כבודו לפי המלצתו של חכם שלום כהן...

"הרב בעדני שמע את בקשתי והשיב לי תשובה שענתה רק על מחצית מהבקשה שלי: "הכולל שלי כבר מלא עד אפס מקום", אמר לי הרב, "אנחנו כבר לא יכולים לקבל אברכים נוספים לצערי. אבל יש כאן עוד כולל, בסמוך, הכולל של הרב יזדי, שם יש מקום לאברכים חדשים, אני ממליץ לך שתלמד אצלו בכולל".

"שני הכוללים היו צמודים, למדנו בנפרד, אבל היה קשר בין האברכים. הרב בעדני היה מוסר אז שיחה קבועה בכולל שלו פעם בשבוע, ופעם בשבוע הייתי מדי יוצא מהכולל שבו למדתי בשעה 12 וחצי בצהריים, והולך לכולל הסמוך כדי לשמוע את הרב בעדני. כך הייתי דבק בו ושותה בצמא את דבריו.

"אחרי תקופה אמרתי לעצמי, מה זה? נכון שהרב יזדי גם הוא תלמיד חכם מובהק ואשרי מי שזוכה ללמוד תורה מפיו, אבל אני הרי מקושר עם הרב בעדני עוד מאז שלמדתי בישיבה, אני מרגיש שהדמות שלו משפיעה עלי, אני רק מסתכל עליו ומקבל יראת

המשך בעמוד 28

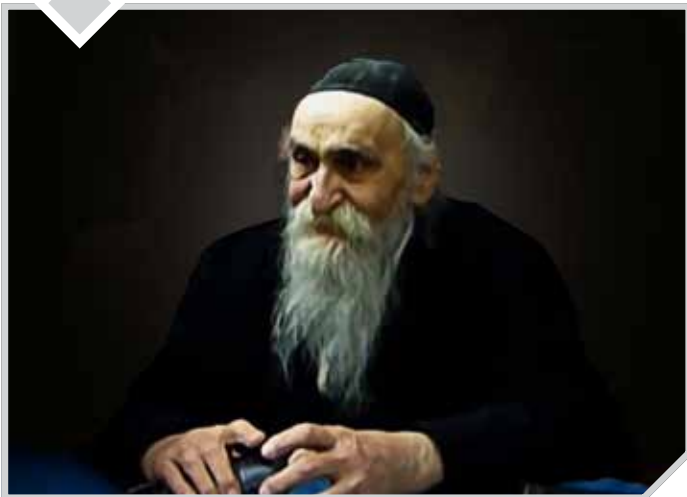
גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעני"נ הרה"ח בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

רבי אברהם נובוגרוצקי הביט מבעד לדלת הפתוחה למחצה, והבחין שרבינו עסוק עם כספים בכובד ראש, מונה שטרות, מכניס למעטפות, כך במשך זמן ניכר. משהביע על כך את פליאתו מאוחר יותר, הסביר לו רבינו שאלו דמי המלגה של האברכים, שהכנתם לקראת ה'חלוקה' מצריכה כמובן ריכוז וכובד ראש, שלא לבוא לידי טעות של חסר או יתר. אחר הוסיף ואמר לו: "איך בין אלעס [-אני עושה הכל], הן ראש ישיבה, הן משגיח, הן מנהל, וגם - שמש"...

טיפה מהים מדרכי הנאצלות של מרן רבי משולם דוד הלוי סאלאוויציק צוק"ל

"וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָתָר" (שמות י"ג, י"ד)

סיפר אחיינו רבי אברהם נובוגרוצקי שליט"א, שכאשר הזדמן פעם לביתו באחד מימות החול, נאמר לו להמתין לרבינו בחדר השני עד שיוכל להתפנות מעיסוקיו. משהמתנה נמשכה זמן ארוך מן הרגיל, הביט מבעד לדלת הפתוחה למחצה, והנה הוא מבחין שרבינו עסוק עם כספים בכובד ראש, מונה שטרות, מכניס למעטפות, ושוב סופר, כך במשך זמן ניכר. משהביע על כך את פליאתו מאוחר יותר, הסביר לו רבינו שאלו דמי המלגה של האברכים, שהכנתם לקראת ה'חלוקה' מצריכה כמובן ריכוז וכובד ראש, שלא לבוא לידי טעות של חסר או יתר.

אחר, הוסיף ואמר לו: "איך בין אלעס [-אני עושה הכל], הן ראש ישיבה, הן משגיח, הן מנהל, וגם - שמש"...

בתגובה לדברים אלו, פתח אחיינו וסיפר לו מעשה נפלא, ששמע מהג"ר מרדכי אליפנט - ראש ישיבת איתרי. היה זה כשר' מרדכי הגיע להיבחן לישיבת 'בית התלמוד' בארה"ב בימי בין הזמנים, וכאשר חיפש את ראש הישיבה הג"ר לייב מאלין, מצא אותו מנקה את חדרי השירות, מטאטא ושוטף. הוא היה אחוז תדהמה. לראות מחזה כזה, ועוד באמריקה... ר' לייב שהבחין במבע פניו הפטיר כלפיו:

"כאשר אסיים, אסביר לך".

וכך ביאר ר' לייב את מעשהו: "המשגיח רבי ירוחם היה אומר, שהעולם הזה הוא בית מלון יקר מאוד, שעל כל הנאה שלוקחים ממנו משלמים מחיר גבוה, ומי יודע מה יישאר לנו לאחר כל חשבון ההנאות שקיבלנו, לעלמא דאתי, אבל יש עצה אחת להיפטר מתשלום: מלצר אוכל בלי חשבון, הוא הרי מלצר ומשרת את אורחי המלון..."

כאשר אדם בעולם הזה עובד אצל הקב"ה כ'מלצר', הוא זכאי ל'ארוחות חנם' על חשבון בעל המלון, ולא ינוכה לו משכרו לעולם

הבא. סיים ר' לייב ואמר לו: "כשאני ראש ישיבה, אני לא מלצר; אבל כשאני מנקה - אני מלצר!"...

רבינו התרגש מאוד לשמע הסיפור, והגיב בסיפור המעשה הידוע על זקנו מרנא ר' חיים וולאז'נער, שפעם גילו תלמידי הישיבה בימות החורף, שלמרות שבחוץ נערם שלג כבד, הרי שהדרך המובילה לישיבה סלולה ופנויה. היה ברור שמישהו דואג לכך, ולאחר מעקב הם גילו לתדהמתם שהיה זה לא אחר מרבינו חיים זי"ע, שבגופו טרח לסלול את דרכם של בני הישיבה. על פי גירסה נוספת, המדובר היה בשביל המוליך ל'בית הכסא' של תלמידי הישיבה בעיירה וולאז'ין. הוסיף רבינו והפטיר: "כשהזיידע ר' חיים היה מספר מעשה זה, היו עיניו זולגות דמעות!"

שח לי רבינו: "אילו רק היו בני אדם רואים בחוש את האושר שיש בקיום המצוות, ומאידיך, את הצער הנורא ועוגמת הנפש הבאה בעקבות עשיית העבירות ורדיפת הנאות העולם הזה, היו להוטים אחר המצוות, ובורחים מעבירות כמפני אש".

המשך בעמוד 30

נשאל פעם רבינו, הכיצד מספיק הוא כל כך הרבה: לכתוב תשובות בהלכה, להכין שיעורים בכמה מקצועות בתורה, להרביץ תורה מספר פעמים ביום, לפסוק לשואלים בבית הוראה, להתעסק בצרכי ציבור ועוד? השיב רבינו כי הוא מקפיד מאוד על שני דברים. האחד, להיות מסודר ועקבי בעתותיו - כל תחום ונושא שהוא מתעסק קצוב בזמן ואין לחרוג ממנו. דבר נוסף...

אהבת התורה ודרכי ההנהגה של מרן בעל 'שבט הלוי', הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זי"ע

"וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בֶּןְךָ" (שמות י"ג, י"ד)

אש של אהבה, יוקדת ומאירה, פעפעה בלבו של רבינו משחר ימיו, להבת אדירים יוקדת של אהבת תורה וחשקתה, ליפפה את פנימיותו הטהורה וסובבתהו כחומה מלהטת. מאה ויותר שנות חייו עלי אדמות, היו מקשה רצופה של חתירה בלתי פוסקת אל האור הגנוז החבוי באותיותיה של תורה. ממית היה רבינו את עצמו באוהליה, יום אחר יום ושעה אחר שעה, כאשר הכל מביטים אחריו בפליאה ונוכחים לראות כיצד מתקיימים בו מילותיו של שלמה המלך ע"ה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצך לא ישוו בה".

תורה ותורה, ועוד תורה, הרכיבו את מסכת חייו מלאת ההוד וההדר. שום חותם לא הותיר אחריו, מלבד דבר ה' זו הלכה, תורה הוראה לעם סגולה. מנהיג ישראל היה בדורו, אך לא דבק בגלימתו מאום. לא פוליטיקה, ולא עסקי ציבור, לא משרות ולא תקציבים. כלום. רק להרבות תורה, להגות בה ללא הרף ולהנחילה לתלמידים. יקר ערך היה בעיניו הזמן. פירור ממנו היה שווה אצלו יותר מזהב. דקה בודדת, כמוה כמטמון יהלומים, ודקות בודדות כאלו נאספו על ידו בשקיקה, מאז היה נער קט ועד ליזמו האחרון. מרסיסי זמן כאלו ואחרים, עלה בידו לארוג יריעות שלמות ממקצועות התורה. את התלמוד ירושלמי, סיפר פעם על עצמו, סיים מהחל ועד גמירא, בדקות הבודדות שהמתין יחד עם בחורי יח"ל בתור לארוחת הצהריים. שברי דקות שהצטרפו לאלפים, במהלכן זכה לסיים את הש"ס הירושלמי כולו.

ברצותו להמחיש פעם את ניצול הזמן שהיה בישיבה, תיאר זאת, כי ברכת המזון של ארוחת הצהריים בישיבה היתה מסתיימת במילים "ה' יברך את עמו בשלום - תנו רבנן", בנשימה אחת.

"עיני ראו ולא זר" - העיד עליו בהתרגשות שריד לתקופת לימודיו בלובלין - "את התמדתו העצומה ואת שקידתו הנפלאה, משך שמונה עשרה שעות בכל יום. בחדר קטן שהיה סמוך להיכל הישיבה, היה מטמין עצמו ולומד ומשנן לבדו את חלקי הטור והשולחן ערוך עם נושאי כליהם, בשקידה עצומה. על צורת לימודו

ראו בחוש כי היא נובעת מתוך אהבה והשתוקקות עצומה, ממש נכספה וגם כלתה נפשו ללימוד התורה, כשמעולם הוא לא שבע מלעמול בה ולהתענג עליה".

בעת ששוחח פעם עם אחד ממקורביו אודות יפעתה של התקופה בה למד ביח"ל, הוארו לפתע פניו של רבינו והוא הפטיר אודות עצמו: "איך בין געוועהן דעמאלסט משוגע אויף צו לערנען" - [הייתי אז באותם ימים כמשתגע בלהיטות על הלימוד], וממש כדבריו המפורסמים של בעל ה'אור החיים' הקדוש בפרשת כי תבוא: "שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה..."

ופעם התבטא על עצמו: "בעת לומדי בישיבת חכמי לובלין, לא בלסתי בין העילויים ואף לא בין הלמדנים. אבל הייתי מהשקדנים..." מושג כלשהו מאהבתו העזה לתורה, ניתן היה ללמוד עת עולה היה לתורה, ומברך את ברכותיה לפנייה ולאחריה. התרגשות אין קץ עטפה את כל ישותו ברגע שנגעו ידיו בעצי החיים, ודמעות טהורות של ערגה וכיסופין מציפות היו את עיניו העצומות בדבקות עילאית. במתיקות שאין לתארה ובקול רווי תחנונים, מוציא היה

את תיבות הברכה מפיו, כשהוא מודה ומקלס לנותן התורה על "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו" ועל "חיי עולם שנטע בתוכנו".

כיוצא בזה מעידים תלמידיו ובני ביתו, שזכו לשמוע מפיו את ברכות התורה באשמורת הבוקר, על ההתרגשות וההשתוקקות שנמסכה בקולו עת היה מתחנן לפני קונו בבקשת "והערב ה' אלוקינו את דברי תורתך בפנינו". קולו היה רוטט בהעתירו על צאצאיו ועל "צאצאי עמך בית ישראל", שיזכו להיות "יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה".

בסעודת מלווה מלכה שערך פעם לכבודו אחד ממקורביו, פתח אחד המסובין, ראש ישיבה נכבד, שהיה מפורסם כחריף ובקי, והקיף את רבינו בחבילות של שאלות וקושיות בכל חלקי התורה. היה זה מחזה מרהיב לראות כיצד רבינו עונה בשובה ונחת על כל דבר שהקשה, משל קורא היה מתוך ספר פתוח, ומיישב את כל קושיותיו אחת לאחת בבהירות מופלאה.

המארח, שלא יכול היה לעצור ברוחו מגילוי תוקפו וגבורתו התורנית הנשגבה של רבינו, רכן לעברו ושאל על אוזנו בלחש: "ילמדנו רבינו, מנין זכה מר לכל כך הרבה אוצרות של תורה". נענה רבינו והשיב במתק שפתי: "דע, כי משך עשרות שנים משכים הייתי קום בעוד לילה, וגורס ומשנן מסכת אחר מסכת עם הראשונים..."

לעיתים רחוקות מגלה היה רבינו טפח מגדולתו, ומספר כיצד הגיע למעלתו זו. "כשלא הבנתי תוספות מוקשה בצעירותי, הייתי בוכה בדמעות שלישי לפני הקב"ה שיאיר את עיני, עד שזכיתי להבינו" - אמר פעם לאחד מבניו.

שיהיו דברי תורה מחודדים בפיו

שינון וחזרה, שינון וחזרה, ועוד פעם לשנן ושוב פעם לחזור, אלו היו המסרים הקבועים שנלחשו בסביבתו ללא אומר וללא דברים. אלו הם כלי היסוד להצליח בתורה אליבא דרבינו. אזהרת חז"ל אודות דברי תורה ש'קשה לקנותן כזהב ונוח לאבדן ככלי זכוכית', עמדה תדיר לנגד עיניו, כשרבינו משמש לכך דוגמא חיה ומוחשית, בהיותו יושב ומשנן את תלמודו ללא הרף, בשנות נעורים כבשנות זקנה ושיבה.

סיפר אחד מגדולי תלמידיו, כי בשנותיו האחרונות נכנס אליו פעם לחדרו וראהו כשהוא עוסק בלימוד טור ובית יוסף בהלכות טרפות. תמה התלמיד, שכן ידע כי רבינו לא עסק באותן שנים בעניינים אלו. רבינו שהבחין בפליאתו, רכן קדימה ושאל בחיך ובמתק שפתיים: "וכי סבור הנך שבשמים אין בוחנים על הלכות אלו?!..."

ועוד כיוצא בזה - בעת ששהה פעם רבינו בחו"ל בנאות דשא, נכנס אליו מאן-דהו וראה כי הוא עסוק כל כולו בלימוד הלכות ציצית, עם ספרים שונים בנושאים הפתוחים על שולחנו. הלה שהיה מקורב אליו, הביע את פליאתו על כי ענק שבענקים כמותו עוסק בהלכות אלו בהן בקי כל רב פשוט, מה גם שבניגוד לדורות עברו, שכיחותן של שאלות בציצית כמעט ואינה מצויה כיום, בשל התעשייה הענפה וזמינותן של טליתות, קטנות כגדולות, בכל שעה. נענה

רבינו ואמר: "ומה אם בכל זאת יבוא לפני מישהו וישאלני שאלה בהלכות ציצית, האם לא אענה לו בשל הסיבות שמניתי?" אחר הוסיף: "דע, כי על רב בישראל להיות בקי בכל ההלכות שבתורה, ולחזור עליהן בכל עת".

מעשה היה, בעת שארגנו בישיבה מסיבת מלווה מלכה לטובת הישיבה. כמנהגם בכל אירוע, נכנסו גם עתה המנהלים לרבינו ושיתפוהו בתכנית המפורטת, תוך שהם מציגים בפניו גם את המזכרת שתחולק לאורחים בתום הערב, סט משנה ברורה מנוקד בפורמט כיס. למראה הספרים התחייך רבינו והגיב כי זה מידי קטן עבורו וקשה לו לקרוא בזה. הרהיב מישהו מהם ושאל האם לפוסק הדור שנהירין לו כל שבילי ההלכה יש עדיין צורך במשנה ברורה? התחייך רבינו והשיב: "אכן כן, אני עדיין חוזר ומשנן הכל כמו בחור צעיר..."

רבינו היה מעודד גם את תלמידיו לחזור ולשנן את תלמודם עוד ועוד. סיפר אחד מהם, כי פעם נבחן אצל רבינו על כמה מסכתות בש"ס. רבינו היה שבע רצון מידיעותיו של תלמידו, על כן הוסיף ושאלו לחידודא - כיצד תרגם רש"י ללע"ז את המילה 'יעל' במסכת ראש השנה. התלמיד ידע להשיב גם על זאת לשמחת רבינו, אך הוא הרהיב עוז ושאל, האם אכן יש צורך לדעת גם את כל מילות הלע"ז של רש"י. קרנו פניו של רבינו והוא ענה: "בודאי שאין צורך לדעת זאת, אבל יש לשנן כל כך הרבה את הגמרא עם הרש"י, עד שמילות הלע"ז תיכנסנה אף הן לראש מבלי משים..."

חביב היה עליו המעשה עם שאר בשרו, הר"ר אברהם בהר"ר שלמה שרייבר ז"ל, מצאצאי החתם סופר ז"ע שהתגורר בלונדון, אשר התעסק ביהלומים ונחשב לנגיד ובעל בעמיו. דרכו היתה לפתוח את היום בכמה שעות לימוד, ואז לקראת הצהריים יוצא היה לבית מסחרו בו שהה כשלוש שעות, ושוב היה חוזר לבית המדרש בו ישב עד הלילה. ארע פעם שהוא התעניין אצל אברך אחד מתושבי המקום אודות פרנסתו. נענה האברך ואמר כי 'תורתו אומנתו' וכי הוא לומד בכולל. שאלו ר' אברהם: וכמה שעות הנך לומד בכולל? ענה האברך כי סדרי הכולל הינם שמונה שעות. התפלא כנגדו ר' אברהם ותמה; "וכי משמונה שעות של לימוד נקראים כמי ש'תורתו אומנתו'? הן אנכי לומד בין עשר לשתיים עשרה שעות מידי יום, ועדיין אני נקרא בעל-הבית..."

נשאל פעם רבינו, הכיצד מספיק הוא כל כך הרבה: לכתוב תשובות בהלכה, להכין שיעורים בכמה מקצועות בתורה, להרביץ תורה מספר פעמים ביום, לפסוק לשואלים בבית הוראה, להתעסק בצרכי ציבור ועוד? השיב רבינו כי הוא מקפיד מאוד על שני דברים. האחד, להיות מסודר ועקבי בעתותיו - כל תחום ונושא שהוא מתעסק קצוב בזמן, ואין לחרוג ממנו. דבר נוסף הוא, ריכוז מוחלט - להתרכז בכל דבר שהוא עסוק בו, ולא להתעסק במחשבה עם נושאים אחרים.

(מתוך הספר אבי ההוראה)

הם חוזרים אלי שוב אחרי שתי דקות נוספות: "אין על מה לדבר, ראש הישיבה לא מוכן לברך אותך. הוא אומר שהוא לא שמע על דבר כזה, שמישהו נותן לשני אוטו במתנה. לר' משה סחייק יש אופניים, ושלא נבקש ברכות כאלו משונות"

תלמידו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, על עיני הבדולח של מרן ועל ברכותיו שלא שבו ריקם

אליעזר (לייזר) רוט

"ולמען תספר" (שמות י', ב')

הגאון רבי משה סחייק שליט"א עם מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל

שמואל רציתי להיצמד להוראות היצרן, לא השקעתי את הזמן הנדרש כדי ללמוד אותן, וכך קרה שביום מן הימים נחרדתי לגלות שיש נורת אזהרה שמהבהבת על ה'דשבורד' (לוח השעונים) שלי. פתחתי את תא הכפפות, הוצאתי את החוברת עם הוראות היצרן, וחיפשתי את העמוד שבו יש הסבר מה מראות הנורות השונות. דפדפתי הנה והנה ומצאתי את העמוד הרלוונטי, חיפשתי את הנורה עם הציור הזהה ומצאתי את ההסבר. מתברר שחסר שמן מנוע. התקשרתי לאחד ממכרי שקצת מבין במכוננות, ושאלתי כדת מה עלי לעשות. הוא הסבר לי שאני צריך להיכנס לחנות הנוחות שבתחנת הדלק, לבקש שמן מנוע דגם כך וכך מספר כזה וכזה, ולאחר מכן דומם מנוע, לפתוח את מכסה המנוע, הוא גם עזר לי דרך הטלפון להבין איזה פקק בדיוק עלי לפתוח, ולרוקן אל תוכו לפחות מחצית ממיכל השמן שזה עתה רכשתי. עשיתי כדבריו, סגרתי את מכסה המנוע, נכנסתי לרכב כשידי מפויות, והתנעת את הרכב. הנורה נשארה דולקת. "זה שום דבר", הוא הבטיח לי, "תתחיל לנסוע ומהר מאוד היא תיכבה..."

סמכתי עליו בעיניים עצומות, אבל הנורה נשארה דולקת כל אותו היום וגם ביום שלמחרת. התקשרתי למחרת שוב, והסבירו לי שאין ברירה, צריכים ללכת

אחד מבאי ביתו של מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, היה הגאון רבי משה סחייק שליט"א, שאף חיבר סדרות של ספרים אותם ביסס על מה ששמע ממרן זצ"ל. הרב סחייק היה דבוק במרן באופן מיוחד במינו, והחזיק פנקסים בהם היה רושם כל מילה שיצאה מפיו. בעבר כבר תיארו את האופן בו דבק הרב סחייק במרן, וגם הבאנו ממנו כמה וכמה סיפורים, חלקם כתובים עלי גיליון בספריו 'מוקנים' אתבונן' בספריו הנוספים, וחלקם שמענו מפיו בעל פה.

הפעם סיפר לנו הרב סחייק שליט"א, סיפור מיוחד ומלא חן, כאשר תחזינה עיניכם מישרים, וכך מספר הגר"מ סחייק שליט"א:

במשך שנים הייתי מגיע לביתו של מרן ראש הישיבה, כשאני רכוב על אופניים. הנסיעה מקריית הרצוג לרח' חזון איש באוטובוס יכולה להיות מפרכת למדי כשמדובר בכבישי בני ברק העמוסים ובמסלולי הנסיעה המפותלים של קווי התחבורה הציבורית, הליכה רגלית גוזלת זמן רב מדי, ורכיבה על אופניים היא פתרון נהדר.

מרן היה מודע לכך, הוא שם לב לכל דבר, ומדי פעם היה מוודא שאני שומר על כללי הזהירות, והיה שואל אם יש פנסים לאופניים ואם אני מקפיד לנסוע בזהירות.

קרה לא פעם שהייתי מצטרף למרן לנסיעה מחוץ לעיר והיינו חוזרים בשעת ערב מאוחרת, ומרן היה מציע שאולי אישן בביתו בלילה: "זה לא מסוכן לנסוע באופניים לקריית הרצוג בשעה כזאת?", הוא היה שואל בדאגה רבה, ואני הייתי משיב לו שברוך ה' האופניים מצוידות בפנסים, תאורת הרחוב עובדת, הכל יהיה בסדר בעז"ה.

ויהי היום, בשנים האחרונות לחייו של מרן זצ"ל, קיבלתי מתנה מאוד מיוחדת מאחותי שתהיה בריאה. היא קנתה לי רכב במתנה. רישיון נהיגה היה לי, כך שהרכב נכנס מיד לשימוש והשאיר את האופניים די מיותרות.

שמן מנוע

כשאנחנו מקרבים יהודים לאביהם שבשמים, אנחנו תמיד מסבירים להם שמי שנוסע ברכב צריך להיצמד להוראות היצרן, וכך גם מי שחי בעולם הזה צריך להיצמד להוראותיו של מי שיצר את העולם. אבל בעינין הזה הייתי 'נאה דורש ולא נאה מקיים', ולכן למרות

אני כבר למדתי שעם הראש ישיבה לא מתווכחים. לא הבנתי בכלל למה הוא מתכוון, אבל אם הוא פעמיים מתעקש שלא לברך, אותי שאמצא את האוטו שלי, אני מקבל את הדין באהבה...

הראש ישיבה לא מוכן לברך. הוא אומר שהוא לא שמע על דבר כזה, שמישהו נותן לשני אוטו במתנה. זה מדי יקר בשביל לתת כאלו מתנות. לר' משה סחייק יש אופניים, ושלא נבקש ברכות כאלו משונות".

אני כבר למדתי שעם הראש ישיבה לא מתווכחים. לא הבנתי בכלל למה הוא מתכוון, אבל אם הוא פעמיים מתעקש שלא לברך אותי שאמצא את האוטו שלי, אני מקבל את הדין באהבה. זה לא אומר שאני מוותר על הברכה שלו לגמרי: "תגידו לראש הישיבה שאני מבקש ברכה כללית, בלי קשר לאוטו".

חזרו אלי אחרי שתי דקות: "עכשיו הראש ישיבה בירך בשמחה, הוא בירך אותה בברכה והצלחה".

משה חזקיה

תוך כדי שעשיתי את כל הטלפונים האלו, ירדתי מהאוטובוס בתחנה הראשונה שבה עצר, והתחלתי לחזור רגלית לכיוון בו השארתי את האוטו, בניסיון לחפש אותו.

פתאום מגיעה מולי גברת מבוגרת ושואלת אותי: "או.. באת לפה? אתה הרב משה חזקיה?", אמרתי לה "לא גברת, אני משה סחייק לא משה חזקיה", אבל היא מתעקשת, "כן כן, על זה דיברתי, משה חזקיה, זה בדיוק אתה. בוא תראה את הדירה שאנחנו מוכרים... מוכרים דירה? רגע, אני בדיוק מחפש דירה לבן שלי באזור הזה. המחירים כאן זולים יחסית, זה די מעניין, אולי אני אקח פרטים ואשוב?" גברת, אני חייב ללכת לחפש את האוטו שגנבו לי, אבל אשמח לקבל פרטים כדי לבדוק את הדירה".

היא מתעקשת על שלה שאני חייב עכשיו לראות את הדירה, כי היא חיכתה לי וקבענו מראש שאני אבוא בשעה הזאת. אדחכי והכי, נכנסתי לבדוק את הדירה והתחלנו בהליך מו"מ מואץ כך שכעבור כמה ימים, קנינו את הדירה שלה עבור בני, ולפי החשבון

למוסך. הבעיה שאני מימי לא ביקרתי במוסך ואין לי מושג איפה מתחילים לחפש.

אמרו לי החברים "אל תדאג, יש את אמנון... אתה רק צריך לנסוע ברח' הירקון, תגיע ליד בניין פלוני, תתאם איתו מראש והוא יחכה לך בחוץ, הוא לוקח את הרכב, אתה חוזר באוטובוס ובהמשך אתה מקבל ממנו עדכון מתי לבוא לקחת את האוטו המתוקן. המחירים שלו נוחים והוא מאוד אמין".

מוסך אמנון

אחד החברים שלי התקשר לאמנון, סיכם על כך שאני אביא את האוטו ביום שישי בשעה 9:30, ואני הגעתי ביום ובשעה המדויקת. אני מגיע למקום שסיכמנו, פותח את החלון ושואל את האיש שנראה לי כמו מוסכניק "אתה אמנון?", הוא מאשר, "בטח אמנון, אלא מי? באת לתקן את הרכב? תשאיר אותו מונע, בוא נראה מה הבעיה...".

הוא פותח את מכסה המנוע, מעיף מבט ומסביר לי שאין ברירה, "צריך להכניס את האוטו למוסך, אני אקח אותו, תביא פרטי קשר ואני כבר אחזור אליך...".

נתתי לו את מספר הטלפון שלי וכמובן גם את האוטו עם המפתחות בפנים, נפרדנו לשלום, ופניתי לתחנת האוטובוס כדי לשוב לתוך העיר.

איך שאני עולה לאוטובוס הטלפון מצלצל: "הלו, איפה אתה???", היה זה החבר שקישר אותי לאמנון: "למה לא באת כמו שסיכמנו? הוא עומד ומחכה לך בחוץ כבר רבע שעה".

הרגשתי שהעולם מסתחרר סביבי. "מה זאת אומרת? לפני רבע שעה נפרדתי ממנו והשארתי את האוטו אצלו".

לא היינו צריכים יותר מכמה שניות כדי להבין... זה לא היה אמנון. זה היה גנב שפל שניצל את ההזדמנות והבין מצורת הפנייה שלי אליו במה מדובר, אולי הוא אפילו מכיר את אמנון ויודע שהוא ממתין תמיד שם ללקוחות החדשים, אני כנראה יכול לומר 'קדיש' על האוטו. קיבלתי אותו במתנה לאחותי ונתתי אותו במתנה לאמנון'...

ברכה כללית

במשך השנים למדתי שכשנתקלים בבעיה רצינית, הדבר הראשון שעושים זה להתקשר לביתו של מרן הרב שטיינמן, ולבקש את ברכתו.

האצבעות שלי חייגו באופן אוטומטי, שוחחתי עם בני הבית ואמרתי להם, כמעט צעקתי: "זה משה סחייק, תגידו לראש ישיבה שיברך אותי שאמצא את האוטו שלי בחזרה, גנבו לי את האוטו".

בני הבית חוזרים אלי אחרי שתי דקות: "ראש הישיבה לא מוכן לברך אותך", הם אומרים, "הוא טוען שלרב משה סחייק יש אופניים, הוא לא יודע מה אנחנו מדברים על האוטו של הרב סחייק".

אמרתי להם, "נו בסדר, תגידו לראש ישיבה שבאמת יש לי אופניים, אבל אחותי נתנה לי אוטו ועכשיו גנבו לי אותו".

הם חוזרים אלי שוב אחרי שתי דקות נוספות: "אין על מה לדבר,

כמעט תמיד, הוא היה מאוד שמח, ואם ראה שהמיקום שאמר לא היה ממש מדויק אלא קצת שונה, הוא היה מצטער על כך צער רב, שהוא עלול לשכוח את תלמודו חלילה. יכלו לראות שהוא ממש נסער מזה.

מבחן עצמי

פעם הסביר לנו ראש הישיבה, למה הוא ככה בוחן את עצמו שוב ושוב: "הרי לא כולם זוכים להיות כמו משה רבינו שלא כהתה עינו ולא נס לחה", הוא אמר, "הנה נא זקנת, הגוף מתחיל להזדקן יותר ויותר, ואני חושש שגם הראש שלי עלול לאבד מהצלילות והחדות שלו. אנשים כל הזמן שואלים שאלות ומבקשים עצות, ואני עונה להם תשובות, קיבלתי על עצמי, שביום שבו ארגיש שמחשבת י כבר אינה חדה כפי שהיתה, אפסיק לענות לשואלים אותי, ולכן אני בודק את עצמי כל פעם, כדי לבדוק אם הראש שלי עדיין עובד כרגיל, או שחלילה חל שינוי לרעה. כשאני אראה שאני שוכח גמרות שידעתי, או שאני כבר לא זוכר איפה זה כתוב בש"ס וכדו', אדע שזה הזמן להפסיק לענות לשאלות".

עם זאת, צריכים להדגיש, שאצל מרן זצ"ל, הנושא של לדעת כל גמרא בדיוק איפה היא כתובה למעלה או למטה, לא היה בהכרח סימן לשקיעות בלימוד, וזאת למדנו מהמעשה הבא:

הגיע פעם מישהו שהציע איזו יוזמה חדשה, ואישי הציבור אליהם פנה, דרשו שיציג הסכמה ליוזמה שלו, מאת אחד מגדולי הדור. הוא בא למרן ראש הישיבה וביקש את הסכמתו. מרן זצ"ל תהה על קנקנו ושוחח עמו ולאחר שאותו אחד הלך, באו להמליץ טוב על אותו אדם ואמרו שצריכים לקחת בחשבון שמדובר בתלמיד חכם גדול, שידוע את הש"ס כולו ברמה כזאת שאפשר לעשות לו 'מבחן סיכה', כלומר, לנעוץ סיכה כביכול בתוך גמרא, והוא יגיד מה המילה שכתובה במקום בו נוצר הנקב (חלילה) של הסיכה, בכל הדפים הבאים, עד סוף המסכת... ולא רק ברש"י ותוס', אלא אפילו ברבינו חננאל.

השיב מרן ואמר שעמידה במבחן סיכה אינה מדד להיותו אדם גדול. הוא לא דיבר באופן ספציפי על האדם הזה, אלא על הנושא של 'מבחן סיכה', אבל הדגיש שזה לא מדד להיותו אדם גדול, ולפעמים זה אפילו מראה את ההיפך הגמור, כי ההשקעה בזיכרון החזותי עלולה לפעמים לסתור את הידיעה האמתית בש"ס.

כמובן שאדם שלמד את הש"ס בצורה הרצויה, וחזר עליו שוב ושוב עד שהוא ממש זוכר כל מילה היכן היא כתובה, על כזה אדם לא מדברים, כי אצלו הידע בא משינון וחזרה אינסופיים, ולא מהשקעת מאמץ בזכירת צורת הדף במקום בלימוד עצמו.

שילמנו מחיר שהיה נמוך בכ-80 אלף שקלים מכל ההערכות שהעריכו המתווכים, לגבי הדירה הכי זולה שנוכל למצוא באזור. לא זו בלבד, אלא שפתאום צלצל הטלפון שלי, ועל הקו היה 'אמנון' השני, האישי שהתחזה למוסכניק...

"הרכב שלך מוכן, תבוא למקום בו נפגשנו, אני אחזיר לך את הרכב המתוקן ואתה תשלם לי במקום במזומן".

מה התברר? האישי הזה באמת היה מוסכניק והיה לו מוסך באזור. הוא באמת ידע שאמנון מקבל את הלקוחות שלו בפניה הזאת. הוא לא ניסה לגנוב את האוטו, הוא ניסה לגייס לקוחות על חשבוננו של המתחרה.

בינתיים הדבר נודע לאמנון האמיתי, והוא עשה שם 'שמייה' עם בעלי המוסכים האחרים באזור, איך ייתכן דבר כזה, שאחד מביניהם בא וגונב לקוחות מהאחרים בצורה כל כך לא ישרה. הם כבר התאגדו והכריחו את המוסכניק הזה להתנצל, הם גם דאגו שהוא לא יגבה ממני מחיר גבוה עבור התיקון, וכך הרווחתי מכל הכיוונים. נשארתי עם הרכב, המחיר לא היה גבוה, ועל הדרך הרווחתי עסקה מיוחדת במינה עם דירה, במחיר שהיה זול ב-80 אלף שקלים ממחיר השוק.

עיני הבדולח

רק לאחר מכן, שחזרתי בראשי את מה שקרה, ואמרתי, הנה כי כן, אפשר לראות עד כמה ראו עיני הבדולח של מרן למרחוק.

אני ביקשתי ברכה שאמצא את האוטו, אבל מרן הגרא"ל ידע שהאוטו שלי לא בסכנה, שאני עומד לקבל אותו בחזרה כשהוא מתוקן. מרן ידע שאני זקוק לברכת הצלחה כדי למצוא דירה מתאימה לבני וגם כדי שהעסקה תהיה נוחה וברת השגה מבחינתנו, ולכן הוא דחה את הבקשות שלי, כדי שאני אבקש ברכה כללית להצלחה, ואכן הברכה חלה באופן מיידי ובתוך דקות בודדות מצאתי את הדירה שכל כך חיפשתי, ובמחיר נמוך יותר ממה שחשבתי שנצטרך לשלם.

אבל יש כאן עוד נקודה, אנשים לא יודעים שכל מילה שיצאה מפי קדשו היתה שקולה ומדודה.

אגב, בהקשר זה אני רוצה לספר דבר מדהים: רוב שנותיו היה מרן זצ"ל מסתיר את הגאונות שלו. אבל בשנותיו האחרונות, הוא היה בוחן את עצמו פעם אחר פעם. אם היו מצטטים איזה מאמר חז"ל היה מרן נענה ואומר "זה במסכת כתובות דף לב עמוד ב', בשלוש השורות האחרונות. זה כתוב במסכת בבא קמא דף קי"ב עמוד א' בתחילת השורות הרחבות..."

ובכל פעם היה מבקש שנפתח גמרא במקום שציינ, ושנבדוק אם אכן צדקו דבריו. אם הוא ראה שהוא אכן אמר נכון, מה שקרה

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

משנפתחה הדלת מצאנו את המלשין עומד בפתח, והוא קורא לעבר אבא: "רבי אייזיק, ס'איז דא א גאט אוף דער וועלט..."- יש אלוקים שופט בארץ, יש אלוקים בעולם! אנחנו, שהכרנו את האיש המפוקפק הזה, הששנו ממזימותיו, שמא הוא טומן מלכודת לאבא, אבל מה שסיפר לנו המלשין עלה על כל דמיון...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על מסירות נפש וניסים מיוחדים

"בעבור זה עָשָׂה ד' לִי" (שמות י"ג, ח')

כל פרט בסיפור שיסופר כאן על הרב החסיד המופלא, רבי יצחק אייזיק רוט זצ"ל, ממקורביו הבולטים של האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, צריך ללמדנו על מסירות נפשם של יהודים לקיום מצוות השבת, ועל חשיבותה של מצוה זו בעיניהם. וממילא, כאשר מתאפשר לנו לקיים את השבת בקלות רבה יחסית, ואף אחד אינו מפריע לנו לקיימה, הבה נשמח ונעלוז בחלקנו, ונדע שבדורות שלפנינו זה לא היה כל-כך פשוט.

לא קל ליישם החלטה שכזו

רבי אייזיק היה מוכן למחול להם, לרוסים, על העבודה הקשה שהטילו עליו בסיביר, כמו גם על מנת-האוכל הזעומה שחילקו. גם לקור המקפיא הוא כבר התרגל, וכך לכל יתר הקשיים שליוו את יושבי המחנות.

ברם, הגזירה שנגזרה עליהם לעבוד בשבת כבשאר ימים, גזלה ממנו את מנוחת הנפש, והוא לא היה מוכן לעבור על כך לסדר היום. הוא קם והכריז בפני מכריו ואנשי-שלומו, שיעבור עליו מה שיעבור, הוא - לא יעבוד בשבת.

לא קל ליישם החלטה שכזו, בסיביר, וכמעט בלתי-אפשרי. משמעותה של ההחלטה היתה למסור את הנפש בפועל ממש, ועמידה במסלול של התנגשות עם הנהלת המחנה, ובראשם המפקד הקומוניסטי שדיכא כל מי שלא סר למרותו ולמרות פקודותיו.

והנה קרבה ובאה שבת-המלכה הראשונה ביער הסיבירי. קבוצה של יהודים חרדים מתגבשת, ורבי אייזיק מרצה בפניהם בהלכות שבת, כיצד יש לעשות כל מה שאפשר על מנת למעט במלאכות דאורייתא, ובמקום הצורך יעשוהו בשניים, כי 'שניים שעשאוהו פטורים', כיצד יש לסדר ערימות עצים שלא בשלימות, כדי להנצל מאיסור 'מעמר', ועוד ועוד.

בני הקבוצה השתדלו כפי יכולתם לעשות מדי יום יותר מכפי המכסה היומית, כדי שלקראת שבת יוכלו לצרף את העצים למכסה שכאלו נעשתה בשבת.

הם הכינו את הקרשים לשיבה, וממילא לא היו עוד בגדר "מוקצה",

וכשבא המפקד לראותם בעת העבודה עשו עצמם כמי שמתעסקים בערימות העצים. כאשר הועברו לפתע-פתאום לאזור יערות חדש, נאלצו לבצע את הפקודות ולכרות עצים חדשים, מפני פיקוח נפש, וכך נפסק להם ע"י מורה-הוראה.

המלשינים

אחד ויחיד היה רבי אייזיק, שלא היה מוכן להתפשר על שום דבר, ובנסי-ניסים הצליח לשמור על כל השבתות כולן, ולא חילל אפילו שבת אחת!

במשך 16 חודשי השהייה שלו בסיביר הצליח להסתיר את שמירת השבת מעיניו הבולשות של המפקד, וראה בפועל כיצד השי"ת מסייע לו בכך, ומתעלל במפקד האכזרי.

בלי המלשינים היהודיים, יתכן שלא היתה המשימה כל-כך קשה. הבעיה היתה שדילטורין מבני ישראל הוליכו והביאו שמועות, על התחמקותם של היהודים מכובד השעבוד, והיו הנוגשים אצים-רצים להכביד את העול.

וכך אירע גם במקום העבודה של רבי אייזיק בסיביר, בו היה מלשין יהודי, שהיה שכנו למגורים של המפקד, ונהנה מפירוים משולחנו, אותם קנה בזכות דברים שהיה מוציא-ומביא על אחיו היהודים.

משהבחין המלשין שרבי אייזיק מתחמק מלעבוד בשבת, גילה את אוזנו של המפקד, וזה נשבע ללמד לקח את 'היהודי הסורר'.

מאז 'שבועה חמורה' זו, נאלץ המפקד להישבע עוד כמה שבועות שכאלה, ולא רק בינו לבין עצמו, אלא קבל עם ועדה. כל בני המחנה היו עדים למלחמת בני החושך בבני האור, במלחמה שגור המפקד על השבת ועל רבי אייזיק, וכולם גם היו עדים לנצחוננו הפלאי של רבי אייזיק על אותו מפקד עריץ. די לנו אם נחזור ונאמר שלמרות השבועה שנשבע המפקד, שמר רבי אייזיק את שבתו, וכל שבת ושבת מאותם 16 חודשים בסיביר היו מסכת חדשה של מסירות נפש מחד, וגילוי ניסים מאידך, עד שהכל ראו בחוש כיצד מתקיימים בו ברבי אייזיק דברי נעים זמירות ישראל "שומר ה' את כל אוהביו", ו"שומר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם".

הבגדים הגיעו בשבת

הגיע ובא החורף הסיבירי הכבד, והטמפרטורה ירדה ל-40 ו-50 מעלות מתחת לאפס. קור מקפיא שלא ניתן לצאת בו החוצה. הבגדים שהביאו איתם היהודים מגליציה לא היה בהם כדי להגן בעד הקור שחדר לעצמות. המפקד הודיע על חופשה מאונס עד שיגיעו בגדי חורף מיוחדים, המכסים את כל הגוף, חוץ מהעיניים, ובהם ניתן יהיה לצאת לעבוד כמעט בכל מזג אויר.

והנה, הבגדים הגיעו דווקא בשבת. המפקד ציווה על כולם להסתדר בתור ארוך, וכל אחד בתורו ניגש לקבל את בגדי העבודה ונאלץ לחתום שקיבל את הבגדים.

ידידיו ומכריו של רבי אייזיק הודיעו לו מבעוד-מועד שהפעם לא יתעקש לסרב לחתום, כי אותו רשע יתנכל לו ויירד לחייו. זאת ועוד; אם יסרב לחתום, יתברר הדבר למפרע שהוא נזהר גם מלעבוד בשבת, והרשע יפָרע ממנו גם על 'עוון' זה, ועל כך שהוא מהתל בו ומתחמק מפניו זמן רב.

אבל רבי אייזיק, כדרכו בקודש, אינו נענה להם. הנה קוראים בשמו, והוא ניגש לקחת את הבגדים, וכשנדרש לחתום את שמו הצהיר כי אינו יודע לחתום!

המפקד הבין שהיהודי העקשן הזה אינו רוצה לחתום, ואמר לו שאם אינו יודע לחתום ברוסית, שיחתום בפולנית, ואפילו באידיש... אך רבי אייזיק אינו חותם.

המפקד החל להאדים מכעס, ומכריו של רבי אייזיק התחננו בפניו שיקשקש קשקוש שאין בו משום שתי אותיות, אך רבי אייזיק מסרב בתוקף.

חמתו של המפקד גאתה

בשלב זה קם המלשין (שרבי אייזיק בזכרונותיו מקפיד באופן מופלא שלא לכנותו "מוסר", וכן השתדל שלא לספר בגנותו בכלל - מדה שהצטיין בה כל ימיו), ואומר למפקד:

"הרי אמרתי לך מזמן שהיהודי הזה משטה בך! הרי הוא יהודי חרדי ושומר שבת וזו הסיבה שאינו חותם, וזה לך האות שגם את מה שהינך מבקש ממנו עכשיו, הוא אינו מוכן לעשות בשבת!"... המפקד נתמלא זעם רב, והטיח ברבי אייזיק אשמה רבה, ואמר:

"עתה ידעתי שכאשר הינך אומר לי שאתה עובד בשבת, אינך אלא שקרן, שהרי אתה מסרב אפילו לחתום!"

רבי אייזיק לא איבד את עשתונותיו והשיב: "דע לך אדוני המפקד, שלעבוד בשבת אנו מוכרחים, אך לחתום בשבת אינו מהצורך כל-כך... יכול אני לקבל את המדים עכשיו, ולחתום במוצאי שבת... מה שאינו מההכרח, אסור לנו לעשות לשבת!"

חמתו של המפקד גואה, והוא מאיים: "התחת משטר החסד של סטאלין תקים לנו מחתרת דתית? אני אשבור את עקשנותך, אני אכריח אותך לחתום, ואני מתרה בך שאם לא תחתום - מרה תהיה אחריתך. אתה הרי יודע עד כמה נקל לנו 'להעלים' אותך"... למרות כל האיזמים הללו, לא נרתע רבי אייזיק ולא שינה את החלטתו.

בראותו כך, הִדְפּו המפקד מעל פניו, באומרו, "לך לך, אינני רוצה לראות פניך!", וסיים באיום נוסף, "אתה עוד תראה אם הסירוב הזה היה משתלם לך!"

צוואה באישון ליל

כשחזר רבי אייזיק לביתו, מצא את בני ביתו כשהם בוכים. הכל הבינו שזה רק ענין של זמן עד שהמפקד יעניש את רבי אייזיק בעונש חמור. ורבי אייזיק מְהֵסָה את הבוכים: "קינדערלאך, שבת היום!"

"נאלצנו לחרוק שיניים, ולהמשיך בזמירות השבת" - מספר הבן, הרה"ח ר' אברהם שלמה. "ידענו שאצל אבא כאילו לא קרה כלום, ולמרות כל האיזמים החמורים שהושמעו באוזניו, אצלו זו היא שבת רגילה לכל דבר, שרים זמירות שבת, אומרים דברי תורה על השולחן - עולם כמנהגו נוהג..."

במוצאי שבת, בשעה שלוש לפנות בוקר, ואנחנו נמים את שנתנו, נשמעות לפתע דפיקות רמות בדלת. היינו בטוחים שהנה-הנה אנשי הנ.ק.ו.ד. (הארגון החשאי שקדם לק.ג.ב, והטייל מוראו על מיליוני אנשים ברחבי רוסיה) באים לקחת את אבא, ושוב לא נראה אותו לעולם.

בדקות אלה פרצה בבית יללה גדולה, שלא אשכח אותה עד יומי האחרון. גם אבא חשש מפני הבאות, קם ממיטתו, נטל ידיו והתלבש, ומסר לנו דברי צוואה קצרים:

"הבטיחו לי להיות יהודים טובים, וכשתגמר המלחמה תלכו ללמוד בישיבות קדושות". זה מה שעמד בראשו של יהודי צדיק זה ברגעים כל-כך קריטיים.

משנפתחה הדלת מצאנו את המלשין עומד בפתח, והוא קורא לעבר אבא: "רבי אייזיק, ס'איז דא א גאט אוף דער וועלט... יש אלוקים שופט בארץ, יש אלוקים בעולם!"

אנחנו, שהכרנו את האיש המפוקפק הזה, חששנו ממוזימותיו, שמה הוא טומן מלכודת לאבא.

אבל, מה שסיפר לנו המלשין עלה על כל דמיון. וכך סיפר: "אני הרי גר בשכונתו של המפקד, ולפני ששכב לישון הוא קרא לי ונשבע באוזניי, שמחר בבוקר יעשה שפטים ברבי אייזיק, ויקיים את הבטחתו לחסלו, ולפזר עצמותיו על פני היער".

'מרה תהיה אחריתך'

וכך עשה. במשך כל השבת בילה רבי אייזיק ביער, לבדו, למד תורה ושר זמירות, והתייחד עם בוראו. כל עצי היער התרוננו יחד עמו בבחינת "אז ירננו כל עצי היער".

שבת שכזו עוד לא ראה יער זה מאז בריאתו.

הסוס הפיל את רוכבו לאחור

במוצאי השבת, עשה עצמו כמי שמצא את דרכו, והלך בכיוון היער החדש מקום שם עבדה קבוצתו בניסור העצים, במשך כל השבת. משהגיע לשטח התעניין האם המפקד בא לבלוש אחריו אם הוא עובד בשבת, שכן כך הבטיח בפרהסיה, שהוא אישית יבוא לראות אותו מנסר עצים, אבל המפקד לא הופיע.

אחד העובדים שחזר למחנה בעיצומה של השבת, סיפר את סיבת היעדרותו של המפקד:

בשבת בצהריים הודיע המפקד חגיגית, בין היתר גם לבני משפחתו של רבי אייזיק, כי הוא רוכב עתה ליער החדש, "לראות כיצד רוט עובד בשבת".

הבן, ר' אברהם שלמה, שסיפר מעשה זה בו היה נוכח, מתאר כיצד התמלא לבו חרדה לגורל אביו, מאחר שידע שאביו אינו נמצא כלל ביער ההוא.

והנה, בעת שהחל המפקד לרכב על סוסו במעלה ההר, התפוצץ לפתע דוד לחימום מים ('בוילער') במבנה ששימש כמרחץ עבור הפועלים. כתוצאה מהפיצוץ יצאה להבה אדירה והחלה לשרוף את הבנין. הסוס נבהל והפיל את רוכבו לאחור, המפקד נחבל בכל חלקי גופו, ומשנתאושש קמעה נאלץ לפקד על כיבוי השריפה.

כך התעלל השי"ת במי שביקש "לראות את רוט עובד בשבת"...

הרוויח עוד שבת

שוב היה מעשה, כשהועבר לעבוד בקבוצה אחרת, והעניינים הבולשות היו עדיין אחריו בכל מקום. הפעם תכנן את צעדיו שבוע מראש. הוא צם כמה ימים בשבוע, ועבד קשה מאוד, עד שגופו נחלש.

במשך כל ימי השבוע הצטיין בעבודתו, וזכה על כך לשבחים, וכאשר הגיע ערב שבת נפל לפתע בעלפון חושים, ואנשי הקבוצה הבהילוהו לביתו.

בני הבית נחרדו למראהו, אך משיצאו המלווים בני הקבוצה, נָמְזו לאנשי הבית שבעצם הוא חש בטוב, וכי תואנה הוא מבקש - להימלט מחילול שבת.

הנהלת המחנה הזעיקה רופא ממחנה סמוך, ועד שהגיע הרופא, עברה השבת... הרופא גזר עליו שבוע ימים מנוחה, ורבי אייזיק הרוויח עוד שבת שקטה בלי נסיונות...

(מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכת הרב משה מיכאל צורן)

ומה קרה פתאום? - באמצע הלילה התעורר המפקד בבעתה, בראותו בחלומו את סבתו, שהיתה יהודיה, מגיעה אליו ודורשת ממנו במפגיע שלא יגע לרעה ברבי אייזיק. החלום נשנה שלוש פעמים באותו לילה, ובכל פעם איימה עליו הסבתא באופן נחרץ יותר. "מרה תהיה אחריתך, אם תיפול שיערה משערות ראשו" - איימה על הנכד.

המפקד קם מבוהל משנתו הטרופה, והבין כי אין חלום זה כיתר החלומות, והיה משוכנע שמדובר בחלום אמיתי.

בשל סערת-הנפש שבה היה נתון, לא יכול היה להירדם, ודפק אצל שכנו, המלשין, ולאחר שסיפר לו את דבר החלום אמר לו: "לך אמור לרוט שאני מוחל לו על כל מה שעשה, אך מכאן והלאה אל יעז להתל ב', ויראה לעבוד בנאמנות כשאר היהודים הנמצאים תחת פיקודי!..."

מששמעו בני הבית את הסיפור, הבינו שיד ה' היתה זאת לשמור את עבדיו שומרי-השבת.

הרעיון הנועז

החלום עשה רק מחצה. מר-המוות הוסר, אבל הראש הגוי של המפקד לא הִסְפִין להסיק את המסקנה הגורפת, והיא, שעליו להניח לרבי אייזיק לעשות כאוות נפשו.

המפקד הרוסי עדיין המשיך לעקוב אחריו, ולדרוש ממנו שיעבוד בשבת. ומאידך, המשיך רבי אייזיק לשמור על השבת במסירות נפש.

כדי לוודא שרבי אייזיק לא יתחמק מעבודה בשבת, העבירו המפקד מהקבוצה החרדית, שם היו לו קרובי משפחה ומכרים שחיפו עליו, לקבוצה אחרת.

ואכן, כאשר העבירוהו לקבוצה אחרת של אנשים שלא שמרו תורה ומצוות, היה קשה לו יותר להתחמק, אבל נפשו שהתלהטה בשמירת השבת, לא הסכימה לציית להוראות חילולי השבת.

ואכן, גם בהיותו בקבוצה זו, הצליח להסתדר, וקנה תמורת כסף את עודפי היצור של אנשי הקבוצה, אסף את גזרי העצים ויחדם לשיבה, וכשבאה הביקורת היה מעבירם ממקום למקום, ומסדרם, וכך לא הבחינו שאינו מנסר בשבת.

אולם כאשר העבירו את אנשי הקבוצה ליער חדש, והיה זה ממש בערב שבת, וערימות עצים מן המוכן לא היו שם, היה רבי אייזיק מודאג כיצד יוכל להערים עתה על המפקד.

הרעיון הנועז שעלה הפעם בליבו, היה, לבקש רשות מהאחראי ללכת בשעות אחה"צ של יום ששי ליער החדש, בתואנה ששכח שם את אחד מכלי העבודה, ואז, בהיותו כבר ביער, יישאר שם כל השבת במקום מסתור, ויטען אחר כך כי תעה ביער...

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

פעם יצא לי להיות בקרבת מחנך דגול שניהל ישיבה, ושמתי לב שיש לו סבלנות מיוחדת. על אף שהיו שם בחורים שהפריעו, ויותר מזה בחורים שעשו דברים שהיו ממש כנגד רוח הישיבה, הוא נשאר בסבלנותו מתחילה ועד סוף. שאלתי: "מאין אתה שואב את סבלנותך? כיצד אתה ממשיך להנהיג את הישיבה בלי לאבד את העשתונות?"...

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א על ההסתכלות הנכונה על מעשי אחרים

"וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ" (שמות י"ג, י"ד)

אם מי שעושה איזה מעשה שטות אינו שייך למקום זה, אם כן מי צריך להיות כאן? היתכן שרק אלה שכבר סיימו לתקן את כל תכונותיהם שייכים לכאן?! הישיבה היא מקום שהרוח שבה עוזרת לבחורים להילחם ולהתעלות במלחמתם. ואם כן כל פעם שרואים בחור שעושה מעשה שאינו הגון, אין צריך להסתכל על זה כאילו הוא מחריב את הישיבה והורס את שמה הטוב, אלא אדרבה, צריך לקפוץ מאושר ולומר: אדרבה! הישיבה הזאת טובה בשבילו מאוד מאוד, כי עם החמימות שיש כאן ועם החיזוק שיש כאן, יכול להפך את תכונותיו לטובה.

"בוודאי יש גם שמאל דוחה, והיינו המסגרת שיוצרים, כדי שיוכרחו הבחורים לקום בבוקר ולהגיע אל הישיבה. וכן המבחנים שעורכים להם כל שבוע הם בכלל הזה, כי זה מה שיכריח אותם להתאמץ ולהוציא את כוחותיהם החבויים. אבל השמאל דוחה היא רק כדי להחזיק את הבחור במקום זה, אשר בו יקבל את החמימות, את החיזוק ואת האפשרות ללחום את מלחמתו.

"הישיבה דומה למחנה אימונים, שבו לומדים אנשי הצבא איך להשתמש עם כלי המלחמה. הם מנסים ונכשלים, קמים ונופלים, וככה הם מתכוננים לקראת המלחמה שיערכו עם האויב. הגיעו עצמכם! היכן הוא המקום שבו יתלמדו הבחורים שלנו לערוך מלחמה, אשר בגלל כן נאמר שבישיבה הם כבר צריכים להיות

יש שהאדם מסתכל בקהילתו או בבית הכנסת שהוא מתפלל בו, ורואה שיש בני אדם שאינם מתנהגים כשורה. אם זה בין אדם לחברו, אם זה שמדברים באמצע התפילה, אם זה שעושים ליצנות באופן נורא ואיוס, ולבו כואב לו. הן כך הוא טבעו של יהודי, כשרואה איזה עוולה, זה מצער אותו - "למה לא יהיה שכולם ילמדו ויתפללו ויעזרו זה לזה". מחפש הוא עצות איך לקרובם, אבל הרבה פעמים כשהאדם כאוב, מרוב שהוא מתמרמר, קשה לו לקרוב אותם, כי הוא מעדיף לראות אותם בחוץ - "חבל! הוא מקרר את כולם"...

ובכן, פעם יצא לי להיות בקרבת מחנך דגול שניהל ישיבה, ושמתי לב שיש לו סבלנות מיוחדת. על אף שהיו שם בחורים שהפריעו, ויותר מזה בחורים שעשו דברים שהיו ממש כנגד רוח הישיבה, ובדרך כלל יאמר המשגיח עליהם: "הוא מחריב את הישיבה", הוא נשאר בסבלנותו מתחילה ועד סוף. שאלתי: "מאין אתה שואב את סבלנותך? כיצד אתה ממשיך להנהיג את הישיבה בלי לאבד את העשתונות?". השיב לי כך: "הישיבה איננה מקום שנועדה להתנהל בסדר מופתי". והוסיף: "כשהתמנתי למשגיח, לא נכנסתי על דעת שהכל יזרום על מי מנוחות, תפילה זו תפילה, סדר לימוד זה סדר לימוד. לא, לא על מנת כן נכנסתי".

שוב הסביר: "מהי ישיבה? מאספים מאה או מאתיים בחורים, שיש להם כוחות כבירים והמון קשיים שנועדו להוציא את הכוחות האלה. זה מתמודד עם יסוד האש, זה מתמודד עם יסוד המים, השלישי מתמודד עם יסוד הרוח. זה מדבר ומפטפט כל היום, זה עושה דברים בלתי ראויים, זה מתמודד עם יסוד העפר, כשהוא תמיד מאחר אל התפילה. סוף דבר, לוקחים קבוצה גדולה של בחורים, שצריכים להילחם עם התכונות הקשות שלהם, ומכניסים אותם למקום אחד. "הרי לכל אחד יש מלחמות מיוחדות רק לו, ובכן אם תכלית הישיבה היא, שהמקום יתנהל בסדר מופתי, שכולם יגיעו בדיוק בזמן, שכולם יתלהבו בתפילה ובסדרי הלימוד, שאף אחד לא ידבר באמצע התפילה או באמצע הסדרים, אם כן אין שום צורך בישיבה. אכן תכלית הישיבה היא לייצר סביבה, שבה אפשר לעזור לבחורים ללחום את מלחמתם, כל אחד ומלחמתו. אמור מעתה:

מושלמים? לא היה להם עד כה מקום כזה! ואם כן מוכח הדבר שהישיבה עצמה היא המקום, שבו הם מתאמנים ומתלמדים. הם מנסים לירות ונכשלים - 'לא, צריך לירות אל הכיוון השני'. אח"כ אומרים: 'לא, צריך לירות לכיוון אחר. הבה ואראה לך. הבה ואראה לך איך מחזיקים את הגמרא, הבה ואראה לך מה עושים כשמרגישים עייפים אחרי הצהריים'. זהו המקום שבו מתלמדים, ואם כן מדוע יהיה המשגיח בצער ובכעס על כי הישיבה אינה מתנהלת למופת? מתי זה נקרא שאינה מתנהלת למופת? אתמהה! אכן בוודאי צריך לגדור גדרים, ואין בכוונתנו לזרוק חול בעיניו של אף אחד ואף לא להוכיח בשער. כוונתנו רק לבטא את הרעיון, כדי שנוכל להסתכל במבט של חיזוק ולהשקות את צעירי הצאן בטל תחיה".

איש את רעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק

ועכשיו שאנו מבינים זאת, הן כל אחד כלפי עצמנו והן כלפי זולתנו, זה יכול לעזור לנו גם כשנסתכל על הקהילה באופן כללי. האדם מסתכל על קהילתו ואומר: "זה אינו כשורה וזה אינו כשורה. חורבן נורא כאן! אתה יודע כמה אברכים הם כך וכך? אתה יודע, אני מצאתי אברכים... כאן הם מבליים את זמנם, וכאן הם לא מספיק רציניים, וכאן היה מכשול, וכאן יש מישהו שנופל לגמרי... זו לא קהילה".

האמנם כן?! זו לא קהילה?! מהי קהילה? קהילה היא מקום שבו כולם הולכים למלחמה, והאחד מסייע לשני. דומה הדבר לגמ"ח עזר ליולדות, שמכינים ארוחות למשפחות ליולדות ויש סדר אצלם, כשהיא יולדת, חברתה מכינה לה, וכשחברתה יולדת, היא מכינה לחברתה. כך הוא הסדר, פעם זה חלש וזה חזק ופעם להיפך, וכל פעם החזק מסייע לחלש. כמו כן המושג קיים בכל משפחה גדולה בישראל, שכאשר יש איזה ענין של חולי, הילדים מתארחים אצל משפחת האח או האחיות, וזה הדדי, כי למחר זה יהיה להיפך. הוי אומר: הם מבינים שיש מצבים של אור ומצבים של חושך, מצבים של חוזק ומצבים של חושך, וכשיש קבוצה גדולה, אפשר לסדר זאת באופן שכל אחד יעזור לשני בחולשתו.

האדם חושב שקהילתו היתה צריכה להיות מושלמת, שלא יהא אף אחד שמאחר לתפילה, שלא יהא אף אחד שאינו קובע עתים לתורה כדבעי. ואם אינו כן, או מסלקים תיכף ומיד את כל מי שאינו עונה על הדרישות, או מתהלכים כממורמרים. אבל מחשבה זו היא טעות בשורשה. הקהילה מיוסדת כדי לעזור אחד לשני כל אחד במצבו.

והנה לנו משל שהוא גם נמשל: יש לו לאב ילד נפלא, מוכשר וירא שמים, והכניסו ללמוד בכיתה בת שלושים ילדים, אשר ביניהם יש גם ילדים חלשים. כועס הוא על כך שיש שם ילדים חלשים - "למה מכניסים כאן ילדים חלשים?". הוא מתהלך מלא רוגז. ויהי היום והגלגל מתהפך. אחרי הלב המוצלח, צמח לו ילד שהוא ההיפך הגמור ממונו. הוא מבקש להכניסו אל המוסד ומערימים עליו קשיים.

כשאחד מקבל לידי ישיבה של מאתיים וחמישים תלמידים. מכניסים אותו לחדר מוסרים לו את המפתחות, ונותנים לו לנהל את הישיבה. הן ברור לכל שאדם זה לא יעלה בדעתו לרגע שזה יעבוד

אחרת מהמתואר לעיל. הוא יבין לבד שאם הכל היה זורם כאן על מי מנוחות, לא היו זקוקים לו. הוא יודע שיום אחד הוא יצטרך לערוך את הרישום לישיבה, ויום אחד יהיו בעיות עם החשמל, ויום אחד יהיו בעיות עם המימון, וכן הלאה. הרי בשביל זה הוא כאן, הוא לא מתרגז על אף אחד, כי הוא מבין שזהו תפקידו.

כמו כן כשהאדם רואה אנשים שאינם מושלמים, והוא מתחיל לרטון: "הוא בן אדם כזה קר", או: "זה מקום כל-כך קר כאן". הבעיות הן בוודאי בעיות. לא באנו לומר שאינן בעיות. אבל במקום לרטון ולהתלונן, האדם צריך לעצור ולשאול את עצמו: "מהו תפקידי לעת כזאת?", ויגיע למסקנא שהטוב ביותר יהיה, שיתאספו כולם לעזור ולסייע זה לזה. ואז לא יראה את המצב ככישלון.

דעו לכם, שהרבה אנשים אינם מקבלים את ההחלטות הנכונות, וזאת מפני שהחליטו בלבם - "המצב הוא כשלון. הכל חרוב ונחרב". כשהאדם מחליט שהמצב כשלון, הוא ממילא פועל אח"כ באופן מעוות. הוא מדבר בצורה כזאת, הוא ממורמר הוא מגיב בזלזול לאחרים. למה? כי ככה זה.

"אתה מכיר את המקום? אם תכיר את המקום, תבין למה אני כל-כך ממורמר". אכן כשהוא פותח את הפה, קשה להפריך אותו, כי הוא שואל את בן שיחו: "אתה רוצה שאני אספר לך שלושה סיפורים, ואז תבין על מה אני מדבר? הלה מושחת מיסודו, הוא משוגע ואינו מיושב בדעתו". אי אפשר להפריכו, כי במקרה הוא צודק בטענות שיש לו, אך טעותו היא, שלא מפני שהבעיות האלה קיימות, המצב נחשב ככישלון, על האדם להבין שכך הקב"ה ברא את העולם אשר רובו רע, שיהיו אנשים קשים ומצבים קשים ושידוכים קשים ובעיות של שלום בית, ותכלית הכל כדי שיאמרו בני האדם: "הבה ונראה איך מסייעים לחברים". מתפללים, קובעים לתורה, ובשעה שתיים עשרה, לאחר כל העבודה, מפשילים שרוולים ומתחילים לעזור אחד לשני.

מתחילים לחשוב: "למי צריך להזריק כמה מילים של חיזוק, איפה אפשר להשיג קצת כסף". כל אחד יעשה זאת בזמן המתאים לו, מי בבין הסדרים, מי ביום שישי, וכן הלאה. הענין הוא שהאדם יאמץ זאת כדרך חיים, ומה טוב אם ירשום על הדף כל אימת שיראה שיש משהו שהוא יכול לסייע לחבריו. תיקון הליקויים מתוך ישוב הדעת. הלא תראה במי שמנהל מוסד, כגון תלמוד תורה, שכאשר באים אליו בטענות, כגון אם שלוש אמהות של ילדים מתקשרות אליו אחת אחרי השניה, ומתלוננות על שהסעת הילדים איחרה והאחראי לשמור על הילדים עד להגעת ההסעה לא שמר עליהם, אם הוא בר דעת, אינו מאבד בגלל כן את ישוב דעתו, אלא ממשיך לנהל הלאה את העניינים בשום שכל ובדעת מיושבת, וזאת מפני שהוא רושם כל דבר שהוא צריך לסדר.

הוא יודע שכל יום צצות בעיות ואינו נבהל מכך. לא שהוא מתעלם מהן. הוא מטפל בכל דבר, כי איש רציני הוא ובעל אחריות. הוא מתקשר לברר - "אשמתו של מי זה היה? רגע אחד, למה עד עכשיו לא התלוננו? האם זה נורמלי מה שקרה או לא נורמלי?". הוא עובד בקרירות, ולא מפני שזה לא אכפת לו, אלא מפני שהוא לא רואה

"והנה חיילים נכבדים" - סיים בארסיות - "הגיע לכאן רב מירושלים. אולי ממש ממאה שערים או משיבה אחרת, להציג לפניכם את מספר האחוזים שבחורי הישיבות תרמו לניצחון"... האלפים מחו כף בעוז ונאומו הסתיים: "בבקשה כבוד הרב", הכריז בציניות. עליתי על הבמה, פתחתי בדברים - כאשר אני רותח בפנימיותי..."

המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצוק"ל, מסביר על הזכות הגדולה של בני הישיבות

"וְהַגִּדְתָּ לְבָנֶיךָ בַּיּוֹם הַהוּא" (שמות י"ג, ח')

"רבע מיליארד מתושבי אירופה נספו במגפה!", כך בערך היתה כותרת העיתון, אם יצא בכלל עיתון, באירופה של לפני 700 שנה. המגפה, המכונה 'המוות השחור', קטפה את חייהם של יותר משליש מתושבי אירופה, בתקופה ההיא התגוררו ביבשת הרבה פחות תושבים מאשר היום, אך ביחס למספרים של היום, מדובר ברבע מיליארד תושבים! קטסטרופה בלתי נתפסת. לכל הדעות. ומי אשם? היהודים כמובן. הם שהרעילו את בארות המים וגרמו לתמותה ההמונית, והא ראייה: אם אצל הגויים מתו מעל שליש מהאוכלוסייה, הרי אצל היהודים מתו הרבה הרבה פחות, הרי אומר שהם הרעילו את הבארות, גרמו למגפה, על מנת להשתלט על היבשת, והעולם.

לפני 700 שנה, כמו לפני 80 שנה, ניצבה גרמניה בראש, כמובילת האנטישמיות העולמית. יהודים עונו ונאלצו 'להודות' באשמה, וכן על זה הדרך. קהילות חרבו בזו אחר זו בגרמניה, בצרפת, בשווייץ, ואף עד ספרד הגיעו הרדיפות. יהודים רבים נמלטו ממערב אירופה למזרח, שם שדד מצב יותר טוב וכך חזקו מאוד הקהילות שם.

כלומר: אי ההכרה בנס - מאבדת את הזכות ליהנות מהנס!

ומן ההיסטוריה הרחוקה נדלג להיסטוריה הקרובה. שח המגיד הירושלמי הגה"צ רבי שבתי יודלביץ זצוק"ל:

לאחר מלחמת ששת הימים בא אלי איזה חבר'המן, חייל: "רבי שבתי, אני רוצה שתדבר קצת לחיילים - תחזק אותם בראת שמים". "תעזבני לנפשי" ניסיתי להתחמק, אך ללא הועיל. הוא שיגר בקשות רבות. בסופו של יום נתתי את הסכמתי. בדרכי לבסיס הצבאי הרהרתי לעצמי, כי סביר שיתאספו כמה עשרות חיילים בלבד. אך הנה כאשר נכנסתי למקום חטפתי הלם; אלפי חיילים!

הם ישבו והמתינו לבושים במדיהם, עם ה'פלאפל' על הכתף וכו', תתארו לעצמכם שהיתה זו תקופה של גאווה צבאית. זה היה אז ערך-מקודש בעל הערצה עצומה. כמעט חזרתי לאחורי - אך לא היתה לי ברירה.

התיישבתי במקום המוכן לי, כמובן שהייתי טרוד במחשבות לקראת דרשתי, אלא שבד בבד גם האזנתי בחצי אוזן לנאומו של מפקד בכיר מראשי הצבא. הוא דיבר בזיחות דעת על עניינים צבאיים

לכשנתבונן - מעמיק בעל ה'חגים וזמנים' - הרי מדובר בגילוי עצום של השגחה פרטית. גויים נופלים חלל בהמוניהם, אין בית אשר אין שם מת, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר. אז איך ייתכן שדווקא הנס הנפלא הזה - שיהודים רבים ניצלו ממגפת 'המוות השחור' - דווקא זה מה שגרם להמוני הגויים להתנפל על הניצולים היהודים ולהמיתם במיתות משוננות!?

שאלה זו כבר נשאלה בשעתו, בשעת התרחשות הדברים, והשיבו מגדולי אותו הדור כך: היו אז מתחכמים בעיניהם, שהסבירו שאין לראות בהצלת ישראל משום נס, אלא שיש ליהודים גן מסוים (כמובן שאז עדיין לא השתמשו במילה גן) שמגן עליהם מפגיעת אותה מגפה. ומכיוון שמתחכמים 'להסביר' שמדובר בעניין טבעי, ולא בגילוי מיוחד של השגחה, ממילא מאבדים את הזכות ליהנות ממוצאות אותו הנס - ושוב הופיע המוות בדרך אחרת!

לאחר המלחמה בא אלי איזה חבר'המן: "רבי שבתי, אני רוצה שתדבר קצת לחיילים - תחזק אותם ביראת שמים". "תעזבני לנפשי" ניסיתי להתחמק, אך ללא הועיל, ובסוף הסכמתי. והנה כאשר נכנסתי למקום חטפתי הלם; אלפי חיילים המתינו למוצא פי!

מחיאות כפיים רמות נשמעו באולם. לא שבתי למקומי, אלא החלטתי 'לתת להם בשיניים' - 'הכהה את שיניו', שיבינו מעט כי עם גאוה של 'כוחי ועוצם ידי' אפשר לאבד את הניסים. וכי הצבא ניצח?! הרי במלחמת ששת-הימים התרחשו נסים משונים שאין לתאר - מה יש בכלל להתגאות?!

עד כאן מדברי רבי שבתי ('להגיד', חומש המגידים ח"ב עמ' 115) שניבא וידע מה ניבא: חלפו עוד כמה שנים, פרצה מלחמת יום הכיפורים, שהותירה את הצבא עם אלפי הרוגים ואת העם עם צלקות שלא התאחו עד היום הזה. מי יודע, אם היו יודעים להודות על הניסים כפי שצריך, היו המאורעות הבאים נחשכים מאיתנו! ולכן, כאשר אנו מודים על הניסים, איננו מודים רק על הניסים שהתרחשו בעבר אלא בכך מייצרים - במו ידינו והודאתנו - את הניסים של העתיד!

(הרב רפאל ברנזון, יתד נאמן פסח תשפ"ב)

שונים. כך שהוא נתן לי זמן להכנת הדרשה. לפתע, לקראת סיום נאומו, נעמד לו המפקד בגו זקוף שתק שתיקה קצרה, הגביה את ידו, פנה אלי ואמר:

"מי לא יודע כי חיל-האוויר היה שותף מלא לניצחון האחרון של המלחמה, הם הרי התקדמו בכל החזיתות. חיל-ההנדסה נרתמו גם הם בתחומים אחראיים ביותר. חיל-רגלים מסרו את נפשם וקידמו את הצלחת המערכה. בקיצור, הניצחון הגדול הגיע בתרומתם של חיילנו ביבשה, באוויר ובים".

"והנה חיילים נכבדים" - סיים בארסיות - "הגיע לכאן רב מירושלים. אולי ממש כמזאה שערים או משיבה אחרת, להציג לפניכם את מספר האחוזים שבחורי הישיבות תרמו לניצחון"... האלפים מחו כף בעוז ונאומו הסתיים: "בבקשה כבוד הרב", הכריז בצניות, ושוב מחיאות כפיים.

עליתי על הבמה, פתחתי בדברים - כאשר אני רותח בפנימיותי: "חבר'ה, חיילים נכבדים, נשאלה כאן שאלה. מה תרמנו לניצחון? כמה אחוזים העניקו בני הישיבות לניצחון? אפתח את דבריי בתשובה קצרה לגופו של עניין, אח"כ נעסוק בנושאים אחרים. כפי הידוע לי ולכם, התחזית הכללית של מפקדי הצבא היתה, שאנו עומדים בפתחה של מלחמה עגומה. לפני פתיחת המלחמה דיברו על כשישים אלף הרוגים רח"ל, עד כדי כך שהוחלט להקצות את גינות העיר הגדולות בכמה ערים לקבורה ארעית בעיצומה של המלחמה.

"בכמות כזו של הרוגים, שלא תבוא, מי היה עוסק בקבורתם? בחורי הישיבות. הם אלה שהיו מתגייסים לקבורתם כ'חברה-קדישא' המוסרים נפשם למצווה קדושה זו. ואז, כמובן, שהמפקד הנכבד הנואם, היה אומר שתרמנו רבות למערכה, אבל, חיילים נכבדים, הקב"ה לא רצה שנתבטל מתורתנו! הוכרז בפמליה של מעלה כי מוותרים על אותם שישים אלף הרוגים, וזכות לימוד התורה תגן עליהם.

"אם-כן, אני מודיע בזאת מעל הבמה. כי אנו, בני הישיבות, תרמנו שישים אלף אנשים, כמו כן תרמנו את גני העיר בתל אביב ובירושלים... במקום קברים ארעיים ישנן גינות עם דשא ירוק, קומו על רגליכם והודו להקב"ה!".

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

מבצע ענק של מתנות כל הקודם זוכה!!

תרום 20 ש"ח
 למשך 9 חודשים
 סך כל התרומה

ומקב

• סט 'לקרא'
 5 כרכים, המכיל
 'דרשו', בהדפס

(שווי המתנה בחנויות)

תרום 23 ש"ח לחודש
 למשך 12 חודשים
 סך כל התרומה 276 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

• ספר המפתח
 על המשנ"ב

(שווי המתנה בחנויות 488 ש"ח)

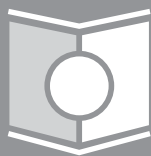
תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

• סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה

(שווי המתנה בחנויות 425 ש"ח)

המבצע לזמן מוגבל, להשתתפות < בנ

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית לחיזוק
 ועידוד לימוד התורה

ללא הגרלות וללא כוכביות

תורמים לארגון 'אחינו' - זרוע
 החיזוק של 'דרשו' ומקבלים
 מתנות ענק של ספרים
 מארגון 'דרשו'

תרום 33 ש"ח לחודש
 למשך 16 חודשים
 סך כל התרומה 528 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 6 כרכים, כריכה קשה
- סט 'לקראת שבת'
 5 כרכים, המבחר של עלוני
 'דרשו', בהדפסה מחודשת
- חמשה חומשי תורה
- ספר המפתח על משנ"ב
 (שווי המתנה בחנויות 863 ש"ח)

תרום 22 ש"ח לחודש
 למשך 11 חודשים
 סך כל התרומה 242 ש"ח

ומקבלים

- סט 'משנה ברורה'
 38 כרכים, כריכה רכה, כיס
- סט 'חפץ חיים'
 4 כרכים, כריכה רכה, כיס
- (שווי המתנה בחנויות 338 ש"ח)

180 ש"ח לחודש
 דשים

לימים

- ת שבת'
 זר של עלוני
 ה מחודשת
- 288 ש"ח

כל עמדות נדרים פלוס < טופס 'דרשו'

"לפני מספר שבועות קיבלתי פנייה מאוד מעניינת, מקבוצה של חסידי בעלזא בטורנטו. הם סיפרו לי שהם הקימו שם קהילה חדשה, בשכונה שבה לא היתה עד כה התיישבות של יהודים חסידיים. ולמה הם פונים אלי? כי אחד מבני החבורה שלהם, זכה לסיים את הש"ס והם עושים לו סעודה גדולה לכבודה של תורה"

הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, עם יסודות חשובים בדרך לימוד התורה בכל ימות השנה, ובמיוחד בימי השובבי"ם

יעקב א. לוסטיגמן

בגיליון פרשת שמוות, הבאנו שיחה מיוחדת שערכנו לרגל תחילת ימי השובבי"ם, עם הגאון רבי חיים שמרלר שליט"א, מרביץ תורה בעל שם עולמי, רב בית המדרש 'היכל צבי' דחסידי צאנו בירושלים, ונשיא ארגון 'הגפן', הפועל רבות כדי לסייע במציאת שידוכים למעוכבי שידוך.

הרב שליט"א נענה לבקשתנו, וכדרכו בקודש שוחח בנושא שיחה מלאת עובדות משלים וחיזוקים גדולים. הפעם אנחנו מביאים בס"ד, את חלקה השני של השיחה:

"ימי השובבי"ם הם ימים של תשובה ותיקון כידוע", אומר הגר"ח שליט"א, "אבל יש לא מעט מקרים שבהם האווירה שמנסים לייצר בישיבות הקדושות כדי להגביר חיילים לתורה, משיגה את התוצאה ההפוכה, וגורמת לחלק מהבחורים ללחץ כבד מאוד שממש מפריע להם להתקדם ולהצליח.

"וכאן מוטלת חובה גדולה וקדושה על ראשי הישיבות והמשגיחים: רבותי, התפקיד של מחנך הוא לא רק לגרום לבחורים לשבת וללמוד. התפקיד של מחנך זה לגרום לבחורים לשבת וללמוד בשמחה! לגרום לו לעשות את זה באהבה וברצון. לא מתוך כפייה ולחץ חברתי בלתי מתון.

"אם הצלחנו לגרום לבחור לשבת וללמוד חמש שעות, שלאחריהן הוא יוצא עם טעם רע בפה, לא הרווחנו כלום. אבל אם הוא למד שעתיים ויצא עם טעם של עוד - הרווחנו רווח עצום, כי ה"טעם של עוד" יגרום לו לשבת גם בפעם הבאה, וללמוד עוד שעתיים ועוד שעתיים עד שיזכה להגיע ללימוד של חמש שעות ברציפות ובהנאה גדולה.

"יש ווארט חזק מאוד של הרה"ק ה'קדושת לוי' מברדיטשוב זיע"א, והצדיק הירושלמי רבי נטע ציינוורט היה אומר אותם עם גישמאק מיוחד: "כתוב במגילת אסתר שהמן הרשע יצא ממשתה אסתר ביום הראשון, כשהוא שמח וטוב לב. שואל הרה"ק מברדיטשוב שאלה נוראה. הרי המן היה גוי! הוא לא למד תורה, הוא לא הניח תפילין, לא קיים מצוות מילה. לא היה לו לא אורה ולא שמחה, לא ששון ולא יקר, כמו שדורשים חז"ל שאורה זו תורה וכו'.

"מאיפה היתה להמן שמחה? איך הוא הצליח לשמוח? "נכון שאנחנו רואים שיש אנשים שלא קשורים לתורה והם נראים לנו כשמחים, אבל זאת טעות, הם לא באמת שמחים, כמו שאומר הרה"ק ה'בית אהרן' מקרלין זיע"א, שההבדל בין שמחה והוללות הוא כחוט השערה, ולכן לפעמים מי שנראה לנו שמח הוא בעצם במצב של הוללות, וזאת לא שאלה איך הוא מגיע להוללות.

"אבל על המן הרשע, הרי הכתוב מעיד עליו שהוא היה 'שמח וטוב לב', ומכאן באה שאלתו של ה'קדושת לוי'.

"אלא, היה רבי נטע אומר בצורה מוחשית: 'המן אכל במשתה אסתר מהקציצות שהכינה אסתר המלכה הצדקת. הוא אכל מהשיריים של הצדיקה, נו... כשאוכלים שיריים של צדיק כבר לא פלא שהוא יצא שמח וטוב לב, כי הרי הצדיק לומד תורה ודבוק בתורה, ואם כך מי שאוכל עמו בסעודה, מקבל איזשהו חיבור לתורה וממנו יכול לשאוב שמחה'...

"כלומר, לא רק שצריכים ללמוד תורה בשמחה, אלא שהתורה עצמה היא המקור והשורש לשמחה. אין אפשרות אחרת בכלל בעולם להיות בשמחה אמיתית, אלא על ידי לימוד התורה והקשר לתורה".

שאל אותו מו"ח: ילמדנו רבינו, מה כל כך מיוחד בסיום הזה? שהרב שמח במיוחד! "השיב לו הרב בענגיס זצ"ל, שהפעם הוא סיים את הש"ס בחמש דקות! כמוכן שמורי חמי השתומם מהתשובה, איך ייתכן לסיים את הש"ס בחמש דקות? זה הרי בלתי אפשרי?

מסמכים, ציוד אישי ומעט מזון כדי לאכול במשרד, והוא גם לוקח איתו גמרא קטנה, ו'נגן' קטן שבו הוא הכניס את השיעורים שזכית למסור על הש"ס כולו.

"כך יושב האברך הזה כל יום, שעה בבוקר ושעה בערב בחזור מהעבודה, ובמקום לבטל את הזמן ולנמנם, הוא שוקע בלימוד גמרא, האוזניות תחובות בתוך אוזניו, הגמרא פתוחה מול עיניו והוא שוקע בים התלמוד עד שעליו לרדת מהרכבת.

"עברו שנים, האברך התקדם עוד דף ועוד דף, וב"ה זכה לסיים את הש"ס כולו! עכשיו הם רוצים לעשות לו הפתעה, ולכן ביקשו ממני שאומר כמה דברי ברכה, למי שלמד אצלי את כל הש"ס בלי שאפילו ידעתי על כך.

"כמוכן שגם אני עצמי מאוד התרגשתי, כל אחד ששומע את השיעורים שלי זאת זכות גדולה עבורי, ובוודאי כשמישהו מסיים את הש"ס זה דבר גדול ועצום.

"חשבתי מה אני יכול לומר לאותו אברך יקר, בשיחה המוקלטת שתושמע לו במהלך הסיום... ולאחר מחשבה החלטתי לספר לו את הסיפור ששמעתי ממורי חמי, הגאון הגדול רבי יוסף ליברמן זצ"ל, בעל ה'משנת יוסף', שבאותו הזמן עוד היה בין החיים, ומאז נסע למנוחות ואותנו עזב לאנחות.

"הסיפור הזה די ידוע ומפורסם, אבל בכל זאת צריכים לספר אותו, כי המסר שלו מאוד מאוד חשוב.

"וכך סיפר מורי חמי זצ"ל: הוא היה מבאי ביתו של הראב"ד של ירושלים, הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בענגיס זצ"ל, בעל ה'לפלטות ראובן'.

"הרב בענגיס היה גאון עצום, הפלפולים שלו ידועים לשם ולתהילה, הידע שלו עם כל מכמני התורה היה לפלא בעיני כל רואיו, הוא היה עילוי בכל קנה מידה, ובהתאם לכך היה מסיים את הש"ס לעיתים מזומנות.

"על כך אנחנו צריכים להוסיף נדבך נוסף", מוסיף הגר"ח שליט"א. "לא רק הלימוד צריך להיעשות בשמחה. הרי כל העניין המיוחד של לימוד תורה ביתר שאת דווקא בימי השובבי"ם, מקורו ברעיון שאלו ימי תשובה כמו שמבואר מפי המקובלים, ולכן משקיעים את כל הכח בלימוד התורה כדי לכפר על כל החטאים כידוע.

"אבל גם כשעושים תשובה, צריכים לעשות אותה מתוך שמחה! רבינו החתם סופר אף מוסיף ומבאר, שהסיבה שבגינה נהגו בתפוצות ישראל לשיר ולנגן ביום הכיפורים כשאומרים וידוי על החטא, 'אשמנו בגדנו', נעוצה בכך שצריכים לעשות תשובה מתוך שמחה של מצוה. צריכים לשיר ולשמוח כשעושים תשובה, ולא להיות תחת לחץ כבד מאוד של המשגיח, או תחת השפעה של לחץ חברתי מופרז, שגורם לבחור תחושת מועקה כבדה חלילה.

"אדרבה, הבחורים צריכים לשוב ולשמוח בלימוד, והעול הזה מוטל על כתפי המחנכים, בוודאי שצריכים להשקיע שתהיה בישיבה אווירה של לימוד, בוודאי שצריכים לעודד את הבחורים לקום לפנות בוקר וללמוד שעות רצופות, בוודאי שצריכים לעודד את הבחורים לעשות 'תענית דיבור' וללמוד ברצף ממושך בלי הפסקה. "אבל צריכים לעשות את זה עם שמחה, עם התלהבות, המשגיח יכול להיכנס להיכל הישיבה ולצעוק בקול רועד 'שובבי"ם' ולהכניס בהם פחד ורעדה, והוא יכול גם להיכנס כרוח סערה עם חיוך ענק ועם התלהבות מדבקת ולצעוק 'שובבי"ם! בואו נתחיל לעבוד! בואו ננצל את הזמן, נרוויח עוד שעה של לימוד, בואו נשמח עם התורה ונשתעשע בה בתענוגים, שזה הת'קון הכי גדול לחטאים, כידוע'.

"צריכים לעשות ארוחות ערב חגיגיות בישיבה, אחרי שלומדים כך במשך שעות, אפשר לשיר בצוותא, אפילו לרקוד, האווירה צריכה להיות אווירה של שמחה והתלהבות, שב"ה אנחנו זוכים ללימוד תורה, ולא אווירה של צער ועצבות חלילה, על כך שלא הצלחנו ללמוד יותר מכפי יכולתנו".

"הדבר הכי חשוב, יותר מהכל, זה לנטוע בלב הבחורים שאיפות להגיע למעלות רמות בתורה וביראת שמים", מוסיף הגר"ח שליט"א.

"אני רוצה לספר לכם סיפור נפלא, שייתן לזה ביטוי ויבהיר עד כמה צריך האדם לשאוף...

"לפני מספר שבועות קיבלתי פנייה מאוד מעניינת מקבוצה של חסידי בעלזא בטורונטו. הם סיפרו לי שהם הקימו שם קהילה חדשה, בשכונה שבה לא היתה עד כה התיישבות של יהודים חסידיים, הם באו מהקהילה הוותיקה בטורונטו, והקימו עוד בית מדרש, עברו להתגורר בסמוך וב"ה הקהילה פורחת ומצליחה.

"ולמה הם פונים אלי? כי אחד מבני החבורה שלהם זכה לסיים את הש"ס, והם עושים לו סעודה גדולה לכבודה של תורה.

"מדובר באברך שעובד לפרנסתו, הוא אינו אברך כולל. כל יום הוא יוצא מהבית בשעה מוקדמת, עולה לרכבת ונוסע נסיעה ארוכה של למעלה משעה למקום עבודתו. בדרך הוא לוקח איתו תיק עם

מגיע לבית המדרש מתיישב ללמוד מעט ומיד כבר מגיע זמן תפילת שחרית. אני מתפלל עם שחר, לאחר מכן רץ הביתה לאכול ארוחת בוקר, וכעבור זמן קצר רגלי כבר נושאות אותי לאחוזתו של עשיר פלוני, שם אני צריך לעבוד ולהתייגע בועת אפיים כדי להתפרנס בדוחק.

"בערב אני בא לבית המדרש, מנסה ללמוד משהו, ומיד חוטפת אותי שינה ואני נרדם על המשניות שאני מנסה ללמוד. בקושי אני מצליח לפקוח את העיניים כדי להתפלל ערבית, הולך הביתה, מכניס משהו לפה לארוחת ערב ונופל שדוד במיטתי, עייף ומותש אחרי יום של עבודה מפרכת.

"לעומת זאת, השכן שלי יהודי מסודר. הוא קם שעה אחרי, מתפלל במניין מאוחר יותר, לאחר מכן פותח ספר ולומד במשך כמה שעות, יוצא בצהרים כדי להתעסק בעסקיו שעתים או שלוש שעות, ושוב הוא בבית הכנסת, מעיין בספרי הלכה, מוסר וחסידות, נערך לקראת תפילת מנחה וערבית, שיעור נוסף עם חברותא והוא צועד מעדנות לביתו כדי לאכול ארוחת ערב ולעלות על יצועו כשהוא שבע וטוב לב.

"מילא במצבו הגשמי איני מתקנא, הסביר החסיד לרבי ר' זושא. 'כך רצתה ההשגחה העליונה, כל אחד ומה שנגזר עליו. אבל למה מצבי הרוחני גרוע כל כך? הרי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים. גם אני רוצה ללמוד יותר, להתפלל בנחת, לעיין בספרים במשך רוב שעות היום. למה הוא זוכה ללמוד כל כך הרבה ואני בקושי מספיק ללמוד כמה משניות ביום? למה???

"השיב לו הרבי ר' זושא ואמר: 'מי אומר לך שהתורה שלך שווה פחות מתורתו של האיש הזה? מהיכן אתה יודע כמה גדול ערכן של המשניות הבודדות שאתה לומד בכל יום? אולי הכח שלהן גדול שבעתים, כי אתה מתאמץ עבורן מאמץ עילאי, אתה קם במיוחד מוקדם יותר, אתה מחזיק את העיניים שלך פקוחות בכח למרות העייפות הרבה, אתה קורס מעייפות ומנסה שוב ושוב להתנער מקורי השינה כדי ללמוד, אולי זה שווה פי כמה וכמה משעות הלימוד של השכן שלך, שלומד בנחת כשעסקיו המסועפים מסתדרים לו בלי שום בעיה?..

"הנה לנו אברך שיושב ברכבת, ולמרות התכונה מסביב, הוא עושה מאמץ ולומד בזמן שיש לו, מתי שיש לו אפשרות, הוא עושה את המקסימום שהוא יכול, מי יכול לשער ולתאר כמה גדולה זכותו, כמה גדול כוחו של הלימוד הנפלא הזה!"

"פעם אחת עשה הרב בענגיס סיום הש"ס, שהיה חשוב בעיניו באופן מיוחד. הוא הזמין אורחים חשובים ונכבדים והיה שמח באופן יוצא דופן, יותר מכל סיומי הש"ס שעשה קודם לכן.

"שאל אותו מורי חמי זצ"ל: 'למדנו רבינו, מה כל כך מיוחד בסיום הזה שהרב כל כך שמח ומתרגש יותר מכל הסיומים הקודמים? 'השיב לו הרב בענגיס זצ"ל, 'שהפעם הוא סיים את הש"ס בחמש דקות! כמוכן שמורי חמי השתומם מהתשובה, איך ייתכן לסיים את הש"ס בחמש דקות? זה הרי בלתי אפשרי?

"אבל הרב בענגיס לא השאיר אותו בפליאתו והסביר מיד את כוונתו: 'בכל פעם שאני מוזמן להשתתף בחופה ולסדר קידושין, או לשמש כסנדק בברית, כשאני צריך להמתין בתור לרופא, או כשאני בדרך לדיון בבית הדין ויש עוד כמה דקות עד שיתחיל, הולכות לאיבוד כמה דקות יקרות של המתנה. עד שהמוהל יתארגן, עד שהחתן יכסה את הכלה בהינומא ויצא לחופה, זה לוקח זמן, והזמן הזה היה מתבזבז לריק.

"לכן אני לוקח איתי לכל מקום גמרא קטנה, ולומד בכמה דקות הללו, מתקדם עוד דף גמרא, עוד עמוד, עוד כמה שורות, כך למדתי מסכת אחרי מסכת, וכעת זכיתי לסיים את הש"ס כולו מפרקי הזמן הקצרים הללו, של חמש דקות פה וחמש דקות שם. את הש"ס הזה סיימתי בחמש דקות, ולכן אני כל כך שמח ומאושר.

"למעשה, שני הסיפורים הללו של האברך מטורונטו ושל ראב"ד ירושלים, משתלבים יחד. לא כל אחד זוכה להיות הרב בענגיס, לא כל אחד זוכה לגאונות העצומה שלו וליכולות השכליות החריפות שהיו לו, אבל כל אחד יכול להיות כמו האברך מטורונטו. לשבת עם גמרא ולהקשיב לשיעור באוזניות, זה דבר שווה לכל נפש, אנחנו צריכים לשאוף לשם, אנחנו צריכים שכל בחור ישאף לזה, לעשות את המקסימום האפשרי במסגרת הכוחות והיכולות שלו, וגם אם הוא לא רבה של ירושלים, גם אם הוא נוסע ברכבת מלאה בגויים כדי להביא טרף לביתו ולחם לעולליו, הוא יכול וצריך לסיים את הש"ס!"

"באותה השיחה הוספתי וסיפרתי סיפור נוסף, שיש בו כדי להשלים את העניין. מעשה היה ביהודי שבא לפני הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זיע"א, והתמרמר מאוד אל מר גורלו. "מדי בוקר אני קם מוקדם מאוד, רץ לטבילת מקווה של שחרית,

האזינו לתוכנית 'הפוחת בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

סיפר לי הרב יוסף גליק: "בחלומי אני רואה את הרבי מבעלזא זי"ע"א, כשהוא מגיע לבית הכנסת שבמושב יסודות והושטתי לו את ידי ל'שלום עליכם'. הביט בי הרבי ואמר: 'אתה ליווית אותי כאן בעולם ועזרת לי רבות, דע לך שאני לא נשאר חייב לאף אחד, אני אשמור עליך משם בתמורה!'"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', עם שאלה של הגר"ש ברוודה, יסוד של רבי צדוק הכהן מלובלין, מעשה נפלא מהרה"ק מבעלזא זצ"ל, וסיפור חזק במיוחד מתקופת הקורונה

הרבה תזכורות לכל אורך השנה ובמיוחד בחגים השונים?

לפני שנשיב על השאלה הזאת אני רוצה לספר סיפור ששמעתי מבעל המעשה, ושישמש כהקדמה ליסוד שאנחנו רוצים להניח כאן, כמובא בספרים הקדושים. וכך סיפר הרה"ח רבי יוסף גליק זצ"ל, מבוני מושב יסודות. הוא היה תלמיד חכם, חסיד מדורות העבר, והיה מקושר בלב ונפש לצדיקים רבים מכל גווי הקשת. בין הצדיקים שבצילם זכה להסתופף, היה גם הרבי הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע.

מנהג היה לו לאדמו"ר שהקפיד מאוד לסכך את סוכתו בסכך של קני סוף טריים, בכל שנה מחדש. באירופה קני הסוף קלים מאוד להשגה. היבשת הרי משופעת בנהרות ואגמים, ובשוליו של כל אגם, בגדותיו של כל נהר, צומחים קני סוף לרוב. אבל משעלה הרבי לארץ ישראל הפכה השגת ה'קיינעס' למורכבת יותר. ארץ ישראל היא ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה, למטר השמים תשתה מים. אין בה הרבה נהרות ואגמים, ולכן קני הסוף הם מוצר נדיר יותר. בדרך כלל היו סוחרים זריזים וחרוצים, שהיו דואגים לקצור קני סוף

לפני למעלה מעשור וחצי, זכינו לביקור מיוחד של המגיד הנודע הגאון רבי שלמה ברעוודה זצ"ל, מגדולי בעלי המוסר, בסמינר 'תפארת החיים' באשדוד. הגר"ש זצ"ל נשא דברים בפני התלמידות, ובתוך דבריו שאל שאלה מאוד מעניינת.

ליל שבת, אנשים עומדים בבית הכנסת ומתפללים תפילת ערבית. בסוף קריאת שמע אומרים "אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים". מיד לאחר מכן: "המכה בעברתנו כל בכורי מצרים ויוצאת את עמו ישראל מתוכם". מגיעים הביתה, עושים קידוש ואמורים "זכר ליציאת מצרים". לאחר מכן בברכת המזון "נודה לך... ועל שהוצאתנו... מארץ מצרים ופדינו מבית עבדים". אומרים קריאת שמע שעל המיטה, ושוב מזכירים את יציאת מצרים, ולאחר מכן בשבת בבוקר שוב חוזר הניגון, מזכירים את יציאת מצרים בפסוקי דזמרה כמה וכמה פעמים, אומרים את שירת הים זכר ליציאת מצרים, ברכות קריאת שמע שוב מוזכר העניין הזה וכן על זה הדרך.

יתירה מזאת. הגר"ש ברעוודה לקח את השאלה שלו צעד נוסף קדימה...

ליל חג הפסח. בתפילה מזכירים את יציאת מצרים שוב ושוב, אומרים הלל השלם על נס יציאת מצרים, ולאחר מכן מגיעים הביתה וחוגגים לילה שלם של יציאת מצרים. עושים דברים תמוהים שהילד ישאל שאלות, ונספר לו שיצאנו ממצרים, מטבילים שתי פעמים יושבים מסובין, אומרים את ההגדה ועוסקים בלי סוף ביציאת מצרים, לאחר מכן אוכלים מצה, מרור, חרוסת זכר לשעבוד... מצרים-מצרים-מצרים.

שואל הגר"ש ברוודה שאלה מאוד פשוטה: תגידו לי, האם אנחנו אנשים לא חכמים בלשון המעטה? האם יש לנו זיכרון נורא נורא קצר, שאנחנו צריכים להזכיר לעצמנו את יציאת מצרים כל חמש דקות פעם נוספת? מישהו מאתנו לקה בדמנציה חלילה, שאנחנו מתבקשים לחזור על העובדה הזאת ולהזכיר אותה שוב ושוב ושוב? בסדר! הבנו את העניין! יצאנו ממצרים, אנחנו חייבים להכיר טובה לקב"ה ולהודות לו על כך. אם לא היה גואל את אבותינו ממצרים, היינו אנחנו ובנינו ובנינו משועבדים לפרעה ולמצרים. העניין ברור! כמה פעמים צריך לחזור ולשנן את זה? אם היינו מזכירים זאת רק פעם אחת בשבוע, היה חשש שנשכח זאת? למה צריך כל כך

במקומות שבהם הם כן מצויים, ולשנע אותם לריכוזי היישוב של הציבור החרד לדבר ה', שם היו מוכרים את קני הסוף ליהודים שרצו לסכך בהם.

רבים היו משמרים את קני הסוף משנה לשנה, כדי לחסוך את העלות הגבוהה של רכישתם, אבל הרבי מבעלזא כאמור, כן הקפיד לקנות בכל שנה קני סוף חדשים. עם זאת, בחלק מהשנים היה קושי גדול להשיג את קני הסוף בערים הגדולות, ורבי יוסף גליק זצ"ל שידע שהרבי מבעלזא חפץ מאוד בקני הסוף הללו, טרח בעניין, קצר קני סוף, אולי מגדותיו של נחל שורק החולף בסמוך למושב יסודות, ובעמל וביגיעה הצליח להביא אותם אל הרבי מבעלזא, שהודה לו על כך מכל הלב.

כידוע, הרבי מבעלזא הקפיד מאוד שלכל יהודי שגמל עמו טובה, הוא חש הכרת הטוב עצומה ואף השתדל מאוד להשיב לו כגמולו הטוב. אבל על מאמציו של רבי יוסף גליק בעניין זה של קצירת קני הסוף, לא הספיק הרבי להחזיר טובה בחייו, והוא נפטר לבית עולמו בעודו 'חייב טובה' לרב גליק.

"ביום מן הימים חלמתי חלום", סיפר לי הרב יוסף גליק, "ובחלומי אני רואה את הרבי מבעלזא זיע"א, כשהוא מגיע לבית הכנסת שבמושב יסודות. כמובן שכל בני המושב התאספו סביבו כדי לתת לרבי 'שלום עליכם', וכשהגיע תורי והושטתי לו את ידי, הביט בי הרבי ואמר לי: "אתה ליוויתי אותי כאן בעולם ועזרת לי רבות, דע לך שאני לא נשאר חייב לאף אחד, אני אשמור עליך משם בתמורה!". "הקצתי משנתי כשכל גופי מלא זיעה. מה זאת אומרת? ממה הרבי צריך לשמור אותי? האם אירע דבר מה שאינו כשורה שבגיני אני זקוק לשמירה?"

"האמת שהייתי צריך לגשת לרופא באותו יום ולדרוש בדיקות מקיפות", סיפר, "אם הרבי אמר לי שאני זקוק לשמירה, כנראה שקרה משהו שאיני מודע לו והייתי צריך לבדוק זאת, אבל דבר החלום קצת נשכח מזכרוני והמשכתי בחיי כרגיל.

"שבועות ספורים לאחר מכן, התחלתי לסבול מכאבי גב קשים מאוד. הלכתי לרופא ששלח אותי לאורתופד ששלח אותי לעשות צילום ולאחר מכן עוד צילום, ולבסוף קיבלתי את האבחנה הנוראה: מחלה קשה מקננת בגופי. הרופא הביט בי במבט קודר מאוד, והעריך שנותרו לי שבועות ספורים לחיות, לפי קצב התפשטות המחלה ורמת האגרסיביות שלה.

"אני צחקתי! יצאתי משם עם חיוך גדול. הרופא צודק, המחלה באמת קשה מאוד, אבל אני הרי יש לו הבטחה מהרבי מבעלזא זצ"ל שהוא ידאג לאינטרסים שלי. אין לי ספק שהוא יפעל עבורי ישועה בשמי מרום.

"אתה רואה", השלים רבי יוסף את הסיפור וחייך לעברי... "כבר עברו מאז לא מעט שנים, ואני כאן, ברוך ה', שש ושמוח ורוקד בחתונות של הנכדים שלי... הרבי מבעלזא, לא נשאר חייב לאף אחד, הוא החזיר לי תמורה מלאה על המאמץ שהתאמצתי, כדי לסכך את סוכתו בקני סוף טריים".

לפני שנגיע לתירוץ על השאלה הקודמת שהצגנו בהרחבה, ברשות הקוראים היקרים, נשאל שאלה אחת נוספת: אנחנו רואים בהגדה של פסח, שבעל ההגדה אומר לנו שכנגד ארבעה בנים דברה תורה. הבן השני מבין הארבעה, זה שאינו חכם וגם לא תם, שואל את השאלה הכתובה בפרשה שלנו: "מה העבודה הזאת לכם?", אומר בעל ההגדה, "לפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר, אף אתה הקהה את שיניו".

בואו נציץ לרגע בפרשה שלנו, ונבדוק מה התורה אומרת שצריך לענות לבן השואל 'מה העבודה הזאת לכם'? לא כתובה איזו תשובה חריגה וחרیפה במיוחד... "ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי ישראל... ואת בתינו הציל..."

איפה מצא בעל ההגדה בפסוק הזה, את התשובה החריפה הזאת של 'הקהה את שיניו', ו'אילו הוא היה שם לא היה נגאל? כדי להבין את זה צריכים להבין יסוד מאוד חזק: הבסיס של עבודת ה', הוא הכרת הטוב. בספר הקדוש 'חובת הלבבות' שהוא כידוע אחד מספרי היסוד, שאי אפשר להיות יהודי כשר ועובד ה' בלי ללמוד אותו, יש שער שלם שמוקדש לנושא הזה של עבודת ה' והמהות שלה. 'שער עבודת האלוקים'. לכל אורכו של השער נשזר כחוט השני הרעיון שכל מהות העבודה של יהודי בעולם הזה, היא הכרת הטוב לבוראו.

אנחנו צריכים להכיר טובה לקב"ה שברא את העולם, להכיר לו טובה שזכינו להיות בעולם הזה שנברא על ידו, להכיר לו טובה על כך שזכינו להיות יצורים אנושיים ולא דוממים או בעלי חיים כאלו ואחרים, ולאחר כל זאת עוד הגדיל הבורא את חסדו עלינו וברא אותנו יהודים! בני אברהם יצחק ויעקב! כמה מעלות טובות למקום עלינו!

הכרת הטוב זה לא משהו ערטילאי וכללי... כן, הוא עזר לנו אז אנחנו אומרים תודה וממשיכים הלאה. לא ולא! הכרת הטוב זאת הכרה תמידית שכל מה שיש לנו זה מאת הבורא יתברך, ושנאנחנו מודים לו על כך ומרגישים מחויבים אליו, כי הוא גמל עמנו טובות בלי סוף. אנשים רבים טועים לחשוב, שהכרת הטוב זאת התגובה הטבעית. מישהו עוזר לך, אז אתה חייב לו הכרת הטוב. זה הדבר הכי בסיסי והכי אנושי לכאורה.

אבל האמת היא שזה לא כך. רבי צדוק הכהן מלובלין גם מסביר את זה בצורה מאוד ברורה... האדם אינו אוהב להיות מחויב. כל אחד רוצה להיות 'עבד חופשי מאדוניו'. "אני לא רוצה להיות חייב לך", זאת הרגשה שכל אחד ואחד מאתנו מרגיש אותה. אף אחד לא אוהב להיות חייב לאחרים, בוודאי שלא להיות חייב טובה!

אז יש אנשים, שכדי לא להרגיש חייבים, הם משתדלים לא לקבל טובה מאחרים. אבל הרבה מאוד אנשים עושים דבר אחר כדי לא להרגיש חייבים, כך מסביר רבי צדוק הכהן, וכמדומני שכל אחד מאתנו יכול להעיד שהוא מכיר מקרים כאלו...

האנשים הללו, כדי שלא להרגיש חייבים, הם כופרים בטובה שנגמלה עמם. 'אה... נכון, הוא לקח אותי טרמפ, אבל הוא ממילא נסע לשם, ובכלל שעמם לו להיות לבד באוטו אז הוא לקח אותי שאשמור עליו שלא יירדם'...

'הוא באמת הסכים בשמחה שאני ארחיב את הבית שלי, למרות שזה חסם לו את האור לחלון של הסלון שלו, אבל הוא הסכים רק בגלל שעכשיו יש לו יותר פרטיות...' או שמחר כבר יחתים אותי על בניית תוספת כפולה!...

אנשים תמיד מוצאים דרך לגמל את הטובה שנעשתה להם, ובכך לפטור את עצמם מהצורך להכיר טובה למי שגמל אותה עימם. התורה מבקשת מהאדם להיות 'בן אדם', קבלת טובה? תחוש שאתה חייב טובה, כן, שיוקשה עליך להירדם בלילה כי לא השבת טובה לחברך... הסיפור שהבאנו עם הרבי מבעלזא, נותן המחשה מאוד חזקה לסוג הזה של האנשים שמחזירים טובה, חובתם כה חמורה בעיניהם עד שהיא קשורה בהם גם כשכבר עולים לעולם האמת! כמובן שמדובר בצדיקים קדושי עליון, שיש להם את הכח לעשות זאת.

וכאן טמון היסוד לכל השאלות הללו גם יחד. הבן הרשע לא מבין 'מה העבודה הזאת לכם'. הוא יודע שיצאנו ממצרים, הוא לא טיפש, הוא מבין שיצאנו ממצרים אבל הוא לא מבין למה אנחנו צריכים לזכור את זה כל הזמן. כל חמש דקות צריכים תזכורת חדשה? לא מספיק לזכור את זה פעם בשנתיים או שלוש שנים, לא מספיק שזה מופיע בספרי ההיסטוריה? למה צריכים לחיות עם התחושה הזאת יום יום? זה מחייב אותנו! זה מכניס אותנו למצב שאנחנו חייבים טובה לקב"ה. זה לא נעים לו להיות במצב הזה... הוא מעדיף לשכוח את הטובות שהקב"ה גמל אתו, כדי שלא להרגיש חייב.

זאת הסיבה שאנחנו צריכים להזכיר לעצמנו יום יום ושעה שעה, במחשבה בדיבור וגם במעשה, כולנו היינו עבדים לפרעה עד עצם היום הזה, אם הקב"ה לא היה מרחם עלינו ומוציא אותנו משם! אנחנו יצאנו משם רק בגלל שהאמנו בו, והיינו מחוייבים להכיר לו טובה על כך. מי שלא האמינו בקב"ה נשאר שם, אילו היה שם לא היה נגאל, למה? כי הוא לא מסוגל להכיר בערך הפשוט והבסיסי ביותר של הכרת הטוב... אבל את התשובה הזאת לא עונים לרשע ישירות, הוא ממילא לא יבין אותה כי הוא לא מוכן בשום אופן להרגיש חייב... את זה אומרים באופן כללי "ואמרתם", אנחנו אומרים את זה לכל המשפחה וגם הבן השני ישמע את התשובה... "ואת בתינו הציל", הקב"ה הציל אותנו, הוציא אותנו מבית עבדים, רק כדי שנרגיש מחוייבים.

ונסיים במעשה שאירע לא מזמן, בתקופת הקורונה, בארה"ב. כזכור נגיף הקורונה הכה שם בעוצמה רבה, והיה פחד גדול מאוד בחודשים הראשונים של המגפה.

היה שם יהודי יקר, ב"ה כבר הגיע לשנתו ה-93, וכמו רבים אחרים גם הוא נדבק בקורונה. כמובן שבשל גילו המתקדם המשפחה לא חיכתה יותר מדי, ומיהרו להבהיל אותו לבית החולים.

הרופאים התרשמו שהאיש סובל ממצוקה נשימתית, וחיברו אותו למכונת הנשמה. בני המשפחה התפללו וקראו שיערי שמים, ובחסד ה' עליהם כעבור יום אחד בודד שהיה מחובר למכשיר ההנשמה, קבעו הרופאים שמצבו מצוין ושהוא מסוגל לנשום באופן עצמוני. ניתקו אותו ממכשיר ההנשמה והוא שב לנשום כאחד האדם.

כמקובל במערכת הרפואה האמריקאית, כשאדם יוצא מבית החולים, מגישים לו חשבונות... כך וכך עלה הטיפול, כך וכך עליך לשלם. לרוב האנשים יש הסדר עם חברת הביטוח שמשלמת ממילא את החשבונות.

היות והיהודי לא היה תושב של אותו אזור, הוא לא היה מבוטח בה כך שגם ליהודי בן ה-93 הוגשה חשבונות כזאת, ובה נכתב שמאחר והוא היה מחובר למכשיר ההנשמה במשך יממה תמימה, עליו לשלם סכום של 5,000 דולרים לבית החולים... זה לא זול, אבל זה מה שעולה להנשים אדם במשך יממה שלמה. הציוד יקר, יש צורך באנשי צוות מקצועיים שמתפעלים את המכונה ומשגיחים על המטופל, צריכים לתת לו תרופות יקרות במקביל, זה עולה כסף. 5,000 דולרים ליממה.

אותו יהודי קיבל את החשבונות לידיו, הציץ בסכום שהופיע בה וברגליים כושלות ניגש לספסל שבחדר ההמתנה הסמוך, התיישב עליו ופרץ בבכי מטלטל.

הרופא שהגיש את החשבונות נחרד: "שמע ידידי", אמר לקשיש, "אל תדאג, סביר להניח שיש לך ביטוח רפואי, וגם אם לא, אתה לא חייב לשלם את כל הסכום עכשיו, אפשר לפרוס אותו בתשלומים נוחים שיימשכו עד שתהיה בן 120 שנה ואף יותר...".

הקשיש חיך אל הרופא מבעד לדמעות ואמר לו, "לא ולא! לא מהתשלום הכספי אני מודאג..."

"עשיתי חשבון, שאני בן 93 שנה. זאת אומרת שאני חי על פני כדור הארץ כבר למעלה מ-33 אלף ימים. במשך כל אותם ימים לא הייתי זקוק למכשיר ההנשמה! הקב"ה שברא אותי, נתן לי את היכולת לנשום באופן עצמוני. אם הוא יגיש לי חשבונות, אני אצטרך לשלם לו סכום שעולה על 165 מיליון דולרים!!! רק על כך שהוא הנשים אותי עד כה..."

"ומה עם 'התמיכה הרפואית' המקיפה שנתן לי הקב"ה? כמה עולה יום שבו מערכת העיכול פועלת כשורה? כמה עולה יום שבו מחזור הדם מתפקד בלי הפרעות? כמה עולם יום של פעילות לבבית תקינה וסדירה? כמה עולה יום שבו הקב"ה דואג שהגוף שלי יהיה מאוזן ושכל המערכות יתפקדו יחדיו בצורה מסונכרנת?"

"אי אפשר בכלל לספור את כמות הדולרים שאני חייב לשלם לקב"ה, על החסד שגמל עמי ב-93 שנות חיי. האם החזרתי לו משהו על כך? זה? האם כל העבודה שעבדתי אותו מאז היותי לאיש ועד היום הזה, מגיעה לקצה קצהו של החסד העצום שהוא גומל עמי בכל רגע ורגע? האם אני מרגיש שאני מחוייב אליו מספיק בהתאם לטובה העצומה שהוא גמל עמי???"

"לכן אני בוכה!", סיים הקשיש את דבריו הנוקבים, והותיר את הרופא המבולבל כשפיו פעור לרווחה..."

לפני שנים רבות, כשהייתי מלמד צעיר מאוד, היה איזה אדם שפגע בי מאוד, פגיעה ממש קשה שממש גרמה לי להצטער צער רב. לא זו בלבד, אלא שעוד הייתי צריך לפגוש אותו יום יום, וזה לא היה קל מבחינתי לבלוע את כל הסיפור הזה כאילו לא אירע דבר

על סליחה ומחילה, על היצר הרע, ועל אנשים מורמים מעם

הרב עמרם בינעט

פרשת השבוע מתחילה בציווי שמצווה הקב"ה את משה רבינו ע"ה, בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו'.

ידועה השאלה ששואלים כולם, למה דווקא 'בא' אל פרעה, למה לא 'לך על פרעה', וכבר השיבו על כך גדולי הדורות תשובות רבות.

אולי אפשר לומר תשובה, על דרך צחות, שהקב"ה אמר למשה רבינו ככה: אתה רואה את פרעה? נכון שהוא ממש עקשן גדול ולא

מוכן בשום אופן לתת אתכם להלוך במדבר דרך שלושת ימים?

נו נו, **בוא אל פרעה**, בוא תראה מה קורה בתוך הלב שלו, מי גורם לו עכשיו להישאר כל כך עקשן? **כי אני הכבדתי את לבו!** זאת עבודה

שלי, של הקב"ה, יש לי מטרה - **למען שתי אותותי אלה בקרבך, ולמען תספר באוזני בנך**. פרעה בכלל לא חלק ממערכת קבלת

ההחלטות פה, הוא סתם בובה על חוט, הוא מנוהל מלמעלה!

העקשנות שלו נראית עכשיו ממש מזעזעת, מקוממת. איך הוא יכול כך להתעקש על לשעבד עם אחר בעיניו ובסבל, הוא לא מבין שהגיע

הזמן להפסיק עם זה? לא הספיקו לו המכות שקיבל עד עכשיו?

אבל מי שמסתכל בפרספקטיבה רחבה יותר, מיד מבין... פרעה התעקש רק בגלל שהקב"ה רצה לתת לו עוד מכות. הקב"ה רצה

להביא עשר מכות על מצרים, כדי שבני ישראל יוכלו לספר את סיפור יציאת מצרים בצורה עסיסית יותר...

להתרומם מהפגיעה

לפני שנים רבות, כשהייתי מלמד צעיר מאוד, היה איזה אדם שפגע בי מאוד, פגיעה ממש קשה שממש גרמה לי להצטער צער רב. לא

זו בלבד, אלא שעוד הייתי צריך לפגוש אותו יום יום, וזה לא היה קל מבחינתי לבלוע את כל הסיפור הזה כאילו לא רע דבר.

ניסיתי לסלוח לו, לשכוח את מה שקרה, אבל לא הצלחתי. העובדה שפגשתי אותו כל יום והוא לא חשב להתנצל אפילו לא פעם אחת,

ממש הציקה לי.

הרגשתי מאוד רע עם עצמי שאני ככה מתקשה לסלוח ליהודי, אני אומר בלילה לפני קריאת שמע "רבנו של עולם הריני מוחל לכל מי

שהכעיס והקניט אותי", ובלב שלי אני חושב "חוץ מפלוני אלמוני שלו אני לא מסוגל לסלוח..."

בחידוד בו עבדתי אז, היה מנהל רוחני, יהודי משכמו ומעלה, מורי ורבי הרה"צ רבי ישראל מאיר כהן שליט"א. איש אשר רוח בו שיודע

להלוך כנגד רוחו של כל תלמיד ותלמיד, וגם כנגד רוחו של כל מלמד ומלמד.

התיישבתי מולו ושטחתי בפניו את צערי. יש יהודי שפגע בי מאוד, אני מאוד רוצה לסלוח ולא מצליח. לא רק שאני לא מצליח אלא

שאני מתחיל להרגיש שאני אפילו מתחיל לפתח שנאה של ממש כלפיו, כי הוא רואה אותי כל יום ולרגע לא חושב להתנצל על

הפגיעה הקשה כל כך, כשהוא יודע כמה שזה פגע בי וזה בכלל לא אכפת לו.

הוא חשב כמה דקות, ואחר כך התחיל לדבר באופן מעט מגומגם... "תשמע... אני מבין מאוד את הכאב שלך... אבל אה אה, אני לא

יודע איך להגיד את זה, אולי אתה קצת צעיר מדי כדי להבין את זה... אבל אבל, בכל זאת, אולי אתה כן רוצה לשמוע, אז אני אומר

את זה עם כל הזהירות..."

אני כבר חשבתי מי יודע מה הוא עומד להנחית עלי, זה נשמע די מלחיץ... ואז הוא הוריד את הפצצה: "ר' עמרם, אולי הגיע הזמן

שתיקח את ה'עמרם' שלך ותעלה אותו דרגה???"

הסתכלתי עליו בחוסר הבנה, אל הבנתי, איזה עמרם אני צריך לקחת? אני עמרם, על מה הוא מדבר?

אבל רבי ישראל מאיר חזר שוב על האמירה שלו: "אתה אומנם אברך צעיר, אבל אני חושב שאתה כבר בשל לשלב הבא בחיים. קח

את ה'עמרם' שלך ותעלה אותו לרמה גבוהה יותר, תטפס לשלב הבא!

"כשה'עמרם' שלך יהיה בקומה גבוהה יותר, זה לא יציק לו בכלל שמישהו פגע בו ככה ושהוא לא מבקש שליחה... ולא זו בלבד אלא שגם מי שכל כך רצה להרע לך, פתאום יהפוך להיות האוהב הכי גדול שלך..."

יצאתי משם מבולבל ומסוחרר. אבל ניצני ההבנה כבר החלו לבצבץ. כן, אם אני נסער כל כך מזה שמישהו פגע בי לפני כמה שבועות, אם העובדה שהוא רואה אותי כל יום ולא חושב לבקש שליחה גורמת לי לכה תסכול, אולי אני פשוט צריך לעלות בדרגה, לטפס למקום קצת יותר גבוה, שבו זה בכלל לא מעניין אותי אם הוא ביקש שליחה או לא.

הרי כולנו נולדים תינוקות חסרי הבנה וחסרי בשלות. כולנו גדלים והאישיות שלנו מתפתחת בהתאם, עד שלב מסוים זה קורה מעצמו, אין צריך בפעולה מודעת של עלייה בדרגה, אבל יש שלב בחיים שבו צריכים 'לקחת את העמרם' ולהעלות אותו בכח, כי עכשיו זה כבר לא קורה אוטומטי.

יש אנשים שגם בגיל 60 הם עדיין מתנהגים כמו בגיל 20, כי הם לא העלו את ה'עמרם' שלהם או את ה'יוחנן שלהם, כל אחד ושמו הוא, התפקיד שלנו זה לא להישאר מאחור, להתקדם בחיים, להעלות את הרמה.

ה' אמר לו קלל

איך באמת עולים רמה? לומדים להסתכל על העניין בצורה גבוהה יותר. רוחנית ואמונית יותר. כשדוד המלך עליו השלום ראה ושמע את שמעי בן גרא שקילל ועיפר אותו בעפר, מה הוא אמר? "ה' אמר לו קלל". זהו! זה בכלל לא הוא! זה הקב"ה...

אם הקב"ה שלח מישהו לקלל אותך, היתה לו סיבה טובה לעשות זאת. או שאתה לא בסדר ואתה צריך להשתפר, או שאתה בסדר גמור והקב"ה רוצה לנסות אותך, או שמוטלת עליך איזו גזרה ועל ידי הביזיונות אתה מכפר על הכל וניצול מהגזירה ההיא.

אנחנו לא יכולים לדעת מה הם החשבונות של הקב"ה, אבל אנחנו כן יודעים הוודאות מוחלטת ובידיעה ברורה שאם זה קרה, זה היה צריך לקרות כי זה נועד לקרות ולא בגלל שאיש פלוני או פלמוני 'קם על צד שמאל'.

בוא אל פרעה, בוא תבדוק מי זה פרעה, מה הוא בכלל ולמה הוא עושה את זה, כי אני הכבדתי את לבו. ככה מתרוממים למדרגה גבוהה יותר.

כבירא עמיקתא

הגאון רבי אריה שכטר זצ"ל מספר סיפור מדהים בספרו 'אריה שאג': הוא הגיע פעם לסמינר של 'ערכים' בארה"ב. הסמינר החל ביום חמישי ונמשך עד יום שני, כשבמרכזו כמובן היתה השבת.

באו יהודים שמתעניינים ביהדות, מכל קצווי ארה"ב, אחד מהם, נקרא לו דרור לצורך העניין, היה בחור צעיר ונטול דאגות. אין לו משפחה אין לו שום מחוייבות לכלום, הוא לבד בארה"ב ועושה ככל העולה על רוחו.

ביום שישי בצהריים הוא בא לרבי אריה שכטר ואומר לו "שבת שלום הרב, אני חייב לנסוע, יש לי עבודה בסופ"ש, אולי אני אשוב לסמינר ביום ראשון".

לבו של רבי אריה התכווץ בתוכו לשמוע יהודי שמצהיר כך שהוא עומד לחלל שבת רח"ל. אבל הוא הסתיר את הכאב. במקום זאת הוא שאל את הבחור שאלה אחת פשוטה: "מי אומר לך שאתה חייב?".

השיב לו דרור בפשטות: אני אספר לרב את סיפור חיי, והרב יגיד לי בעצמו אם אני חייב או לא, בסדר???

כמובן שרבי אריה הסכים לשמוע את הסיפור ודרור פתח וסיפר: "אני ישראלי לכל דבר ועניין. אחרי הצבא באתי לארה"ב אחרי שכמה חברים שלי שבאו לכאן לפני שכנעו אותי ואמרו לי שאני יעשה פה כסף ונעשה 'חיים' ביחד.

"אבל כשהגעתי ראיתי שזה לא הולך לי. לא הצלחתי למצוא עבודה שתתאים לי, מעט הכסף שהבאתי איתי אזל במהירות, והחברים שלי ראו שאין לי כסף ואני מומילא לא יכול לבוא איתם לבילויים שלהם, זרקו אותי ולא התעניינו בי יותר.

"אחרי כמה ימים מצאתי את עצמי רעב ללחם, בלי קורת גג, ואין לי אפילו כסף לשלם על כרטיס טיסה כדי לחזור לארץ.

"התחלתי להסתובב ברחובות חיפשתי מה לאכול, ובסופו של דבר הבנתי מה עושים בניו יורק אילו שאין להם איפה להיות. הולכים לרכבת התחתית, ה'סאבווי', משלמים פעם אחת בכניסה, ולא יוצאים משם. נוסעים מתחנה לתחנה ברשת המנהרות התת קרקעיות, תמיד אפשר למצוא שאירות של אוכל שאנשים השאירו על הספסלים של הרכבת או בפחי האשפה הקטנים, אפשר לשבת על ספסל של הרכבת בתחילת המסלול ולישן שעה וחצי עד שהיא מגיעה לקצה השני של המסלול, אפשר לישן קצת בתחנת רכבת ולאחר מכן לעלות על רכבת ולהמשיך לישן בתחנה אחרת. ככה מסתדרים הרבה הומלסים בניו יורק, וכך גם אני הסתדרתי.

"אחרי כמה חודשים כבר הייתי נראה בדיוק כמו כל ההומלסים האחרים. שערי גדל פרא, ציפורניים גדולות, בגדים מטונפים, והריח שעלה מממני לא היה נעים בכלל. אנשים עברו לידי והעוו את פניהם בתחושת גועל. בהמשך הפכתי להיות שקוף, אנשים עברו לידי ואפילו לא שמו לב שיש כאן בנאדם בכלל.

"יום אחד עובר שם מישהו, מסתכל עלי ואומר לי "הלו! אתה לא ישראלי???", אמרתי לו כן. אני ישראלי, איך ידעת? אפילו אני כבר הספקתי לשכוח את זה..."

"הוא מיד התחיל לחקור אותי: למה אתה נראה ככה? אין לך משפחה? למה אתה לא מחליף בגדים..."

"סיפרתי לו מה קרה לי ואיך התדרדרתי לכה מצב, והאיש הזה אמר לי, "בוא איתי, אנחנו הולכים מכאן".

"התברר לי שגם הוא ישראלי, ולכן הוא החליט לעזור לי. הוא הכניס אותי לבית שלו, ודבר ראשון זרק אותי למקלחת. הביא לי בגדים נקיים, התרחצתי שוב ושוב, אולי עשר פעמים עד שהרגשתי שבאמת ירד ממני כל הלכלוך והטינופת, התלבשתי בבגדים נקיים,

אלו שעמדו בניסיון, אלו שהצליחו לצאת מהמחשבה המשעבדת, אלו שהבינו שהגיע הזמן לעלות בדרגה ולהתרומם, הם אלו שיצאו ממצרים. גם אתה דרור, אתה שבוי בקונספציה שאתה חייב את כל חיך לישראל שהציל אותך. נכון, אתה חייב לו הכרת הטוב, אבל אתה צריך להבין שעיקר המחויבות שלך או של כל אחד אחר, היא לבורא עולם.

עכשיו אתה נמצא בניסיון אדיר. האם תצליח להעלות את עצמך לדרגה גבוהה יותר ולעשות סדר עדיפויות נכון של רמת המחויבות שלך, או שתמשיך לדרוך באותו המקום מבחינת תודעתית, ותישאר משועבד לאדם שהציל אותך, למרות שעכשיו הוא רוצה להחטיא אותך בחילול שבת רח"ל.

עלית לשלב מאתגר יותר

דרור עדיין לא הבין... אז בגלל שיש לי כזה ניסיון קשה הרב בוכה? למה זה גורם לרב לבכות?

ענה לו הרב שכטר, אני בוכה בגלל שאני מקנא בך! הקב"ה מנסה אותך בניסיונות מהסוג שהוא ניסה את אבותינו במצרים. זאת אומרת שיש לך נשמה מאוד מאוד גבוהה, הפוטנציאל שלך הוא עצום. אם אתה תחליט 'לקחת את הדרור שלך' ולעלות אותו למדרגה גבוהה יותר, אתה תגיע רחוק מאוד. בגלל זה אני בוכה, בגלל הקנאה שלי בך!!!

המשך הסיפור הוא שדרור נשאר בסמינר, הוא חזר בתשובה שלמה, נכנס לשייבה ועשה בה חיל. יהודי עשיר מאוד שהיה תומך בשייבה ומבקר בה מדי פעם התרשם ממנו מאוד ולקח אותו כחתן לבתו, כך מספר הרב שכטר, והיום הוא אברך משכמו ומעלה, השוקד על התורה ועל העבודה ומגיע למעלות רמות בתורה וביראת שמים, כי הוא החליט לקחת את עצמו ולעלות למדרגה גבוהה יותר.

אבל כדי לגדול, חייבים להתגבר על קשיים ועל אתגרים. כולנו שיחקנו פעם ב'טטריס' או ב'פירמן', מי שלא יודע מה זה, שישאל את אבא שלו... בכל המשחקים הללו תמיד היה דבר מעניין מאוד. כשסיימת אתה שלב הראשון בהצלחה, היית עולה לשלב השני שהיה יותר קשה מהשלב הראשון ואם הצלחת לסיים גם אותו, היית עולה לשלב שלישי שהיה קשה הרבה יותר...

תהיתם פעם למה בעצם? אם בנאדם הצליח לסיים שלב בהצלחה מרובה מגיע לו פרס, נכון? למה אנחנו נותנים לו עונש? למה השלב השני קשה יותר? הוא אמור להיות קל יותר!

זאת התשובה. יש משחק של קטנים ויש משחק של גדולים, אם עברת את השלב הראשון בהצלחה, זה הזמן לקחת את עצמך ולהעלות את דרגת הקושי, האתגר נהיה גדול יותר.

הגמרא אומרת "כל הגדול מחברו יצרו גדול הימנו", ואפשר לומר פשוט על דרך צחות: זה לא שבכלל שאתה יותר גדול לכן יש לך יצר הרע גדול יותר, אלא ההיפך הוא הנכון. אם אתה רואה אדם שהוא גדול ממך דע לך שהיצר שלו גדול יותר משלך, הוא הצליח להתמודד אתו ולהתגבר עליו ולכן הוא נהיה גדול ממך, וככל שהניסיון והאתגר גדול יותר ואתה יכול לו, כך אתה עולה לדרגה גבוהה יותר.

הוא לקח אותי למספרה, ובתוך כמה שעות מאז שהתעוררתי ברכבת התחתית כמו הומלס, חזרתי להיות בנאדם...

"לתומי חשבתי שהוא הולך לזרוק אותי בחזרה לרכבת התחתית, אבל האיש הזה לא עזב אותי. הוא ארגן לי דירה קטנה בסמוך אליו, והפך אותי לעוזר שלו. הוא נהג משאית שעושה מסלולים ארוכים, הוא צריך שיהיה מישהו שעוזר לו להוריד ארגזים לפרוק מטען, להעמיס, וגם מישהו שיפטפט איתו בדרך וידאג להכין את האוכל לפני שיוצאים לדרך וכו'.

"האיש הזה הציל את החיים שלי. עכשיו הוא הודיע לי שמחר בבוקר, בשבת הוא יוצא לקו חלוקה חשוב, והוא ממש צריך את העזרה שלי..."

"אז תגיד לי בבקשה כבוד הרב, אני חייב ללכת או שאני לא חייב ללכת? מה אתה אומר? האם אני יכול להשיב את פניו ריקם ולומר לו שהפעם אני לא בא לעזור לו כי זה מתנגש לי עם השעות של הסמינר אליו נרשמתי???"

ניסיונות של צדיקים

מספר רבי אריה שכטר: "החזקתי בידו של הבחור הזה והתחלתי לבכות...". שואל הבחור את רבי אריה, למה הרב בוכה? מה כבר אמרת?

אמר לו רבי אריה: "אני בוכה בגלל שאני מקנא בך, אני מקנא בזכות העצומה שלך, במדרגה הגבוהה שלך!"

דרור לא מבין על מה הרב מדבר. מה זאת אומרת המדרגה שלי? אני לא שומר שבת, הרב אומר שאני יש לי מדרגות רוחניות גבוהות? אמר לו הרב שכטר דבר כזה...

בני ישראל היו במצרים במשך 210 שנים, השעבוד היה איום ונורא. המצרים שלטו בהם שליטה ללא מיצרים, הרגו מכל הבא ליד, הם היו אלו שנתנו להם לאכול וקבעו כמה כל אחיד יאכל.

אבל כשהתחל הקב"ה להכות את המצרים במכת דם, נפסק השעבוד. מכאן והלאה למצרים לא היתה שום השפעה על בני ישראל, הם לא יכלו לעשות להם דבר. באה מכת צפרדע, ואחר כך מכת כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך...

פתאום הם מקבלים הוראה, לקנות כבש ולקשור אותו למיטה. בני ישראל רועדים מפחד. הרי הכבש הוא התועבה של מצרים, האלוהות שלהם. אם נקשור אותו למיטה הם יכעסו עלינו.

אבל אתם רואים שהם כבר לא יכולים לעשות לכם דבר, ממה אתם מפחדים?

התשובה היא שאחרי 210 שנה של שעבוד, המוח נשאר משועבד, גם כשהם כבר בכלל לא תלויים בהם.

אפשר להשוות את זה לאנשים שעלו לארץ מרוסיה הבולשביקית ובמשך שנים המשיכו לחשוש מפני הקג"ב. או לניצולי שואה שהמשיכו לאגור מזון לעת צרה גם עשרות שנים אחרי שמלחמת העולם השנייה הסתיימה.

היה פה ניסיון גדול לבני ישראל. האם הם יכנעו לפחד ולתחושת השעבוד למצרים, או שהם יקחו את העמרם שלהם וירימו אותו.

בשלב מסוים נגמרו הנושאים והשתררה שתיקה של דקותיים, פתאום יהודה פנה אלי שוב: "תראה, אם אנחנו כבר מדברים על נושאים כאלו, מעניין אותי מה אתה יכול לומר לי על משהו שמטריד אותי כבר הרבה זמן"

על כח הבחירה של פרעה, ותשובתו של מרן הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל

מאת: הרב ישראל היימן

יהודה - בחור ישיבה חביב התיישב לידי באוטובוס המפליג ירושלימה.

השיחה בינינו התחילה עם השאלה הבנאלית של "אני צריך להגיע ל... איפה אני צריך לרדת?"

משם היא התגלגלה בנעימות לשיחה ידידותית בין אנשים שלא נפגשו מעולם ואולי גם לא יפגשו אף פעם.

באיזה ישיבה הוא לומד ובמה אני עוסק, איפה הוא גר וקצת משפחולוגיה שלי...

מהון להון השיחה נהיתה קצת יותר עמוקה, בלי לשים לב עברנו לדבר על משמעויות והרגלים, על איזונים ובלמים ומצאתי מולי בחור מבין ענין ועמוק, שניתן לפתח איתו נושאים מעניינים וליהנות מהשיחה איתו.

בשלב מסוים נגמרו הנושאים והשתררה שתיקה של דקותיים, פתאום יהודה פנה אלי שוב: "תראה, אם אנחנו כבר מדברים על נושאים כאלו, מעניין אותי מה אתה יכול לומר לי על משהו שמטריד אותי כבר הרבה זמן".

הקשבתני בנימוס והוא התחיל לספר: אני לא יודע מתי זה התחיל אבל כבר כמה שנים שאני ממש סובל מתופעה שלא מצאתי לה אח ורע, אני מכיר סיפורים על אנשים שמכורים לכל מיני דברים אבל על התופעה הזו שיש לי, אני לא שמעתי מעולם.

נו, חשבתני, תגיד כבר מה הבעיה, למה אתה מותח אותי...

יהודה לא איכזב וניגש ללב העניין:

"אני מכור למוזיקה, אבל לא מה שאתה חושב, לא כל היום עם אוזניות, זה משהו אחר. בכל פעם שיוצא דיסק או קליפ חדש אני מרגיש שאני לא יכול להתרכז בכלום, עד שאני שומע אותו כמה פעמים ולומד אותו על בוריו, בכל פעם שמתפרסם על מישהו שהוציא דיסק של מוזיקה מהסגנון שאני אוהב, אני עוזב הכל מתעסק כמה ימים בלהשיג את השירים ולשמוע אותם כמה פעמים, אני יכול להיות באמצע לכתוב 'חבורה' או בדיוק להתחיל עם חברותא חדש, לא משנה מה, אני מרגיש כזה דחף לעשות את זה, שאני לא מצליח לעצור את עצמי.

"המעניין הוא שמיד אחרי שאני מכיר כבר את השירים ולומד אותם, אני יכול לחזור ללימוד או לשאר עיסוקי בלי שהנושא יעניין אותי, אפילו אם עד שיצא עוד משהו חדש יעברו חודשים ארוכים. הנגן יכול לשכב בארון בלי שאני אפתח אותו. אבל רק יוצא משהו חדש

- הכל מתעורר, אני כמו נמר משחר לטרף, ולא נרגע עד שהשגתי את מה שאני צריך.

"ניסיתי כל מיני דברים, המשיך יהודה, הלכתי לכל מיני יועצים ומבנים, אני מרגיש שבדבר הזה כאילו אין לי בחירה בכלל, זה בכלל לא נתון להחלטה מודעת שלי. זה לא משהו גרוע, אבל זה לא נתון לשליטה שלי בכלל, ועצם הדבר שיש משהו שאני לא שולט בו מפריע לי מאוד!".

המשפט הזה הקפיץ אותי!

הסתובבתי בחדות על ספסל האוטובוס. "אין דבר כזה מעבר ליכולת הבחירה!!", אמרתי לו בנחרצות. "אין מצב כזה שלאדם אין בחירה. הבחירה זה הכח הגולמי הכי חזק שקיבלנו כנבראים, בשביל שנוכל לחיות כאן, אם לא כח הבחירה לא היינו שורדים את תהפוכות העולם אפילו חמש דקות, רק מהלבטים והרצונות הסותרים שלא היינו יכולים להחליט ביניהם..."

"קח את פרעה כדוגמא", אמרתי לו תוך שאני מצלצל בפעמון האוטובוס, בשביל לרדת בתחנה הקרובה, "בשבע מתוך עשרת המכות, משה נותן התראה לפרעה לפני המכה, שלושה שבועות בוקר בוקר. ופרעה מהתל בו, הוא לא מוכן לשמוע על האפשרות אפילו של להוציא את בני ישראל ממצרים. ואני שואל אותך, מילא במכות הראשונות שעוד הייתה לפרעה בחירה היה טעם בהתראות האלו, בחז"ל מבואר שבחמשת המכות האחרונות כבר ניטלה מפרעה הבחירה והוא היה במצב של 'הכבדתי את ליבו' מושלם, בלי אפשרות לחשוב בכלל, אז מה הטעם להתרות בו? הקב"ה רוצה

קרית גת", הוא אמר, "אני רוצה לבקר את רבי ניסים מויאל...
"התפלאתי מאוד, שאלתי את הרב מה יום מיומיים, הרב אף פעם לא מבקש לעבור דרך קרית גת, זה די מאריך את הדרך, אני אסע בשמחה לאיפה שהרב מבקש, אבל סתם מעניין מה פתאום החליט הרב לנסוע לקרית גת?

"השיב לי הרב תשובה שהממה אותי: "אני רוצה לבקר את הרב מויאל", אמר לי, "אם לא עכשיו אימתי? זאת השנה האחרונה...".
"אני כמעט עשיתי תאונה מרוב תדהמה. הגאון רבי ניסים מויאל זצ"ל, לא היה אדם צעיר, אבל הוא עדיין היה בכוחותיו... כשהגענו לקרית גת הוא קיבל קהל כרגיל, לא היתה סיבה לחשוב כזה דבר עליו, אבל בדיוק תקופה קצרה לאחר מכן החל להתאשפז שוב ושוב בבית החולים בגלל בעיות לבביות ולאחר מכן קיבל גם אירוע מוחי ל"ע, ולבסוף קיבלתי את הבשורה המעציבה על כך שהוא אכן עלה השמימה כעשרה חודשים לאחר שביקרנו אצלו. כמוכן שלא הופתעת, הרב בעדני כבר עדכן אותי מראש שזה עומד לקרות, ואני חייב לציין שזה היה מאוד חריג, הרב לא היה נוהג לספק תחזיות מהסוג הזה מה יקרה בעתיד. בדרך כלל היה מסתיר מאוד את הכוחות שלו, השתדל שלא יבחינו במדרגות הגבוהות שלו, אפילו מהאנשים הקרובים ביותר הוא היה מסתיר את עצמו".

חפשו צדיק שיגזור

"פעם סיפר לי הרב עצמו סיפור מאוד יפה: הוא היה בחו"ל, אם אני זוכר נכון זה היה באמריקה, והנה ניגשת אשה בקול בכיה נורא, מבקשת ברכה שתזכה לילדים, כי היא נשואה כבר 15 שנה ולא זכתה להיפקד.

"הרב בירך אותה מכל הלב. אגב, בהזדמנות אחרת הוא הסביר לי פעם למה הוא מברך אנשים: "הברכה שלי לא עוזרת בכלל", הוא אמר על עצמו, "אבל כתוב שצריכים להידבק במידותיו של הקדוש ברוך הוא, והרי הקב"ה מברך את עצמו ישראל באהבה בכל עת ובכל שעה, אז כדי להידבק במידותיו גם אני מברך, למרות שהברכה שלי אין בה שום כח לפעול ישועה.

"בכל אופן, במקרה הזה אותה אשה שבכתה בפני הרב לא הסתפקה בברכה. היא דרשה בתוקף שהרב יגזור בגזירה שהיא תזכה לבן בתוך שנה. לאותה אשה הצטרפה גם קרובת משפחה שלה, שהיתה מאוד תקיפה ועמדה על כך שהן לא עוזבות את המקום בלי שהרב יבטיח להן שהגברת תזכה להיפקד בילד לתקופת השנה.

"אמרתי להן שאני לא יכול להבטיח דבר כזה", סיפר לי הרב בעדני. "חז"ל אמרו "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", תחפשו צדיק שיגזור, אני לא צדיק ואין לי שום יכול לגזור גזירות או להבטיח הבטחות. אני לא יודע מה יהיה איתי מחר, אתם רוצים שאני אבטיח ילד בעוד שנה?

"אבל הן המשיכו לבכות ולהתחנן, עד שלא יכולתי לעמוד עוד בפני הדמעות", הוא סיפר, "עשיתי איתם פשרה... אתם אומרים

היהדות, והרב במתק לשונו היה מדבר איתם ומאיהב עליהם את התורה והמצוות.

"עם הזמן, הפכתי להיות אחד מהנהגים של הרב בנסיעות ארוכות שהיה נוסע מחוץ לעיר, ובנסיעות היה מדבר איתי הרב בדברי תורה, מוסר, סיפורי צדיקים וכו', והקירבה היתה גדולה עוד יותר. "בתקופה האחרונה הרב כבר אמר לי "ישראל, כל בוקר כשאתה מגיע לכולל, דבר ראשון תיגש אלי, לפעמים אני צריך אותך ואני זקוק לעזרה שלך".

מעשה ניסים

"פעם בשנה, לקראת חג הפסח, הייתי לוקח את הרב למסע חיזוק בדרום. היינו יוצאים מבני ברק בשעה תשע בבוקר, נוסעים לאשדוד, שם היה הרב מוסר שניים או שלושה שיעורים בבתי כנסת שונים בעיר, משם הייתי לוקח את הרב לנתיבות, הוא היה מוסר שם שני שיעורים נוספים, ולאחר מכן הייתי לוקח אותו לצינו הקדוש של הבבא סאלי זיע"א, שם היה מעתיר בתפילה, ומשם היינו חוזרים הביתה.

"במהלך הנסיעות הללו, היה הרב מבקש לבקר רבנים מקומיים באשדוד ובנתיבות, בעיקר רבנים צעירים שפעלו גדולות ונצורות בקירוב לבבות. הוא היה מגיע פשוט כדי לחזק אותם, לתת להם כתר ולהראות להם עד כמה הוא מעריך את הפעילות שלהם.

"בדרך כלל הייתי לוקח את הרב באוטו שלי, אבל שנה אחת משום מה הוחלט שניסע במכוניתו של הרב. היה לו נהג קבוע שהיה מסיע אותו כל בוקר מהבית לכולל ולאחר מכן מחזיר אותו הביתה, ולשם כך היה רכב שהיה מיועד לרב, רכב 'וולבו' ישן.

"כשיצאנו מבני ברק, אמר לי הרב שאכנס לתחנת דלק כדי לתדלק את הרכב: "הנהג שלי אוהב שהמיכל תמיד מלא עד למעלה", אמר, "הוא לא אוהב שמרוקנים את המיכל ורק אז ממלאים, אז אנחנו נמלא עכשיו דלק שיהיה לנסיעה הארוכה שיש לנו היום.

"עשיתי כדבריו ומילאתי את מיכל הדלק עד למעלה. יצאנו לדרך נסענו לאשדוד, נתיבות, כולל כמה ביקורים באשדוד ובנתיבות ולאחר מכן שבנו לבני ברק. בכניסה לעיר העפתי מבט בלוח השעונים, כי רציתי לתדלק שוב על מנת להחזיר את הרכב מלא, והנה אני רואה דבר פלא: המחוג מראה שמיכל הדלק מלא עד תומו! לא זו אפילו במילימטר כמה שהיה בבוקר.

"אמרתי לרב, מה זה הדבר הזה? הרב עשה לנו פה מעשה ניסים? איך ייתכן שאנחנו נוסעים כל כך הרבה ולא ירד בכלל דלק?
"הרב צחק עלי והניף ידו בביטול, "אתה מאמין בשטויות האלו?", אמר לי, "אני יכול לחולל מופתים? אתה מצחיק!".

"אמרתי לרב, מה זה משנה מה אני מאמין, הנה המציאות טופחת לי בפנים, המיכל מלא דלק!", אבל הוא צחק ולא ענה לי על שאלתי.

אצל הרב מויאל

"פעם אחרת, בחזור מנתיבות, ביקש הרב בקשה חריגה: "סע דרך

הוא צחק ואמר לי "טוב, אז שתכלה". ובאמת מאז העניין הזה בא על פתרונו בשלום ולא היה לנו עוד צער מזה.

"אצלו זה תמיד היה ככה, גם כשהוא פעל ישועה, זה היה תוך כדי שהוא היה צוחק ומקטין את עצמו, כאילו שהוא לא ראוי לברך את ישראל ושלברכות שלו אין שום כח, אבל באמת היה להן כח עצום, וראינו פעמים רבות שבזכות הברכות שלו, אנשים רבים זכו לישועות באופן על טבעי..."

"יש לנו עוד סיפורים רבים לספר על הרב זצ"ל", מסיים הרב דחבש את חלקה הראשון של השיחה, "אפשר לכתוב ספרים שלמים על הרב בעדני זצ"ל, אבל החלק הכי חשוב זה שאנחנו איבדנו אבא ומורה דרך. מי יתן לנו תמורתו? נותרנו כצאן בלי רועה!

"עבורי באופן אישי האבידה גדולה הרבה יותר, כי במשך עשרות שנים התרגלתי לחיות בצלו של גדול בישראל, ולא הרמתי יד או רגל בלי לשאול בעצתו קודם לכן. עכשיו מה נשאר לי? גם אם אלך לגדולי ישראל האחרים, הם לא יקרבו אותי כמו שהרב זצ"ל קירב אותי, ולא אוכל לשאול אותם בכזאת תדירות כמו שהייתי שואל אותנו כל שאלה באופן יומיומי..."

"אין לנו אלא להידבק בדרכיו, ללמוד ממעשיו, ולהשתדל לצעוד בדרך בה הדריך אותנו. ואני בטוח שהרב זצ"ל מעתיר עלינו בתפילה משמי מרום, ובוודאי פועל ישועות עבור עם ישראל, והלוואי שיצליח גם לקיים את משאת נפשו ולקרר לנו את הגאולה השלמה במהרה".

שאני צדיק, ואני יודע את האמת שזה לא נכון. אני עכשיו אגזור שהיא תזכה לילד, אבל אני הרי יודע שלגזירה שלי אין שום כח, לכן אני אומר שזה יהיה בתור ברכה בלבד, אתם טועים לחשוב שאני צדיק ושיש לי כח לגזור, אז אני גוזר על דעתכם."

"הרב סיפר לי שאחרי שנה אכן זכתה האשה להיושע ונולד לה ילד, הם אפילו הזמינו אותו לשמש כסנדק בברית.

"אמר לי הרב, "תראה מה זה, הברכה עזרה בסופו של דבר, כמו שאמרו חז"ל "אל תהי ברכת הדייט קלה בעיניך"..."

בחלום אדבר בו

"לי עצמי היה פעם סיפור מאוד מעניין, הייתי זקוק לישועה באיזה עניין שמאוד הפריע לי ולכל המשפחה, וביקשתי מהרב ברכה, הוא אכן בירך אותי מכל הלב, אבל לא תמיד הברכה עבדה כמו מטה קסם.

"אחרי תקופה אני חולם לילה אחד שאני נמצא בכלל, קם מהמקום שלי, ניגש למשרדו של הרב בעדני, ומספר לו שיש צער גדול אצלי בבית בגלל העניין הזה, ואני לא יודע מה לעשות, ובחלום, הרב מרים את ידו וקובע "תכלה שנה וקללותיה", ויקץ ישראל והנה חלום..."

"באתי בבוקר לרב בעדני ואמרתי "הרב פועל ישועות לא רק בהקיצן, גם בחלום הלילה הרב מברך אותי". סיפרתי לו את הסיפור ואמרתי לו שבחלום ראיתי אותו אומר "תכלה שנה וקללותיה".

המשך מעמוד 27 | הרב ישראל היימן

"כאשר מגיעים ליראת הרוממות, כלומר להשגות גבוהות יותר ביחוד ה' ובכוחו העצום של בורא העולם, ההשגה הזו גופא נותנת את הכח לבחור בטוב, לא בגלל שחייבים אלא כי אני רוצה להיות יותר טוב, כי אני מכיר בכוחו וגדלותו של ריבון העולם.

"ושלא תטעה יהודה, יראת הרוממות היא לא רק כלפי השגה של יחוד ה', אלא גם כלפי קדושת התורה ועוצם גדלות מצוותיה, אם מעמיקים בעניינים האלו, אז הרצון לקיים מצוות וללמוד תורה, יושב על הרצון הפנימי שלנו שמסתדר יותר טוב, ושמאזן עם הרצון האלוקי.

"גם אם אתה מרגיש שכביכול אין לך בחירה על משהו שאתה לא רוצה בו - לא משנה מה הסיבה - הדרך לגבור על זה היא רק ע"י ההגברה של הדבר האמיתי, של החלק אותו רוצה, במקום הדבר ש'משלת' עליך. אם תעמיק ותלמד על קדושת התורה ועל חשיבותה, אם תגביר אצלך את החלק הרוחני של קיום המצוות, יהיה לך הרבה יותר קל לגבור על מה שמפריע לך, ולעשות את מה שאתה רוצה באמת, גם בשעות קושי".

נפרדנו לשלום. לא נראה לי שאי פעם עוד אני אפגוש את יהודה, אבל את השיחה הזו ואת התובנה שיצאה ממנה, שנינו לא נשכח הרבה זמן..."

להעניש אותו? שייטן לו חמש מכות ברצף וזהו, לא חבל על הזמן?"

"שאלה טובה", אמר יהודה. "אתה רוצה לרמוז שאני במצב של פרעה?"

"לא!", עניתי, "אבל התשובה שר' משה פיינשטיין עונה על השאלה הזו, תעזור גם לך להבין את המקום שלך ולנסות לצאת מזה".

יהודה קם יחד איתי וירדנו מהאוטובוס, הוא היה צריך לרדת כמה תחנות אחרי אבל הסקרנות שלו וההקבלה שעשיתי לו עם פרעה, כנראה סיקרנו אותו מאד...

"אז מה התשובה?", הוא שאל בלהיטות.

"ר' משה פיינשטיין אומר כאן יסוד עצום", עניתי לו. "הוא מבאר שאכן ניטל מפרעה כח הבחירה, כי הקב"ה רצה להעניש אותו ולקיים את ההבטחה שניתנה לאברהם 'וגם את הגוי אשר יעבודו דן אנוכי'. אבל כל זה הוא רק כלפי יראת העונש, כלומר הקב"ה חיזק את ליבו באופן שהוא לא חש את העונשים הכבדים שנתכו עליו, והוא לא ראה בהם משהו שאמור להביא אותו לחזור בתשובה ולשמוע בקול הבורא, אבל כלפי יראת הרוממות - מייסד ר' משה - אין מצב בעולם שניטלת הבחירה משום אדם בעולם, אין יכולת ליטול את הבחירה מכל יציר נברא, לעמול על השגת הרוממות.

שרץ בשדה מוקשים ללא הבחנה. היום, עם התקדמות מחקרי המדע, כבר אפשר לראות בחוש כיצד ההליכה בדרך התורה שומרת עלינו ומועילה לנו אף בעניינים רפואיים. ולא חלילה שאלמלא ראינו לא האמנו, אלא שיצאו פרטים אלו ללמד על הכלל כולו, והוא - שלא באה התורה אלא לתועלת האדם, ולא רק בעולם הבא, אלא אף בעולם הזה.

אמר רבינו:

בא וראה מעלתם של היהודים בדור הקודם, שכל עיקר עסקם ומרצם לא היה אלא בענייני העולם הבא. ואף בעלי בתים העמלים על פרנסתם, היו באים אחר עבודתם לבית הכנסת לחטוף מעט קדושה, כדי שיהיה להם במה לקדם את המלך לעולם הבא, ולא יתביישו.

זכורני שבבריסק היו נוהגות 'חבורות' בכל בית מדרש, מהם עוסקים בש"ס, מהם במשנה, ומהם באמירת תהילים. איש איש לפי השגתו. זכורה לי במיוחד קבוצה אחת שהתלקטו בה יהודים פשוטים מאוד - בעלי עגלה, שואבי מים וכדומה - לקרוא לא ידעו, אולם גם הם בסוף יום העבודה הרגישו חסרון, שדחף אותם להיכנס לבית המדרש. אולם מאחר שלא ידעו קרוא וכתוב, היו מספרים זה לזה סיפורי צדיקים, ומדברים בענייני עולם הבא.

בהיותי ילד קטן כבן שש או שבע, הייתי נוהג להתיישב לצידם בשעה שהיו מתכנסים, ולהקשיב לדיבוריהם. באותם רגעים ניתן היה להרגיש בחוש, עד כמה העולם הזה איננו אלא פרוזודור לטרקלין.

ואף האמהות היו מחדירות קדושה בילדיהן הפעוטות. זכורני מימי ילדותי בבריסק ניגון מיוחד באידיש, שאותו היו נוהגות האימהות לשיר באזני ילדיהן הקטנים לפני השינה. היה זה ניגון שנטפו ממנו אהבת תורה, ושאיפת חיי העולם הבא.

(קטעים מתוך הספר 'אחרון לדוד דעה')

אולם כדי לאפשר את הבחירה - וממילא את מתן השכר - נתן בנו הקב"ה יצר תקיף וחזק, שתפקידו להכניס לאדם דמיונות, לצייר לו מראות שוא וכך מטהו מדרך הישר. ובאמת שאין כח ביד האדם להתנגד ליצרו, אלא שאם הוא עושה ככל שביכולתו לעמוד נגדו וללחום בו, אזי הקב"ה מסייע בידו, כמאמרם ז"ל: 'אלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו'.

הלא ידוע על החפץ חיים זצ"ל, שסיפר על עצמו כמה שמחה והנאה הרגיש בכל פעם שעשה את רצון ה'. וכפי שהעיד בעצמו כמה התמלא שמחה ואושר בקיום התורה והמצוות. ומעשה שהיה כך היה:

יום אחד נזקק הח"ח לנסוע למקום פלוני, ומיד כשירד מהעגלה בהגיעו אל מחוז חפצו, שילם לעגלון את שכרו. כששב לביתו ובני משפחתו הבחינו שהוא שרוי בשמחה וטוב לבב, שאלוהו על מה ולמה, והח"ח השיב בפשטות: "היום זיכני הקב"ה לקיים מצוות עשה של 'ביומו תתן שכרו'. כך חיו גדולי ישראל בדורות עברו, חיים מלאי שמחה וסיפוק. כמה רחוקים מכל זה אותם יהודים שאינם שומרים תורה ומצוות, שכל חייהם עוברים עליהם בהנאות מן הקצובות לזמן מועט, כדרך שחש אדם תחת השפעת סמים...

למה הדבר דומה?

לשדה הסמוכה למדינת אויב, שטמנו בה חיילי המשמר מוקשים לרוב, כדי להגן מפני חדירת אויב. אך כדי שלא לסכן את עצמם כשיזדקקו להיכנס לאותה שדה הסמוכה לגבול, ציינו במפות את כל אותם מקומות שהניחו בהם מוקש.

כך הקב"ה הטמין בעולם הזה 'מוקשים', ובמתן תורה נתן בידינו את המפה המדויקת אשר באמצעותה נוכל לצלוח את העולם בבטחה ללא פגע. אך כל אותם המבקשים תענוגות עולם הזה דומים למי

חזק מהמקובל על-פי חכמת חיים, כי לפי המקובל על-פי חכמת חיים, הסיבה שזה הולך ככה אינה ידועה.

כשתשאל בעל חכמת חיים למה זה הולך ככה, יאמר לך: "כי ככה זה. אין אנשים מושלמים. וכמו שאמר איזה בעל הבית - לפעמים נופלים עם איזה עובד מוצלח. בדרך כלל, כל אחד מלא חסרונות. ככה זה, הרי אי-אפשר למצוא יותר טוב מזה". אבל כשאנו חושבים על זה על-פי האמת, אנו מבינים שהעולם נברא לכתחילה באופן זה. (מתוך עלון 'הבינני' פרשת ויחי תשפ"ג)

את המצב כחורבן. הוא רגיל כבר שדברים כאלה קורים וצריך לטפל בהם.

ובכן, החסרונות שהאדם מוצא אצלו והחסרונות שהוא מוצא אצל אחרים, אינם שונים מזה. אם רואה אדם שהיה לו כשלון, אין לו לראות את עצמו בעבור כך ככישלון אחד גדול, ואף לא כחורבן עולם. אמנם מדובר בדבר שצריך לטפל בו, אבל אין זה הופך אותו לכישלון. כשהאדם מבין שכך גזר הבורא, שכך הוא יברא וכך יבראו אלה שמסביבו וככה זה הולך, הוא לא נבהל. זה עוד יותר

077-2222-666 או ***4992**

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

◆ האם מותר להתפלל שמונה עשרה בעיניים סגורות מול מראָה?

◆ מי חייב ללבוש חליפה בשעת התפילה?

◆ בנטילת ידיים לקראת התפילה - האם צריך לנגבן?

מקום תפילת 'שמונה עשרה'

• הנצרך לנקביו אסור בתפילת שמונה עשרה. ואם עבר והתפלל - אם בתחילת התפילה היה מסוגל להמתין במשך 'שיעור הילוך פרסה', דהיינו, הליכה של שבעים ושתיים דקות ללא עשיית צרכיו, יצא ידי חובתו.

• הנצרך לנקביו במידה כזו שמסוגל להמתין עד שיעור הילוך פרסה - נחלקו הפוסקים אם רשאי להתחיל לעסוק בקריאת שמע, ברכות, או דברי תורה; ובשעת הצורך ניתן להקל.

• אדם שהתעורר אצלו צורך לעשיית נקביו, רשאי 'להשהות את נקביו', דהיינו, להתמהמה בעשיית צרכיו; אולם, בשלב שגופו כבר נדחק לכך, אסור להתמהמה. ואיסור זה הוא מדרבנן, והסמיכוהו על הכתוב: "אַל תִּשְׁקָצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם".

• מי שהוצרך לנקביו באמצע תפילת שמונה עשרה במידה כזו שעובר על איסור 'בל תשקצו' - נחלקו הפוסקים אם מוטב שיפסיק את תפילתו, או שרשאי לעשות כרצונו, או שמאחר והתחיל את תפילתו ברשות, אינו רשאי להפסיק.

נקיון הידים בעת אמירת דברי קדושה

• הנוגע בידיו בגופו במקומות שדרכם להיות מלוכלכים בזיעה או לכלוך אחר - המכונים 'מקומות המכוסים' - אסור באמירת דברי קדושה: ברכות, תפילה ודברי תורה, עד שינקה את ידיו.

• הנוגע בידיו במקומות המכוסים אסור בתפילה עד שירחץ את ידיו במים, ואם יש 'הפסקת מים' באזור שנמצא בו, עליו ללכת עד מרחק של 'מיל' למקום שידוע בוודאות כי יש בו מים.

• חכמינו ז"ל תיקנו ליטול ידיים לפני תפילת שמונה עשרה, ואף כשלא ידוע שהן מלוכלכות; ויש אומרים שצריך ליטול גם לפני קריאת שמע. ואין לברך על הנטילה, ואין צורך לנגב את הידיים לאחריה.

• אסור להתפלל תפילת שמונה עשרה מול מראָה, אף בעינים סגורות, כיון שבשעת הכריעות נראה כאילו המתפלל משתחוה לדמותו הנשקפת במראה.

• לא יתפלל אדם תפילת שמונה עשרה בטווח של ארבע אמות לפני גדול הדור, רבו המובהק, או אביו, או מאחוריהם, וכן לא יתפלל לצידם. והמנהג להקל כאשר מדובר במקומות קבועים, אך לכתחילה לא יקבע את מקומו מאחוריהם.

• אם גילה אדם באמצע תפילת שמונה עשרה שיש במקום דבר מיאוס האוסר את התפילה במקום - יש לכסותו באופן המתיר להתפלל, או להרחיקו; ואם לא ניתן לעשות זאת, יש להתרחק עד לטווח המתיר את התפילה.

הִלְבוּשׁ בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה

• המתפלל שמונה עשרה צריך להיות חגור באבנט ('גַּאָרְטֵל'), משום שיש בכך תוספת נוי ללבושו. ויש אומרים, שרק החגור באבנט במשך היום, חייב בכך גם בשעת התפילה; ויש אומרים, שראוי לכל אדם להיות חגור באבנט בשעת התפילה.

• המתפלל שמונה עשרה צריך להיות לבוש באופן שבו לא היה מתבייש לעמוד לפני אדם חשוב. ומסיבה זו, הלובשים תדיר כובע וחליפה, חייבים ללבושם גם בשעת התפילה.

• בזמננו אסור מן התורה לשהות בגילוי הראש אפילו שניות ספורות. ואם מגלה את ראשו לצורך ניקיון הראש וכדומה - אין איסור בדבר.

נקיון הגוף לתפילה ולתורה

• העומד להתפלל שמונה עשרה, ומרגיש בעצמו שצריך מעט לנקביו, לגדולים או לקטנים, לא יתפלל בטרם יבדוק עצמו אם הוא אכן נצרך לנקביו.

כשהתחילו לשוחח עמו, היה רבי אלחנן וסרמן זצ"ל מפסיק את השיחה ואומר: "קודם כל נשוחח כעת עם הילדים, אחר כך נשוחח בינינו, שולחן השבת נועד במיוחד עבור הילדים!"

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מרוממת ואפופת קדושה בצילו של רבי אלחנן. היא זכרה את ההערצה הגדולה שהעריצוהו בני הבית, איך עקבו בערנות אחר מעשיו והליכותיו, ובעיקר את האושר הרב והזכות העצומה שחשו לשמש אדם גדול וקדוש כמותו.

נקודה חשובה נחרטה בזכרונה מאותן סעודות השבת במחיצתו של רבי אלחנן; על פי רוב כשהיה מתארח אצלם, היו מצטרפים לסעודה תלמידים רבים שגרו בקרבת מקום, ובקשו לנצל את הזדמנות הפז לשהות במחיצתו ולשוחח עמו בדברי תורה.

אך תמיד כשהתחילו לשוחח עמו, היה רבי אלחנן מפסיק את השיחה ואומר למסובים: "קודם כל נשוחח כעת עם הילדים, נשמע מה יש בפיהם לומר, אחר כך נשוחח בינינו..." בהטעימו: "שולחן השבת נועד במיוחד עבור הילדים!"

אז היו קולחים מפיו זכרונות נפלאים, אמרות שפר ופנינים שערבו לאוזני המבוגרים והצעירים כאחד. בהם גם עובדות והנהגות נפלאות מרבו ה'חפץ חיים', בנוסח שתאם לרמתם של הילדים.

בהזדמנות מסוימת הוסיפה על כך אחותה, הרבנית רישל קוטלר ע"ה, אשת חבר להגאון רבי שניאור קוטלר זצ"ל, ראש ישיבת לייקווד, כי כאשר ביקש אביה רבי אריה מלכיאל מרבי אלחנן לשבת בראש השולחן, כראוי לכבוד תורתו, התנגד בכל תוקף ואמר: "שבת זהו זמן שאבא אמור לשבת בראש השולחן עם ילדיו, לא אקח מכם זאת בשום אופן!"

אותו רבי אלחנן, ראש הישיבה הגדול שהעמיד תלמידים לאלפים, מגדולי תלמידיו של ה'חפץ חיים', שגדולי התורה היטו אוזנם כאפרכסת לשמוע כל ביטוי והגה היוצא מפי קדשו, השכיל בחכמה ובתבונה מיוחדת לרדת לרמת הילדים הצעירים ולהבין לליבם, וניצל היטב את ההזדמנות של השבת, עת השראת השכינה היתרה הקיימת בבריאה, כדי להחדיר ערכים חשובים בילדים!

(מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא' בא)

הגאון רבי אברהם יצחק ליפקוביץ שליט"א, מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון', סיפר על אביו, ראש הישיבה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, דבר נפלא:

רבי מיכל יהודה היה רגיל למסור שיעור בפני בעלי בתים ובחורים מדי שבת בשבת. באחד מימי ראשון ניגש אל אחד הבחורים שהשתתפו בשיעור בשבת ושאלו: "התוכל לחזור על עקרי הדברים שאמרת אתמול בשיעור?"

אלא שאז, לפתע נעצר משטף דבורו, צמרמורת אחזה בו ודמעות חמות החלו לזלוג מעיניו. לאחר דקת דומיה אמר בנימה נוקבת כמוכיח ותובע את עצמו: "וכי כך מדברים על שבת קודש? 'אתמול?' הרי זו שאבע'ס!..."

שבת קודש היא יום מרומם ומקודש שאפשר לחוש בו בהשראת השכינה, המציאות של היום הקדוש הזה היא קרבת אלוקים. בשבת מתגלמת נקודת הקשר שבין היהודי להשם יתברך. על האדם להכין את עצמו כראוי לקראתה, ליצוק אל תוכה תוכן רוחני גדוש כדי להרגיש, לספוג ולזכות במעלותיה הגדולות, ולנצלה עד תום להתעלות מיוחדת בעבודת השם.

הרבנית הצדקנית מרת רחל סרנא ע"ה, אשת חבר להגאון רבי חיים סרנא זצ"ל, ראש ישיבת חברון-גאולה, היתה רגילה לספר בהתרגשות את זכרונותיה מביקוריו רבי הרושם של הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, בבית אביה, הרב הצדיק רבי אריה מלכיאל פרידמן זצ"ל.

רבי אריה מלכיאל נמנה על חשובי תלמידי ה'סבא מסלבודקה', והיה תלמיד חכם וירא שמים מרבים. בראשית ימיו התגורר בעיר ממל שבגרמניה, וביתו היווה אכסניה לרבי אלחנן בתקופות בהן בא לגרמניה לגייס כספים לטובת ישיבתו - ישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ'. גם מאוחר יותר, כשעבר רבי אריה מלכיאל להתגורר בקובנא שבליטא, המשיך רבי אלחנן להתארח בביתו לעתים תכופות.

הרבנית סרנא תיארה תמיד כי גם היא, כילדה צעירה, הרגישה אווירה

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 559
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

זאת חקת הפסח

בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה "זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו" אמר להם משה לישראל, מי שאין חותמו של אברהם בבשרו לא יטעם מן הפסח. מיד נימולו רובם של ישראל בשעה קלה, אלא שעדיין היו שם מעטים שלא נענו לדבר ה' ביד משה, ולא היו מקבלים עליהם למול. מה עשה הקדוש ברוך הוא, ציווה למשה שיעשה את הפסח, כיוון שעשה הפסח, גזר לארבע רוחות העולם, ובאות ונושבות מן הריחות שבגן עדן, והלכו ונדבקו באותו הפסח של משה, והיה ריחו הערב הולך מהלך ארבעים יום. נתכנסו כל ישראל אצל משה אמרו לו, בבקשה ממך האכילנו מפסחך שאנו עייפים מריחו הטוב והיה משה אומר להם, הקדוש ברוך הוא אומר "וכל ערל לא יאכל בו" אם אין אתם נימולים אין אתם אוכלים, מיד נתנו עצמם ומלו, ונתערב דם הפסח בדם המילה, ומשעבר הקדוש ברוך הוא במצרים בלילה ההוא, וראה דם מילה שנתערב בדם הפסח, היה נוטל כל אחד ואחד מישראל ונושק ומברכו.

(שמו"ר י"ט - ה')

פרשת השבוע

לכלכל את צעדי מהיום למחר, כבר עשיתי כל מיני תחבולות, וניסיתי כמה וכמה דרכים מחוכמות כדי להצליח בעסקים, והכל היה לשוא, ומה אעשה עתה רבי? כשגמר החסיד לתנות את סאת צרותיו באוני הצדיק, השיב לו רבי מאיר בנחת: בתיאור מכת בכורות נאמר "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב את לשונו", לדעתי יש בפסוק זה רמז, כיצד עליך לנהוג כדי לזכות בברכה ובהצלחה, "ולכל בני ישראל לא יחרץ" כדי להצליח בחיים, אין צורך בחריצות יוצאת דופן ובתחבולות מיוחדות במינך, כי אם "כלב לשונו", על האדם להקפיד בכל משא ומתן עם הזולת שלבו ולשונו יהיו שווים, ולא ינקוט ביחסיו עם הבריות דרכי מרמה של אחד בפה ואחד בלב, ואף אתה חדל לך מן התחבולות השונות שאתה נוקט בעסקיך המסועפים, ובמקום זה השתדל לנהוג תמיד בהגינות וביושר, מובטחני שתצליח בכל דרכיך.

ופסח ה' על הפתח (י"ב - כ"ג)

מסופר: כאשר כיבד הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק את הרה"ק רבי משה ליב מסאטוב זיע"א שיאמר דברי תורה, אמר רבי משה לייב: כתוב בתוה"ק "ופסח ה' על הפתח". אין הכוונה כפשוטו שהרי מלא כל הארץ כבודו. אלא הכוונה היא, שכאשר מצא השי"ת בין בתי המצרים בית יהודי אחד, אזי "ופסח ה' על הפתח" היה פוסח ורוקד וקורא, כאן גר יהודי! כאן גר יהודי.

לא ראו איש את אחיו (י' - כ"ג)
מסופר על אחד מתלמידי הגר"א הקדוש זיע"א, שנתעוור ל"ע בימי נעוריו, אולם לא פרש מאהלה של תורה, וכל הימים היה שקוד על משנתו, עד שהגיע למעלות רמות בתורה הקדושה. הגר"א נטל על עצמו להשיאו אשה, ואמנם נמצאה אחת מבנות וילנא שהסכימה לבנות את ביתה עם הצעיר העיוור, ואביה התחייב להחזיק את הזוג על שולחנו, כדי שיוסיף לעמול בתורה. שמחתו של הגר"א ביום הכנס תלמידו לחופה היתה מרובה, והיא הגיעה לשיאה לפני העמדת החופה, כאשר השושבינין הובילו את החתן לכסות הכלה בהינומה כמנהג ישראל. באותה שעה פנה הגר"א אל החתן ואמר: "חז"ל אמרו אסור לקדש אשה עד שיראנה", ומשהשלים את דבריו פקח החתן העיוור את עיניו וחזר לראות. כל העומדים שם נוכחו לראות את כוחו האלקי, ובני הזוג ראו בחייהם בנים ובני בנים.

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב את לשנו (י"א - ז')

מסופר על הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א, שפעם בא לפניו חסיד אחד והתאונן בפניו על מצבו הכלכלי הקשה, רבי קדוש, קרא האיש בנימה של מרירות, איני יודע כיצד

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:47 ת"א: 5:49 ר"ת: 6:22

פרשת בא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:33 ת"א: 4:47

אם בתחילה התכוונו האבלים לקיים הלוויה שקטה וחפוזה ולא עלה הדבר בידם, הרי עתה זו הייתה הלוויה גדולה ובולטת לעין-כל. בראש המסע צעדו הרש"ש ותלמידיו, ואחריהם אנשי החברה-קדישא ובני-המשפחה. כך התנהלה לה הלוויה במורד כפר-השילוח (סילוואן).

כשהתקרב המסע לבית המושל, שפסף הלה את עיניו בתימהון. הוא התקשה להאמין למראה עיניו. היהודים החצופים מתעלמים מהחוק, מצפצפים על אזהרת אנשיו ואף חוזרים על פעולתם הנפשעת כשהם מתוגברים במלווים נוספים! כדי להיטיב לראות את הדברים, התקרב המושל אל מעקה הברזל שתחם את גווזטרת ביתו. חמתו בערה בו והוא שאל עצמו שוב ושוב אם עיניו אינן מתעתעות בו. המציאות הייתה ברורה כשמש בצהריים, והוא רתח מועם כפי שמעולם לא רתח. המושל היה על סף אבדן עשתונות, ובתוך כך נעץ את ראשו בחזקה בין שניים ממוטות ברזל של המעקה. כשניסה להוציא את ראשו, לא הצליח. המושל נבהל. הוא חש כחיה לכודה והחל לקרוא לעזרה.

בינתיים חלפה השיירה על פניו בדרכה לקבורת הנפטרת בהר-הזיתים. כעבור שעה קלה הסתיימה הקבורה והמלווים שבו לבתיהם, מחישים צעדיהם, מחשש לתגובתם הצפויה של המושל ואנשיו. רק הרש"ש ותלמידיו צעדו בנחת. בהתקרבתם לבית המושל פנה הרש"ש לעבר הבית עצמו. תלמידיו המשתאים צעדו אחריו בדממה. "קללת הרב היהודי פגעה ביו", זעק המושל בבהלה בדיוק כשהרש"ש התדפק על דלת ביתו. בני-הבית שפתחו את הדלת הביטו בו בחרדת-כבוד והובילוהו לגווזטרת הבית. המחזה היה מוזר ביותר: ראשו של המושל, שבימים כתיקונם הפיל חיתתו על כל יושבי העיר, היה לכוד במעקה הברזל בלי יכולת לחלצו משם. סביבו עמדו בני-הבית וצווחו בהיסטריה. שני ערבים גברתנים ניסו לכופף לצדדים את שני מוטות הברזל העבים, ללא הצלחה.

"התפלל עליי!", התחנן המושל לרש"ש בקול שהיה קרוב לבכי. "יהיה עליך לשלם על כך", ענה הרש"ש. "ככל שתרצה!", זעק המושל. "עליך לפטור אחת ולתמיד את היהודים ממש הקבורה", פסק הרש"ש. שתיקה השתררה במקום. פניו של המושל היו אדומות מכאב ומאמץ. "בסדר", מלמל לאחור כמה שניות. וראה זה פלא - בעודו מנסה, אינסטינקטיבית, להפנות ראש לעבר הרש"ש ולהביט בו, השתחרר באחת ראשו הלכוד.

המושל עמד בהבטחתו והסיר את המס המחפיר מעל יהודי העיר. יש שזקפו את המאורע המשמח גם לזכותה של התופרת הענייה, לא-פחות מאשר לכוחו של הצדיק והמקובל רבי שלום שרעבי.

(ליומא דהילולא של רבי שלום שרעבי הרש"ש הקדוש י' שבט) קולות נהי בקעו מביתה של התופרת הירושלמית. בעלה, בניה ובנותיה ביכו את מותה של אם המשפחה, אשת-חיל טובת-לב, שהלכה לעולמה בטרם עת והניחה אותם לאנחות. בעבודות התפירה שנודמנו לה מפעם לפעם פרנסה את ביתה הדל בימים של עוני ומחסור קשים ליהודי ירושלים. עם מותה נשבר אפוא גם מטה-לחמה של המשפחה. על הצער העמוק בשל פטירתה נוספה בעיה מעיקה ומיידית. בעת ההיא שלט בירושלים מושל טורקי, שהטיל על יהודי העיר מיסים רבים ובכללם מס קבורה. כל מי שביקש להביא את יקירו לקבורה נאלץ לשלם תחילה מס לקופת המושל. בני משפחתה של התופרת המנוחה התקשו לגייס את המס וקבורת האם התעכבה.

כשנקפו השעות והכסף לא הושג, הוחלט לערוך הלוויה קטנה וצנועה, בניסיון להסתיר את הדבר מידיעת המושל. זו הייתה משימה לא-פשוטה. ביתו של המושל ניצב במקום שממנו נשקפה הדרך העולה אל בית-העלמין היהודי בהר-הזיתים. שעות על שעות היה המושל הטורקי יושב על גווזטרת ביתו, נח על כיסא נצרים מרופד ומשקיף באפס-מעשה על הנעשה. למרות זאת החליטו בני-הבית להסתכן ויצאו לדרך. באותה שעה שהה המושל בביתו. צעדיהם החרישיים של המלווים הגיעו לאוזניו. חיש-מהר זינק אל הגווזטרה, ועיניו הקטנות והרעות לכדו קומץ יהודים המובילים את מתם לקבורה. הוא ידע בבטחה כי באותו בוקר לא הועלה לקופתו מס-קבורה, והיה ברור לו כי מעשה 'רמייה' יש כאן.

עד מהרה הזעיק את אנשיו והורה להם לעצור את חבורת ה'נוכלים' ולהחזירה על עקבותיה עד אשר ישולם המס. לא הועילו תחינותיהם של בני-המשפחה כי עניים מרודים הם ואין לאל-ידם לגייס את המס. בגסות ובבוטות גירשו שליחי המושל אותם ואת אנשי החברה-קדישא, שנשאו את מיטת הנפטרת הצדקת. באותה שעה ישב הרש"ש בהיכל ישיבת המקובלים 'בית-אל' וסביבו תלמידיו שומעי-לקחו. לפתע נשמעו דפיקות מבוהלות על דלת, ולהיכל פנימה התפרצו האבלים, כשדמעות ניגרות על פניהם שטחו לפני הצדיק את צרתם.

לאחר שסיימו את דבריהם קם הרש"ש על רגליו ואמר לתלמידיו: "הבה נקיים מצוות הלוויית המת ונחלוק לנפטרת, אישה תמה וצדקת, כבוד אחרון". נוכח עיניהם המשתאות של האבלים ציווה הרש"ש על אנשי החברה-קדישא לשאת את המיטה ולהביא את הנפטרת לקבורה כדת וכדין.

צִיּוּמָא דְהִילּוּלָא

כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו (י' – א')

רבים מן המפרשים שואלים, כיצד הכביד ה' את לב פרעה ונטל ממנו את בחירתו שלא ירצה לשלוח את ישראל מארצו על אף כל המכות שקיבל

והענין יובן על פי המסופר ביהודי אחד, שהיה לו סכסוך עם גוי, והדבר הגיע לכלל משפט. השופט היה נוצרי, עמד היהודי ושלח לו לשופט מתן נאה בסתר. שאל אותו השופט הכיצד הנך שולח לי שוחד, הלא בתורתכם כתוב שאסור לתת שוחד לדיין, כי לבו יטה אחרי נותן השוחד, והדין שיוציא לא יוכל להיות דין אמת, כיון שיהיה נוגע בדבר. השיב לו היהודי, אילו היית יהודי והיו באים ראובן ושמעון לפניך לדון הרי דעתך על שניהם שקולה ושוה היא, אין לבך נוטה לזה יותר מאשר לזה, והדין יכול להיות דין אמת, ועל כן אם צד אחד יתן שוחד, הרי הוא מכריע בכך את לבו של הדיין לצידו, וכך מאזני הדין תטה לטובתו. מדה שאין כן הדבר, כשבאים יהודי וגוי לדון בפני שופט גוי, כאן דעתו של השופט אינה שקולה ושוה לגבי שניהם, לבו של השופט כבר מלכתחילה נוטה לצד הגוי, על כן שלחתי לך שוחד, כדי לאזן דעתך, כי כנגד נטיית לבך לצד הגוי, תבוא נטיית הלב אל השוחד, וכפות המאזניים של המשפט יהיו שקולות והדין יצא מתוקן.

לפי הספור הנ"ל יובן ענין הכבדת לב פרעה, כי פרעה לא רצה באמת לשלוח את ישראל ממצרים, ובבוא עליו המכות הכבדות מאת השם יתברך היה בכוחן של המכות להטות את לבו בעל כרחו להסכים לשלוח את ישראל, ובחירתו היתה אפוא נשללת ממנו, כי לא מדעתו היה מגיע להסכמה זו, על כן הכביד ה' את לבו לשם איזון, מצד אחד תוקף המכות, ומצד שני הכבדת הלב, וכך היו כפות המאזניים שקולות ושוות, ודעתו של פרעה שקולה ומאוזנת, והסכמתו לבסוף לשלוח את ישראל ממצרים, היתה מתוך בחירת אמת, כי כך גזרה חכמתו יתברך, שהאדם יעשה מה שיעשה על פי בחירת לבו.

(ילקוט מאמרים)

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א

(ז' שבת)

בכפר הסמוך ללעלוב התגורר יהודי עני, אשר שמר אמונים להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א. פעם בא אל רבינו, ובשורה בפיו שנולד לו בן, והוא מכבד את הרבי להיות המוהל שימול את בנו. יעץ לו רבינו לפנות למוהל מסויים שבעיר. סיפר לו העני, כי אמנם פנה אליו כבר, אלא שהלה מסרב לצאת לכפר בקור ובגשם ששררו אז. שלח רבינו לקרוא למוהל, והורה לו ללכת לכפר למול את הבן הנולד, והבטיחו: "כי לא יאונה לך כל רע, ועוד תצא מאושר ומלא שמחה מכל העסק". הסכים המוהל, והבטיח לבוא ביום המילה.

כשבא המוהל לבית העני, חשכו עיניו, הדלות בצבצה מכל פינה, היולדת שכבה על גבי מצעות תבן שעל הספסל, ללא כרים וכסתות. בעל הבית עצמו שכב חולה על ספסל שני, והקור בבית היה נורא, אין טיפת מים חמים, אין אפילו שפוד עץ, ואין איש שיעזור לו למול את הילד, אין סנדק, ואין מי שיחזיק את הרך הנימול. ברוב יאושו יצא החוצה, אסף גזרי עצים להחם מים עבור התינוק, ותר אחרי יהודי לרפואה. והנה הרחק הרחק נראה באופק קבצן עלוב ששירך רגליו בדרכו העירה. רץ המוהל אחריו, השיגו, והתחנן לפניו לבוא לעזרתו, והעני סירב, דלפון הוא וביתו ריקם, והוא מוכרח להרויח היום מה, אין לו זמן לדברים כאלו, ותוך כדי דיבורו האיץ צעדיו ומיהר להסתלק. הפציר בו המוהל בתחנונים נוגעים ללב, והבטיח לשלם לו את כל רווחיו שהוא עשוי להרויח ביום זה, הפציר והפציר עד שהעני ניאות לבקשתו.

נכנסו שניהם לבית, העני שימש כסנדק, והמוהל הכניס את התינוק בבריתו של אברהם אבינו, הוציא מילקוטו מזון לסעודת מצוה, סעדו וברכו ברכת המזון, וכשאמר המוהל: 'הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא' וכו', נעלם העני מן הבית, ופרח לו איש האמת. הבין המוהל מיד מי היה הסנדק, שנשלה לנסותו אם יעמוד בנסיון, ומאושר על שראה פני אליהו הנביא, חזר לבית רבינו, אשר חיכה כבר למוהל בפתח ביתו, וקיבל פניו בצהלה ובחדוה גלויה, אמר: "הלא הבטחתי לך, שתצא מאושר ושמח מברית מילה זה, אשריך שזכית לכך".

צ'ין אדם לחברו

עמם אנוכי בצרה

כמה חודשים לאחר שחרורו של הרה"ק הריי"צ מליובאוויטש זיע"א (יומא דהילולא י' שבט) ממאסרו ברוסיה, נאלץ לעזוב את המדינה ועבר ללטוויה. כאשר הגיע יום השנה הראשון לשחרורו, ביי"ב בתמוז תרפ"ח, שהה באתר מרפא ליד ריגה, והחסידיים התאספו לחגוג את חג-הגאולה. במהלך ההתוועדות החלו החסידיים לשיר את הניגון "פדה בשלום נפשי". הרבי הורה לחדול משירת הניגון ואמר: "כל זמן שליהודי רוסיה לא-טוב - עדיין לא הייתה הפדייה השלמה. עמם אנוכי בצרה.

להפחית מכה מהודי זה גדלות

מספרים: פעם אחת נפגש הרה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטרובצה זיע"א עם רבה של וילנא הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זיע"א. ביקש רבי חיים עוזר מרבי מאיר יחיאל שיגיד דבר תורה, נענה רבי מאיר יחיאל ואמר דבר תורה חריף ועמוק מאד. נרעש רבי חיים עוזר והכריז: רבי מאיר יחיאל! אתה גברא רבא, אמר רבי מאיר יחיאל: מי שאומר דבר תורה מחודד, עדיין איננו גברא רבא. ומי כן ראוי להיקרא בתואר זה? תמה רבי חיים עוזר. ענה רבי מאיר יחיאל: אשאל אותך שאלה, הגמרא במסכת מכות אומרת: כמה טיפשים האנשים הקמים לפני ספר תורה ואינם קמים לפני אדם גדול, שבתורה כתוב "ארבעים יכנו" ובאו חכמים בכוחם הגדול ומיעטו

ואמרו שחיוב מלקות הוא רק שלושים ותשע ולא ארבעים. וקשה, המשיך רבי מאיר יחיאל - למה הגמרא מביאה ראיה מפסוק זה ולא מביאה ראיה מפסוק שנכתב לפני כן, שהרי בפרשת ויקרא (כ"ג-ט"ו) נאמר: "תספרו חמישים יום" וחכמים העמידו את הדבר בארבעים ותשע יום?. זו אכן קושיא חזקה מאד, התפעל רבי חיים עוזר - ומה באמת התירוץ? ענה רבי מאיר יחיאל: התשובה היא: לדרוש שיש לספור ארבעים ותשע במקום חמישים זה עדיין לא פועל שום דבר, אבל להפחית מכה אחת מיהודי ובכך להקל את צערו זה גברא רבא.

למי נתן הצדיק את מעילו?

מסופר על הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א (יומא דהילולא ז' שבט) שגדל בבית הוריו שהיו עניים מרודים, פעם אחת הצליח אביו להשיג כמה פרוטות בכדי לקנות לבנו מלבוש חם לחורף, אך כעבור כמה ימים שב רבנו הביתה ללא המעיל. שאלה אותו אמו היכן שכח את מעילו, ענה הילד: לא שכחתי, ראיתי איזה ילד עני עם בגדים קרועים ושיניו נוקשות מרוב קור ונתתי לו את מעילי. פנתה אליו אמו ואמרה לו כי ילך מיד חזרה ויביא את מעילו, לפני שיבוא אביו ויפליא בו את מכותיו. לא עזרו כל השכנועים והדיבורים, בקור רוח ענה הילד לאמו כי שווה היא מצווה כה גדולה לקבל מעט מכות בעדה.

הילולא דצדיקא

שבת קודש ו' שבט הרה"ק רבי יצחק מקאליש ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (תר') הרה"ק רבי חיים צבי ב"ר חנניא יו"ט ליפא (עצי חיים - תרפ"ז)

יום ראשון ז' שבט הרה"ק רבי ישראל חריף מסטאנוס ב"ר שלמה (תלמיד הבעש"ט - תפארת ישראל) הרה"ק רבי דוד מלעלוב ב"ר שלמה-תקע"ג

יום שלישי ט' שבט הרה"ק רבי יוסף יוסקא הלוי מיאסי ב"ר אריה לייב מוואלטישסק (תקס"ז) רבי ישראל יעקב מבילקאמין ב"ר מנחם מענדל מרימינוב (תקפ"ז) הרה"ק רבי ראובן הלוי ב"ר יעקב הורוויץ מדזארנאווצא (דודאים בשדה - תקפ"ט)

יום רביעי י' שבט הגה"ק רבי מאיר קאצינעלבוין ב"ר יצחק (מהר"ם פדווא - שכ"ה) הרה"ק רבי שלום מזרחי ידידיע שרעבי (סידור הרש"ש - תקמ"ב) הרה"ק רבי יוסף יצחק הרי"צ מליובאוויטש ב"ר שלום דובער (תשי"ז)

יום חמישי י"א שבט רבי יהודה צבי הכהן מסאמבור ב"ר אורי מסאמבור (תרע"ט)

יום שישי י"ב שבט הרה"ק רבי דוד יהודה לייב מקאזאטין ב"ר אברהם יהושע העשיל מסקווירא (תר"פ)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמילאל הכהן רבטובין שליט"א מח"ס "גם אני אודך" רמזים וסיף התרים על המעשים.

גלילת התורה (א)

א) הגולל ספר תורה יעמידנו כנגד התפר, כדי שאם יקרע, יקרע התפר. (שו"ע או"ח, סימן קמ"ז, סעיף ג')
ב) המנהג לקשור האבנט בתחילת שלישי העליון של הספר תורה. (שערי חיים על שערי אפרים, שער י', ס"ק כ"א, דרכי חיים ושלום, אות רכ"ה, שו"ת בית אבי, ח"ד, סימן ט"ז, שו"ת דברי יציב, ח"א, סימן ע"ז)
ג) מי שנותנין לו ספר תורה להגביה ולגלול, ואי אפשר לו לעשות שתיקה, יגביה, ויתן לאחר לגלול, שהגבהה היא יותר מצוה מגלילה. (משנה ברורה סימן קמ"ז, ס"ק י"ט)
ד) מי שכיבדו אותו בהושטת המעיל לגלול, או לגלול, הגלילה עדיף, דהיא עיקר המצוה, ויתן לאחר להושיט המעיל. (שם)

לע"נ הרה"ח ר' יעקב ישראל ב"ר ישכר בער ז"ל נלב"ע י"ב שבט תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות
טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות "דודי קאר"
הסוכן החרדי שלך להשכרת ומכירת רכב בכל הארץ ומכל החברות
052-7655-222

פנין עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקלחת ציון

פְּרָשַׁת בְּאֵ - פְּרָעָה קָטָן בְּלֵב

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה: בֵּא אֶל פְּרָעָה כִּי אֲנִי הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבָבוֹ" (שמות י, א)

אנחנו יודעים הכל, אבל חסרה לנו ההשבה אל הלב.

אנחנו למעשה שבויים ביד ליבנו. הלב הוא אשר מטה את רצוננו וגורם לנו לעשות מעשים אשר בהכרה שכלית ברורה אנחנו מבינים שמעשים אלו הם לא נכונים ולא ראוי לעשותם.

לכן אנחנו מצווים להזכיר מדי יום ביומן מספר פעמים בתפילות את יציאת מצרים. כדי שנלמד מכך את הלקח שפרעה למד בדרך הקשה.

בדרך זו אנחנו נשיב את ההכרה אל הלב. נזכור כי עלינו לפעול על פי רצון ה' ולא על פי שרירות הלב.

עלינו לפעול כך אם אנחנו לא רוצים למצוא את עצמנו חלילה במצבו של פרעה הרשע!

על כך נאמר בפסוק: "וַיִּדְעַתְּ הַיּוֹם וְהִשְׁבַּתְּ אֶל לְבָבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים בְּשֵׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד" (דברים ד, ט).

כלומר, הידיעה כשלעצמה היא אומנם חשובה מאוד, אבל בלי השבה אל הלב- לא תהיה בה תועלת. יהי רצון שנשיב את ההכרה אל ליבנו ונקיים רק את רצון בוראנו.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א

חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צפון לב

שעה	כניסת לב	צאת לב	ריבון חס
18:20	17:47	16:34	י"מ
18:16	17:43	16:50	ת"א
18:16	17:43	16:50	מ"ב
18:20	17:46	16:53	כ"ג

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת ג'ינה דרוו בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי לאה בת תמר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעימה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנט בת דגטו רותית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

אמר רבי יוחנן: "מכאן פתחון פה למינים שאומרים לא הייתה יכולת התשובה לפרעה".

אמר ריש לקיש: "ייסתם פיהם של מינים". משל לאדם שהזהירו אותו פעם אחת ושתיים ולא שמע. כך פרעה כיוון שהזהירו אותו אחת עד חמש פעמים ולא שמע, אמר לו הקדוש ברוך הוא: "הריני נועל את ליבך ומוסיף טומאה על טומאתך. הדא הוא דכתיב: 'אם לְלָצִים הוא יְלִיץ' (משלי ג, לד) (מדרש רבה פ יג).

הגאון המקדש הלוי מעורר: "מה בנוגע אלינו? אנחנו תמהים על פרעה, יתכן וגם לועגים לו".

"אבל אם נהיה כנים עם עצמנו, כלום אין אנחנו נוהגים במקרים רבים בדיוק כמוהו?"

אנחנו הרי מכירים את בורא עולם. אנחנו יודעים כי ה' הוא הָאֱלֹקִים. אין עוד מִלְבָּדוֹ" (דברים ד, לה). **למרות ידיעה זו, האם אנחנו בוחרים לעיתים להתעלם מרצונו של בורא עולם?**

לכאורה צריך להבין זאת. כיצד אנחנו מרהיבים עוז בנפשינו להמרות את פיו של מלך מלכי המלכים!?

כיצד אנחנו יכולים לסבור כי אנחנו רשאים לעשות ככל העולה על ליבנו למרות שמעשים אלו מנוגדים לרצונו של בורא עולם?

התשובה היא אחת: אנחנו מבינים הכל.

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה

לע"נ יצחק בן רבקה ז"ל

שואל ומשיב בהלכה - משקאות - פרק ד'

אלו בעיות בכשרות עלולות להיות במשקאות חריפים?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אנחנו נתקלים בבעיה של מקור האלכוהול כמעט בכל משקה חריף. מכאן הצורך להשתמש ממקור ידוע שנושא כשרות.

באירלנד וגם בניו זילנד קיים מפעל שמייצר אלכוהול ממי גבינה. מכיוון שיש בהם הרבה לקטוז [סוכר החלב], מוסיפים שמרים לתסיסה ומזקקים ומקבלים אלכוהול חלב. אלכוהול כזה שמגיע מחוץ לארץ - יש בו גם האיסור של חלב נוכרי. **הערה:** לכן קוויאק שנעשה על ידי שמרתיחים חלב, וכל האדים עוברים דרך צינור שמצנן אותו והופכים למשקה, מכיוון שהזיעה נחשב כמאכל עצמו, לא התבטל ממנו שם חלב. עיין בשו"ת הר צבי (חיו"ד סימן פד) שכתב לדון אם זיעת חלב נחשב כחלב גמור או כמי חלב. נפקא מינה אם הוא איסור דאורייתא או דרבנן. ע"ע שו"ת מנחת יצחק ח"ז (סימן נט). כן העלה בשו"ת שולחן הלוי - בעלסקי מראשי הכשרות OU בארה"ב (פכ"ב אות ג). אולם ראיתי בשו"ת ציצ אליעזר ח"ה (סימן יב) שדן בזה ומסיים: מכל הלין שהבאנו, נלפענ"ד שיש מקום להיתיר בסעודת בשר שתיית הקוויאק הנעשה מחלב ונשתנה מראייתו וטעמו לגמרי מטעם החלב. ע"ע לו בח"ו (סימן יז).

כאשר מפיקים אלכוהול מדגנים ותיירס או מענבים או מתסיסת פירות תוצרת ארץ ישראל, חייב בתרומות ומעשרות. **מקורות:** הר צבי -זרעים ח"א (סימן ל), שו"ת מנחת יצחק ח"ט (סימן קסג אות ה), שו"ת מנחת שלמה (תנינא סימן קיא). לכאורה כאשר מכינים בירה ומרתיחים את התערובת [דגנים, כשות] יש לחייב במעשר, למרות שהוא מיובא מחוץ לארץ מכיוון שהמלאכה נגמרה ביד ישראל. אולם כמה תלמידי חכמים מורי הוראות שדיברתי איתם בזה היתה דעתם לפטור מתרומות ומעשרות מכיוון שאינו גמר מלאכה של שדה אלא של בית.

אלכוהול שנעשה מאדי יין או מבישול זגים וחרצנים, לא נאסר במגע גוי כדין יין מבושל. **מקורות:** שו"ת הרדב"ז ח"ד (סימן רצט).

כאשר מייצרים ערק או אלכוהול מיין של גוי - המשקה אסור בהנאה כיין עצמו. הוא הדין אם עשו את הערק או אלכוהול מזגים וחרצנים של יין נסך שאסור. לכן בראנדי [קוויאק] שעשוי מאלכוהול של גויים אסור מכיוון שהיה בהתחלה יין. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קכג ס"ד). ע"ע בפתחי תשובה (שם ס"ק יז). עיין בן איש חי (ש"ב בלק ס"ה). אם היין המעורב בשיכר הוא פחות מ 14% המשקה מותר בשתייה, כ"כ בשו"ת אגרות משה ח"א (יו"ד סימן סב). ראה שו"ע (יו"ד סימן קלד ס"ה). בפרט בימות שלנו שהם רפויים דקיל טפי וכמ"ש הרב שולחן גבוא (שם אות יט) שביין קלוש, אפילו פחות משישה חלקים, יש ביטול, ומה שדיברו הפוסקים הוא דווקא ביין חזק.

מעשה ושכרו

מעשה אחד מבני העליה שבירושלים של מעלה לפני למעלה משמונים שנה. בתו הגיעה לפרקה ועמדה להינשא אבל לרש אין כל. הוא התחייב כלפי הצד של החתן אבל לא היה בידו אפילו שווה פרוטה כדי להכניס את בתו לחופה. הוא החליט לשפוך שיח לבורא עולם בכותל המערבי.

כאשר הגיע לשם, הוא התחיל להתפלל בבכי ובתחנונים בדמעות שלישי. באותה שעה הרה"ח ר' דוד שכטר זצ"ל (אביו של הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר) היה שם ושמע אותו. רבי דוד ניגש אליו ושאל: "אמור נא לי אחי ורעי, מדוע אתה בוכה?". היהודי השיב: "כלה לי בבית ואין בידי אפילו פרוטה שחוקה אחת".

ר' דוד אמר לו שיבוא איתו אל ביתו. כשהגיעו לבית, ר' דוד נתן לו את כל הסכום שנדרש להוצאות הנישואין. ר' דוד לא היה מעשירי העיר, אלא שגם הוא עמד לחתן את אחד מצאצאיו. בסייעתא דשמיא הוא הצליח במשך חודשים רבים לחסוך פרוטה אחר פרוטה, עד שהיה בידו את כל הוצאות החתונה. מכיוון שלא היה זקוק כעת לסכום זה, העניק לאותו יהודי את כל הכסף שחסך במתנה. ר' דוד בטח בקב"ה שבוודאי יהיה בעזרו ויזמין לו את כל צרכיו עד שיגיע היום שבו יכניס את בנו לחופה.

באותו יום ר' דוד הלך להתפלל תפילת מנחה בבית מדרש של האדמו"ר הרה"ק רבי שלמה גולדמן מזוועהיל. ברגע שר' שלמה ראה את ר' דוד, הוא קרא לו ואמר: "אתה זוהר. אמור נא לי איזה זכות באה לידך?". ר' דוד השיב בתמימות שלא עשה ולא כלום, אבל הרה"ק מזוועהיל לא הירפה ממנו והפציר בו מאוד שיגלה לו את המצווה שעשה.

ר' דוד אמר שאם גילו לו מן השמיים שעשה מצווה, מדוע לא גילו לו גם איזו מצווה עשה? למרות שהרה"ק מזוועהיל דחק בו מאוד שיספר לו מה שעשה. כשראה שר' דוד מסרב לחלוטין הוא הבטיח לו, שאם ימלא רצונו, אז יקבע איתו לימוד בחברותא מדי יום ביומו (ר' דוד הפציר בהרה"ק מזוועהיל שילמד איתו והוא היה דוחה אותו בלך ושוב). רק אז ר' דוד הסכים לספר לו את כל מה שאירע. לאחר שהרה"ק מזוועהיל שמע את הדברים, הוא אמר לו: "ראיתי עליך הזדככות גדולה מאוד. דע לך כי במעשה זה תיקנת את נשמתך בגלגול זה ובכל הגלגולים הקודמים. עכשיו אני מבין איך זכית לכך".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור לליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הרב דוד מלול זצ"ל

הגאון הרב דוד מלול זצ"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ד (1924) באייט עטאב שבמרקו. בכור להוריו מבין שבעה ילדים. בילדותו למד במשך שנים רבות אצל אביו. כשבגר למד בישיבה במרקש ובהמשך בישיבה במקנס. לאחר נישואיו בשנת ה'תש"ג (1943) גר בדמנאת. לאחר תקופה קצרה הוזמן לשמש כרב הקהילה בעיר כְּנִיפֶרָה. באותה שנה היתה בצורת קשה ורבינו לא נתן לעצמו מנוח עד שכל העניים שבעיר השביעו את רעבונם. ביתו היה פתוח לרווחה וכן דאג והשתדל עבורם אצל עשירי העיר. בתקופה זו עסק במסחר עורות מעובדים. בשנת ה'תשי"י (1950) התחיל לשמש כרב בת"ת בדבדו, שם שימש גם כשוחט ובודק. לאחר תקופה עבר לשמש כמחנך, שוחט ובודק בעיר תַּאֲלִסְיִנָּה. כשהגיע לשם, גילה שעליו ללמד כמאה ילדים. היה עליו לחנך אותם וגם לשחוט עופות. מכיוון שמדובר בקהילה גדולה, הוא נפל למשכב. כשאביו שמע זאת, הוא הגיע לסייע לו במשך תקופה עד שועד הקהל הסכימו להביא מלמדים ושוחטים. משם עבר לשמש כרב הכפר בזו.

לאחר כחודשיים, עבר לשמש כשוחט ובודק בקזבלנקה למשך כשנתיים. בשנת ה'תשי"ד (1954) עלה לארץ והשתכן במעברת הר-טוב שבבית-שמש. במעברה שימש כרב וכפוסק במשך שלוש שנים. ביתו היה פתוח לכל שאלה ובעיה. בשנת ה'תשי"ח (1958) התחיל לשמש כרב הישוב ירוחם עד לפטירתו. חידש את מערך הכשרות בעיר. הקים מוסדות חינוך לתלמידים. יצא לשליחות גיוס כספים בחו"ל מספר פעמים עבור מכון הוצאת הספרים 'מכון הכתב'. בעל חסד מופלג, פיזר נתן לאביונים. מיעט להשתתף בטקסים ובאירועים פומביים. ענוותן מופלא. נפטר ב-י"ב שבט ה'תשע"א (2011). חי כ-87 שנים. ציונו בנתיבות לצד אביו.

אביו: ר' יוסף (מלומד בניסים. תלמיד הגאון ר' דוד סוויסה ממראקש. הוסמך לשחיטה ע"י ה'בבא סאלי'. למד בחברותא עם המקובל ר' אהרון הכהן אזוג). **אימו:** מרת גידא (בת ר' מימון מלכה). **אישתו:** מרת חסיבה (בת ר' מאיר קדוש. נישא בשנת ה'תש"ג-1943). **מרבתינו:** הגאונים אביו, ר' יוסף (רבו המובהק), ר' דוד סוויסה, ר' יעקב דהאן, ר' רפאל ברוך טולדנו. **חברותא:** הגאון ר' רפאל ברדוגו (דין בדבדו). **מספריו:** ייד יהודה- דרשות על התורה על דרך הפרד"ס **ילשון חכמים מתוק לנפש ומרפא לעצם**- על התורה **ייד יוסף**- דרשות על פרשיות השבוע ומוסר **בית דוד ושלמה- על התורה יודבר דוד**- דרשות **יוצבור יוסף** **ימכתם לדוד**- הלכות, מנהגים ופרשיות השבוע **יוסף עוד דוד** **ישושנים לדוד**.

להלן סיפורים שמעובדים מתוך 'בנתיבות ירוחם'. ניתן ללמוד מהם מעט מהנהגות רבינו: פעם אחת רבינו נכנס למשרד של ראש ישיבת סלבודקא בבני ברק והודיע לו שהוא מעונין לתרום סכום שנחשב אגדי באותם ימים. היה לרבינו תנאי אחד - **להקנות לו קניין עולמי בחלק מהבניין כדי לזכות אותו בהחזקת לימוד התורה אשר ילמדו שם כל השנים עד ביאת גואל צדק**. עד היום תלוי בישיבה שלט שמעיד על המכירה. השלט נתלה בפנים החדר ולא מחוצה לו בגלל רצונו להצניע את התרומה. **הסיוע לישיבה לא תם בזאת. במשך השנים שלאחר מכן רבינו היה שולח תרומות של אלפי שקלים.**

בכל דיבורו, מעשיו והילוכו היה ניכר שהוא עבד ה'. מנהגיו היו מיוסדים על אדני היראה ודקדוק ההלכה עד הפרט האחרון. היתה לו הנהגה קבועה שהיה משכים בכל לילה לאמירת תיקון-חצות. פעם אחת בערוב ימיו, לאחר שהשתתף בחתונת נכדו בבני ברק, התעכב יותר מהרגלו בשמחה, אבל למרות זאת התכוון לשוב לביתו באותו לילה. בנו ר' עמרם הי"ו הפציר בו שישאר ללון בביתו בבני ברק ולמחרת ישוב לירוחם בכוחות מחודשים. רבינו נענה לעומתו: "וכי הלילה קל בעיניך? יש לי סדר לימוד מיוחד בלילה לעבודת הבורא. אם אשאר בביתך, יקשה עלי לקיימו".

מכון הכתב אשר דאג להוצאת והדפסת ספרי קודש, היה אצל רבינו עניין של ממש. מסיבה זו, הוא יצא לשליחות גיוס כספים בחו"ל מספר פעמים עבור 'מכון הכתב'. הוא נמנע בכל תוקף מלקבל תגמול כלשהו עבור שליחותו, מלבד דמי נסיעה שהסתכמו בסכומים מועטים יחסית לתרומות המכובדות שהצליח בס"ד לגייס. בעת שליחותו העדיף להתאכסן רק אצל בעלי תורה ולא בבתי מלון. לא הכניס לפיו שום מאכל והיה צם עד אשר הגיע להיכלם של אדמו"רים, אצלם אכל מעט לשבוע נפשו. גדולי הדור נפעמו מהצניעות והפשטות שלו. כשהיה נפגש עם הנדיבים, דיבר איתם רק בדברי תורה. אע"פ שחלקם לא הבינו דבריו, היה ממשיך בשלו ואומר שטוב שישמעו קצת דברי תורה.

מנהג חסידים להקפיד שלא להוריד ידיהם מתחת לקו הטבור. כבר העידו חז"ל שידיים עסקניות הן. על כן, כאשר הידיים פנויות ממשא וכו' מקפידים על הנהגה זו. כך רבינו נהג ויודעי דבר העידו שמעולם לא ראו את ידיו יורדות מתחת לטבור. אף לעת זקנותו כשנחלש ביותר, שמר על הנהגה זו.

היה לרבינו מנהג מיוחד. כל תרומה שתרום רשם בפנקסו. איש בעולם לא הורשה להביט בפנקסו. רק לאחר פטירתו התגלו הסכומים האדירים שהיוו יחד היקף מדהים של נתינה. סכומים שלא מביישים קופת צדקה עירונית. בענוותו המיוחדת ציווה שלאחר פטירתו יטמנו איתו את כל הרשימות. עם הקבלות האלה תכנן להתייצב לפני בית דין של מעלה ולענות על השאלה: "נשאת ונתת באמונה?". אכן משאו ובעיקר מתנו, היו ללא כל צל של ספק באמונה שלימה, ברורה ועמוקה. חז"ל אמרו: "הרוצה להחכים- ידרים". והוא אכן החכים בכל מידה נכונה ושלח ידו בכל עסקה רוחנית שעמדה לו לנצח נצחים.

מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה

רק עברנו לקריית-ספר ותוך תקופה קצרה אשתי מקבלת טלפון מבית ספר בעיר. להפתעתה הרבה שואלים אותה אם היא מחפשת עבודה קבועה.

אחרי שהשיבה בחיוב היא הוזמנה לראיון. לאחר מכן היא שאלה בתמיהה: "איך הגעתם אלי? למה פניתם אלי?". הם סיפרו על מפקחת שהגיעה לבקר בבית הספר. שם דיווחו לה על כיתות חדשות שעומדות להיפתח.

מתוך דרך ארץ הם שאלו את מי לדעתה כדאי לקחת כמורות בבית הספר. המפקחת ענתה שיש לה שתי תלמידות מצוינות- אחת מהן היא אשתי.

המפקחת לא זכרה את שם המשפחה החדש, אלא את השם לפני החתונה. מנהל בית הספר התקשר לאחייניתו בעלת שם משפחה זהה לאשתי.

התברר למרבה הפלא כי מדובר בבת דודה של אשתי. זו כמובן המליצה בחום על אשתי וסיפרה עליה דברים נפלאים. גם החברה שלה, שגם עליה המפקחת המליצה, נכנסה לעבודה באותו מוסד.

ברוך ה', מאז יש לאשתי מקום עבודה קבוע. ב"ה יש הכנסה טובה. אפילו בזמנים שהיו שם בעיות במשכורות, בדיוק אז אשתי היתה בחופשת לידה. כשחזרה לעבודה הדברים הסתדרו והיה להם מהיכן לשלם".

גרנו במקום שבו כל כך הרבה מחכות לעבודה ומחפשות ושוב מחפשות. לא הספקנו אפילו להתחיל להתעניין בהיצע הקיים - וכבר אשתי קיבלה עבודה.

ראיתי בחוש כי הקב"ה ריחם עלינו בזכות הנכונות לוותר ולהוריד מהלחץ של ההורים. מוזר לדבר על דירה בקריית-ספר כיום כעל מקום מגורים סוג ב'.

היום זה מקום מבוקש מאוד. כשאירסתי את בתי עם חתן חשוב במזל טוב, התחייבתי לתת דירה בקריית-ספר. ההבטחה הזאת היתה לי קשה מאוד לקיום. מאיפה אני משיג סכום עתק לדירה במרכז?.

יום אחד החתן ניגש אלי ושאל אם אני מסכים לקנות בשבילו דירה באחת מערי הפריפריה, מכיוון שכמה חברים שלו הולכים לגור שם ולהקים קהילה איכותית.

הוא גם סיפר שיש תוכניות מסודרות למבני ציבור ומוסדות חינוך, שיתאימו להקמת משפחה. אני כמובן שמחתי מאוד על ההצעה כי היתה בזה הקלה גדולה.

הרגשתי שבורא עולם משיב לי כגמולי אז כשהייתי חתן בעצמי והסכמתי לגור בקריית-ספר. **אכן, מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם - וכל מה שאדם עושה - לעצמו הוא עושה.**

להלן סיפור המעובד מתוך העלון 'השגחה פרטית'. יש בו כדי ללמדנו כי מידה כנגד מידה לא בטלה מן העולם. **כמו שאנחנו עושים למען הזולת - כך בורא עולם נוהג איתנו.** להלן הסיפור מפי בעל המעשה, אברך שמתגורר במודיעין עילית:

אני נשוי כבר למעלה מעשרים שנה ב"ה. גר בקריית-ספר מאז התקופה שהעיר כולה היתה מועצה קטנה של כשלושה רחובות בערך.

באותו זמן קריית-ספר היתה בחיתוליה. אנשים התייחסו אליה כאל פרויקט מגורים רחוק שצריך הרבה אומץ כדי להסכים לגור בו.

כאשר התארסתי, לא ידעתי מה המחותנים סיכמו ביניהם. הכלה היתה יתומה, אבל ממה שהבנתי, לא היתה שום מגמה להפחית במענקי ההורים משני הצדדים לזוג הצעיר.

בתקופה שבין האירוסים לחתונה אחותי פנתה אלי ואמרה לי שפנו אליה מצד הכלה וביקשו שנתחשב בהם. אומנם סוכם על דירה בירושלים, אבל הכלה היא הבת הצעירה במשפחה. חמותי לעתיד נכנסה לחובות לא קטנים עבור הילדים הקודמים שהתחתנו.

בנוסף, עכשיו חמותי לעתיד צריכה לפנות את הדירה שגרה בה בדמי מפתח ולקנות דירה לעצמה. מכיוון שנפל עליהם עול כה גדול של קניית שתי דירות בירושלים, היא מבקשת שאסכים שיקנו לי דירה זולה בקריית-ספר במקום דירה בירושלים שעלותה עצומה.

אמרתי לאחותי שאיני רואה בזה שום בעיה. אף אחד לא חייב לי שום דבר. אני מלא הערכה והכרת טובה על כל מה שנותנים לי.

התשובה שלי התקבלה בשמחה רבה בעיני חמותי לעתיד. גם הורי הסכימו לדבר, ואכן הורינו רכשו לנו דירה במודיעין עילית - קריית ספר דאז.

זמן קצר אחרי החתונה עברנו לקריית ספר. כל מכריי הרימו גבה ועיקמו אף. "תגיד לי", חבר אחד חקר, **"אתה יודע מה אתה עושה? אתה עובר למקום שאין שם כלום. על כל מקום אחד של עבודה יש מאה מתמודדות. איך אתה מתכוון בדיוק להתפרנס שם?"**

אמרתי לו: **"ראה, כפי הידוע לי, אותו ריבונו של עולם שנמצא בירושלים נמצא גם בקריית-ספר.** כשם שבורא עולם זן ומפרנס בירושלים כך הוא יפרנס אותנו בקריית-ספר.

בוודאי שיקולים מעין אלו הם לא סיבה להלחץ את ההורים. במיוחד לא את האימא האלמנה של אשתי שנמצאת במצב כלכלי לא קל".

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל וילד יחיאל בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקוב דב ז"ל יצחק יצחק בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה לטיף בן פרחא ז"ל שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחא ז"ל אביבה וושי ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נקיקס ע"ה אילנה (מחרוזת) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרמ"ם בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחא ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמת ע"ה

דער
פרשה
קוזאל

צוזאמען גענומען
פון די שמועסן פון

מורינו הגה"צ
רבי אברהם אלימלך
בידרמן שליט"א

נא

מבין
באר
האמונה

דער פרשה קוואל

פאר קאמענטארן און הערות:
mail@derparshakval.com
718.484.8136

פאר גרעסערע באשטעלונגען (USA):
Wholesale@BeerEmunah.com

באקומט די גליונות וועבזייטלעך אין אייער אימעיל בויגם

זיך איינצושרייבען

לשה"ק

באר הפרשה

subscribe+subscribe@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל

yiddish+subscribe@derparshakval.com

אנגליש

Torah Wellsprings

Torah+subscribe@torahwellsprings.com

היספאניש

Manantiales de la Torá

info+subscribe@manantialesdelatora.com

פראנצויזיש

Au Puits de La Paracha

info+subscribe@aupuitsdelaparacha.com

איטאליעניש

Le Sorgenti della Torah

info+subscribe@lesorgentidellatorah.com

רוסיש

Колодец Торы

info+subscribe@kolodetztoray.com

מכון **ארה"ב:** Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:

מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה

© 2023 כל הזכויות שמורות להמכון

עס איז נישט ערלויבט איבערצודריקן אויף קיין שום צורה
ואופן, אויף צו פארקויפן אדער פארשפרייטן פאר אייגנע
אינטערעסן אן שריפטליכע ערלויבעניש פון די מכון

אינהאלט

בא

- ב ..... ולמען תספר - אונזער עבודה איז צו גלייבן אז אלעס איז צום גוטן .....
- ח ..... וגם מקנינו ילך - אונזער טאטע אין הימל גליסט אז מיר זאלן אייביג טראכטן וועגן איהם .....
- יג ..... וישאלו איש מאת רעהו - רחמנות האבן און טוהן חסד מיט אנדערע מענטשן .....

בא

אויבערשטער האָט געמאַכט פון די מצריים אַ
'געלעכטער'. זיי האָבן געמיינט אַז זיי גרייטן פאַר זיך
אַ גרויס רייכטום, אָבער דער תכלית פון דעם איז דאָך
געווען אַז דאָס גאַנצע רייכטום זאָל שפעטער אַנקומען
אין די הענט פון די אידן, כדי עס זאָל מקוים ווערן
דער צוואַנג פון דעם אויבערשטען (בראשית טו, יד) 'ואחרי
כן יצאו ברכוש גדול'. צוליב דעם זענען די אידן געגאַנגען
קיין מצרים און האָבן דאָרט געאַרבעט שווער, כדי אַז
ווען דער שיעבוד וועט זיך ענדיגן, זאָלן זיי אַרויסגיין
מיט אַ גרויסן פאַרמעגן, און מצרים זאָל ווערן לידיג,
ווי אַ נעץ אָן פּיש (ברכות טז:).

קומט אויס, אַז דער גאַנצער הסתר פנים וואָס די אידן
זענען געווען אַזוי משועבד צו פרעה אין מצרים,
איז נאָר געווען פאַר זייער אייגענע טובה.

דאָס איז דער תכלית פון סיפור יציאת מצרים: אידן
זאָלן זעהן ווי דער אויבערשטער האָט 'געלאָכט'
פון די מצריים, ווייל דער הונגער און די זעמיגקייט און
דער שעבוד, האָט אַלעס צוזאַמען, געדויערט 320 יאָר,
וואָס אַזוי איז אויסגעקומען אַז אַסאך אידן האָבן נישט
געזעהן די טובה דערפון, נאָר זיי זענען געבוירן געוואָרן
און אַפילו געשמאַרבן שוין אין די שווערע צייטן פון
גלות מצרים. אָבער דער וואָס גלייבט, ווייסט אַז דער
אויבערשטער איז 'היה הוה ויהיה', ער טוט אַלעס מיט
אַ חשבון. וועגן דעם דאַרף מען דערציילן די ניסים פון
יציאת מצרים, כדי דורך דעם זאָל די ריינע אמונה
איינגעוואַרצלט ווערן אין אידישע הערצער פאַר אַלע
דורות, אַז ביי יעדן נסיון און הסתרה זאָל מען וויסן
קלאָר אַז דער אויבערשטער פירט אַלעס פאַר די טובה
פונעם מענטש. נאָר בשעת מעשה איז דער מענטש
נישט אימשטאַנד צו פאַרשטיין די וועגן פון די השגחה
העליונה. די עבודה פון אַ איד איז צו גלייבן אַז אַלעס

ולמען תספר - אונזער עבודה איז צו גלייבן אַז אַלעס איז צום
גוטן

וואָרט ה' אל משה בא אל פרעה, כי אני הכבדתי
את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אותותי
אלה בקרבו, ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר
התעללתי במצרים (י, א-ב). זאָגט רש"י: 'התעללתי -
שיחקתי'. איך האָב געלאָכט פון פרעה און די מצריים.

פרעגט דער גאון בעל 'חתם סופר' זי"ע (תורת משה,
פרשתנו, ד"ה 'אשר התעללתי'), ווען די אידן זענען
געווען פאַרקנעכטעט צו פרעה הרשע אין מצרים, האָבן
זיי געקענט פרעגן פאַרוואָס האָט עס פאַסירט דווקא
מיט זיי, דאָס פאָלק פונעם באַשעפער, אַז זיי דאַרפן
זיין אונטערטעניג און אַרבעטן שווער פאַר די מצריים,
אויף אַן אופן וואָס האָט אויסגעזעהן אַז זיי און זייערע
קינדער וועלן חלילה פאַרבלייבן אייביג אונטערטעניג צו
פרעה אין מצרים? (ספעציעל אַז פרעה האָט געשטאַמט פון כנען,
וועלכער איז געשלאָסן געוואָרן צוליב דעם חטא פון חם בן נח, ווי
דער פסוק זאָגט (בראשית ט, כה-כו) 'וואמר ארור כנען.. ויהי כנען
עבד למו'. אויב אַזוי, ווי אַזוי האָט עס פאַסירט אַז די קינדער פון חם
זאָלן נאָר משעבד זיין און מאַכן אַרבעטן שווער די קינדער פון שם?)

אויך דאַרף מען פאַרשטיין, דאָס ענין וואָס דאָס גאַנצע
געלט, גאָלד און זילבער אויף דער וועלט, איז
אַנגעקומען קיין מצרים אין די הונגער יאָרן, ווען מ'איז
געקומען פון אַלע עקן וועלט קיין מצרים, צו קויפן עסן.
ווי קומט דאָס אַז פונקט די מצריים זאלן באקומען
דאס גאַנצע געלט פון די וועלט? ס'איז דאָך אַ בחינה
פון 'שפחה כי תירש גבירתה' - אַ דינסט פאַרנעמט
דאָס אָרט פון איר האַר.

למעשה, אָבער, ווען די אידן זענען אַרויסגעגאַנגען פון
מצרים, האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז דער

א. דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע פון ליזענסק, האָט אַמאָל גערעדט מיט זיינע תלמידים וועגן דעם ענין פון
השגחה פרטית. וועלנדיג אַרויסברענגען ווי ווייט עס דערגרייכט די השגחה פרטית פון באַשעפער, האָט דער
רבי ר' אלימלך געזאָגט, אַז השגחה פרטית איז אַזוי גרויס, אַז אַפילו אין דער צייט ווען אַ קו גייט זיך אויף דער
גאַס, און וואַרפט אַרויס מיסט פון איר קערפער, איז דאָ אַ פונקטליכע השגחה אויף וועלכן אָרט זי זאָל אַרויסוואַרפן
דאָס מיסט.

דער פרשה קוואל - בא

איינע פון די תלמידים, האָט זיך זיך זייער שטאַרק געוואונדערט אויף די ווערטער פון רבי'ן ר' אלימלך. ער האָט נישט פאַרשטאַנען ווי אַזוי איז שייך אַז אויך אַזאַ מידערוויכטיגע און מיאוס'ע זאַך ווי מיסט, זאָל האָבן אַ השגחה פרטית פון הימל, און אַז ס'איז נישט בלויז אַ צופאַל.

עטליכע טעג שפעטער, איז דער תלמיד געגאַנגען אויפ'ן גאַס און איז געפאַלן אויף דער ערד, צוליב דעם שניי און גליטש וואָס איז געווען אינדרויסן. פלוצלינג האָט ער זיך געפונען אַראָפּפאַלנדיג אויף אַ שיפן אָרט, און האָט זיך אַראָפּגעקאַלערט פון אַ באַרג, כמעט ביז'ן תהום. ווען ער האָט שוין געהאַלטן כמעט אונטן, האָט זיך פוס זיך אַנגעשטויסן אין אַ געוויסע האַרטע זאַך, און אַזוי איז זיין לעבן געראַטעוועט געוואָרן. וועלנדיג זעהן וואָס עס האָט איהם צוריקגעהאַלטן פון אַראָפּפאַלן, האָט ער געזעהן אַז דאָס איז אַ... שטיקל מיסט פון אַ בהמה, וואָס איז פאַרפרוירן געוואָרן אין די קעלט. דאָן האָט דער תלמיד פאַרשטאַנען ווי ווייט דער אויבערשטער האַלט זיין השגחה פרטית אויך אויף די מיסט פון אַ בהמה, אַז עס זאָל אַנקומען צו איר ריכטיגן אָרט.

איז דער תלמיד שנעל צוריקגעגאַנגען צום רבי'ן ר' אלימלך. ווען ער איז אַריינגעקומען, האָט דער רבי ר' אלימלך איהם געפרעגט:

- נו, יעצט זעהסטו שוין ווי ווייט ס'דערגרייכט די השגחה פרטית?...

דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע האָט אַמאָל געשמועסט מיט הרה"ק בעל 'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (איידער דער 'תולדות' איז דערנענטערט געוואָרן צום בעל שם טוב און זיין דרך) וועגן דעם ענין פון אמונה אין השגחה פרטית. דער בעל שם טוב האָט איהם געזאָגט, אַז יעדע זאַך אויף דער וועלט האָט אַ ספעציעלע השגחה פון הימל וואו עס דאַרף זיין, און וואו עס דאַרף רוהען. צווישן אַנדערע, האָט דער בעל שם טוב געזאָגט פאַר'ן 'תולדות', אַז יעדע זאַך וואָס פאַסירט מיט'ן מענטש, קומט נישט פאַר חלילה פון זיך אַליין, נאָר דער אויבערשטער 'רעדט' צום מענטש, און ער וויל איהם עפעס מרמז זיין.

שמועסנדיג אַזוי, איז אַדורכגעגאַנגען אַ גוי וואָס פלעגט פאַררעכטן כלים, און געפרעגט דעם בעל שם טוב אויב ער האָט עפעס צו פאַררעכטן. האָט דער בעל שם טוב איהם געענטפערט אַז ניין. האָט דער גוי איהם געזאָגט ער זאָל ווייטער זוכן. האָט דער בעל שם טוב ווידער געזאָגט אַז ער האָט נישט אַ כלי וואָס דאַרף האָבן אַ תיקון. דער גוי האָט אָבער ווידער געזאָגט צום בעל שם טוב:

- ישראל'יק, ישראל'יק, אויב דו וועסט גוט זוכן, וועסטו טרעפן...

האָט דער בעל שם טוב געזאָגט צום 'תולדות':

- נו, איר האָט געהערט דעם 'בת קול' וואָס דער אויבערשטער האָט אונז געלאָזט הערן, פון דעם גוי'ס מויל?! אויב איר וועט גוט נאָכקוקן, וועט איר זעהן אַז ס'איז דאָ וואָס צו פאַררעכטן... און וויסן זאָלט איר, אַז אפילו ווען אַ גוי רעדט צו אייך, איז אויך דאָ אין דעם אַ רוף פון הימל, אַזוי ווי עס האָט פאַסירט מיט אונז, אַז מ'האָט מיך געוואָלט מעורר זיין פון הימל אַז אויך ווען עס דאַכט זיך פאַר דעם מענטש אַז ער נויטיגט זיך נישט אין קיין 'תיקון', אָבער אויב ער וועט גוט אַריינקוקן אין די טיפענישן פון זיין נשמה, וועט ער שוין געפינען גענוג זאַכן וואָס ער דאַרף פאַררעכטן...

דער 'תולדות' האָט לכתחילה נישט געוואָלט אַננעמען די רייד פונעם בעל שם טוב, און האָט זיך געוואונדערט, צי עס איז טאַקע דאָ השגחה פרטית אויך אויף די ווערטער פון אַ גוי, אַז ער זאָל זאָגן זיינע ווערטער אין דער צייט און אין דעם אָרט וואו מ'דאַרף עס הערן. ער האָט אַלזאָ געזאָגט דעם בעל שם טוב, אַז ער קען נישט אַננעמען זיינע ווערטער. האָט דער בעל שם טוב געזאָגט פאַר דעם 'תולדות': 'זאָגט נישט 'איך קען נישט', נאָר 'איך וויל נישט'...'

אַלזאָ, דער 'תולדות' האָט פאַרלאָזט דאָס הויז פונעם בעל שם טוב. גייענדיג אויף דער גאַס, האָט ער באַמערקט אַ גוי'אישן בעל עגלה, ווי ער פירט אַ וואָגן פול מיט שטרוי. דער וואָגן האָט זיך איבערגעדרייט, און דער גאַנצער היי און שטרוי האָט זיך אויסגעשיט אויף דער ערד. האָט דער בעל עגלה געבעטן דעם 'תולדות', איהם צו העלפן אויפהייבן דעם וואָגן מיט'ן שטרוי. דער 'תולדות' איז אָבער געווען פאַרטיפט אין זיינע הייליגע געדאַנקען, און נישט האָבנדיג צייט, האָט ער זיך אַרויסגעדרייט פון דעם גוי'אישן בעל עגלה, מיט די טענה אַז ער קען עס נישט טוהן, ס'איז איהם צו-שווער... האָט דער בעל עגלה געזאָגט צום 'תולדות':

- זאָג נישט, איך קען נישט... זאָג, איך וויל נישט... אויב דו וועסט וועלן, וועסטו קענען!...

דער פרשה קוואל - בא

איז צום גוטן², און האָפען אויף די חסדים פון דעם לויט דעם, טייטשט דער 'חתם סופר', דעם פסוק אין אויבערשטען ברוך הוא¹. תהלים (קו, ו-ז), 'חשאנו עם אבותינו העווינו

די ווערטער פונעם גוי'אישן בעל עגלה, האָבן גוט 'אַריינגעדרינגען' אין האַרץ און אינעם מח פונעם 'תולדות', וועלכער האָט איינגעזעהן די גערעכטיגקייט פון די ווערטער פונעם בעל שם טוב הקדוש זי"ע, ווען ער זאָגט אַז עס איז נישט דאָ אַ זאָך אויף דער וועלט וואָס האָט נישט אַ פונקטליכע 'השגחה פרטית', און אַז דער גוי האָט איהם געזאָגט זיינע ווערטער פון הימל, איהם צו ווייזן ווי ווייט עס דערגרייכט דעם אויבערשטען'ס 'השגחה פרטית'. דער 'תולדות' איז צוריקגעגאנגען צום בעל שם טוב, און איז געוואָרן פון זיינע גרויסע תלמידים.

ב. דער מענטש דאַרף וויסן אַז יעדער ריר מיט'ן פינגער, און יעדער צער ח"ו איז לטובה פון דעם מענטש. עס גייט נישט פאַרלוירן אַפילו אַ טראָפּן דערפון.

דער 'אַלטער' זצ"ל פון קעלם, האָט געזאָגט אַ טעם פאַרוואָס די בכורים האָבן זוכה געווען צו די קדושה פון בכורה, ווייל ווען דער אויבערשטער האָט אומגעברענגט די מצרי'שע בכורים, האָבן דאָך די אידישע בכורים געהאַט גרויס צער, מורא האָבנדיג אַז די גזירה איז אויך אויף זיי ח"ו. וועגן דעם האָבן זיי זוכה געווען שפעטער צו די קדושה פון בכורה. ווען מ'איז זיך אָבער מתבונן זעהט מען, אַז נישט נאָר די בכורים האָבן געציטערט, נאָר יעדער אידישער יחיד האָט געציטערט ביי די אַנדערע מכות, און אויך די אידן האָבן טאַקע זוכה געווען צו קדושה, ווי דער פסוק זאָגט (ירמיה ב, ג) קודש ישראל לה', אָבער פונדעסטוועגן, וויבאַלד די בכורים האָבן געהאַט 'מער צער', האָבן זיי זוכה געווען צו אַ גרעסערע קדושה.

מיר האָבן געהערט נאָכזאָגן אין נאָמען פון דעם גאון רבי שלמה קלוגער זצ"ל, אויפ'ן פסוק (שמות כד, י) 'ותחת גליו כמעשה לבנת הספיר', ברענגט רש"י אין נאָמען פון חז"ל אַז דער 'לבנת הספיר' איז אַנטקעגן די ציגל ביי וועלכע די אידן האָבן שווער געאַרבעט אין מצרים, און דורך דעם האָט דער אויבערשטער געדענקט די צרות וואָס די אידן האָבן געליטן, ווען זיי האָבן שווער געאַרבעט ביים מאַכן די ציגל (זעה סוף פרשת שמות). פרעגט רבי שלמה קלוגער, דער 'ספיר' איז דאָך אַ טייערער שטיין. אויב אַזוי, וואָס פאַר אַ שייכות האָט עס געהאַט מיט די ציגל וואָס ווייזן אויף די שווערע אַרבעט פון די אידן?

איז דער תירוץ, ווייל יעדע שוועריגקייט וואָס אַ איד ליידט אויף דער וועלט, האָט אַ גרויסע חשיבות אין הימל. די דאָזיגע 'ציגל' שיינען מיט אַ גרויסן שייין, אַזוי ווי דער 'לבנת הספיר', וואָס שיינט גאָר ווייט... ג. הרה"ק רבי משה לייב סאַסוב'ער זי"ע, האָט דערציילט אַ מעשה וואָס האָט פאַסירט ביי איהם: אַמאָל ווען דער רבי ר' משה לייב איז געגאַנגען אין אַ וואַלד, זענען אַ באַנדע מערדערישע רויבער איהם באַפאַלן, און איהם געוואַלט אומברענגען רח"ל. פלוצלינג איז אַנגעקומען דער הויפט פון דער באַנדע, וועלכער האָט גוט געקענט דעם רבי'ן ר' משה לייב, פון די פריערדיגע יאָרן, ווען ער פלעגט כסדר אַריינקומען אין הויז פון רבי משה לייב סאַסוב'ער, וואָס איז געווען באַקאַנט אַלס אַ 'בית פתוח לרווחה', פאַר יעדן איינעם.

זעהענדיג דעם רבי'ן ר' משה לייב, האָט דער הויפט רויבער איהם געזאָגט: באמת, קען איך דיך נישט הרג'ענען (צוליב די טובות וואָס איך האָב געהאַט פון דיר). איך וועל דיך אָבער פירן צו אַ געהיימע דירה, וואו מיין זון געפינט זיך, און איך וויל אַז דו זאָלסט לערנען מיט איהם תורה. רבי משה לייב האָט זיך געזעצט לערנען מיט'ן יונגל, אָבער ליידער איז דער קאַפּ פונעם קינד געווען פאַרשטאַפט. ער האָט נישט פאַרשטאַנען אַפילו אַ האַלבע וואָרט פון דעם וואָס מ'האַט מיט איהם געלערנט.

יעדע נאַכט ווען דער קינד'ס טאַטע, דער הויפט פון דער רויבער, איז אַהיימגעקומען, האָט ער פאַרהערט דאָס יונגל, און זעהענדיג אַז ער האָט גאַרנישט אויפגעכאַפט פונעם לערנען, האָט דער פאַטער יעדע נאַכט דערלאָנגט פאַר'ן קינד שרעקליכע קלעפּ, אָבער דאָס קינד האָט נישט אַרויסגעלאָזט אַפילו אַ קרעכץ.

עטליכע וואָכן שפעטער, איז רבי משה לייב באַפרייט געוואָרן, און דער רויבער האָט מיטגעשיקט מיט איהם זיין קינד, ער זאָל איהם ווייזן וואו עס געפינט זיך אַ ישוב. גייענדיג מיט'ן יונגל, האָט דער רבי ר' משה לייב געפרעגט דאָס יונגל, ווי אַזוי ער האָט זיך געקענט האַלטן פעסט און שווייגן ווען זיין טאַטע האָט איהם אַזוי מערדערליך געשלאָגן? האָט דאָס קינד געענטפערט:

די גמרא אין מסכת' שבת (קמז:) דערציילט, אז רבי אלעזר בן ערך איז געקומען אין א שטאָט, און איז נאָכגעצויגן געוואָרן נאָך די אָרטיגע מענטשן וואָס זענען געווען עם הארצים, אַזש אַז אױך ער האָט פאַרנעסן דאָס לערנען. ווען ער האָט שפּעטער געוואָלט ליינען אין די ספר תורה, איז איהם אונטערגעקומען דער פסוק 'החודש הזה לכם', און ער האָט עם געלייענט 'החרש היה לכם'. די חכמים האָבן מתפלל געווען פאַר איהם, און ער האָט זיך צוריק דערמאנט דאָס לערנען.

זאָגט דער 'שפת אמת' (פרשת החודש, שנת תרל"א), אַז יעדע באַגרייפונג נאָך אַ הסתרה, אַזוי ווי דאָרט, וואָס קודם האָט רבי אלעזר בן ערך געזאָגט 'החרש היה לכם', און דערנאָך האָט ער געזאָגט 'החודש הזה לכם', איז מרמז, אױך פאַר די אידן, אַז וועגן דעם זענען זיי געגאנגען קיין מצרים, כדי זיי זאָלן דערנאָך אַנקומען צום אור פון די גאולה, וואָס איז געקומען נאָך דעם גלות. קומט אויס, אַז דער גאַנצער גלות, וואָס איז אַ הסתרה, איז נאָר אַ הכנה, אַ צוגרייטונג, צו די גאולה, אַזוי ווי ס'האָט פאַסירט מיט רבי אלעזר בן ערך.

וגם מקנינו ילך - אונזער טאטע אין הימל גליסט אַז מיר זאָלן אייביג טראַכטן וועגן איהם

ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה', רק צאנכם ובקרכם יוצג, גם טפכם ילך עמכם. ויאמר משה וגו' וגם מקנינו ילך עמנו לא תשאר פרסה (י, כד-כו).

הרשענו, אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך ולא זכרו את רוב חסדיך, וימרו על ים בים סוף. 'הטא' איז אַן עבירה בשוגג, און 'עון' איז במזיד (יזמא ל:). ווען אונזערע עלטערן האָבן געליטן אין גלות מצרים, איז אפילו אויב עם איז פאַר זיי שווער געווען צו פאַרשטיין פאַרוואָס דער אויבערשטער פירט זיך אַזוי מיט זיי, איז עם אָבער נאָר געווען אַ בחינה פון 'חטאנו' (א 'הטא' בשוגג), ווייל זיי האָבן דאָך נאָך נישט געזעהן ווי אַלעם איז אַ 'הכנה' פאַר זייער טובה. אָבער מיר, אויב אונזער אמונה איז חלילה שוואַך, אין צייט פון אַ הסתרה, איז עם נישט אַ שוגג, נאָר 'העווינו, הרשענו' - במזיד.

דאָס איז דערפאַר, ווייל 'אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך'. ווען אונזערע עלטערן האָבן געליטן אין גלות מצרים, האָבן זיי נאָך נישט פאַרשטאַנען די וואונדער פון דעם אויבערשטען. זיי האָבן נאָך דעמאָלט נישט געזעהן מיט זייערע אויגן ווי טיף עם זענען די וועגן פון דעם באַשעפער, אַז צום סוף וועלן זיי אויסגעלייזט ווערן פון דאָרט, און אַרויסגיין מיט זייער גאַנצן פאַרמעגן - ביזת מצרים. וועגן דעם, 'וימרו על ים בים סוף' - האָבן זיי ווידערגעשפּעניגט קעגן דעם אויבערשטען כביכול ביים ים סוף, אָבער די דורות נאָך זיי, וואָס האָבן שוין געזעהן די גרויסע ניסים וואָס דער אויבערשטער האָט באַוויזן פאַר זייערע עלטערן אין מצרים, דאַרפן דאָך יאָ פאַרשטיין אַז יעדע שוועריגקייט איז נאָר אַ צוגרייטונג פאַר די פילע טובות וואָס וועלן שפּעטער קומען, ממילא, איז נישט דאָ אויף וואָס זיך צו באַקלאַגן.

- דאָס איז דאָך דער ערשטער כלל וואָס מ'לערנט מיט די רויבער - צו שווייגן, און נישט ענטפערן ווען זיי ווערן געכאַפט פון די פּאָליציי... כדי זיי זאָלן נישט קענען אַרויסבאַקומען פון זיי, ווי די אַנדערע רויבער געפינען זיך. האָט דער רבי ר' משה לייב ווייטער געפרעגט דאָס קינד: 'אָבער איך ווייס נאָך אַלץ נישט מיט וועלכן כח דו האָסט געקענט זיך שטאַרקן, און האַלטן זיך אַזוי פעלזן-פעסט'. האָט דאָס קינד געענטפּערט: (1) מ'דאַרף וויסן און געדענקען אַז מ'שלאַגט נישט אייביג... אינגיכן וועט נעמען אַ סוף צו די קלעפּ, און דער מצב וועט ווערן לייכטער. (2) דער שלעגער וואָס שלאַגט איהם, איז נישט קיין אַנדערער ווי זיין אייגענע פּאָטער, און סוף כל סוף, זענען די קלעפּ מסתא פאַר די טובה פונעם קינד. (3) ביי יעדן קלאַפּ שטעל איך זיך פאַר, אַז דאָס איז מיין לעצטער קלאַפּ, און אַזוי שטאַרקט איך מיר.

שפּעטער, האָט דער רבי ר' משה לייב געזאָגט, אַז פון דעם קינד האָט ער געלערנט אַ יסוד אין אמונה, אויך ווען ער איז 'צעקלאַפט' חלילה. ערשטנס, צו וויסן, 'לכל תכלה ראיתי קץ'. דאָס רעדל ווען זיך איבערדרייען, און ער וועט זוכה זיין צו אַ גליקליך און צופרידן לעבן. צווייטנס, צו וויסן אַז דער וואָס 'שלאַגט' איהם איז דער טאַטע אין הימל. ער 'שלאַגט' מיט גרויס רחמים און חסדים. דריטנס, אַז ער דאַרף געדענקען און טראַכטן אַז דאָס איז דער לעצטער קלאַפּ. פון יעצט און ווייטער, איז פאַר איהם אַנגעגרייט אַ גוט לעבן...

דער פרשה קוואל - בא

וועגן די שטארקע ליבשאפט וואָס דער אויבערשטער האָט פאַר יעדן איד, געפינען מיר מורא'דיגע ווערטער אין מדרש (שמו"ר פ"ט, ה). דער מדרש דערציילט, אַז דער אויבערשטער האָט גערופן משה רבינו ע"ה און ער האָט איהם געזאָגט ער זאָל גיין מל'ען די אידן. אסאך פון די אידן האָבן נישט געוואָלט לאָזן זיך מל'ען. האָט דער אויבערשטער געזאָגט פאַר משה ער זאָל מקריב זיין דעם קרבן פסח, און וויבאלד משה האָט געמאַכט דעם קרבן פסח, האָט דער אויבערשטער געברענגט פון אַלע פיר זייטן פון דער וועלט, אַ ריח פון געבראַטענעם פלייש, וואָס איז אַרויסגעקומען פון דעם קרבן פסח, (אזוי ווי דער פסוק זאָגט (שה"ש ד, טז) 'עורי צפון ובואי תימן'. דער ריח פון דעם געבראַטענעם פלייש פונעם קרבן פסח, האָט דערגרייכט אַ וועג וואָס עס דויערט צו גיין צופום פערציג טעג).

וויבאלד די אידן האָבן געגליסט צום פלייש פון קרבן פסח, זענען זיי געקומען צו משה און איהם געזאָגט, מיר בעטן דיך, גיב אונז צו עסן פון דיין קרבן פסח. האָט משה געזאָגט צו די אידן: אויב איר וועט זיך נישט לאָזן מל'ען, וועט איר נישט קענען עסן פונעם קרבן פסח. האָבן זיי זיך געלאָזט מל'ען, און דאָס בלוט פונעם קרבן פסח האָט זיך אויסגעמישט מיט'ן בלוט פון ברית מילה, און דער אויבערשטער איז אַדורכגעגאַנגען און גענומען יעדן איד, און איהם געקושט, און איהם

זאָגט דער גאון רבי שלמה קלוגער זצ"ל (אין זיין ספר 'חכמת התורה'), לכאורה דאָרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס האָט דער אויבערשטער אַליין געדאַרפט אַראָפּגיין שלאָגן די מצרי'שע בכורים? פרעה איז דאָך שוין געווען וויליג אַרויסצולאָזן די אידן פון מצרים - און אויך זייערע קינדער. ער האָט זיך נאָר איינגעשפּאַרט אויף איין זאָך: די אידן זאָלן נישט מיטנעמען שאָף און רינדער. נו, דאָרף מען פאַרשטיין, צוליב בהמות האָט דער אויבערשטער געברענגט אַזאַ גרויסע מכה?!

ענטפּערט דער גאון רבי שלמה קלוגער, דער אויבערשטער האָט געוואָלט שטאַרקן אידישע הערצער אין די קומענדיגע דורות, אַז אויב זיי וועלן זאָגן אַז זיי זענען נישט ראוי אויסגעלייזט צו ווערן פון גלות, האָט דער אויבערשטער זיי געוויזן אַז ער איז נישט מוותר, אַפילו אויף די בהמות... און אויב אַ מענטש וועט זאָגן, די פריערדיגע זענען געווען מענטשן, אָבער מיר זענען דאָך אַזוי ווי בהמות... און דעריבער, בין איך נישט ראוי צו די גאולה... האָט מען געזעהן אין מצרים, אַז אויך די 'בהמות' זענען געווען אין כלל פון יציאת מצרים. ממילא, איז אויך אַ מענטש וואָס פירט זיך חלילה אַזוי ווי אַ 'בהמה', וועט נישט איבערגעלאָזט ווערן אין גלות ח"ו, ווייל דער אויבערשטער האָט ליב אידישע קינדער, און ער זוכט די נאָנטקייט פון יעדן איינצלנעם איד.

ד. ס'איז באַקאַנט, אַז דער בעל שם טוב הקדוש זי"ע האָט געזאָגט, הלוואי זאָל איך ליב האָבן דעם גרעסטן צדיק, לכל הפחות אַזוי ווי דער אויבערשטער האָט ליב דעם גרעסטן רשע ('בית אהרן', ע' קמו. בשם הרה"ק רבי שלמה מקארלין זי"ע). מורא'דיגע ווערטער שרייבט דער הייליגער ראָפּשיצער רב זי"ע (זרע קודש, פרשתינו, ד"ה ויאמר ה') אויף דעם פסוק אָנהייב סדרה (י, א-ב) 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עדין וגו', ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים'. משה רבינו ע"ה האָט דאָך נישט געוואָלט אַריינגיין אין דעם פּאַלאַץ פון פרעה, צוליב די גרויסע טומאה וואָס האָט דאָרט געהערשט. צוליב דעם האָט דער אויבערשטער איהם געזאָגט 'בא אל פרעה', קום מיט מיר צו פרעה. "כביכול שאומר לחבירו בא אמי", ווי אַ מענטש זאָגט צו זיין חבר, קום מיט מיר... ווייל דער אויבערשטער אַליין איז דאָרט אויך געווען, צוליב די גרויסע ליבשאפט וואָס ער האָט פאַר זיינע באַליבטע אידישע קינדער, און ווי דער מדרש זאָגט אין דער היינטיגער פרשה (שמו"ר פט"ו, ה) רבי שמעון האָט געזאָגט, גרויס איז די ליבשאפט פון די אידן, אַז דער אויבערשטער האָט זיך באַוויזן אין אַן אַרט פון עבודה זרה, און אין אַן אַרט פון טינופת, און אין אַן אַרט פון טומאה, כדי אויסצולייזן די אידן. און ער האָט געברענגט אַ ראיה אַז ער רוהט דאָרט, 'כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו'. קומט אויס אַז איך כביכול רוה דאָרט און מאַך שווער זייערע הערצער. זאָגט דער ראָפּשיצער רב זי"ע ווייטער, דער אויבערשטער האָט נאָך צוגעגעבן צו משה, 'ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים'. 'התעללתי' איז פון לשון 'עולל ויונק', אַזוי ווי אַ קינד. דער אויבערשטער האָט זיך 'קליין געמאַכט' כביכול, דורך אַריינגיין אין פרעה'ס פּאַלאַץ. דער בוכ"ע האָט זיך אַראָפּגענידערט אין אַזאַ אויסטערלישע קטנות, וואָס מ'קען זיך בכלל נישט פאַרשטעלן, אלעס, בלויז - פאַר די אידן'ס וועגן, עכל"ק.

לבו'. איז שווער, צי דען איז די הכבדת הלב פון פרעה, א סיבה און א טעם פארוואס משה זאל קומען צו פרעה און רעדן מיט איהם אז ער זאל ארויסלאזן די אידן פון מצרים? אדרבה, דאס האט געדארפט זיין די בעסטע סיבה פארוואס משה זאל נישט גיין צו פרעה, ווייל ער האט א שווער הארץ און ער וועט נישט נאכגעבן משה'ס פארלאנג ארויסצולאזן די אידן פון מצרים.

ענטפערט דער חיד"א זי"ע (אין ספר 'נחל קדומים') אז ער האט געטראפן אין כתב-יד פון רבינו שלמה אסתרוב ז"ל (וועלכער האט געלעבט אינעם דור פונעם ריטב"א און פונעם ר"ן), אז מ'קען טייטשן דאס ווארט 'כי', פון לשון 'אף על פי' - כאטש אפילו. דאס הייסט, דער אויבערשטער זאגט צו משה רבינו ע"ה, קום צו פרעה, כאטש איך האב שווער געמאכט זיין הארץ, ווייל אויך דער רשע פרעה איז איממשטאנד תשובה צו טוהן.

אזוי שרייבט דער שאלות ותשובות מהרימ"ט, אז כאטש חז"ל זאגן אז עס איז ארויסגעגאנגען א 'בת קול' פון הימל וואס האט אויסגערופן, 'שובו בנים שובבים חוץ מאחר' (תנינה טו.), יעדער איינער קען תשובה טוהן צום באשעפער, אויסער 'אחר' (אלישע בן אבויה¹). פונדעסוועגן, אויב 'אחר' וואלט יא תשובה

געבענמישט, ווי דער פסוק זאגט (יחזקאל טו, ו) 'ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמך, ואומר לך בדמך חיי'. 'חיי בדם פסה, חיי בדם מילה'.

ווען מ'טראכט אריין אין די ווערטער פונעם מדרש, זעהט מען א מורא'דיגע זאך: די אלע מענטשן וואס זענען געקומען צו משה, זענען דאך נאך געקומען ווייל זיי האבן געגליסט צו עסן פון דעם פלייש פון קרבן פסח. פונדעסוועגן, האט דער אויבערשטער זיך אזוי שטארק געפרייט מיט זיי, ביז ער האט גענומען יעדן איינעם פון זיי און אהם געקושט מיט גרויס ליבשאפט. זעהט מען פון דא ווי ווייט דער אויבערשטער קוקט ארויס צו יעדן איד, אין יעדן מצב וואו ער געפינט זיך נאָר, 'אם ישוב מיד תקבלו'.

מבילא, טאָר מען זיך קיינמאל נישט מייאש זיין, צו טראַכטן אז די שערי תשובה זענען חלילה פארשפארט, וויבאלד מ'האט אזוי פיל געזינדיגט. אונזער ליבער פאָטער אין הימל קוקט ארויס אפילו אויף די אידן וואָס זענען דערווייטערט געוואָרן פון איהם.

דאָס לערנען מיר אויך פון דעם פסוק אָנהייב היינטיגע סדרה (י, א) 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את

ה. גאר רירנדע ווערטער שרייבט דער סמ"ג אין 'ספר המצוות' (מ"ע, ג. הלכות עבודת הבורא): דער אויבערשטער וויל מער אז א רשע זאל לייגן תפילין, ווי אז א צדיק זאל לייגן תפילין. ווייל דער עיקר פון מצוות תפילין איז אז עס זאל זיין א זכרון פאר די רשעים, אז זיי זאלן אָנהייבן גיין אויף דעם גוטן וועג. די רשעים - שרייבט דער סמ"ג - נויטיגן זיך מער אין דעם 'זכר' און חיזוק, ווי די וואָס זענען געוואָקסן אלע זייערע יאָהרן מיט יראת שמים. און ער ברענגט א גרויסע און שטאַרקע ראיה דערצו, ווייל אין די תפילין זענען דאָ פיר פרשיות, און אין יעדעס איינע פון די פיר פרשיות, שטייט 'לטוטפות', אויסער איין פרשה, וואו די תורה האט משנה געווען און געשריבן (פרשתינו יג, ט) 'ולזכרון', דייך צו לערנען, אז דער עיקר חיוב פון תפילין איז פאר די מענטשן וואָס דארפן מער האָבן א 'זכר'.

ו. דער רא"ש ז"ל שרייבט אין דער היינטיגער פרשה (י, כב) א טעם פארוואס דתן און אבירם זענען נישט געשטאַרבן אין די 'שלשת ימי אפילה' ביי די מכה פון חושך אין מצרים, אזוי ווי אלע אידישע רשעים זענען אויסגעשטאַרבן אין יענע דריי טעג. שרייבט דער רא"ש, אז כאטש זיי זענען געווען רשעים, האָבן זיי זיך אבער נישט מייאש געווען פון די גאולה, אז די אידן וועלן צום סוף אויסגעלייזט ווערן פון מצרים.

זעהען מיר פון דעם, אז אפי' א רשע אזוי ווי דתן און אבירם, אויב ער פאלט נישט אריין אין יאוש פון זיין גאולה (זיין פרטיות'דיגע 'ציאת מצרים', פון גלות הנפש), וועט ער צום סוף האָבן זיין פולשטעדיגן תיקון, ווי חז"ל זאָגן (סנהדרין מד.) 'ישראל, אף על פי שחטא, ישראל הוא' - א איד, אפילו אויב ער האט חלילה געזינדיגט, איז ער נאך אלץ אין גדר פון א איד - ער געהערט נאך צום כלל ישראל. א איד טאָר קיינמאל נישט זאָגן, איך וועל חלילה 'שטאַרבן' אין די 'שלשת ימי אפילה', אין מיין פרטיות'דיגן 'מצרים', ווייל איך האָב דאָך שוין אַסאַך מאָל פרוּבירט און עס איז מיר נישט געלונגען, און עס ווייזט אויס אז איך וועל שוין שטענדיג פאַרבלייבן אין מיין 'מצרים'...

ז. אין דער צייט ווען מ'האט ערפונדן די באַן אין רוסלאַנד, האָט מען אָנגעהויבן בויען באַן-רעלסן איבער'ן גאַנצן לאַנד. די אידן פון שטעטל האָדיטש, וואו עס געפינט זיך דער 'ציון' פון הייליגן בעל התניא זי"ע פון ליובאַוויטש,

דער פרשה קוואל - בא

ווען ער זאגט פאר'ן מענטש: 'צא' - גיי ארויס, דאָס הייסט, ער שטופט אַוועק דעם מענטש אָז ער זאָל נישט קענען תשובה טוהן, און ער זאָגט איהם 'גיי אַרויס פון מיין מחיצה'. ווייל באמת גליסט דער דער אויבערשטער ברוך הוא אָז דער מענטש זאָל יאָ תשובה טוהן, נאָר ער וויל איהם נאָר אויספרובירן דורך איהם 'פאַרנאַרן' כביכול (אָזוי שרייבט דער 'ראשית חכמה', אין שער הקדושה, אות כא).

לויט דעם, טייטשט דער חיד"א ז"ל דעם המשך פון די פסוקים, 'ולמען תספר באזני בנך וכן בנך'.

געטוהן, וואָלט דער אויבערשטער אָנגענומען זיין תשובה (אָזוי שרייבט אויך דער מהרש"א, 'חידושי אגרות', חגיגה, דאָרט, ד"ה 'צתה'). דאָס איז דערפאַר, ווייל 'אין לך דבר העומד בפני תשובה' - נישט דאָ אויף דער וועלט אַ זאָך וואָס קען צוריקהאַלטן די תשובה פון אַ מענטש.

דאָס איז אויך מרומז אין די ווערטער פון חז"ל (פסחים פ"ו) 'כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא'. דאָס איז אַ רמז אויף דעם באַשעפער, וואָס ער איז דער 'בעל הבית' פון דער גאַנצער וועלט, אַז מיר דאַרפן פאַלגן אַלעס וואָס ער באַפעהלט אונז, אויסער

האַבן אויסגעפונען אַז די באַהערדע גרייטן זיך צו בויען די רעלסן פון דער באַן אויפ'ן בית החיים, און עס איז אויפגעקומען אַן ערנסטער חשש אַז די רשעים גרייטן זיך צו צעוואַרפן דעם הייליגן ציון. אויך האָט זיך אַרויסגעשטעלט, אַז דער שר וואָס איז ממונה אויף די אַרבעט צו בויען די נייע באַנען, איז אַ איד (ליידער נישט אַ שומר תורה ומצוות), און די טובי העיר זענען אַריבערגעגאַנגען כדי צו רעדן מיט איהם, און זיך איינבעטן ביי איהם, ער זאָל זעהן דערצו אַז דער 'ציון' זאָל נישט חרוב ווערן ח"ו. האָט דער שר זיי געזאָגט: 'כ'זוייס גאַנץ גוט דעם גרויסן כח פון די הייליגע צדיקים, נאָר כ'האַב צו אייך איין בקשה, און אויב איר וועט עס מיר נאָכגעבן, וועל איך נאָכקומען אייער פאַרלאַנג'. און דער שר האָט אָנגעהויבן דערציילן זיין געשיכטע: מיין טאַטע און מייענע ברידער זענען אַלע פרום און ערליך. אַזוי בין איך אויך געווען יונגערהייט, אָבער פלוצלינג האָב איך אָנגעהויבן פאַלן נידעריגער און נידעריגער אין אידישקייט, און ווען כ'האַב דערגרייכט דעם עלטער פון 20 יאָר, האָב איך באַשלאָסן זיך צו מאַביליזירן אין דער רוסישער אַרמיי (וואָס דאָס עצם געפינען זיך אין דער אַרמיי, איז געווען אַ רוחניות'דיגע כליה רח"ל, ווייל מ'האַט זיך ליידער אויסגעמישט מיט די גוי'אישע סאַלאַטן). וועלנדיג זיך צוריקהאַלטן פון דעם שריט, האָט מיין טאַטע מיך געבעטן, אַז איידער איך וועל גיין אין מיליטער, זאָל איך קומען מיט איהם צו הרה"ק רבי שלמה קאַרלינער זי"ע, און דערנאָך וועט ער מיך צורוה לאָזן.

דערציילט דער מיניסטער ווייטער: דער וועג קיין קאַרלין האָט אונז געדויערט אַ גאַנצע נאַכט. ערשט אינדערפרי זענען מיר אָנגעקומען אין הויז פון רבי שלמה קאַרלינער. מיין טאַטע, וועלכער איז געווען אַ מקורב ביים רבי'ן, האָט מיך באַלד אַריינגענומען אין צימער פון רבי שלמה קאַרלינער, וועלכער האָט אַרומגעדרייט אַרויף און אַראָפּ אינעם צימער, פאַרטוהן אין זיינע געדאַנקען. נאָך עטליכע מינוט שטיין אין צימער, האָב איך זיך געוואָנדן צו מיין טאַטן און געזאָגט, קום, לאָמיר שוין גיין, ווייל איך אייל זיך צו גיין אין מיליטער... מיין טאַטע האָט מיך אָבער געבעטן איך זאָל נאָך בלייבן. עטליכע סעקונדעס שפעטער, האָט דער רבי זיך געוואָנדן צו מיר, און געשריגן צו מיר: 'אפשר דאָך, אפשר דאָך...'. ווי איינער זאָגט, אפשר פאַרט, 'יעזוב רשע דרכו', און איך וועל תשובה טוהן צום באַשעפער... דער מיניסטער האָט אויסגעפירט און געזאָגט צו די אידן, וויסן זאָלט איר, אַז פון יענעם טאַג ביז היינט, יעדעס מאָל ווען איך וויל טוהן אַן עבירה און עובר זיין אויפ'ן רצון פון באַשעפער, קלינגען אין מייענע אויערן די ווערטער פונעם רבי'ן: 'אפשר דאָך, אפשר דאָך...'. איך שפיר נישט קיין טעם אין אַן עבירה... אויב איר וועט פועל'ן פאַר מיר אַז איך זאָל אויפהערן צו הערן די שטימע פון רבי שלמה קאַרלינער, וועל איך נאָכקומען אייער פאַרלאַנגען, און אַוועקירעווען די באַן-רעלסן פונעם אַרט פונעם 'ציון' פון ליובאַוויטשער רבי'ן...

דער אויבערשטער שרייט און רופט אויס צו אונז יעדע מינוט: 'שובו בנים שובבים', אפשר דאָך... איז מעגליך אַז ס'איז שוין געקומען די צייט דו זאָלסט אַפלאָזן דייע שלעכטע וועגן און זיך דערנענטערן צו מיר... דאָס קויל גייט און שטאַרקט זיך אין די יעצטיגע הייליגע טעג פון שובבי"ם...

און די זעלבע דאַרף טאַקע יעדער איינער שרייען צו זיך אַליין אין די יעצטיגע טעג פון שובבי"ם: ס'איז דאָך שובבי"ם... אפשר איז שוין געקומען די צייט אַז איך זאָל איבערלאָזן מייע שלעכטע וועגן און זיך אומקערן צו מיין טאַטן אין הימל...

דאָרף מען פאַרשטיין, וואָס פאַר אַ לימוד לערנען מיר פון דעם וואָס מיר געדענקען דעם 'חפּזון' - די איילעניש מיט וועלכער מיר זענען אַרויסגעגאַנגען פון מצרים, אַז מיר זענען נישט אַרויסגעגאַנגען אויף אַ רויגן און געלאָסענעם וועג?

אויך דאָרף מען פאַרשטיין, דער הייליגער אריז"ל זאָגט וועגן דעם ענין פון 'חפּזון', אַז דער אויבערשטער האָט אונז געמוזט אַרויסנעמען פון מצרים אין איילעניש, ווייל די אידן זענען געווען פאַרזינקען אין מצרים אין די מ"ט שערי טומאה רח"ל. אויב זיי וואָלטן דאָרט געבליבן נאָך אַביסל, וואָלטן זיי פאַרזינקען געוואָרן אויך אין פּופּצינסטן שער הטומאה, און זיי וואָלטן חלילה קיינמאָל נישט געקענט אַרויסקומען פון מצרים.

דאָרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס האָט דער אויבערשטער זיי טאַקע געלאָזט דאָרט אַזוי לאַנג, אַז זיי זאָלן איינזינקען כמעט ביזן פּופּצינסטן שער הטומאה רח"ל, און ער האָט זיי נישט אויסגעלייזט פריער?

איז דער תירוץ, אַז דער אויבערשטער האָט געוואָלט לערנען די אידישע קינדער אין אַלע דורות, אַז אפילו אויב אַ איד געפינט זיך ח"ו אין די מ"ט שערי

דאָס לערנט אונז אַז אויך דאָס איז אַ גרויסער עיקר, צו דערציילן די וואונדער וואָס דער אויבערשטער האָט באַוווּן, אַז דער מענטש האָט שטענדיג אַ בחירה, אויסצוקלייבן דעם גוטן וועג, און אויב ער איז זוכה, קען ער זיך שטאַרקן איבער זיין יצר הרע.

ממילא, דאָרף מען לערנען אַ קל וחומר, בן בנו של קל וחומר, מה דאָך דער רשע פרעה האָט באַקומען די 'בחירה' צו טוהן וואָס עס געפעלט פאַר דעם אויבערשטען, איז דאָך אַוודאי אַז יעדער איד איז בכח נתעורר צו ווערן מיט תשובה שלימה, אפילו אויב ער געפינט זיך אין גאַר אַ נידעריגן מצב, ווייל קיין איין איד איז קיינמאָל נישט אָנגעקומען צו די נידערטרעכטיגקייט פון דעם רשע פרעה.^ט

די חשיבות פון יעדע אידישע נשמה, קען מען אויך זעהן פונעם פסוק (דברים טו, ג) 'לא תאכל עליו חמץ, שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עוני, כי בחפזון יצאת מארץ מצרים, למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך'. אין צוגאַב צום געדענקען דאָס עצם אַרויסגיין פון מצרים, איז דאָך דאָ נאָך אַ חיוב צו געדענקען אַז מ'איז אַרויסגעגאַנגען 'בחפּזון' - אין איילעניש (און צוליב דעם, עסן מיר מצה אין דעם יום טוב פסח).

ח. עס איז באַקאַנט וואָס דער זוהר הקדוש פרעגט, פאַרוואָס זאָגט דער פסוק 'בא' (קום מיט מיר) אל פרעה, און נישט 'לך' (גי) אל פרעה. אין קאַצק האָט מען געענטפערט, אַז אויב עס וואָלט געשטאַנען 'לך אל פרעה', וואָלט דאָך פרשת בא זיך נישט אָנגעהויבן מיט אַן אות ב"ת, און דאָן וואָלטן מיר נישט זוכה געווען צו שובב"ם... האָט אויף דעם געזאָגט דער גערער רבי, הרה"ק בעל 'בית ישראל' זי"ע, אַז כאַטש עס זעהט אויס אויבנאויף אַז די ווערטער זענען געזאָגט געוואָרן אין אַ ווערטל, ליגט אָבער אין דעם אַ טיפער געדאַנק, ווייל דער גאַנצער יסוד פון תשובה איז דאָס וואָס דער אויבערשטער איז נאָנט צו זיינע אידישע קינדער, ער לאָזט זיי נישט צורוה, נאָר ער 'רוהט' צווישן זיי. דאָס איז דער רמז אין דעם וואָרט 'בא' אל פרעה, 'קום' מיט מיר צוזאַמען - גיי נישט אַליין... ט. מורא'דיגע ווערטער, זאָגט דער גאון רבי זלמן סאַראַצקין זצ"ל, אין ספר 'אזנים לתורה'. ביי די מכה פון ארבה, געפינען מיר אין דער היינטיגער סדרה (י, יג) 'וה' ניהג רוח קדים בארץ כל היום ההוא וכל הלילה, הבוקר היה ורוח הקדים נשא את הארבה'. ווען די מכה האָט זיך געענדיגט, זאָגט דער פסוק (פסוק יט) 'ויהפוך ה' רוח ים חזק מאוד, וישא את הארבה'. דאָרף מען פאַרשטיין, פאַרוואָס נאָר ביים אָפּטוהן די מכה זאָגט די תורה אַז עס איז געווען גאָר אַ שטאַרקער ווינט ('רוח חזק מאד'), און נישט ביים אָנהייב פון די מכה, וואו עס שטייט נאָר 'רוח קדים'? זאָגט דער 'אזנים לתורה', דער אויבערשטער איז דאָך דער 'רב חסד', וואָס ער וואָרט שטענדיג אויף די תשובה פון דעם רשע, אפ"י פאַר אַזאַ רשע ווי פרעה. וועגן דעם האָט דער אויבערשטער נישט געברענגט די מכה פון די היישעריקן אויף איינמאָל, נאָר צוביסלעך, צוביסלעך, כדי זיי זאָלן נתעורר ווערן תשובה צו טוהן ווען זיי וועלן זעהן אַז דער היישעריק איז שוין אַט-אַט דאָ. דעריבער איז עס נישט געקומען מיט אַ 'שטאַרקן ווינט', אָבער ווען די מכה האָט זיך געענדיגט, האָט דער אויבערשטער עס אַוועקגעפירט מיט אַ 'רוח חזק מאד'. איז דאָך אַ קל וחומר פאַר אונז, וואָס מיר האָבן נישט אין אונזערע רייען חלילה אַ 'פרעה הרשע', און דער אויבערשטער וואָרט זיכער אויף אונזער תשובה: 'אם ישוב, מיד תקבלו'.

נאָר פאַר די טובה און הנאה פון מענטש, ווי דער הייליגער 'בית אהרן' זי"ע, זאָגט אויפ'ן פסוק, 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אותותי אלה בקרבו'. ס'איז באַקאַנט אז 'פרעה' איז מרמז אויף דעם יצר הרע. זאָגט דער אויבערשטער צו יעדן איד: 'בא אל פרעה', קום מיט מיר, צוברעך דיין יצר הרע. 'כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו' - איך האָב שווערער געמאַכט דאָס האַרץ פון אידן, דורך דעם וואָס איך האָב זיי געגעבן אַ יצר הרע מיט גרויסע נסיונות. דער תכלית און די הויפט סיבה פאַרוואָס איך האָב זיי געגעבן אַזעלכע נסיונות, איז 'למען שתי אותותי אלה בקרבו', ווייל די ספרים זאָגן אַ טעם פאַרוואָס דער אויבערשטער האָט אַריינגעגעבן אינעם מענטש אַ יצר הרע, כדי ער זאָל דאַרפן פירן מלחמות און ער זאָל אייביג זיין פאַרנומען צו באַזיגן דעם יצר, און אַזוי וועט ער באַקומען גאָר אַ גרויסן שכר. אויב דער מענטש וואָלט נישט געהאַט אַ יצר הרע, און ער וואָלט נישט געדאַרפט פירן מלחמה מיט איהם, וואָלט זיין שכר נישט געווען אַזוי גרויס.

אויף דעם זאָגט דער פסוק: 'למען שתי אותותי אלה בקרבו'. 'אותות' איז פון לשון צובינדונג, דורך

טומאה רח"ל, און אָט שטייט ער שוין ממש ביי די טיר פון פופציגסטן 'שער' פון טומאה רח"ל. דאָס הייסט, ער איז ממש אין ערנסטן מעגליכן מצב, קען ער אויך פון דאָרט אויסגעלייזט ווערן. ער האָט אַליץ אַ האַפּענונג, און נישט נאָר דאָס, נאָר אין איין סעקונדע, קען ער זיך איבערדרייען פון איין עק צום אנדערן. אויב ער וועט זיך נאָר שטאַרקן צו ענדערן זיינע וועגן, קען ער פונעם נידעריגסטן מצב אין וועלכן ער געפינט זיך, אַרויסגיין פריי, אַזוי ווי ס'האָט טאַקע פאַסירט אין מצרים. איין רגע זענען די אידן געווען פאַרוינקען אין די 49 טויערן פון טומאה רח"ל, און אַ רגע שפעטער, זענען זיי שוין געווען אינגאַנצן פריי.

צוליב דעם האָט דער אויבערשטער געזאָגט אַז מ'זאָל געדענקען דעם טאָג ווען מיר זענען אַרויסגעגאַנגען פון מצרים אין איילעניש, כדי עס זאָל ווערן איינגעוואַרצלט אין אידישע הערצער אט דער ידיעה, זיי זאָלן זיך אייביג קענען שטאַרקן אויפ'ן יצר, און זיך אומקערן צו דעם אויבערשטען מיט'ן גאַנצן האַרץ.

דער מענטש טאָר זיך נישט דערשרעקן ווען ער זעהט ווי שווער ס'איז די אַרבעט צו באַזיגן דעם יצר הרע, ווייל די גאַנצע שוועריגקייט פון די נסיונות איז

י. אַ איד איז אַמאָל געקומען צו זיין רבי'ן נאָך אַ ברכה. ביים סוף פונעם שמועס, האָט דער רבי איהם געפרעגט אויב ער האָט אַ 'קביעות עתים' צו לערנען אַ שיעור. האָט דער איד געענטפערט, אַז 'לאו דווקא' (ווי איינער זאָגט, 'דווקא נישט'...), און ער האָט זיך פאַרענטפערט, אַז דער אויבערשטער האָט גענוג מלאכים אין הימל וואָס דינען איהם באהבה וביראה, און ממילא, וואָס קען שוין צוגעבן אַביסל פון זיין 'עבודה'.

האָט דער רבי געפרעגט דעם איד וואָס ער טוט פאַר פרנסה, און דער איד האָט געענטפערט, אַז ער איז אַ מאַלער. ער ציהט זיין חיונה פון מאַלן שיינע בילדער וועלכע ער פאַרקויפט דערנאָך. האָט דער רבי איהם געפרעגט, און וואָס איז די שענסטע מאַלעריי וואָס דו האַסט אַמאָל געמאַלן? האָט דער איד געענטפערט: מיין שענסטע מאַלעריי איז דער זון-אונטערגאַנג ביים ברעג ים. ער האָט צוגעגעבן, אַז די דאָזיגע מאַלעריי האָט זיך פאַרקויפט פאַר דער ריזיגער סומע פון צענדליגער טויזנטער דאָלאַרן. האָט דער רבי איהם געפרעגט: נו, וואָס איז דאָ אַזוי פיל צו צאָלן פאַר אַזאַ בילד? יעדער איינער קען דאָך קומען מיט אַ 'קאַמערע' צום ברעג ים, און פאַטאַגראַפירן די שקיעה ביים ברעג ים, און דאָן וועט עס איהם נישט קאָסטן מער ווי עטליכע פרוטות...

האָט דער איד פרובירט מסביר זיין פאַר'ן רבי'ן, אַז נאָכצומאַכן די 'שקיעה' מיט אַ קאַמערע, פאַדערט זיך נישט דערפאַר צופיל האַרעוואַניע, אָבער ווען אַ מאַלער ווי איך מאַלט די שקיעה ביים ברעג ים, לייג איך אַריין אין דער מאַלעריי אַסאַך שעה'ן פון האַרעוואַניע און פלאַג, און פאַר דעם פאַדערט מען פונעם קונה גרעסערע סוכמים געלט. האָט דער רבי איהם געזאָגט:

- נו, גאַנץ רעכט אַז מ'זאָל באַצאָלן לויט וויפיל שעה'ן דו האַסט אַריינגעלייגט דערין, אָבער פון וואו נעמסטו די העזה צו פאַדערן אַזאַ איבערגעטריבענע סומע דערפאַר?

האָט דער חסיד געענטפערט:

דער פרשה קוואל - בא

יא

א צייכן. ווען א איד שטארקט זיך אויף זיין יצר הרע, ביישטיין אלע נסיונות, איז מען זוכה צו דעם שטארקן ווערט ער נענטער און מער מקושר צו דעם אויבערשטען".
אויבערשטען".

צוליב דעם 'הכבדתי את לבו' - האָב איך שווער געמאַכט זיין האַרץ, דורך דעם וואָס איך האָב איהם געגעבן אַ יצר הרע, ווייל דער אויבערשטער זוכט די נאַנטקייט פון אידישע קינדער. נאָר ווען מ'טוט זאָגט די תורה: 'כי אני הכבדתי את לבו'. דער אויבערשטער האָט שווער געמאַכט דאָס האַרץ פון דעם מענטש, כדי איהם אויפצוהייבן דורך דעם וואָס ער וועט זיך שטאַרקן אויף די שוועריקייט פון

- ווען דער מענטש באַנוצט זיך מיט אַ כלי וואָס איז ספּעציעל געמאַכט געוואָרן דערפאַר, איז דאך קלאַר אַז ער וועט מצליח זיין דערין און דאָס בילד וועט געלונגען. אָבער ווען דער מאַלער מאַלט אַ בילד מיט זיין האַנט, זענען דאָך דאָ גרעסערע שאַנסן אַז דאָס בילד זאָל מעגליך נישט געלונגען, ווייל ער דאַרף גלייכצייטיג קוקן אויף די זון און אויף דעם ים און זיינע כוואַליעס, אויפ'ן הימל און אויף דער ערד... נאָר ווען מ'קוקט אויף אַלעם צוזאַמען מיטאַמאָל, קען דאָס בילד אַרויסקומען שיין און פּרעכטיג. וועגן דעם איז די אַרבעט אַזוי חשוב, און פאַר דעם פּאָדערט מען אַ פּולן פּרייז...

האָט דער רבי איהם געזאָגט:

- טאַקע דער זעלבער געדאַנק, איז גילטיג אויך לגבי תורה און עבודת ה' פון די מענטשן, 'קרוצי חומר', וואָס געפינען זיך דאָ אויף דער וועלט, ווייל מלאכים וואָס האָבן נישט אַ יצר הרע און זיינע נסיונות, איז דאָך קלאַר אַז זיי זאָלן מצליח זיין מיט זייער עבודה פאַר'ן אויבערשטען, און וועגן דעם איז זייער עבודה נישט אַזוי חשוב פאַר דעם אויבערשטען, אַזוי ווי איינער וואָס האָט אַ יצר הרע און מניעות, און עס האָט נישט קיין שיעור און קיין ערך, דער גרויסער שכר וואָס דו וועסט באַקומען ווען עס וועט קומען די צייט דערפאַר.

יא. אין 'אנא בכח' זאָגן מיר: 'שגבנו טהרנו נורא', וואָס ס'איז באַקאַנט אַז די ראשי תיבות פון די דריי ווערטער, איז 'שטן'. לכאורה, איז עס אַ סתירה, וואָס האָט דער שטן מיט 'שגבנו טהרנו נורא'... די דריי מידות זענען דאָך דער פולשטענדיגער היפוך פונעם שטן, וואָס זוכט אַפּצשוואַכן און מטמא זיין חלילה אידישע קינדער.

איז דער תירוץ, ווייל דער תכלית פון אַלע נסיונות וואָס דער יצר הרע פרובירט אונטערצולייגן פאַר אונז, איז דאָך נאָר מיט'ן ציל אַז מיר זאָלן זיך שטאַרקן אויף די נסיונות, און דייקא אַדאַנק די נסיונות, קען מען אַנקומען צו 'שגבנו טהרנו נורא'. ס'איז נישט מעגליך צו שטייגן נאָר דורך זיך קעגנשטעלן קעגן דעם יצר הרע, און נאָר דורך ביישטיין אַלע שווערע נסיונות.

יב. די ספרים זאָגן אַ רמז אויפ'ן פסוק אין דער היינטיגער סדרה (יב, מא) 'ויהי מקץ שלושים שנה וארבע מאות שנה, ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים'. איז שווער, חז"ל זאָגן (מגילה י:) אַז איבעראל וואו עס שטייט דאָס וואָרט 'ויהי', איז עס אַ לשון פון צער. אויב אַזוי, פאַרוואָס שטייט דאָ דאָס וואָרט 'ויהי', און נאָך אַ דאָפּלטן לשון, צוויי מאָל 'ויהי'? עס איז דאָך געווען אַ גרויסע שמחה אַז די אידן זענען אַרויס פון גלות מצרים? איז דער תירוץ, ווייל דער אויבערשטער האָט הנאה פון די עבודה פון אידישע קינדער אין שווערע צייטן, אין די צייטן פון גלות, מער ווי פון די עבודה פון אידן ווען זיי וועלן אויסגעלייזט ווערן. וועגן דעם זאָגט דער פסוק 'ויהי' - אַ לשון פון צער, נאָך די גאולה פון מצרים, ווען זיי דאַרפן שוין נישט אַרבעטן אַזוי שווער!.

יג. אַ בחור פון שווייץ וואָס האָט געלערנט אין ליטע, איז ביים סוף פונעם 'זמן', איידער ער האָט געדאַרפט צוריקפאַרן אַהיים קיין שווייץ, געקומען צום 'חפץ חיים' זצ"ל, כדי צו באַקומען פון איהם אַ ברכה. אויפ'ן באַן קיין ראַדין, האָט ער באַגעגנט אַ איד אַ בעל צורה, וועלכער האָט איהם געפרעגט וואוהין ער פאַרט, און ווען ער האָט געענטפערט אַז ער פאַרט קיין ראַדין, האָט דער איד איהם געזאָגט אַז אויך ער פאַרט אַהין, און שמועסנדיג, האָט דער בחור אויסגעפונען אַז דער איד מיט וועמען ער זיצט און שמועסט אויפ'ן איז נישט קיין אַנדערער ווי הרב הגאון ר' צבי לעוויןזאָהן זצ"ל, אַן איידים פונעם 'חפץ חיים', און ראש ישיבה אין ראַדין. דער בחור האָט זיך זייער געפרייט אַז ער האָט איהם באַגעגנט, און געבעטן ער זאָל איהם העלפן אַריינקומען צום 'חפץ חיים'.

דער פרשה קוואל - בא

האַרץ. ווייל דורך די שוועריקייטן און צרות וואָס אידן אַ וואונדערליכן לשון, געפינען מיר אין הייליגן ספר
ליידן ביים צוברעכן דעם יצר הרע, דורך דעם ווערן 'חרדים' (פ"ה, אות יב). ער טייטשט דעם פסוק (משלי
זי בכבודיג אין אַלעמענס אויגן. כג, כו) 'תנה בני לבך לי', בזה הלשון: אונזער טאַטע

אַנקומענדיג קיין ראַדין, האָט ר' הערשל לעווינזאָהן איינגעלאָדנט דעם בחור איבערצונעכטיגן ביי איהם אין הויז.
ער האָט איהם געגעבן צו עסן און טרינקען, און אַ בעט אַראָפּצולייגן דעם קאָפּ און דורכשלאָפּן די נאַכט. נאָך
דעם ווי דער בחור האָט זיך געלייגט שלאָפּן, האָט ער זיך דערמאנט אַז ער האָט נאָך נישט געדאַוונט מעריב... די
קעלט האָט אבער שווער געמאַכט פאַר איהם אויפצושטיין פון בעט און זיך שטעלן דאַווענען מעריב. בפרט ווען
ער האָט זיך דערמאנט אין די ווערטער וואָס ער האָט געהערט פון זיינע משגיחים, אַז מ'שטעלט זיך נישט דאַווענען
מיט אַ קעלט... ער האָט באַשלאָסן צו בלייבן אין בעט נאָך עטליכע מינוט, און זיך דערוואַרימען נאָך אַביסל, און
דאַן וועט ער אַרויסגיין פון בעט דאַוונען. למעשה, אָבער, האָט זיין מידקייט זיך געשטאַרקט אויף איהם און ער
איז איינגעשלאָפּן ביז אינדערפרי, ווען ר' הערשל לעווינזאָהן האָט איהם אויפגעוועקט צו שחרית. ער האָט אינגאַנצן
פאַרגעסן אַז ער האָט נישט געדאַווענט מעריב...

נאָכ'ן דאַווענען, האָט ר' הערשל איהם דערלאָנגט פרישטאָג, און זיי זענען אַריבערגעגאַנגען אין הויז פונעם 'חפץ
חיים'. ווען דער בחור איז אַריינגעקומען צום 'חפץ חיים', האָט דער בחור אַרויסגענומען פון טאַש אַ צעטל מיט
עטליכע פראַגן וואָס ער האָט געוואָלט פּרעגן דעם 'חפץ חיים', אָבער דער 'חפץ חיים' האָט איהם נישט געלאָזט
קומען צום וואָרט, נאָר ער האָט איהם באַלד געזאָגט די פאַלגענדע ווערטער:

- אין די פריערדיגע צייטן, איז אין רוסלאַנד געווען אַ גרויס רייכטום. ס'איז געווען אַ שפע פון געלט, און איך
געדענק אַז אין יענע צייטן, אויב עמיצער האָט אַראָפּגעלאָזט אויף דער גאַס אַ זילבערנע מטבע, האָט ער זיך נישט
מטריח געווען עס אויפצוהייבן, צוליב די גרויסע שפע וואָס איז דאַן געווען. היינטיגע צייטן זענען אָבער שווערע,
און אויב אַ מענטש לאָזט אַראָפּ אויף דער גאַס אַפילו אַ קופערנע פרוטה, וועט ער זיך תיכף אַראָפּבייגן און עס
אויפהייבן פון דער ערד, ווייל אין אַזעלכע שווערע מצבים, ווערט אַפילו אַ קליינע סומע גערעכנט אַזוי ווי אַ גרויס
פאַרמעגן...

דער בחור איז געווען ערשטוינט, פאַרוואָס דער 'חפץ חיים' רעדט מיט איהם די דאָזיגע ווערטער, וואָס זעהן
אויס ווי 'מילי דעלמא'... דער 'חפץ חיים' האָט אָבער באַלד פאַרגעזעצט זיינע ווערטער צו דעם בחור:
- אין די פריערדיגע יאָרן, ווען אידן האָבן געלעבט אין זייער לאַנד, ארץ ישראל, און דער בית המקדש איז
געשטאַנען אויפגעבויט אין ירושלים, 'כהנים בעבודתם, ולוויים בדוכנם, וישראל במעמדם', און עס איז געווען אַ
'רייכטום' כביכול אויבן אין הימל, ממילא, איז דעמאָלס נישט געווען אַזוי חשוב דאָס דאַווענען מעריב פון אַ בחור'ל,
אָבער היינטיגע צייטן, ווען ס'איז פינצטער אויף דער וועלט און עס זענען דאָ אַזוי ווייניג שומרי תורה ומצוות, און
עס הערשט אַן 'אַרימקייט' אויפ'ן עולם העליון, איז אויך איין-איינציגער מעריב פון אַ בחור, זייער חשוב אין הימל...
מ'איז דאָרט נישט מוותר דערויף...

דאַן האָט דער בחור זיך דערמאנט אַז ער האָט נעכטן ביינאַכט נישט געדאַוונט מעריב, און האָט זיך געוואָלט
באַגראַבן אונטער דער ערד פאַר בושה...

דאַן האָט דער 'חפץ חיים' ווייטער גערעדט צום בחור, נאָכזאָגנדיג די ווערטער פונעם אויבן דערמאנטן מדרש
אַז דער אויבערשטער האָט געגעבן פאַר די אידן די מצוות פון קרבן פסח און מילה, כדי זיי זאָלן זיין ראוי
אויסגעלייזט צו ווערן פון גלות מצרים. איז שווער, צי דען איז גענוג 'אונטערצוקויפן' דעם אויבערשטען כביכול,
מיט צוויי מצוות? מוז מען על כרחק זאָגן - האָט דער 'חפץ חיים' פאַרגעזעצט - אַז אין אַזאַ צייט, ווען אידן זענען
ליידיג פון מצוות, איז די קלענסטע פעולה פון אַ איד, זייער חשוב אין הימל. ממילא, לויט דעם נידעריגן מצב אין
וועלכן אידן האָבן זיך געפונען אין מצרים, זענען אויך די צוויי מצוות פון פסח און מילה געווען בכוח איבערצובעטן
דעם אויבערשטען מיט די אידן. אויך דו, זאָלסטו וויסן, אַז ווען דו שפירסט אַז דו ביזט אין אַ מצב פון 'מוחין
דקטנות', זאָלסטו נישט אַריינפאַלן אין יאוש, נאָר אדרבה, דייקא יעדע קליינע פעולה איז חשוב און טייער ביי דעם
אויבערשטען.

אזוי ווי דאָס האַרץ, זאָל זיין 'לשונו' - די שפראַך פונעם מענטש.

הרה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' זי"ע טייטשט (אין ספר 'ליקוטי הרי"ם') דעם פסוק ביי מכת חושך (פרשתנו י, כג) 'לא ראו איש את אחיו ולא כמו איש מתחתיו' וגו'. די גרעסטע פינצטערניש איז ווען 'לא ראו איש את אחיו', איין איד זעהט נישט דעם אַנדערן... ער איז זיך נישט מתבונן מיט וואס ער קען טוהן אַ טובה פאַר זיין חבר'ד מתוך אהדות וטוב לבב, אָדער איהם צו העלפן אין צייט פון אַ צרה ח"ו^{טו}. און נישט נאָר דאָס, נאָר 'לא ראו איש מתחתיו' - אויך פאַר זיך אַליין פאַרלירן זיי די תקומה ח"ו.

נאָר אדרבה, 'ולכל בני ישראל היה אור במושבותם'. יעדער איד דאַרף טוהן גוטס מיט אַ צווייטן^{טו}, און וואָס מער ליב האָבן דעם חבר ('חפץ חיים', שער התבונה, פ"ה), און פונקט ווי אויף זיך און זיינע חסרונות, געפינט אַ מענטש שטענדיג אַ לימוד זכות און מליצה

אין הימל כביכול, גליסט אַז מיר זאָלן אייביג טראַכטן וועגן איהם ברוך הוא, און ער זאָל נישט אָפגעטיילט ווערן פון אונז. 'דחביבין אנחנו בעיניו כבן יקר לו וילד שעשועים' - ווייל מיר זענען באַליבט אין זיינע אויגן, אזוי ווי אַ טייער באַליבט קינד. וואויל איז פאַר דעם מענטש וואָס ער פירט אויס דעם רצון פון דעם אויבערשטען ברוך הוא, עכ"ל.

וישאלו איש מאת רעהו - רחמנות האָבן און טוהן חסד מיט אַנדערע מענטשן

ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו (יא, ז). זאָגט דער הייליגער רויזנער זי"ע (געברענגט אין ספר 'עירין קדישין') בדרך רמו, דער פסוק קומט אונז לערנען, דער מענטש זאָל נישט רעדן מיט אַ 'שאַרפע' שפראַך מיט מענטשן, נאָר ער זאָל שטענדיג רעדן ווייכע רייד, מיט אַ נעימות, 'מענה רך משיב חימה'. אויף דעם זאָגט דער פסוק: 'לא יחרץ' - דו זאָלסט נישט זיין 'שאַרף' און 'שפיציג' ('יחרץ' פון לשון 'חורץ הריצים'), נאָר 'כלב' -

יד. אין דער צייט ווען דער גאון בעל 'שאגת אריה' זי"ע איז געגאנגען אין 'גלות', האָט ער געגעסן בלויז אַביסל בעבעלעך וואָס ער האָט שטענדיג געהאַלטן ביי זיך. וואו ער איז נאָר אַנגעקומען, האָט ער געבעטן מ'זאָל אַפקאַכן פאַר איהם די בעבעלעך (צוליב דעם חשש פון 'חדש', וואָס אַנדערע האָבן מקיל געווען אַלס 'תבואת עכו"ם', און ער האָט זיך ביי דעם נישט געוואַלט פאַרלאָזן אויף אַנדערע).

איין טאָג איז דער 'שאגת אריה' אַנגעקומען צו אַ חתונה, וואו ער האָט זיך אַוועקגעזעצט מיט אַלע אַרימעלייט. ער האָט אָבער גאַרנישט גענומען אין מויל אַריין, נאָר געוואַרט אַז דער בעל שמחה זאָל איהם פרעגן פאַרוואָס ער עסט נישט, און דאָן וועט ער איהם בעטן מ'זאָל פאַר איהם אַפקאַכן זיינע בעבעלעך. למעשה, אָבער, האָט קיינער איהם נישט געפרעגט אַ וואָרט במשך די גאַנצע סעודה. נאָך די חתונה, האָט מען געזעהן אַז עס פעלט איינע פון די זילבערנע כלים, און דער חשד איז באַלד געפאַלן אויף דעם 'שאגת אריה', באַזונדערס אין אַנבליק פון דעם וואָס במשך די גאַנצע סעודה האָט ער גאַרנישט אַריינגענומען אין מויל, מסתמא איז עס דערפאַר, ווייל ער איז געווען פאַרנומען מיט זיין גניבה... מ'האָט איהם גוט אַנגעשלאָגן אַז ער זאָל מודה זיין אין די 'גניבה'.

דאָן האָט דער 'שאגת אריה' געטייטשט דעם פסוק (תהלים לא, יג) 'נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אובד'. אין אַנהויב האָט מען אינגאַנצן 'פאַרגעסן' פון מיר ('נשכחתי כמת מלב')... ווען איז יאָ געווען 'הייתי' - אז איך האָב פלוצלינג 'עקזיסטירט'... דאָס איז געווען 'ככלי אובד' - ווען עס איז פאַרלוירן געוואָרן אַ טייערע כלי ביי די חתונה... דאָן האָט מען געוואַרפן אַן אויג אויף מיר, צו זאָגן אַז איך האָב עס גע'גנב'עט...

טו. עס שטייט אין ילקוט שמעוני, 'כמה עביו של אותו החושך' - ווי דיק איז די מכה פון חושך געווען? און דער ילקוט שמעוני ענטפערט, 'רבותינו אמרו, עבה כדינר'. עס איז געווען דיק אַזוי ווי אַ 'דינר'. קען מען זאָגן בדרך מליצה, דורך דעם 'דינר' אין טאַש, קען נגרים ווערן אַ סאַך פינצטערניש ח"ו... צוליב זיין שטאַרקע גליסטניג צו געלט, פאַרשטאַפט דער מענטש זיינע אויערן צו הערן דאָס געשריי פון דעם אַרימאָן, ער מאַכט זיך ווי ער זעהט איהם נישט... מ'דאַרף זיך אַלזאָ גאַר שטאַרק היטן פון די דאָזיגע 'מכה' פון 'חושך'...

טז. אויפ'ן פסוק (דברים ג, כד) 'אתה החילות להראות את עבדך את גדלך' וגו', זאָגט רש"י: 'את גדלך, זו מדת טובך'. זאָגן די 'בעלי הרמז', אַז די גרויסקייט פון מענטש מעסט זיך לויט זיין 'מדת טובך' - לויט וויפיל גוטס ער פאַרמאָגט אין זיך...

דער פרשה קוואל - בא

אזוי זאגן צדיקים אויפ'ן פסוק (פרשתנו יג, טז) 'כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים'. דורך דעם וואָס זיי האָבן זיך געהאַלטן ביי די האַנט איינער דעם אַנדערן (בחזק יד), צו העלפֿן אַ צווייטן און איהם אונטערהאַלטן, האָבן זיי זוכה געווען אַרויסצוגיין פון מצרים, ווי עס שטייט אין תנא דבי אליהו (רבה פכ"ג) וועגן די יוצאי מצרים: די אידישע קינדער האָבן זיך צוזאַם גענומען, אויף אַ אופן אַז זיי זענען אַלע געזעצן באַגורד אַחת, און דאַן האָבן זיין געמאַכט אַ בונד

ישרה, צו געפינען אַ תירוץ פאַרוואַס ער איז דער גרעסטער 'צדיק' אויף דער וועלט... אזוי דאַרף ער פאַרענטפערן די חסרונות פון זיין חבר, און מקיים זיין דעם פסוק 'ואהבת לרעך כמוך' - 'כמוך' ממש".

אויך דאַרף מען שמענדיג מחשיב זיין אַ צווייטן, ווי הרה"ק רבי פנחס'ל קאַריצער זי"ע זאָגט ('אמרי פנחס' השלם, בהעלותך, אות שט), אַז 'יעדער איד האָט אַ קדושה און אַ טייערע זאַך, וואָס אַ צווייטער האָט נישט.

יז. הרה"ק רבי דוד'ל לעלובער זי"ע (יומא דהילולא, ז' שבט) פלעגט זאָגן, איך האָב נישט קיין עצה פאַר 'יראת שמים'. איך קען נאָר געבן אַ עצה פאַר 'אהבת שמים', דורך דעם וואָס אַ איד האָט ליב אַנדערע איד, קען ער אַנקומען צו די מדריגה פון אהבת ה'.

עס איז באַקאַנט די גרויסע אהבת ישראל פון הרה"ק רבי דוד'ל זי"ע, אזוי ווייט, אַז ער האָט נישט געקענט זעהן שלעכטס אויף קיין שום איד. ער פלעגט זאָגן, יעדער איד איז הייליג, און עס איז נישט שייך ביי איהם קיין שלעכטס. נאָר דאָס וואָס מ'זעהט אַמאָל אַז אַ איד פירט זיך נישט ערליך, איז עס נאָר צוליב דעם חלק 'גוי' וואָס געפינט זיך אין איהם...

אַמאָל פאַר פסח איז הרה"ק רבי דוד'ל געפאַרן קיין ליזענסק צו זיין רבי'ן, דער הייליגער רבי ר' אלימלך זי"ע. ער האָט מיטגענומען אַ שיינעם בעכער עס צו שענקען במתנה פאַר'ן רבי'ן. גייענדיג אין וואַלד האָט ער געבלאָנדזשעט אין וועג, און נישט געוואוסט וואוהין צו גיין. האָט ער זיך אַוועקגעשטעלט און געוויינט פאַר דעם אויבערשטען בדמעות שלישי, ער זאָל איהם אַרויסנעמען פון זיין קלעם, און ביז עטליכע סעקונדעס האָט ער באַגעגנט אַן עלטערן איד, וועלכער האָט איהם אַנגעוויזן דעם וועג צו גיין, פון וואו ער קען אַנקומען קיין ליזענסק. ביים זיך געזעגענען, האָט דער אַלטער איד געזאָגט פאַר רבי דוד'לען צוויי זאַכן, וואָס דער מענטש דאַרף שטענדיג געדענקען:

(א) ווען מ'וויל באַהעפטן צוויי העלצער, און איינער פון די העלצער האָט אַ 'בליטה' וואָס שטעקט אַרויס, איז די עצה צו מאַכן אַ לאַך אין צווייטן שטיק האַלץ, און אזוי קען מען באַהעפטן ביידע שטיקלעך האַלץ... דאָס איז אַ רמז פאַר יעדן איד, אַז ווען ער וויל זיך באַהעפטן מיט אַ צווייטן איד און איהם ליב האָבן, איז די עצה ער זאָל מאַכן אַ 'לאַך' אין זיך אַליין, ער זאָל מוותר זיין פון זיינעם פאַר זיין חבר, און אזוי וועלן זיי זוכה זיין צו די אמת'ע אַחדות.

(ב) אנשטאט אַריינצוקוקן כסדר אין יענעם'ס מעשים, דאַרף מען זיך אַליין נאַכקוקן, און דאַן געפינט מען אַ סאָך זאַכן וואָס מ'דאַרף נאָך פאַררעכטן. ממילא, וועט ער זעהן אַז זיין חבר איז גאָר אַ 'צדיק גמור' אַנטקעגן איהם. אזוי ווי דער אַלטער איד האָט געענדיגט זיינע ווערטער, איז ער פאַרשוואונדן, און עס האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַז דאָס איז געווען נישט קיין אַנדערער ווי אליהו הנביא זכור לטוב.

איין יאָר פאַר פסח, איז אַן אַרימאָן אַריינגעקומען אין הויז פון רבי דוד'ל, און זיך אַפגערעדט אַז ער האָט שוין נישט געגעסן אַ לאַנגע צייט. האָט רבי דוד'ל גענומען די מצות וואָס זענען געבאַקן געוואָרן און אַוועקגעלייגט געוואָרן אין אַ ספּעציעלן אַרט, און עס אַוועקגעשאַנקען פאַר דעם אַרימאָן, וועלכער האָט זיך פשוט דערקוויקט דערמיט. ווען די רעביצין איז צוריקגעקומען פון דער גאַס און געזעהן וואָס דאָ איז פאַרגעקומען, האָט זי געפרעגט איר הייליגן מאַן רבי דוד'ל, פאַרוואָס ער האָט אַוועקגעגעבן די שמורה מצות אויף וועלכע ער האָט אזוי שווער געהאַרעוועט, פאַר דעם אַרימאָן. האָט רבי דוד'ל איר געענטפערט:

מיר געפינען אין דער תורה דעם ענין פון 'שמורה מצות', אין פסוק (פרשתנו יב, יז) 'ושמרתם את המצות', וואָס די גמרא (פסחים לח:) דרש'ענט פון דעם, אַז אַז מ'דאַרף אַפּהיטן די מצות פון יעדן חשש חמץ. פון זעלבן פסוק, 'ושמרתם את המצות', לערנען אַבער חז"ל אויך (מכילתא, פ' בא) אַז 'מצוה הבאה לידיך, אל תחמיצנה' - אַ מצוה וואָס קומט אונטער אין דיין האַנט, זאָלסטו עס נישט לאָזן 'זויער' ווערן, נאָר דו זאָלסט עס מקיים זיין תיכף ומיד. דעריבער האָב איך מקיים געווען די ווערטער פון מכילתא, און איך האָב נישט געלאָזט 'חמץ'דיג' ווערן די מצוה פון צדקה, נאָר איך האָב עס אַוועקגעשאַנקען פאַר דעם אַרימאָן...

אזעלכע 'נוטע פריינט' פון די אידן, אז דער מצרי זאל קענען אָנגערופן ווערן 'רעהו' - זיין פריינט? [ספעציעל אז אין דער גמרא געפינען מיר אז פון דעם וואָרט 'רעהו', איז מען ממעט אַ גוי].

האַבן צדיקים געזאָגט, אז די כוונה פו פסוק איז, 'וישאלו איש מאת רעהו' - יעדער איינער זאל באַרגן פון זיין חבר ('רעהו'), אַ צווייטן איד, גאַלד און זילבער. דורך דעם וואָס זיי וועלן זיך פירן מיט אַ גוט אויג און מיט רחמנות איינער כלפי דעם אַנדערן, וועט נתעורר ווערן אין הימל אויף זיי רחמים, אַז אויך די מצריים זאלן זיי באַרגן זייערע גאַלדענע און זילבערנע כלים.

דער באַשעפער זאל העלפן, 'א-ל מוציאם ממצרים', וואָס ער האָט אַרויסגענומען אידישע קינדער פון מצרים, זאל אויך אונז אַרויסנעמען און אונז ראַטעווען בזמן הזה^ט, פונקט ווי דעמאָלס, פון יעדן קלעם, מכל צרה ועקתא, און מיר זאלן זוכה זיין צו די גאולת עולם בעגלא ובזמן קריב, ונאמר אמן.

צווישן זיך, אַז זיי וועלן אַלעמאַל טוהן חסד, איינער מיט'ן אַנדערן.

דער מענטש וואָס האָט רחמנות אויף אַנדערע, איז זוכה אַז מ'דערבאַרימט זיך אויף איהם פון הימל, ווי די גמרא זאָגט (שבת קנא). 'כל המרחם על הבריות, מרחמין עליו מן השמים'^י. ממילא, איז דער מענטש וואָס נויטיגט זיך אין רחמים, האָט פאַר זיך אַן אַפענעם וועג, ער זאל רחמנות האַבן אויף אַנדערע און דורך דעם ווערט נתעורר אויף איהם פון אויבן גאָר אַסאָך רחמים און חסדים.

אַזוי האַבן צדיקים געטייטשט ('תורת המניד מולאמשוב', 'תפארת שלמה', אבות, 'לקוט עבודת ישראל', און 'קול אליהו') דעם פסוק אין דער היינטיגער סדרה (יא, ב) 'דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב'. בפשטות איז די כוונה, אַז אידן זאלן באַרגן גאַלד און זילבער פון די מצריים. דאָס איז אַבער אַ וואונדער, ווייל צי דען זענען די מצריים געווען

יח. מיר געפינען ביי מכת בכורות, אַז די אידן האַבן געדאַרפט לייגן אַ צייכן אויף זייערע הייזער, און אויך זענען זיי אָנגעזאָגט געוואָרן, 'ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר'. דאָס איז דערפאַר, ווייל ווען דער משחית האָט רשות ח"ו מאַכט ער נישט קיין חילוק צווישן דעם צדיק און דעם רשע, און ממילא האָט געהערשט אַ סכנה אַז אויך די אידן זאלן געשעדיגט ווערן חלילה, וועגן דעם האַבן זיי געדאַרפט האַבן אַ שמירה פון הימל. האָט הרה"ק רבי שלמה'קע זוועהילער זי"ע געפרעגט, אויב אַזוי, פאַרוואָס זענען נישט אויסגעשטאַרבן אַלע מצריים - אויך די מצריים וואָס זענען נישט געווען בכורים, אויב דער משחית מאַכט נישט קיין חילוק אין צייט פון אַ סכנה?

האָט הרה"ק רבי שלמה'קע געענטפערט, אַז די מצריים האַבן געהאַט אַ גרויסן זכות, וויבאַלד זיי האַבן אַוועקגעבאַרגט זייערע גאַלדענע און זילבערנע כלים פאַר די אידן. אט דער זכות פון מוותר זיין אויפ'ן אייגענעם געלט, האָט זיי געהאַלפן געראַטעוועט ווערן פון דעם משחית!

יא, אַפילו אַ רשע גמור אַזוי ווי די מצריים, קען געראַטעוועט ווערן פון אַ זיכערן טויט ווען ער טוט חסד און און איז מוותר פאַר אַ צווייטן!

יט. דער 'שפת אמת' שרייבט (בא, תרמ"ח) אַז דער אויבערשטער האָט אונז אויסגעלייזט פון מצרים, כדי דער סיפור יציאת מצרים זאל זיין אנשטאט די יסורים וואָס אַ מענטש דאַרף חלילה אַריבערגיין, אַזוי ווי חז"ל זאָגן (מנחות ק"ג): 'כל העוסק בתורת עולה, כאילו הקריב עולה'. אַזוי איז אויך ביי די פרשיות פון יציאת מצרים, אַז דער וואָס איז עוסק דערין איז גלייך ווי ער איז אַליין געווען אין גלות און אויסגעלייזט געוואָרן.

דאָס איז אַ לימוד לדורות עולם, אויך פאַר אונז, אַז אויב מ'געפינט זיך אין אַן עת צרה ח"ו זאל מען זיך מתבונן זיין אין די פרשיות פון ספר שמות, און ממילא וועט עס גערעכנט ווערן ווי מ'איז שוין אַריבערגעגאַנגען דעם גלות, און מ'ווערט פטור פון דעם צער און די צרה.

דאָס איז אויך דערפאַר, וויבאַלד די דאָזיגע פרשיות טוהען איינפלאַנצן אין אונזערע הערצער אמונה, און אמונה איז בכח זיס צו מאַכן דאָס לעבן פונעם מענטש אויף דער וועלט.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת בא תשפ"ג

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: agedank@gmail.com

וראייתי שהרב מפרשבורג לא הבין אותי, ולא נחה דעתו. רצייתי בכל זאת להפיס דעתו, ושאלתי אותו אם הנו רוצה לשמוע ממני מה שחידש האדמו"ר בש"ק בסעודה שלישית, אחרי הסכמתו מסרתי לו, שהאדמו"ר דקדק בפ' השבוע פ' בא, עה"פ "ולמען תספר באזני בנך וכו' וידעתם כי אני ה'" התחיל בלשון יחיד: ולמען תספר באזני בנך, וסיים בלשון רבים: "וידעתם כי אני ה'?" ותיירץ, דהנה לכאורה הלא מצות סיפור יציאת מצרים והגדת לבנך חלה על בני ישראל מיד בשנה הראשונה, כשיצאו ממצרים, ומי מכל ישראל יכול ה' לקיים מצוה זו? אז הלא כולם היו שם, וכולם יצאו ממצרים, נמצא שנשאר רק משה רבנו היחידי שאשתו ובניו היו אז מחוץ, הוא ה' יכול לספר לבניו ולקיים "והגדת לבנך" גם בשנה הראשונה, ומכיון שבנשמת משה רבנו נכללו נשמות כל כלל ישראל, הוציא הוא את כל ישראל למצוה זו.

וימתק מאד לפי זה, "ולמען תספר" - אתה דוקא "באזני בנך", ועיי"ז "וידעתם" - כולכם "כי אני ה'" כי הוא יוציא בזה את כל ישראל. "כשגמרת" מספר רבנו, "פנה הרב מפרשבורג ואמר למשמשו: "לך מיד תזמין כרכרה, אנו נוסעים אל האדמו"ר מבעלזא"

(שאלו בחירי ה')

ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאנו ובקברנו נלך כי חג ה' לנו (י, ט) אפשר לבאר פסוק זה, בהקדם פירוש נפלא הנמצא ב"בית הלוי" (כת"י), עה"פ בתהילים (קייב, א ב) "הללויה אשרי איש ירא את ה' במצותיו חפץ מאד: גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך", ובגמ' ע"ז (י, ב) איתא: "במצותיו חפץ מאוד ולא בשכר מצותיו". ומה הכוונה בדרש זה? וביאר, ידידע שמידות טובות עוברות בירושה מאב לבן, אמנם לפעמים יתכן שיהיה אחד שדבוק בתורה או אוהב מצוות, ואעפ"כ לא יהיה ניכר בזרעו אחריו. הטעם לזה, מפני שהאב עשה את המצווה לשם כבוד או ממון, כך שמוריש לבנו במידות ותכונות נפשו את החיבה לממון או לכבוד, והן אמנם שהאב בחר להגיע לדברים אלו ע"י התורה, אבל בחירתו זו, לא עוברת בירושה, רק החיבה לממון או לכבוד זה מה שמוריש לבנו. ויותר מזה, שאם האדם עושה את המצווה כיוון שהגיע למסקנה שההשקעה הטובה והמשתלמת ביותר היא עמל התורה, שכן שכרה היא נצחי, הרי, שעיקר הסיבה שלכן בחר בתורה היא משום ה"ריווחיות" שבדבר, זאת אומרת, שהוא "סוחר" טוב, אמנם בנו, אכן יירש ממנו את התכונה להיות "סוחר", אבל לא בהכרח שיעגיע לאותה מסקנה אמיתית שלהשקיע בתורה זהו ההשקעה הטובה ביותר, ואולי בעיניו ייטב להשקיע בנדל"ן...

אמנם, באם מקיים את המצוות אך ורק לשם שמים ולא לשום תכלית אחרת הרי יומשך דבר זה לזרעו אחריו. בזה יתבאר הפסוק הנ"ל: "אשרי איש ירא את ה' ובמצוותיו חפץ מאד" ובגמ' "במצותיו - ולא בשכר מצותיו", לאיש כזה מובטח לו: "גבור בארץ יהיה זרעו" כגבור הכובש את יצרו, ו"דור ישרים יבורך".

וזה מה שאמר משה רבנו, מתי נזכה ש"בנערינו ובזקנינו נלך" "בבנינו ובבנותינו" - דהיינו שיהיו זרענו יראי ד', - "כי חג ה' לנו" זהו רק כשכל שמחתנו מלשון "חג", שכל השמחה והמטרה בעבודת השי"ת - "ד' לנו". רק לשם השם ולא לשום כוונה אחרת.

(צינוני תורה)

וגם מקננו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את ה' אלקינו ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה (י, כה)

כתב המלבי"ם עפ"י דברי הגמ' (עירובין ק, ב) "אמר רבי יוחנן אילמלא לא ניתנה תורה היינו למידין צניעות מחתול וגזל מנמלה ועריות מיונה דרך ארץ מתרנגול", והוא ע"ד הכתוב (איוב לה, יא) מלפנו מבהמות ארץ, שהבהמות מאלפות אותנו דרך ארץ. וזה שאמר משה רבינו לפרעה, גם מקננו ילך עמנו, כי "ממנו נקח לעבוד אלוהינו", שנלמד מהבהמות הדרך הארך להתנהג, ואם תשאל מדוע נזקקים אנו ללמוד מהבהמות, מפני

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אותתי אלה בקרבו: ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי במ וידעתם כי אני ה' (א, ב) המפרשים תמהים, מהיכן ידע משה לומר לפרעה על מכת ארבה, והרי הקב"ה לא אמר לו כלום על המכה. נביא כאן תירוצים אחדים: **כדעת זקנים לבעלי התוספות** כתבו, שהיו חקוקות על המטה דצ"ך עד"ש באח"ב וראה שכעת מגיע מכה המתחילה עם א'. ומקשה על זה, שא"כ במכות האחרונות אמאי הוצרך שוב להודיעו? לכן נ"ל דהבין משה המכה מדאמר לו הקב"ה למשה "ולמען תספר" ודרך הוא לספר על מכת הארבה, שהרי גם במכת הארבה דיואל כתוב עליה "לבניכם ספרו". ובי"רבי יוסף בכור שור", וכן הוא ב"הגדת המהר"ל" ועוד, הרחיבו בזה שבכל המכות עד עתה היו מעל הטבע, ולכן שוב אין מקרה שבו ידברו מהמכה. אבל מכת ארבה הרי שכחה בכל הזמנים, ודרך האנשים שמשווים תמיד את מה שעייניהם רואות, למקרים הקודמים. לכן מובן שכשאמר הקב"ה למשה שבמכה זו יתקיים "ולמען תספר" הבין שזו מכה שתמשיך להגיע וכל פעם יאמרו שזה לא כמו שהיה במצרים, וזה דווקא במכת ארבה.

(דעת זקנים)

בחידושי הרד"ל (על מדרש רבה), הוסיף על רעיון זה, [כפי שמובא במדרש: "ולמען תספר באזני בנך גלה הקב"ה למשה מה מכה יביא עליהן וכתב משה ברמו ולמען תספר באזני בנך זו מכת ארבה כמה דתימא (ויאל א) עליה לבניכם ספרו"] לפי מאמר הכתוב "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים" והתעללתי" הוא לשון שחוק, והנה בגמ' שבת ספ"ט איתא ש"מציניעין את החגב לקטן לשחוק בו", הרי שדרך הקטנים לשחק עם חגבים, ולכן דרך הבנים לספר ממכת ארבה ביותר. (חידושי הרד"ל על מדרש רבה)

בשם הגאון רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע אומרים (ומובא בחת"ס עה"ת), שהנה ידוע כי אותיות "בומף" (אותיות השפתיים) ואותיות "אהחע" (הגרוניות) מתחלפות זו בזו, לפי שמוצא המבטא הוא אחד. ואם נחליף את ה"פ" של "פרעה" ל"ב", ואת "ע" ל"א" יצא האותיות "ארבה", וזה רמז הקב"ה "בא" אל "פרעה" הכנס את המלה "בא" לתוך "פרעה". ובזה מבאר ההמשך "למען שתי אותתי אלה בקרבו" תשית את האותיות הללו של "בא" במקום שתי אותיות אצל 'פרעה' ויצא לך "ארבה", כי היא המכה שעליך להכות עתה מצרים.

(הגה"ק ר"ש מאוסטרופולי זי"ע)

ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותתי אשר שמתי במ וידעתם כי אני ה' (י, ב)

בספר "שאלו בחירי ה'" - תולדותיו של הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל (ונכתב ע"י תלמידו הרה"ח ר' ישראל ארליך ז"ל) מספר כך: האדמו"ר האמצעי מבעלזא (כ"ק מהר"י) נתבקש לשייבה של מעלה בשנת תרנ"ד ביום כ"ג בשבט, בהתגבר חליו, נסע לוינא לדרוש ברופאים, ונתקבל שם בבית החולים. וכפי שידוע נסתלק בווינא והובילוהו לבעלזא. רבנו (הגה"ק רבי שאול בראך מקאשוי זצ"ל) שמע שהאדמו"ר מבעלזא נמצא בווינא, נסע ממאגנדארף [שם כיהן כרב] לשב"ק 'פרשת בא' אל האדמו"ר מבעלזא.

רבנו ה' רגיל לספר הרבה מביקורו אצל כ"ק האדמו"ר מבעלזא אז בווינא, בין היתר סיפר: "ביום ראשון נודע לי שהגאון מפרשבורג בעל השבט סופר זצ"ל נמצא ג"כ בווינא לדרוש ברופאים, הלכתי לבקר את הרב מפרשבורג, הוא שאלני על מעשי בווינא, ענית לו שכ"ק האדמו"ר מבעלזא נמצא כאן, ובאתי אליו על ש"ק. על זה שאלני הרב: האם מניחים ת"ת דרבים ונוסעים אל רבי? רבינו הוסיף שהרב מפרשבורג ידע שבמאגנדארף למדו בהתמדה גדולה, וע"כ תמה ושאלני כן.

ממשיך הגה"ק מקאשוי וכתב: "אמרתי להרב מפרשבורג "הגמרא אומרת (עירובין יג) אמר רבי האי דמחדדנא מחבראי דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריו, אני זכיתי והסתכלתי אל פני האדמו"ר מבעלזא". התבוננתי

(ארץ חמדה להמלכי"ם)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

המפרשים שואלים שאלה. בפסוק כתוב (ג כב) "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלת" מה, בגדים של גויים?! כל ילד יודע כי בזכות שלא שינו את שמם, לבושם ולשונם – נגאלו ממצרים, ואיך אומרת התורה שהם שאלו מהשכנים הגויים ביגוד, אתמהה?! אך אם תביטו שוב בפסוק, חייך הרב גלינסקי ואמר:

בפסוק כתוב "ושאלה אשה וכו' כלי כסף וכלי זהב ושמלות ושממתם – על בניכם ועל בנותיכם". בגד של אשה מצרית קצר, ואכן, אשה יהודית משליכה אותו לפח, אלא שלא הן עצמן לבשו את הבגדים, הן הלבישו את הילדים בבגדים של המבוגרים "ושמתם על בניכם ועל בנותיכם" להם, לילדים הקטנים, היה הבגד ארוך... "ובזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים".

(להגיד)

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב (יא, ב)

נשאלת השאלה – מה פירוש "רעהו ... רעותה" – הרי המצרים לא היו רעים של עם ישראל!?

אומר הגאון מוילנא – זו היתה הבקשה שבקש משה: **"וישאלו איש מאת רעהו"**, שיהיו בני ישראל משאילים אחד לשני, שיהיו עצמם עוסקים ביניהם בגמילות חסדים (שם יתפעלו בני ישראל את מידת החסד למטה – הקב"ה יתפעל אותה גם למעלה – ובכך יגאלו!); שכן תיבת רעהו מוסבת על רע מבני ישראל {"רעהו ולא של נכרי" – בבא קמא לז} ולפיכך נאמר: **"דבר נא באזני העם"** {אין 'נא' אלא בקשה}. שכן כדי שיהיו שואלים אצל המצרים לא היה צריך לבקשם ביותר. הבקשה היתה, שהם עצמם יהיו גומלים חסדים ביניהם, ואז ובגלל כך – **{שם ג} ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים**. וזאת מעיר רש"י: משום ששמעו בני ישראל למשה "וישאלו איש מאת רעהו", גמלו להם – "וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות".

(ברוך שאמר)

"והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר כמוה לא נהיתה וכמהו לא תסף" (יא, ו) **"והיה צעקה גדולה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת"** (יב, ל)

אין ספק שגם אם לא היתה צעקה גדולה בכל המכות הראשונות, מ"מ שקט גדול לא היה במצרים מזה שנה שלימה בזמן המכות...

די לנו בדמיון קל כדי להבין שכשצפרדע קטנה מזנקת לתוך הפה, או שבשעשה שעקרת הבית מסיטה את החלון ובין רגע נשאבים על פניה נחילים של מעופפים במכת ארבה – שקט גדול לא שרר שם... וכן בכל המכות.

הן אמת שבמכת בכורות היתה צעקה גדולה יותר, והטעם: "כי אין בית אשר אין שם מת" (יב, ל), אך אם זהו הטעם – תמוה ההפרש הגדול בין מכת בכורות לשאר המכות, שלא מצינו שהזכירה התורה את ענין הצעקה אלא במכת בכורות!

וביותר, שהרי לא תיארה התורה כלל את פרטי הכאב בכל שאר המכות, האיך התנהגו המצרים וכיצד הגיבו על המכות, ומדוע נשתנה בזה מכת בכורות בה הזכר שתהיה "צעקה גדולה במצרים"?

הדבר יבואר בע"ה בהקדמת שאלה נוספת. הרי לאחר חמש מכות שבהן לא נכנע פרעה ולא שילח את בני – הכביד ה' את לבו לבל ישלח. וא"כ צריך להבין איך הצליחה מכת בכורות להקהות את קושי הלב שנעשה משמים?

ואם נפשך לומר שמכת בכורות היתה קשה יותר משאר המכות במה ש"אין בית אשר אין שם מת" – הנה לנו במדרש שגם בשאר מכות היו מתים בהן המצרים, ולא רק בכור הבית – אלא אפי" כמה מבית אחד!!

שכן כך מתארים לנו חז"ל במדרש: "שלח בהן ערוב- אריות זאבים נמרים ודובים ונשרים. היה למצרי חמשה בנים והיה נותן לישראל להוציאן לשוק בידו. בא ארי- נוטל אחד, זאב – נוטל אחד, דוב – אחד, נמר – אחד, נשר – אחד. היה נכנס לתוך ביתו של מצרי לבדו. אומר לו: היכן בני? הוא אומר לו: אעשה חשבון, בא הארי- נטל אחד, והזאב – אחד, הדוב – אחד, ונמר – אחד, ונשר – אחד" (תנחומא בא פ"ד)

הרי לנו שלא היה במכת בכורות בעצמה קושי הרבה יותר גדול משאר המכות, וא"כ איפוא שוב חוזרת השאלה: כיצד הקהתה מכת בכורות את קושי הלב שמשמים?

אלא שהשינוי והחידוש שבמכת בכורות היה שבמכה זו רצה ה' שיגיע הקץ, ולפיכך הסיר מפרעה את כבודות הלב – כדי שישלח ויוציא את בני בפועל!!

אילו הקב"ה היה מוריד מפרעה את קושי הלב במכת חושך – הרי שכבר אז היה פרעה מוציא את בני!!

ויש להביא ראיה לזה, שהסיבה שהוציא רפעה את בני" במכת בכורות היתה מפני שהסיר ה' את כבודות הלב ממנו, דהנה לאחר שיצאו בני ישראל ממצרים נאמר: "ויהפך לבב פרעה" (שמות יד, ה), כלומר: שלאחר מכת בכורות סר ממנו חיזוק הלב – ועתה נהפך לבבו ושב ונתחזק ליבו.

וכן כתוב: "וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם" (שם ד) הרי דהיה ה' צריך לחזק מחדש את לבו של פרעה על מנת שיוכל להניקם מהמצריים. הרי לנו שאף אחר שראו והרגישו את מכת בכורות, וכנענו ושלחו את ישראל – מ"מ אחר שחזק ה' את לב פרעה חזר לרדוף אחריהם!!

כי מכת בכורות כשלעצמה לא הועילה כנגד הקשיות שהקשה ה' את לב פרעה, אלא שה' הסיר מפרעה במכת בכורות את חוזק הלב – ולפיכך שילח את ישראל!!

ומפני זה כששב חזק הלב – לא נודע כי באו אל קירבם של מצרים כל המכות, הם יצאו לרדוף אחרי בני", ולא זו בלבד – אלא שאף כשראו את הים נפער לפניהם – נכנסו לתוכו...

והרי הם ממש כמו חסר דעת שרואה את לוע הארי פתוח למולו – ומכניס את ראשו לתוכו...

כך נכנסו המצרים לים שלפניהם, נכנסו – וטבעו בו...

כי ה' ניהג את לבב פרעה וכל מצרים כזכוכית ביד הזוג, ברצותו מניח את כובד הלב – וברצותו מסירו...

נמצא שהרי זה ממש כמו שאם תשים על האש זמן רב סיר מהודק היטב (הנקרא סיר לחץ) ולפתע תסיר הפקק – הכל יעוף בין רגע, כך נהג ה' עם פרעה...

ה' הכביד את לבו ולא הניח לו להכנע בכל המכות, וע"כ כאשר הסיר את כובד לבבו במכת בכורות – היה זה כמסיר מכסה הסיר, שלא רק את מכת בכורות הרגישו פרעה ועבדיו – אלא שאז הרגיש ולפתע את כל המכות יחד... פתאום צפו ועלו כל מכאוביהם ממעמקי לבם...

כעת הרגישו המצרים כאילו הוכו בבת אחת בדם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך, ובכורות... וממילא הצעקה שהיתה שם אף היא לא היתה צעקת מכת בכורות בלבד – אלא צעקת דם, וצפרדע וכו' – כל עשרת המכות כאחד!!

ומעתה אין כל קושי בטעם הזכרת הצעקה שבמכת בכורות, שכן צעקה זו לא היתה כצעקת שאר המכות, אלא צעקה של כל המכות כולן!! לקיים מה שנאמר: "והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסף"!!...

(לב שלום)

והיה הדם לכם לאות על הבתים (יב, ג)

כתב בשו"ת הרשב"א חלק ד סימן קפז, וזה לשונו הקדוש:

ללמד את בני יהודה, להשיב אמרים אמרי אמת וכתוב ישר, ישר בעיני לכתוב לפניכם, על כי אמר באזני אחד נכבד עבר עליכם עתה מקרוב. כי דבר בתוך העדה ביום הקהל אחד מחכמי האומות ישמעלים ומלא אזנים בדבריו. ואמרתם לאמר לכם תשובה על דבריו. על כן ראיתי לכתוב בספר את אשר נתווכח עמי אחד מחכמיהן באותן הדברים ויותר מהמה בדומה מה ששמעתם.

[כותב באריכות את כל הויכוח, ובהמשך כתב:] חזר ובא עלי מצד אחר ואמר, הנה הכתוב אומר שאין בית אחר הבית השני, שכן כתוב (חגי ב, ט) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. הנה שקראו אחרון, ואם יש אחר לאחריו לא יקרא זה אחרון:

אמרת, לא קראו אחרון אלא בהצטרף אל הראשון. וכמוהו (בראשית לג, ב) "וישם את השפחות ואת ילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים". הנה קראה ללאה וילדיה אחרונים שרחל ויוסף אחרונים להם, אלא שקראם אחרונים בהצטרף אל השפחות וילדיהן:

אמר, זה בדיבור בני אדם שאינם יודעים ולא בידם האיחור. אבל בדברי הנביא שיועד האמת לא יבא: אמרת, יבא אפילו במה שיאמר לנביא מפי הגבורה. שכן כתוב במה שאמר הוא יתעלה למשה (שמות ד, ח-ט) "והיה אם לא יאמינו ולא ישמעו לקול האות הראשון והאמינו לקול האות האחרון. והיה אם לא יאמינו גם לשני האותות האלה, ולקחת (גם) ממימי היאור" ויהפך לדם. הנה שקרא לאות השני אחרון אע"פ שבא אות המים – הדם.

על פי זה יודע לפרש הפסוק: "והיה הדם לכם לאות על הבתים" והיה הדם – מה שנאמר למשה לעשות אות למצרים את עם הדם אם לא ישמעו לאות ה'אחרון – "לאות על הבתים" – אות על בניית בתי המקדש השלישי אחרי ה'אחרון' דהיינו הבית השני.

(ספרים)

שבעת ימים תאכל מצת וביום השביעי חג לה: מצות יאכל את שבעת הימים (יג, ו ז)

דייק הגר"א זצ"ל בפסוק זה: מדוע נכפלה מצות אכילת מצה שבעת ימים? ועוד מפני מה בתחילת הפסוק כתוב "תאכל" ובסופו כתוב "יאכל", ועוד מדוע בפסוק ראשון כתוב "מצת" (בלא ו) ובפסוק השני כתוב מצות (מלא)?

ופירוש, שהפסוק בא לרמז על המנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח, וא"כ י"ל שהפסוק הראשון הוא ציווי על אכילת מצה בפסח וז"ש הכתוב "שבעת ימים תאכל מצת", דהיינו כל אחד לעצמו יאכל מצות שבעת ימים, ומלבד זאת אתה מחוייב להשתדל שמצות "יאכל" (בצירי) היינו שיאכל ע"י אחרים כלומר שידאג שיהיה לעניים מצות ועפ"ז מובן שלגבי האדם שיש עליו חיוב אכילת מצה כתוב "מצת" שלעצמו רשאי לדקדק ולצמצם אכילתו עד כזית וכביצה, ולכן כתוב חסר. משא"כ כאשר מדובר לתת לעניים אינו רשאי לצמצם ולכן כתוב "מצות" מלא דהיינו שיתן להם כדי שביעה ממש כמש"כ "ואכלו בשעריך ושבעו".

(הגר"א)

בזוה"ק בתחילת פרשת בא אל פרעה, 'רב אבא פתח אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון', ומאריך בדרוש ארוך בענין התשובה. וביאר בערוגות הבושם כי בפרשה זו מוזכר כמה פעמים איך שהקב"ה הכביד את לב פרעה, וצריך לדעת איך שייך ענין זה לדורות.

והנה אמרו חז"ל 'לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה', ולכאן צ"ע מה לנו להוראת דוד המלך שיש תשובה והרי יש בתוה"ק פרשת מפורשת במצות התשובה, ושבת עד ה' אלקיך?

אלא שנודע שנחלקו הרמב"ם והרמב"ן אם מצות האמונה נמנית עם מנין המצוות, כי איך אפשר להחשיבה כאחת מהמצוות, כשכל המצוות ניתנו רק לאדם המאמין, מי שאינו מאמין אי אפשר לדבר אליו שיש עליו מצוה שאיננו, שהרי אינו מאמין כלל.

וא"כ נתבונן נא במצות התשובה שישודדה הראשון הוא חרטה על העבירה. הרי שהקב"ה מצוה עלינו במצות עשה דאורייתא להתחרט על העבירה, וקשה איך אפשר לצוות על כך, ממה נפשך אם הוא מתחרט על הרע ע"י מרדות בלבו, הרי כבר התחרט, ואם אינו מתחרט מחמת שכבר התרחק מאד מהקב"ה ונתגשם לכו מאד, א"כ איך אפשר להזהירו על החרטה. בשלמא על מעשים אפשר להזהירו שיעשה כך וכך, או שייך לצוותו לומר וידוי דברים בפיו, אבל הרגשת הלב איך אפשר להזהיר עליו? קושיא זו היתה צריכה לתשובה.

עד שבא דוד המלך ולימד את האדם איך לשוב בתשובה גם כשאינו מתחרט. הוא מורה דרך לאדם שאינו מתחרט מחמת קושי לכו, מה יעשה באותה שעה. כמו שהוא מתחנן בתהלים 'לב טהור ברא לי אלקים ורוח נכון חדש בקרבי', במצב שלי אינני מרגיש חרטה, כי הלב נתמטם מחמת העבירה, לכן אני מבקש ממך רבונו של עולם תן לי לב טהור שעל ידו מסתמא יהיה לי חרטה.

כאן נתחדש שהתשובה איננה החרטה עצמה, אלא הרצון והבקשה מהקב"ה שיתן לי לב להתחרט, וזה אפשר לומר גם לאדם שנפל כל כך עד שאינו מרגיש כלל חרטה בלבו שיהפוך את זה בעצמו לתפילה, 'רבונו של עולם תברא לי לב טהור, כי בלב האטום שיש לי עכשיו אינני מרגיש כלל מה שפגמתי. תן לי לב טהור ורוח נכון, ואז אזכה להתחרט'. תפילה זו עצמה היא מצות התשובה.

לפני שגילה לנו דוד המלך זאת, לא היה ברור שאפשר להתפלל על דבר כזה, 'אבא תעשה שאתחרט', כי זה יוצא מגדרי הבחירה, שאדם אומר להקב"ה אני כבר נפלתי כ"כ שכבר נעשית לי כהיתר, תברא לי אתה לב חדש ואז אתחרט. והרי לכאן זה כנגד כח הבחירה של האדם שהוא עצמו צריך להתעורר ולשוב. ודוד המלך מחדש שהוא מבקש על הדבר הזה הרבה בפסוקי תהלים מהקב"ה, אתה תעשה שאבחר בטוב.

לא היה דוד ראוי לאותה מעשה, רק כדי לתרץ הקושיא הזו שיש במצות עשה דתשובה. כי נאמר בו בדרך 'בבוא אליו נתן הנביא' כפי השיטה בגמ' מס' ע"ז. ומשם אנו לומדים איך הנוסח שלו כשהוא בא לשוב בתשובה, שאומר להקב"ה תן לי לב שאתחרט לפניך כרצונך.

ואין להקשות שבכך נטה מדרך הבחירה, כמו שנתבאר בספה"ק שזה גופא הבחירה שלנו, כשהוא עומד להתפלל על כך, תפילה זו, היא היא בחירתו בטוב.

ולכן מאריך בזוה"ק בפרשת בא על ענין התשובה. כי בדרך כלל צמצם הקב"ה את הידיעה והשאיר מקום לבחירה. עד פרשה זו שהקב"ה יורד לבחירתו של פרעה ומכביד את לבו, ומעיד עליו 'כי אני הכבדתי את לבו', וכמבואר ברמב"ם שזאת מחמת עוצם רשעותו של פרעה.

ואם בדרך כלל אנו יודעים שאין הקב"ה עושה כן לשנות בחירתו של אדם, וכאן למדנו שהקב"ה מכביד לבו של פרעה הרשע, הרי ידיעת ההפכים שוה, אם ראינו בפרשה זו שהוא מזדקק לידיעה לצד הפורענות, ולא נותן

לו להתעורר לטוב, כ"ש שהקב"ה יזדקק לידיעה לצד הטובה, שיקבל תפילת השב' לב טהור ברא לי, ובאמת יזכה לשוב בתשובה, כמו שנאמר 'כי אני הכבדתי את לבו' בפרעה לצד הרע, כך ייאמר עליו 'כי אני בראתי לו לב טהור שיזכה על ידו להתחרט ולשוב בתשובה שלימה'.

ובאמת שלפני מכת ברד היה צד לומר שקשיות לבו של פרעה היה מצד עצמו, ולא מצד הכבדת לב משמים, משום שהיה לו קשה מאד לקבל את הדבר הזה שהקב"ה מכביד את לבו, כי כל העולם יודע שיש לאדם בחירה, אפילו גויים יודעים שרק הדומם וצומח אין להם בחירה, אבל אדם יש בו בחירה. אך בהתראת מכת ברד אמר לו הקב"ה 'כי בפעם הזה אני שולח את כל מגפתי אל לבך', וצ"ע מהו הלשון 'אל לבך', והרי הברד לא נפל לתוך הלב אלא על אנשים ברחוב. אלא שהכונה שהקב"ה שולח את המגפות אל לבו לבטל ממנו נקודת הבחירה.

כששמע פרעה זאת וגם חן את זה בפנימיות נפשו שכבר אינו יכול לבחור לשלוח את ישראל לחירות. הבין מהו המגפה אל לבו. וממנו נקח לעבוד את ה', שיהודי יכול לבקש מהקב"ה שיתן לו לב טהור, שיאיר את כל אורות התשובה אל לבו.

וזש"כ 'בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו', מדוע עשיתי זאת, 'למען תספר באזני בנך ובן בנך' שהקב"ה הכביד לב פרעה, ועי"ז יש תקוה לכל הדורות אפילו שנפלו למקום שנפלו ונתרחקו למקום שנתרחקו, יש להם תקוה לשוב 'וידיעתם כי אני השם' כשיתפללו להשי"ת שיתן להם לב טהור.

(הגרמ"י רייזמן)

וכל בכור אדם בבנין (יג, יג)

הרמ"א פסק (יור"ד סימן שה סעיף י) 'ואין האב יכול לפדות על ידי שליח. וגם אין ב"ד פודין אותו בלא האב (ריב"ש סי' קל"א)'. המפרשים מתקשים (ראה ש"ך וט"ז שם). מה הטעם שא"א לפדות ע"י שליח. מאי שנא מכל המצוות כמילה וכדומ' שאפשר ע"י שליח?

בשו"ת חת"ס (יור"ד רצד) כתב שהוא לפי שבמכת בכורות היה 'אני ולא אחר' זכר לזה, האב בעצמו יש לו לפדות את בנו.

כעין זה כתב בשו"ת דברי יציב (יור"ד סימן קצט) ובתוספת נוסף: 'אך יותר נראה להרמ"א שבא הכתוב למעט 'וכל בכור בניך תפדה' בעצמך ולא ע"י שליח ויבואר בטוב טעם בהמשך הכתוב 'והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת' כלומר מה נשחנה מצוה זו דלא מהני ע"י שליח, 'ואמרת אליו בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים' בכבודו ובעצמו לא ע"י מלאך ולא ע"י שליח כיון שרצה לפסוח על בכורי ישראל, ומשניתן רשות למשחית אינו מבחין בין טוב לרע וכזכר לזה גם בפדיית הבכורים אנכי מצוך לעשות בעצמך ולא ע"י שליח".

בספר ברכת יצחק כתב לפ"ד הרבנו בחיי דהטעם של פדיון הבן הוא על מכירת יוסף שנמכר בעשרים שקלים שהם ה' סלעים, וכיון ששם עשו בעצמם המכירה ועשו חרם שלא לשתף אחרים, לכן גם הפדיון מוכרח האב בעצמו בלי לשתף אחרים.

בספר ציוני תורה כתב לבאר עפ"י דברי המדרש, 'למכה מצרים בבכוריהם. בשעה ששלח הקב"ה מכת בכורות, א"ל, כחצות הלילה ומת כל בכור. נכנסו כל הבכורות אצל אבותיהם, ואמרו להם, כל מה שאמר משה הביא עלינו, אין אתם מבקשים שנחיה? בואו והוציאו את העברים האלו מבנינו, ואם לאו אנו מתים. השיבו להם ואמרו, אפילו כל המצרים מתים אינו יוצאים מכאן. מה עשו. נכנסו כל הבכורות אצל פרעה והיו מצווחין לפרעה ואומרים, בבקשה ממך הוציא את העם הזה שבשבילם רעה תבוא עלינו ועליך. אמר לעבדיו, צאו וקפחו שוקיהם של אלו. מה עשו הבכורות, מייד יצאו ונטלו כל אחד חרבו והרג את אביו, שנאמר, למכה מצרים בבכוריהם. למכה בכורי מצרים אין כתיב כאן, אלא למכה מצרים בבכוריהם. ששים רבוא הרגו הבכורות באבותיהם. חזינו שמתו גם האבות במצרים.

והנה בספר בזוה"ק חמה למהר"א גאלאנטי (על זוה"ק דף יד) כתב: אפשר הטעם משום שהקב"ה הרג בכורי מצרים נשאר לו לס"מ משטמה עם ישראל, ולכן צריך שהפדיון יהיה ה' סלעים וכו' כי בחמש סלעים שהאדם פודהו בהם ממש פודהו מהמות וכו' עיי"ש וא"כ היה תביעה לשטן אף על האבות, וכדי לתקן את חלק זה, קבעו שדייקא האב יפדהו ולא אחר.

(ציוני תורה)

מאוצרות המגידים

למען תספר באזני בנך את אשר התעללתי במצרים' כתב הר"ש תאומים בספרו אור התורה, בן אחיו של הפרי מגדים, תלמיד תלמידי המגיד, על מה שבפ' בא כתוב 'למען תספר באזני בנך את אשר התעללתי במצרים', פרש"י התעללתי - שחקתי, פשוט עשו מהם צחוק. לכאן כשמכים אחד את העצמות שלו זה לא נקרא צחוק, חוזיק לשון בחוזק יד, וצריך להראות איזה שחוק בכל מכה. לדוגמא מכת דם, כתוב [ז, יז] 'הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם'. מהו 'ונהפכו'? מר נהפך למתוק, רע נהפך לטוב, מה שייך לומר על השתנות להתהפכות, האם מים ודם הם הפוכים זה מזה כמו ומתוק, מהו לשון ונהפכו? הרי אי אפשר לומר 'ונהפכו לצפרדעים' כי מים הם לא הפוך מצפרדע, גם שם במדרש

כתוב שבכל מקום שהיה טיפת דם במצרים נעשה מזה צפרדע, למה כאן כתוב לשון הפיכה. היאור היה נראה להם כמים, כשנגשו אליו לקחת מים נהפך לדם, וחוזר חלילה.

וכתב שהגוי היה קם בבוקר והלך ליאור לשאוב מים, היה בא ורואה מים ביאור, לא דם, כיון שהגיע אל היאור ראה שזה דם, כשהלך משם והסתכל עוד פעם ראה שזה מים, חזר אל היאור, והוא שוב דם. הסתובב שוב וראה שזה מים, וכך היה נעשה הנס מליארדים פעמים כל יום, ממש השתגעו מרוב תמהון לבב, הוא כבר התבייש מעצמו אחר חמש דקות הוא חוזר, והוא צמא, רץ אל היאור וראה שזה מים, ושאל את החבר האם גם אתה משוגע כמוני, זה לקח כמה שעות עד שהבינו שהשגעון תפס את כולם, עד שחשב אולי זה לא דם וזה באמת מים, וא"כ יכולים לשתות, אך היה סרחון כזה, וזהו 'ונלאו מצרים לשתות מים מן היאור', היו מתעייפים מלשתות מים? כי עשו שם הרבה ריצות הלך חוזר עד לאחר כמה שעות חזר הביתה ונפל באפיסת כוחות מרוב שגעון, נרגע קצת ונצמא שוב למים, וחזר כמשוגע אל היאור.

ובזה פי' לשון רש"י 'ונלאו לבקש רפואה למי היאור שיהיו ראויים לשתיה', כי ראו שצריך איזה רפואה, אם היה דם היה פשוט שזה דם, ואי אפשר לרפאות. אך כשראו לרגע שזה מים, זה היה קללה בפני עצמה 'ונהפכו לדם' שהיה להט את החרב המזיפה דם מים מים דם דם מים מים דם, עד שנשתללו אבירי לב כולם היו צריכים בית חולים לעצבים, אלא שלא התאבדו כדי לזכותם בעוד תשעה מכות.

גם לאחר מכת דם, מרוב תסכול וטראומה לא שתו מהיאור מים לעולם וזהו דיוק הכתוב 'כי לא יכלו לשתות ממימי היאור', והקשה האור החיים הק' מהו 'ממימי היאור' והלא הכל היה דם. ועוד למה חפרו השוטים סביבות היאור, הרי הרקיקה שלהם היה דם, מה להם לחפור עוד ועוד. ופי' שזה לא לשבוע של מכת דם, אלא לאחר השבוע של מכת דם, הרי אם אכניס לך לכוס כמה דגים מתים עם זבובים מתים, ואח"כ נוציא את הדגים המתים, האם תוכלו לשתות מהכוס הזה. הם הוכו פסיכולוגית כמה חדשים שנכנס להם רושם ברעיונם שביאור הזה היה סרחון כזה, דגים מתים, לכן גם לאחר מכת דם לא היה יכול לשתות מזה. היו חולים פסיכולוגית מזה. ולכן חפרו כל מצרים סביבות היאור מים לשתות, כי לא יכלו לשתות ממימי היאור גם כשהיה מים, זה היה עד יציאת מצרים. וזהו התעללתי נורא, שיחקתי הן בשעת המכה והן לאחר המכה, שחוק נורא ונפלא.

אי' במדרש רבה ובמכילתא מחלוקת, לרבי יהודה היה התראה בכל מכה כ"ד ימים ושבוע אחרון של החודש היה המכה. דעת רבי נחמיה הפון, שבעה ימים התרה בהם וג' שבועות היה המכה. והוכיחו כשיטת רבי יהודה שנאמר וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור. וצ"ע איך יפרש רבי נחמיה זה הפסוק. ועוד הרי אלו ואלו דברי אלקים חיים ואיך שניהם אמת, נומע או ג' שבועות?

והסטיילער כתב בברכת פרץ וכן כתבו הקדמונים, כמה היה הגוי משלם בשביל כוס מים? היהודי לא היה אומר מחיר, הגוי היה משלם מאה דולר ונשאר דם, והיה מוסיף עוד ועוד עד שנהפכו הדם למים, כל גוי לפי רשעותו היה משלם ביוקר, כי כל המכות מדה כנגד מדה, גם בקריעת ים סוף נאמר כקש כאבן בעופרת, כל רשע סבל לפי רשעותו, כך העבידו את ישראל באופן מרושע מאד, כל אחד לפי ערכו שילם מחיר אחר.

אך הר"ש תאומים פי' שהשבוע האחרון של החודש היה מכה שבוע אחת לכלל מצרים, כי הרשע הקטן היה לו עדיין מים מן היאור עד כ"ד לחודש, המצרי השני קיבל את המכה קודם לדם, עד השבוע האחרון היה לכל מצרים דם. ונמצא שכל אחד שילם לפי מה שהוא, היה גוי שהיה צריך לקנות שבוע אחד מים והיה גוי שהיה צריך לקנות ג' שבועות דם. וכן היה מכת שחין, הרשע הגדול היה שבוע אחד התראה וג' שבועות מכה. ומשה רבינו היה ממשיך להתרות, מי שאין לו שחין עדיין יקבלנו עד כ"ד לחודש... כל אחד לפי הרשעות והאכזריות שלו, מדה כנגד מדה.

לגבי חושן למדנו לפני שנתיים מהדברי יואל זצוק"ל שלא היה שייך במכת חושן להאריך, שהרי הדיבור של החודש הזה לכם היה לפני מכת חושן כמ"ש הרמב"ן, מכת חודש היה ו' ימים לפני יציאת מצרים, כשאנו מדליקין אור לי"ד נר לחפש, אז חיפשו ישראל בבתי מצרים, ושבתי הגדול היה הפסקה בין חושן לחושן.

גם בשאר המכות הרויחו בני ישראל ממון רב במכת ערוב נכנסו חיות רעות, ביקש המצרי תעמוד לפני להגן עלי מהאריה, אמר לו היהודי תשלם ואני יעמוד, אם לא שילם זה לא עבד. כמו במכת דם לא עזר שהיהודי נותן בחינם לפני ששילם לא נהפך למים, וכך עשו כסף גם במכת ערוב. וכן בכל שאר המכות עשו הרבה כסף קל.

וזהו שנאמר והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב, אפי' למצרים כששילמו ביוקר. אין לך התעללתי גדול מזה, שאותו רשע שהיה מענה אותו כל השנים, עומד ורועד מהדובים והתניניים, והוא עומד לצדו ומקבל שלושים ושש אלף דולר לשעה. למען תספר באזני בן ובן בןך את אשר התעללתי במצרים.

(הגרמ"י רייזמן)
לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור במושבם (י, כג)

הגאון הקדוש רבי מרדכי בנעט זצוק"ל. היה לו בביתו חדר ששימש כבית מדרש. שם למד עם התלמידים וענה תשובות.

כל יום שישי, לפני שבת, היתה הרעבעצין מכינה בחדר של בית המדרש נרות גדולים שיאירו שם בחדר כל הלילה. הנרות עליהם בירכה דלקו בחדר בו אכלו, ובבית המדרש היו נרות נוספים, אותם הדליק השמש.

פעם לביל שבת ישב רבי ברוך עם משפחתו לסעודת שבת. כשנגמרה הסעודה נכנס לחדר ללמוד. כעבור מספר שניות יצא משם וקרא: "רעבעצין, שכחנו להדליק נרות בבית המדרש!" צרה שכזו! חושך!

"כיצד יתכן הדבר", תמחה הרבנית, "והלא אני במיוחד נכנסתי לפני שבת לחדר וראיתי שיש בו נרות מוכנים להדלקה והכל בסדר. איך יכול להיות שחושך?"

היא נכנסת פנימה ורואה שהחדר מואר. בכל ארבעת הצדדים יש נר!
נבהלה הרבנית: "מה קורה פה? למה הרב אומר שאין אור? הלא החדר מואר כולו!"

"היכן יש אור?" שאל הרב, והרבנית משיבה לעומתו: "בא תראה".
הוא נכנס שוב לחדר ושואל: "היכן האור? הרי חושך מצרים כאן, לא רואים כלום!"

פחד גדול אחז ברבנית: שמא בעלה התעוור. אבל הרי הוא ישב בשולחן והכל היה בסדר... נכנסה להיטטריה.

ראה הרב שהיא כל כך מבוהלת, פנה אליה ואמר: "רעבעצין הרגע, תכף נברר את הענין".

שאל את השמש: "מתי הדלקת את הנרות, בזמן או אחרי הזמן?"
השמש הודה על האמת: "באמת אחרתי, אבל היה זה זמן שמותר עדיין להדליק. בטוח שעוד היה יום".

אמר הרב בנעט: "דע לך שכשהדלקת את הנרות היה זה מאוחר מידי, וצריך הנה כפרה על חילול השבת. וזו הסיבה שאיני רואה את האור, כי כל דבר שנעשה שלא על פי דין – אינני רואה!"

ללמדנו כי אפשר שלא יראה אור ולשני חושך. הכל תלוי במדרגתו!

(יחי ראובן)

ויאמר משה בנערינו ובזקינינו נלך בבנינו ובבנותנו... כי חג ה' לנו (י, ט)
במלים אלו משיב משה על הצעתו של פרעה: "לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים" (שם יא), אשר הוצגה קודם לכן: "לכו עבדו את ה' אלקיכם מי ומי ההלכים" (שם ח).

הויכוח בין משה לפרעה - אומר הרב שלמה זאיד - לא היה ויכוח בעלמא, כי אם ויכוח עקרוני, שבו טען פרעה את טענותיו והציג את עמדתו, ומשה הסביר לו מהי עמדת היהדות בענינים הללו ובמה שונה היא מכל דת אחרת.

פרעה מתייחס לעבודת ה' יתברך כאל עבודה ומשימה שיש בה קושי, ממש כמו הבן הרשע מההגדה של פסח ששואל "מה העבודה הזאת לכם".

פעם בשבוע יש יום חופש - טוען הבן הרשע - מדוע אי אפשר להנות ממנו אלא צריכים לקום להתפלל בבית הכנסת?

אחת לכמה חדשים יש חג - הוא ממשיך בטענותיו - וכמה עבודת הכנה הוא דורש מכם? כמה צריך להתאמץ כדי לחג אותו כהלכתו: בפסח - בהכשרת הבית לפסח ובאפית מצות, בסכות, בבניית סכה וקניית ארבעה מינים - לשם מה כל העבודה הזו?

משום כך, טוען פרעה: "לכו נא הגברים ועבדו את ה'", עבודה קשה כזאת מתאימה לגברים ולא לנשים ולילדים, ולכן אין טעם שתוציאו את כלם ממצרים!

לעומתו טוען משה רבנו: "בנערינו ובזקינינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאנו ובבקרנו נלך כי חג ה' לנו". כלומר, את מה שאתה רואה כעבודה, עול ומשא כבד - אנחנו רואים כחג, ומאחר ששמחה גדולה היא לנו, גם נשים, גם ילדים וגם זקנים חוגגים ושותפים בשמחה.

הוכחה לכך הביא הרב מרדכי חילו מהמשך הפסוקים:
פרעה 'נכנע' לבקשת משה והסכים לשלוח את הנשים והטף, אולם עדין מתקשה לשלוח את הצאן, ומודע למשה: "רק צאנם ובקרכם יצג" (י, כד).

משה משיב לו: "גם אתה תתן בידנו זבחים ועלת" (שם כה), ומנמק את הסיבה לכך: "ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד באנו שמה", ומפרש רש"י: "כמה תכבד העבודה".

האם יעלה על הדעת שעבודת ה' היא ענין כבד, אשר משה מתבטא עליו "תכבד העבודה"? - מקשה הרב מרדכי חילו, ומתרץ כי כל זאת נאמר רק בהתאמה לעמדת פרעה, ותו לא, לשיטתו של פרעה עבודת ה' היא ענין כבד, ולכן השתמש משה בביטוי הזה.

כדי לדאוג שעבודת ה' תהפך להיות משהו שמח ולא כבד, נדרשת מכל אחד ואחד מאתנו עבודה אישית, שתגרום לנו להתייחס לכל מאמץ באופן חיובי ולא לראות בו עול כבד.

כאשר יש בבית לחץ עבודה לקראת החג, עלול הדבר לגרום להתפרצות רגשות, אשר ממנו יכולים הילדים להבין שקשה לנו עם העבודה ועם העול.

בשנות העשרים של המאה הקודמת, עם הגירת היהודים מאירופה לחופי ארצות הברית, הם נאלצו להתמודד עם נסיון קשה בשמירת שבת, כשבכל

הרי לנו ששמחה בעבודת ה' והתייחסות לעול תורה ומצוות כאל "הג" היא הבסיס לחינוך הדורות הבאים על אדני התורה והמצוות!

(ומתוק האור)

המצוה, ושכרה.

"בראשון [היינו בחודש ניסן, הראשון לחדשי השנה (שמות יב, ב)] בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות" (שמות יב, יח), הכתוב קבעו חובה (פסחים פב ע"א). וכן פסק הרמב"ם (הלכות מצה פ"י ה"א): "מצות עשה מן התורה לאכל מצה בליל חמשה עשר, שנאמר: בערב תאכלו מצות, ומשאכל כזית יצא ידי חובתו".

ספר לי הגאון רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל, ראש ישיבת "מחנה אברהם" ורב חוג חתם סופר בבני ברק: יום אחד הופיע אצלו אחד מבני הקהילה, נרעש כולו. היה בפיו סיפור מרעיש, אבל רקעו התרחש כשלושים שנה לפני כן, במחנה המוות אושוויץ.

יהודי הונגריה הגיעו לאושוויץ בשלהי מלחמת העולם. ממש בשנה+ האחרונה. כשהצוררים נחלו מפלה אחרי מפלה בשדה הקרב וממשלת הונגריה בקשה לפרוק על הגרמנים שהפכו לבת חסותם, השתלטו הגרמנים על הונגריה, תחמו את הגטאות ותוך כחודשים ימים שלחו כמיליון יהודים להשמדה. ה' יקום דמם. אותו יהודי היה ביניהם. הפרידו בינו לבין אשתו ואת ילדיו שלחו למשרפות. הטביעו מספר כחול על זרועו וחיייו נתנו לו לשלל תמורת עבודת פרך. התקיים על פרוסת לחם ופנכת מרק ליום. שכנו לדרגש היה 'בן של קדושים' צאצא לגזע צדיקים, שושלת מפוארת עתירת יחס. חזקו בלא הרף באמונה ובטחון, ונצל כל שעת פנאי ללמוד תורה ואמרות צדיקים. יום אחד פנה אליו בהתרגשות עצורה: חג הפסח מתקרב, 'מורר' יש בשפע, אובער אוו נעמט מען א' כזית' מצה, מאין ישיגו ולו כזית מצה!?

וברוך השם, אין מעצור לה' מהושיע, ברב או במעט. בעלות הברית הפציצו ממגורת מזון. היו שם שקי תבואה מבוקעים, אוצר בלום במחנה הריכוז, אבל מי שינסה לשים בכליו מתחייב בנפשו. ספר לחברו, שהמריצו למסור נפשו. החביא במקום מסתור כמה גרגרים. בהפסקה הקצרה שהיתה להם מדי יום שייף שתי אבנים וטחן באמצעותן את הגרגרים. לבן פיסת מתכת, ערב את הקמח במעט מים, נקב במסמר ואפה על טס המתכת המלובן. יצא רקיק עבה ונוקשה, גדלו כפיסת יד. מחמת עביו היו בו שני 'כזיתים', אחד עבורו ואחד עבור חברו. עכשיו צריך להגניבו למחנה. אם יתפס, אחת דתו -

הניח את הרקיק בין כותנתו לבשרו, הצמיד זרועו לגופו. עבר את הביקורת בשער המחנה, והמשיך אל הבלוק. בפתח הביתן עמד שומר גרמני שהבחין בתנוחה המאולצת של ידו. "מה אתה מחביא שם", נבח. משך את ידו, והרקיק נפל -

דרך עליו בעקב מגפו בחמת זעם, ואלו הצלפות הצליף בפרגולו! היהודי נפל מעולף, והזקיף מצא בנתיים קרבן חדש. בשארית כוחותיו אסף היהודי את הפרורים שסביבו, שעבורם מסר נפשו. גרר עצמו לדרגשו, והתעלף.

חברו עוררו, רחץ פניו במים, הגיר מעט לגרונו, השיב נפשו, פתח ידו, והראה לחברו את האוצר. אלו היה בכף ידו חופן יהלומים, לא היה החבר מתרגש יותר. אח, הייליגע מצה, מצה קדושה בעמק הבכא, בגיא צלמות, קרן אור בחשכה! אבל, כמה חבל, בכל הפרורים, אין יותר מכזית אחד!

התחנן החבר: "בבקשה ממך, תן לי את הכזית", מימי לא עבר עלי ליל סדר בלי 'כזית' מצה!"

ענהו: "מה פתאום, הכזית שלי הוא. מסרתי עלי את נפשי, הוכיתי עלי מכות נמרצות, לא אותך עליו!"

והלה מתחנן: "אנא ממך, אני אקריא לך את ההגדה - אני יודע אותה בעל פה - מ"הא לחמא עניא" עד "חד גדיא". גם את "שיר השירים" אומר, תאמר אחרי מילה במילה. רק את הכזית' תתן".

והשני מסרב. "את כל חלקי לעולם הבא אתן עבור הכזית! ראה", התייפח, "את משפחתי אבדתי, כל מה שהיה לי אבד. מה נשאר לי?! לפחות, 'כזית' מצה!" וחברו מתייפח לעומתו: "הלא כמוני כמוך, והמצה שלי היא!"

סוף דבר, לא עמד בהפצרות והגיעו לפשרה: חברו יאמר את ההגדה, ויזכה בשכרו למצה. אבל שכר המצוה - לפום צערא אגרא, וכמה הסתכן והצטער בגינה, שייך לו. וכך היה. בערב לחש לו חברו את ההגדה, יחדו בכו ב"השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין", שוררו את ההלל וקראו "לשנה הבאה בירושלים". את המצה, אכל החבר.

למחרת יצאו לעבודה. החבר התפלל בלחש, זמזם ב"הקל בתעצמות, עצם עיניו בקריאת שמע, גחן בכריעות תפילת העמידה, ובהגיעו להלל לא עצר כו להבליג. הזדקף ושאג את הברכה, ובאותו רגע השיגו כדור המרצחים ונפל שדוד. השם יקום דמו.

חברו שרד, והגיע ליום השחרור. עלה ארצה ובנה את חייו מחדש. הקים משפחה לתפארת ונמנה על בני קהלת "חוג חתם סופר" בבני ברק.

כל זה סיפר בבואו, כהקדמה - כי הלילה הופע החבר בחלומו.

עטוי בגדי לבן, פניו מאירות כזהר הרקיע, ובקשה בפיו: "הזוכר אתה שנתת לי את המצוה, בתנאי שאתה תקבל את שכר המצוה?" זכר, ודאי זכר. "אז באתי

עבודה שמצאו הם חייבו לעבוד גם ביום השבת, ואם לא עשו כך מצאו את עצמם ביום שני בבוקר מפותרים וחסי מקור פרנסה.

רבים מהם לא הצליחו לעמוד בניסיון, המצוקה הכלכלית היתה בלתי נסבלת והם נאלצו לחלל את השבת, ומכאן קצרה היתה הדרך להתדרדרות רוחנית חמורה ביותר.

אחד מן הספורים המופלאים שנתרו לעדות מאותם ימים, הוא ספורה של משפחה חרדית בעלת ילדים קטנים, אשר אביה התעקש בכל כוחו להמנע מחלול שבת בכל מחיר.

מדי שבוע נאלץ לחפש עבודה חדשה, עד שהצליח למצוא עבודה שלא תדרוש ממנו לחלל את השבת - והפך לשומר בנין.

מתוקף תפקידו זכה לקבל את חדרון השמירה למגורים, ועובדה זו סיעה לחסוך כמה פרוטות נוספות, משום שהוא הביא את כל משפחתו להתגורר ביחד אתו, ולא נאלץ לשלם מדי חודש סכום גדול כדמי שכירות.

אולם אליה וקוץ בה - בחדר הקטן הזה היו, בנוסף למשפחה ולכל הילדים, גם הפחמים שנועדו לחמום ולהסקה, ואט אט החל עורם של הילדים להתלכלך והם נצבעו בשחור.

באחד הימים עבר יהודי ברחוב, והנה הוא רואה תופעה מדהימה: שני ילדים כושים מדברים ביניהם ב...אידיש.

אידיש אצל כושים? - סימן שאלה גדול הצטייר מול עיניו, וגרם לו לשוב על עקבותיו ולבחון שוב את המראה הבלתי שגרתי.

לבסוף החליט לגשת אל הילדים ולברר את הענין מקרוב, הוא פתח בשיחה עם הילדים, והופתע לשמוע שהם כלל אינם כושים, אלא ילדים יהודים המתגוררים בלית ברירה במחסן פחמים.

לבו הרחום של אותו יהודי התכווץ למראה המצוקה הכלכלית הקשה שבה הם שרויים, והוא בקש מהם לקרוא לאחד מן ההורים.

כשהגיעה האם הוא הוציא מכיסו חמשה שטרות בני מאה דולרים כל אחד: "קחי ומצאי לכם דירה אחרת", אמר בנדבנות, כשהסכום העצום, שהיה בו כדי מחיה לחודשים רבים, מתנפנף בידי.

עיניה המתעגלות מהפתעה היו בעיניו התודה הגדולה ביותר, אולם האם לא הסתפקה בכך, אלא החלה להמטיר על ראשו צרור ברכות על המחווה המיוחדת.

רגע לפני שנטלה את הכסף, בקשה לברר ענין נוסף: "האם אתה שומר שבת?". היהודי נענע ראשו לשלילה.

שבריר רגע על המוכה עמד באויר, אולם לאחריו פסעה האם אחורנית, החזירה את ידה המושטת ואמרה: "אנחנו כאן, משום שאנחנו שומרי שבת, ואיני רוצה לקחת חלק מיהודי שאינו שומר שבת".

הוא נד בראשו לסלכותה, ומבלי לומר מלה סב על עקבותיו והלך לו לביתו. "מה דעתך על הטפשה שפגשתי היום?" שאל את אשתו, מיד בכניסתו הביתה, וגולל באזניה את כל ספור המעשה. הוא לא היה מוכן כלל לתגובתה הסוערת.

"אנחנו כל כך נוראים, עד שאפילו הכסף שלנו אינו טוב?", התקצפה "גויים לכל דבר... אוי לנו... הרי הבטחת לי, כשהתחלת לעבוד בשבת, שאתה עושה זאת רק עד שנתבסס מעט, והנה - כמה שנים חלפו! התבססנו היטב ואנחנו נחשבים לאנשים אמידים אפילו, אבל את העבודה בשבת מעולם לא הפסקת! אוי לנו... גויים שכמותנו!!...".

וכתוצאה מאותו מעשה, קם לו האיש ושב בתשובה שלמה! מעשה מופלא נוסף מאותה תקופה:

בשכנותו של רבי משה פינשטיין זצ"ל התגוררו שתי משפחות ששמרו שבת במסירות נפש, ומדי יום ששי פוטר האבות מעבודתם ונתרו ללא מקור מחיה, אך בעוד שבמשפחה אחת יצאו כל הילדים שומרי תורה ומצוות, במשפחה השנייה - פרקו כולם את עול המצוות והפכו לחלוניים גמורים.

אביהם בא לפני רבי משה ושטח לפניו את כאבו: כיצד יתכן שכך ארע לי? הלא שמרתי שבת במסירות נפש, ממש כמו שכני... מדוע הוא זכה שכל ילדיו ימשיכו את דרכו, ואני נותרתי כך?...

נענה רבי משה ואמר לו:

שכנך בא הביתה מדי יום ששי שמח ומאושר ואמר: 'ילדים, ברוך ה', גם השבת זכינו למסור את נפשנו! הבה נעשה קדוש בשמחה ונודה לבורא עולם, על שהסכים לקחת מאתנו את הקרבן שהקרבנו לו!"

נקל לשער את התרוממות הרוח שאותה חשו בני הבית למשמע הדברים, הם חשו כי השבת אינה אלא זכות עצומה, וכדאי להם לשמרה בדקדוק רב, אף מתוך מסירות נפש והקרבה עצמית.

אבל אתה לעומת זאת חזרת הבית השבור ורצוץ, כתפיך שחוחות, ובשפל קול הודעת לילדיך: "מי יודע מה יהיה אתנו? בגלל שבת שוב אני מפוטר! אין לנו פרנסה... אין לנו אוכל..."

ילדיך אשר הבינו כי השבת היא מקור הבעיה, הרהרו בינם לבין עצמם: "מי צריך את השבת הזו?... אבא המסכן חונך כן, אבל אנחנו, למה שלא נותר על הכל?... ואכן, בהזדמנות הראשונה השליכו אחרי גיוסם את כל התורה כולה, והפכו למחללי שבת ר"ל. הם העדיפו חיים קלים על פני קשי העבודה בקיום התורה והמצוות.

לבקשך. אנא, ותר לי על שכר המצוה - כל המצוות עשיתי, קבלתי עליהן שכר. חוץ ממצוה זו. המעשה היחיד, עליו לא קבלתי שכר. אנא בטובך, הענק לי גם את שכר המעשה!"

נדהם לבקשה. לעיוות שבה. הזכיר לחברו: "הלא המצוה שלי היתה. אני סכנת נפשי בלקיחת הגרגרים, בטחינתם ואפיתם, ובהגנבתם למחנה. אני הוכיתי עבורם, כמעט שלמתי בחיי. התחננת, בכית, ויתרתי על המצוה, לפחות, אזכה בשכר!"

והחבר ידע והסכים, אבל הזכיר שהוא זה ששמר חשבון הלוח וסיפר שהלילה ליל החג, והוא זה שזרז להשיג המצוה, והוא שהקריא את ההגדה, ומבקש בתמורה את שכר המצוה. עבורו, ירד מהעולם העליון. עבורו התגלה, זה חשוב עבורו כל כך -

והחבר סרב. פני חברו הקדוש התכרכמו בפחי נפש, באכזבה עמוקה, ונעלם. קם, והנה חלום. התפעמה רוחו. לא ידע האם טוב עשה. מצד אחד, "חייך קודמים". ואין שום הצדקה, ממש עזות מצדו. מצד שני, בכל זאת. אין מתגרים בנשמה קדושה, ובקשתו של נפטר...

"והגיע אלי", סיפר הרב אונגר. "ביקש אישור לסרובו, או הוראה לויתור. אמרתי לו שאין זו שאלה עבור רב, זה ענין עבור רבי. שלחתי אותו לרבי ממכונבקה, ובקשתי שיחזור ויספר מה אמר לו."

"ומה אמר", הסתקרנתי.

"הוא חזר למחרת", ספר הרב אונגר, "ובפיו סיפור מופלא" -

בקוצר רוח חכה לערב, לשעות קבלת הקהל של הרבי. נכנס אל הקודש פנימה, וספר את ספורו.

שמע הרבי, והפטיר: על פי יושר, עליך לוותר..."

התקומם: על פי יושר! על פי יושר ודאי אינו צריך לוותר! כל שאלתו, האם לנהוג לפני משורת הדין!

הסביר הרבי: "הלא תבין, חברך נפטר. מה שיש לו, יש לו. המצוות שסיגל עומדות לזכותו. יותר מהן, אינו יכול להשיג. מצוה אחת קים ולא קבל עליה שכר, והיא חסרה לו - אבל אתה חי!"

אתה מניח תפילין, מתעטף בטלית, מתפלל שלוש תפילות ומברך מאה ברכות ליום. ושבתות, וחגים, ומצוות לאין ספור! ובנים לך, ואתה מחנכם למצוות, וכל מצוה שהם מקיימים נזקפת גם לזכותך, לזכות החינוך שהענקת - האין זה מן היושר, שתוותר למענו על שכר מצוה אחת?!"

"טוב, אם הרבי אומר, אוותר" -

"לא כך. לוותר צריך בלב שלם", פסק הרבי. הוציא מכיסו צרור מפתחות. "הכנס לבית המדרש הסמוך" אין שם איש עתה. תפתח את הדלת במפתח הזה. תדליק את האורות, ותפתח את ארון הקודש, במפתח הזה. תכניס את הראש לארון הקודש, ותשפוך לבך לפני הקדוש ברוך הוא. תספר על הכרותכם, על האהבה הנפלאה ששררה ביניכם, על החיזוק שקבלת ממנו. על ההמרצה שהמריץ אותך לאפות את המצוה. על ליל הסדר ההוא, בעלטה, על הדרגש. תחיה את הלילה ההוא, הלילה האחרון לחייו, ואז תאמר שאתה מותר לו בלב שלם על שכר המצוה, לעשות נחת רוח לנשמתו בעולם העליון -

אחר כך, תחזור אלי..."

עשה כן, והמראות והמאורעות שבו והציפוהו, הכל חי מחדש, והמעמד סחט ממנו את כל כוחותיו. בקושי גרר רגליו משם. סגר את ארון הקודש ונשק לפרוכת, כיבה את האור ונעל את בית הכנסת. החזיר את המפתחות לגבאי, לא היה לו כוח להכנס אל הרבי. בקש מהגבאי להודיע שיבוא למחרת. התנהל באפס כח לביתו, וקרט למיטתו.

והחבר הופיע בחלומו. פניו מאירות וזוהרות, בא להודות על היענותו לבקשתו. בבוקר הלך להתפלל במנינו של הרבי. לאחר התפילה סיפר על התגלות השניה. הרבי לא הופתע, אבל פתח ואמר: "ראה נא -

חברך היה בן של קדושים, גדל בבית מלא תורה ויראה. אין ספק, שסיגל מצוות ומעשים טובים לאין שיעור. זכה ומת על קידוש השם, ואם היו עליו תביעות ונמחקו בכך כליל. מצוות כה רבות ואפס עברות - וחז"ל העידו בהרואים אלו שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם בגן העדן העליון - וכדאי היה לו לעזוב את העידון הנפלא, ההנאה העילאית מזיו השכינה, ולרדת לכאן, כדי להתחנן ולהעתיך, ממש לפשוט יד, כדי לזכות בשכר מצוה אחת -

ואנו - כמה מצוות מתגלגלות למרגלותינו, ואין אנו גוחנים לאספן!

כל פרשה בתורה, כל משנה, כל עמוד גמרא. בכל שיעור תורה, כה הרבה מצוות. ובאיו קלות ראש אנו מבזבזים את השעות!

כל עזרה לזולת, כל עידוד ומחמאה. וכמה אנו אטומים, כמה מתעלמים - איזה שיעור מוסר הוא!"

"ואת כל זה" - סיים הרב אונגר וצ"ל - "חזר היהודי הוותרן לספר..."

אכן, איזה שיעור מוסר!

אכן, איזה שיעור מוסר!

משכו וקחו לכם צאן

האבני נזר סיפר [יש עוד גירסות בסיפור זה, אך כך סיפר האבנ"ז]: שפעם אחת הרגיש רבי דוד'ל לעלובער בנשמה גדולה מאד שנמצאת ב'שבי' וצריך לקרבו אל התורה והחסידות, ועשה פעולה שלימה איך להביאו אליו ולקרבו.

ומעשה שהיה כך היה: באותם הימים היה יהודי איש נכבד שהיה חולה אנוש במעיו, עד כדי כך שהרגיש שימיו ספורים עלי אדמות מרוב יסורי המעיים. וחבריו ייעצוהו לנסוע למרחצאות מרפא שבפולין, ומכיון שאיש חשוב היה נסע תחילה אל הדוקטור הנודע רבי חיים דוד בערנהארד מפיעטרקוב.

רבי חיים דוד נסע בצעירותו לברלין ללמוד חכמת הרפואה, שם ירד מדרך התורה והתבולל בין הגויים בברסלויא שבגרמניה רח"ל. וכשחזר לפולין נתיישב בפיעטרקוב והיה רופאו האישי של אחד מנסיכי פולין.

כשהגיע החולה מעיים אל הדוקטור, הזהירו שלא יסע בשום אופן למרחצאות, אדרבה זה יכול להזיק לו הרבה יותר, והזהירו שאם יסע לשם, יחזור משם בארון מת. ושאל אותו, האם בלי המרחצאות אתה כן רואה תקוה שאחיה? אמר לו הדוקטור, גם באופן כזה אינני רואה איך תתרפא. האישי לא שמע בקולו וכן נסע למעיינות המרפא. והדרך הוא שצריך תחילה לומר למנהלי המעיינות לאיזה סיבה בא לכאן להתרפא, כשסיפר להם את חוליו הקשה במעיו, לא הרשו לו להכנס, וצוו עליו שתיכף ישוב לביתו.

בדרכו חזרה עבר דרך לעלוב ונכנס אל הצדיק רבי דוד'ל וסיפר לו שהוא צריך ישועה גדולה כי לא הניחו לו להכנס אל מעיינות המרפא. על השלחן עמד בקבוק עם יי"ש חזק מאד, רבי דוד'ל מזג לו כוס יי"ש וכיבד אותו גם עם פרוסת עוגת גבינה מלוחה מאד, שבדרך הטבע היי"ש ועוגת הגבינה להזיק למעיים הרבה יותר מכל אותם המעייונות. רבי דוד'ל צוה שיברך ויעשה לחיים, אח"כ תלך לישון מעט ואל תתייחס כלל לדברי הרופאים שכל דבריהם הבל.

האיש אכל ושתה כדבר הרבי, והלך לישון, ובבוקר קם בריא ושלם, ממש כמו איש חדש ממש. לאחר שנפרד מרבי דוד'ל נסע בראשונה לפיעטרקוב לאותו דוקטור בערנהארד שלפי חשבונו כבר לא היה צריך להיות בין החיים.

והנה הוא נכנס לביתו בריא ושלם, רבי חיים דוד בדק את גופו ומעיו וראה שהוא ממש איש חדש, אין שום זכר להמחלה שהיתה בו לפני כמה ימים. וסיפר לו שהוא כן נסע למעיינות ולא נתנו לו להכנס, ובדרכו לשוב לביתו עבר דרך לעלוב ונכנס אל הצדיק שנמצא בלעלוב, והוא נתן לו יי"ש וגבינה מלוחה וכך נתרפא.

הדוקטור כמעט יצא מדעתו כששמע את הדברים, הרי נתן לך סם המות, איך התרפאת מדברים נוראים כאלה? כפי הנראה שהוא רופא מומחה שידע דברים חדשים שלא למדתי בברלין. עלי לנסוע אליו.

למעשה לא היה יכול לנסוע אז מפיעטרקוב ללעלוב, אבל לאחר כמה ימים נזדמן שהזמינו אותו לרפאות את הרפיץ בעיר הסמוכה ללעלוב, שאותו פריץ ביקש מהדוכס בוורשא שייסדר לו רופא מומחה, ואותו דוכס ביקש מרבי חיים דוד שישע לאותו פריץ. אך בבוא רבי חיים דוד לבית הפריץ כבר מת הפריץ, ומכיון שהיה סמוך ללעלוב, נכנס לבית רבי דוד'ל, לתהות על קנקן חכמת הרפואה הנפלאה שלו...

תיכף בהכנסו אמר לו רבי דוד כדברים האלה: 'אתה למדת בחידר? כן. כששאלו המלך הלך לחפש את האתונות שנאבדו לאביו, ולא מצא אותן, אמר לו נערו לשאול, ששם ברמה נמצא שמואל איש האלקים, נלך אליו 'אולי יגיד לנו דרכינו אשר הלכנו בה...'

היה צ"ל שהנביא יאמר לנו 'את הדרך אשר נלך בה' ולא 'אשר הלכנו בה' עד הנה? אלא שכל דרך שיהודי הולך אינו בחינים, וכמ"ש הבעש"ט עה"פ 'מהשם מצעדי גבר כונו ודרכו יחפץ', אע"פ שנדמה לאדם שהוא הולך לדרכו שהוא חפץ בה, באמת מה' כונו צעדיו לסיבה של מעלה. וכ"ש כשאדם אינו מוצא את מבוקשו במקום שהלך לשם, אזי נודע לו בפירוש שמשמים בקשו שילך לשם לסיבה נודעת להקב"ה.

ולכן באו אל איש האלקים לברר אצלו, מה היתה הסיבה הרוחנית שהלכו עד הנה בחיפושם אחר האתונות ועדיין לא מצאו. ואכן שאלו את שמואל מה הטעם שהלכו עד הנה וכביכול טעו בדרכם. ואמר להם שמואל שזאת כני לקיים נבואת ה' למשוך את שאול למלך, ותיכף משח את שאול מקרן שמואל ויאמר רבי דוד'ל לרבי חיים דוד דוקטור, אתה נדמה לך שבאת לכאן מפיעטרקוב כדי לרפאות את הפריץ המת, הרי משמים נקלעת לכאן כדי לבא אלי. והלך לדבר איתו מתכלית החיים עלי אדמות. ויאמר לו רח"ש שיש לו כ"ד קושיות שמחמתם ירד מדרך התורה ונתבולל בין האומות רח"ל. אמר לו רבי דוד'ל, אני אתרץ לך עשרים קושיות, וארבעת הנותרים יתיישבו לך כשנסע ביחד ללובלין... ואכן תירץ לו מיד עשרים מקושיותיו, ונסעו ביחד ללובלין.

בבואם אל היכל הקדוש של הרבי מלובלין זי"ע שכונדע היה רואה מסוף העולם ועד סופו.

תיכף בהכנסם לחדר הקודש, לפני שדברו מאומה, פתח הרבי ואמר: 'אם יש ליהודי קושיא פלונית, התיירוץ הוא כך וכך, ואם יש ליהודי קושיא פלונית התיירוץ הוא כך וכך'. כך תירץ לו ד' קושיות האחרונים.

כשראה רבי חיים דוד שיש אלקים בישראל, נעשה בעל תשובה גמור, ועלה למדרגות רמות בעבודת ה'. האבני נזר העיד עליו שהיה מאד מאד גדול.

בתחילה החל רבי דוד'ל לדבר עמו בסודות התורה ועבודות גבוהות, אמר לו רח"ד, רבי אני רחוק מאד מאלו הדברים. אמר לו הרבי, והרי כתוב בפרשת בא 'משכו וקחו לכם' ודרשו חז"ל 'משכו ידיכם מעבודה זה ושחטו הפסח'. קרבן פסח הוא שורש ההשגה העליונה, והפסוק מצוה לכל יהודי שזה עתה משך ידיו מעבודה זרה תיכף ומיד יתעלה לשלימות המדרגה. אין צריך להזדכך

(והגדת)

9

תחילה כמה שנים. וכמובן בריש ספה"ק צדקת הצדיק שאע"פ שדברך כלל צריך ללכת בעבודת ה' בהדרגה מעט מעט, אבל תחילת הכניסה צריך להיות בחפזון. וכך דיבר מיד רבי דוד'ל עם רח"ד מעניינים גבוהים מאד, ואכן זכה ועלה ונתעלה למדרגות רמות.

(הגרמ"י רייזמן)

"ולא אכפת לו שחודר קור מקפיא, וכולם יחלו בדלקת ראות", סינן האברך. מיהר וסגר את החלון.

"וכולם יחנקו בעשן שהשאיר אחריו", התרעם האברך. לא בלם פיו עד שהרכבת עצרה ברציף. ואז קם בהפגנתיות, ונמלט מהקרן ומנוסעו חסר ההתחשבות. ביקש לרדת מהרכבת, ונדהם. הרציף המה אדם. המוני יהודים התגודדו ונשארו עינים צופיות. המתח ניכר בעליל. למי הם ממתנינים, תמה האברך.

התשובה היתה מיידית. אך נראתה דמותו של רבי ישראל, והכל נהרו לקבל פניו.

"מי הוא", חקר האברך את אחד הנדחפים.

"אינך יודע? הצדיק הנערץ, רבי ישראל מסלאנט!"

הוא!?! אותו ציער, הכעיס והקניט כל הדרך?!

עיניו חשכו. ברר באיזו אכסניה מתגורר הצדיק, וחלץ נעליו לפני המפתן. בא לקבל נזיפה. להפתנתו, קיבל פניו כמכר ותיק. לבקש סליחה, על מה ולמה. אמנם נכשל, אבל מביע חרטה כנה, ואין אדם עומד על דברי תורה אל אם נכשל בהם (גיטין מג ע"א). ישב מר, מנין הוא, ומה מעשיו בעיר הגדולה.

סח הלה ששנות מזונותיו על שולחן חותנו כלו, ולמד מלאכת השחיטה לפרנס משפחתו. השיג משרה באחת העיירות, אך תנאי הציבו: שישג 'קבלה', הסמכה לשחיטה, מבית הדין בוילנה שנודע כסמכות הלכתית מקובלת, והרי הוא כאן...

נהרו פני רבי ישראל: מי יודע, אולי כל התקרית לא ארעה אלא לשם כך! חתנו הגאון רבי אליהו גרודזנסקי (חותן הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל), הוא אב בית הדין! מיד התעטף באדרתו והלך עמו לבית הדין. ביקש מחתנו שיתנה על קנקנו של האברך ויודיעו דבר.

שבו אליו בפנים נפולות: הכשלוך היה חרוץ!

"אך אשמתי היא", הגיב רבי ישראל. "עייף אתה מטורח הדרך, ודעתך פזורה מהכעס שכעסת. וכבר אמרו, שהכועס חכמתו מסתלקת (פסחים סו ע"ב). שב ותנוח כמה ימים ותזכר בתלמודך" -

האברך היה נבוך. קנה כרטיס הלוך ושוב, ולא הביא עמו מעות, חשב שביום אחד, יבחן, יתעטר ב'קבלה' וישוב מיד - "תנוח דעתך", השיבו רבי ישראל. "אורחי תהיה, על חשבוני".

מיד הזמין לו חדר באכסניה, וארוחות כיד המלך.

רמז לו חתנו: זה לא יעזור, נעור וריק הוא, אינו יודע דבר!

הרגיעו רבי ישראל, כבר הביא זאת בחשבון. שאלו האם מכיר הוא אברך בקי בהלכה ובהוראתה, שיאות ללמוד עם האברך דגן מהתחלה, ושכרו עליו! ישב האברך באכסניה, על חשבון רבי ישראל. אכל על חשבונו ולמד על חשבונו, ורבי ישראל עוקב אחר התקדמותו ומשנן עמו את ההלכות. עמד למבחן, והתעטר ב'קבלה' נלהבת. אלא שאלה וקוץ בה: חושש הוא שבינתיים נתפסה המשרה המובטחת -

"אי, בררתי - לא הייתה זו משרה הראויה למעלתו! העירה קטנה, והמשכורת זעומה. כבר השגתי עבורו משרה בישוב נכבד, המשכורת כפולה והדיור על חשבון הקהילה!"

האברך נבוך. אינו יודע, עליו להיוועץ באשתו ובחותנו.

רבי ישראל הרגיעו: כבר הודיעם.

ושמחו?

ממתנינים הם לבואו!

ליווהו בכבוד לבית הנתיבות ונפרד בלבביות לשלום.

הקטר צפר והרכבת יצאה לדרכה. על הרציף עמדו רבי ישראל וחתנו, מנופפים לאברך המתרחק. רבי אליעזר פנה אל חותנו: "יודע מר, גבאי צדקה אני בעירי"

חיוך הבלתי בעיני רבי ישראל, וחתנו המשיך: "עד כה לא הטרדתך. חשבת שאין לך כסף. אבל עתה, מבקש אני תרומה לעניי וילנה..."

החיוך התרחב: "מה תדבר, הן יודע אתה שאין לי פרוטה משלי! מסרתי עצמי לטובת הציבור, ויהודי עשיר התחייב לתת לי כל צרכי. איני נהנה מכספו אלא כדי חיי: לחם לאכול, ובגד ללבוש!"

"ולחזיק אברך זר באכסניה ברווחה, ולממן עבורו מורה פרטי" -

"ידעתי שלכך חותר אתה. הנני ואסביר לך -

שנינו במשנה (בבא מציעא פ"ו מ"ד) שהמרמה את חברו פעמים שאין הקרבן זכאי לפיצוי, ואין לו עליו אלא תרעומת. וקשה, מה השמיעונו בכך. וכי לולא המשנה לא היה הלה מתרעם. ועוד, בכמה מקומות תמהה הגמרא: מה המקום לתרעומת, סבר וקיבל! (בבא מציעא עו ע"א) ומה השאלה, למרות הכל הפסיד, ומתרעם!

והתשובה, שעל פי דין אסור שתהא ליהודי תרעומת על חברו. שהרי נצטוינו באהבתו (ויקרא יט, יח), ושלא לשנאו (שם יז), כדי שיתרעם וזקוק הוא להיות, ואז רק אז וזכותו להתרעם.

בפרשתנו נאמר דיני קרבן הפסח, ובספר ה"חינוך" כתב בעינים כדרכו את שרשי המצוות וטעמן: "אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש" (שמות יב, ט), לפי שכך דרך בני מלכים ושרים לאכול בשר צלי, לפי שהוא מאכל טוב ומוטעם, אבל שאר העם אינם יכולים לאכול מעט בשר שתשיג ידם כי אם מבושל, כדי למלא בטנם. ואנו, שאוכלים הפסח לזכרון שיצאנו לחרות להיות ממלכת כהנים ועם קדוש, ודאי ראוי לנו להתנהג באכילתו דרך חרות ושרות (מצוה ז).

"ולא תותירו ממנו עד בקר" (שמות יב, י). הענין הוא כדרך מלכים ושרים, שאינם צריכים להותיר תבשילים מיום אל יום, על כן נאמר, שאם יותר ממנו, שישרף כדבר שאין חפץ בו, כדרך מלכים. וכל ה לזכור ולקבוע בלב שבאותו זמן גאלנו ה' יתברך מעבדות ונעשינו בני חורין וזכינו למלכות ולגדולה (מצוה ח).

"לא תוציא מן הבית מן הבשר חוצה" (שמות יב, מו). מפני שנעשינו אדונים באה המצוה שיהא הפסח נאכל במקום החבורה ולא נוציאנו לחוץ, כדרך מלכים שכל המוכן להם נאכל בהיכלם ברוב עם שלהם. ודלת העם בעת שייכנו סעודה גדולה ישלחו ממנה מנות לחוץ לרעייהם, לפי שהיא חידוש אצלם (מצוה טו).

"ועצם לא תשברו בו" (שמות יב, מו). שאין כבוד לבני מלכים לגרר העצמות ולשברם ככלבים. לא יאות לעשות כן אלא לעניי העם הרעבים. על כן, בתחילת בואנו להיות סגולת כל העמים, ממלכת כהנים ועם קדוש, ובכל שנה ושנה באותו הזמן, ראוי לנו לעשות מעשים המראים לבנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה. ומתוך המעשה והדימוי שאנו עושים, נקבע בנפשותינו הדבר לעולם (מצוה טז).

והמשיך וכתב: ואל תחשוב בני לתפוש על דברי ולומר ולמה יצוה ואתנו השם יתברך לעשות כל אלה לזכרון אותו הנס, הלא בזכרון אחד יעלה הדבר במחשבתנו ולא ישכח מפי זרענו. דע, כי לא מחכמה התפשני על זה, ומחשבת הנוער ישיאך לדבר כן. ועתה בני, בינה ושמעיה זאת, והטה אזנך ושמע, אלמדך להועיל בתורה ובמצוות.

דע, כי האדם נפעל כפי פעולותיו, ולבו וכל מחשבותיו תמיד אחר מעשיו שהו עוסק בהם אם טוב ואם רע.

ואפילו רשע גמור בלבבו וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, אם יערה רוחו וישים השתדלותו ועסקו בהתמדה בתורה ובמצוות, ואפילו שלא לשם שמים, מיד ינטה אל הטוב, ומתוך שלא לשמה בא לשמה, ובכח מעשיו ימית היצר הרע, כי אחרי הפעולות נמשכים הלבבות.

ואפילו אם יהיה אדם צדיק גמור ולבבו ישר ותמים, חפץ בתורה ובמצוות, אם יעסוק תמיד בדברים של דופי, כאילו תאמר דרך משל שהכריחו המלך ומינהו באמונות רעה, באמת אם כל עסקו תמיד כל היום באותה אמונות, ישוב לזמן מן הזמנים מצדקת לבו להיות רשע גמור. כי ידוע הדבר ואמת שכל האדם נפעל כפי פעולותיו, כמו שאמרנו.

ועל כן אמרו חכמים ז"ל (מכות כג ע"ב) "רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", כדי להתפייס בהן כל הפעולות הטובות אנחנו נפעלים להיות טובים וזוכים לחיי עד. ורמזו ז"ל על זה, באמרם (מנחות מג ע"ב) "כל מי שיש לו מוזהה בפתחו וציצית בבגדו ותפילין בראשו, מובטח לו שלא יחסא", לפי שאלו מצוות תמידיות, ונפעל בהן תמיד.

לכן אתה ראה גם ראה מה מלאכתך ועסקך, כי אחריהם תמשך ואתה לא תמשכם. ואל יבטיחך יצרך לומר אחרי היות לבי שלם ותמים באמונת אלקים, מה הפסד יש כי אתענג לפעמים בתענוגי אנשים, לשבת בשווקים וברחובות,

להתלוץ עם הלצים ולדבר צחות, וכיוצא באלו הדברים שאין מביאין עליהן אשמות וחטאות. הלא גם לי לבב כמו הם, קטני עבה ממתניהם, ומדוע ימשכוני הם אחריהם. אל בני, השמר מפניהם, פן תלכד ברשתם. רבים שתו מתוך כך כוס תרעלתם, ואתה את נפשך תציל. ואחר ידיעתך דבר זה, אל יקשה עליך מעתה רבוי המצוות בעניין זכירת נסי מצרים, שהם עמוד גדול בתורתנו. כי ברבות עסקינו בהם נתפעל אל הדבר, כמו שאמרנו.

עד כאן דברי ספר ה"חינוך" היסודיים כל כך.

נוסיף ונאמר, שהואיל וכל מטרת יציאת מצרים לקבלת התורה, ככתוב: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה (שמות ג, יב), וכתב שם רש"י שאף על פי שאין בידם זכויות נגאלים הם הואיל ועתידיים לקבל התורה, וכך פתח הקדוש ברוך הוא במתן תורה: "אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים" (שמות כ, ב), כדאית היא ההוצאה שתהיו משועבדים לי (רש"י, מהמכילתא). ושמא יתמהו מדוע הרבה להם תורה ומצוות, לפיכך השמיעם עובר ליציאה את כח המעשה ופעולתו. רבנו ישראל סלאנטר זצ"ל למדנו את כח המעשה, במעשה שהיה.

התפרצה: "הוא עומד למות? על מה?! במשך שנה היה לי חבר מעין שמר - קיבוץ השומר הצעיר - הסתובב בבית ואבי היה כה מרוצה. החבר הצהיר שאינו מאמין באלוקים, עפר לפיו, לא צם בכיפור, ולאבי לא היה אכפת. והבחור הזה בחור מאמין, למה שלא אנשא לו?! אתה רב, אתה תבין אותי. תסביר לו: מה עדיף: להנשא לכופר, או למאמין?"

הערביה עמדה בצד, חשדנית ועוקבת, מנסה להבין את הנאמר. אמרתי: "בואי ואסביר לך מה ההבדל. אם היד נקטעת, רחמנא לצלן. כל זמן שהגידים מחוברים יש תקוה, אפשר לאחות. אמנם אינה מתפקדת, והיסורים איומים, אבל יש תקוה, היא חלק מהגוף. כשנקטעה כליל, אין לה תקנה! - בחור יהודי, גם אם חילוני, אינו שומר מצוות, אף אינו מאמין חלילה, 'ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא' (סנהדרין מד ע"א). שייך הוא לעם ישראל, והוא או צאצאיו עוד ישובו בתשובה. אבל ערבי, גם אם מאמין בבורא עולם, בן נכר הוא. והמצטרף אליו כורת עצמו מעם ישראל!"

"לדעתי, אתה טועה", פסקה.

אמרתי: "לא אוכל להתעכב. אני מעורר חשד, ועוד מעט יגיע האוטובוס שאני חוזר איתו. אבל אם את רוצה הוכחה, דעי: כשתפרוץ מלחמה, אותו בחור מעין שמר יתגייס כדי להציל את אביך, והבחור הערבי יצחצח חרבו כדי לשחוט אותו! חשבי על כך", והלכתי.

לא שערתי שבתוך חדשים יסגור נאצר את מצרי טיראן ויגרש את חילי האו"ם מרצועת עזה, הארץ תכנס לתקופת ההמתנה הנודעת ומדינות ערב יערכו למלחמה כוללת. ואז, יום אחד, הגיע טנדר הירקות והנהג בישר בשמחה: "היא חזרה!"

בהתרגשות סיפר שהקאדי סרב להשיא אותה לפני שתשהה שם תקופה ותכיר את אורחות האיסלאם. וכשהחלה המתיווחת שמעה את הבחור בו בחרה מצהיר שכבר הכין את השאבריה לשחוט את כל היהודים - נזכרה במה שאמר לה אותו רב אלמוני, ודמיינה לעצמה את בחירי ליבה משסף את גרונו של אביה בעיניים בורקות. הבינה לאן נקלעה, וברחה!

(הגדת)
ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל. ()

יש כאן שתי בשורות: האח' בלילה הזה הכלבים לא ינבחו. והשני, תהיה הבדלה בין ישראל למצרים.

שואלים המפרשים - מה פירוש שתהיה הבדלה, הרי בכל מכות מצרים היתה הבדלה בין ישראל למצרים?

לפחות 10 - 15 תירוצים יש ברבותינו הראשונים, מהי 'הבשורה הגדולה' של 'לא יחרץ כלב לשנו'. אבל הייתי רוצה להביא 2-3 תירוצים, ומהם להיכנס לעומק הדברים:

אומרת הגמרא {מסכת ב"ק ס, ב} - ת"ר כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר. כלבים משחקים אליה הנביא בא לעיר.

אשתי תל אביבית במקור. שבת ראשונה לאחר החתונה, נסענו להתארח בתל אביב. הלכתי לישון בלילה, וכל שניה אני שומע מישוהו אחר מתניע את הרכב; בבני ברק אם אתה שומע שמתניעים את הרכב, אתה יודע שזה יולדת - אמרתי לעצמי: "בן פורת יוסף, כמה יולדות יש כאן בלילה אחד!"

☺, ולא רק המכוניות, אלא גם הכלבים; בבני ברק עד היום מקוים הפסוק **'לא יחרץ כלב לשנו'**, לעומת זאת שם בתל אביב, מכל בית נבח משהו אחר ☺

בבוקר הלכתי עם חמי לבית הכנסת, ואז הוא שואל אותי: "נו, איך ישנת בלילה ???"

"יחסית לא רע. אבל תדע לך, במוצ"ש יהיו כאן הרבה לוויית!"

"למה לוויית??"

"תשמע, כל הלילה נבחו כלבים, והגמרא הרי אומרת - 'כלבים בוכים מלאך המות בא לעיר'"

אמר לי חמי: "לא לוויית... מלאך המוות פשוט גר במקום הזה - הכלבים כאן רגילים אליו" ☺

ויש לשאול - איך בכלל הגיע מלאך המוות למצרים, הרי על אותו הלילה נאמר "ועברתי בארץ מצרים - אני ולא מלאך. והכיתי כל בכור - אני ולא שרף. ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים - אני ולא שליח. אני ה' - אני הוא ולא אחר" - אם ככה, מה עשה שם מלאך המוות ?!

כותב הגאון, שר התורה ר' חיים קנייבסקי (שליט"א) [צוק"ל] {סידור תפילה למשה} - כל בכוריהם הרגת. "כל" לאתווי בכור בהמה (כדכתיב בתורה). ומה שבתפילת שחרית אין אומרים "בעברתו", (וכמו שבערבית אומרים 'המכה בעברתו'), כי המכה היתה בלילה והמיתה ביום, כמו שאמרו בריש מסכת שמחות - אעפ"י שהכה אותם מכת מות בחצי הלילה, היתה נפשם מפרפרת בהם עד הבוקר וכו' כדי שיראו בני בשונאיהם", ורק ה"מכה" היתה בעברתו.

אם ככה, הקב"ה הוא שנתן את המכה - אח"כ הגיע מלאך המוות עם הטרנספורטר השחורה ו'לקח אותם' ☺

ואם הביע חרטה ובקש מחילה, ונפגע מחל, אזי סבר וקיבל. מחל על זכותו להתרעם, והתעומת אסורה מצד הדין!
מבין מר, אותו אברך אכן פגע בי ברכבת. התנהגותו הייתה מבישה, ועל פי דין מותר היה לי להתרעם. הכעיסני, וכעסתי. אבל בא ובקש מחילה, ומחלתי. ומשמחתי, אבדתי את זכות התרעומת.
ומה אעשה אם עדין חש אני הקפדה בלבי?
אין בררה, חייב אני למחותה!
אך כיצד? -

הדרך אחת היא, מאמרם ז"ל (דרך ארץ זוטא, ב): "רצונך לדבק באהבת חברך, הרי נושא ונותן בטובתו!" -
כח המעשה!

לכן לא היתה לי כל ברירה. השתמשתי בכסף שניתן לי לצרכי, כי אכן היה זה הכרחי עבורי: לארחו, להתעניין בו, להיטיב עמו. ונסחפתי באהבתו, ובכך מחיתי מלבי כל שמץ טינה והקפדה!"
ועל כח המעשה מורה קרבן הפסח על כל דיניו, כהקדמה למתן תורה וקבלת על מצוותיה.

(הגדת)

מסע השכנוע

"ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח, כל בן נכר לא יאכל בו" (שמות יב, מג), שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים, ואחד נכרי ואחד ישראל מומר במשמע (רש"י). עברין, מותר לאכול בו. "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא" (סנהדרין מד ע"א), והבן הרשע הוא אחד המסובין בליל הסדר, שלא נדע. אבל המומר והנכרי, כרותים ומובדלים. ואספר -

בשלהי החורף תשכ"ז הגיע הטנדר שהביא את הירקות לשיבתנו בחדרה. הבחנתי שפני הנהג חורים, ועיגולים כהים מכתרים את עיניו הטרוטות. נבהלתי. שאלתי לשלומו, ומעין הדמעות נפרץ: אוי לו ואבוי לו, חיינו אינם חיים, טוב מותו מחייו.

מה קרה, מה ארע?
בתו ברחה עם צעיר ערבי לכפרו, בקא אל גרביא. מה יעשה, אנה ישא חרפתו!
רבי אלחנן פרלמוטר זצ"ל, ראש הישיבה מסתכל עלי ואני משיב לו מבט, ואומר לנהג: "אסע לשם, ואדבר אתה".

"איך תסע, זה כפר עוין, יסקלו אותך באבנים", נבהל הנהג.

"איני פוחד מהם, אני פוחד רק מהשם", השבתי לו. נובהדרוקער או לא?!

בררתי מתי יוצא משם האוטובוס חוזר, לכוון חדרה. והלוך? שנת תשכ"ז היתה השנה הראשונה שלאחר השמיטה. ירקות קנינו מאותו נהג. אבל בפרות נהגה עדין קדושת שבעיית וקנינו מערבי שהביא מהמטע שלו, מאזור המושלש. כשהגיע, אמרתי לו: "אני מצטרף אליך בדרך חוזר".

"אין בעיה", ענה ברוב לב. "לאן?"
"לבקא אל גרביא", עניתי.

"לא, לשם לא! יתרגו אותך ויתנכלו גם לי!"
התחלתי להבין לאיזו סכנה אני מכניס את עצמי. "טוב, תוריד אותי לפני שתכנס אל הכפר". לכן, הסכים.

נסענו, ועצר. אמר: "מאחורי העיקול, נמצא הכפר".

ירדתי, והתחלתי ללכת, וכמו שאמר, מאחורי העיקול התעופפה האבן הראשונה. פניתי אל הנער הזורק: "איפה גר כאן הקאדי", כהן הכפר המוסלמי. אה, אל הקאדי מועדות פני? מיד התלוח אלי להורותני, והסביר לכולם שאני אורח של הקאדי, אין לפגוע בי. הגיע לבית אחד, ואמר: "כאן".

הודיתי לו, ועליתי. התקבלתי בכבוד. כן, הוא דובר עברית. במה יוכל לעזור?
אמרתי: "אני רב, אצל היהודים הרבנים הם מסדרי הקידושין. האם גם אצל הערבים כך?"

אישר. הוא מסדר הנישואין בכפר.

אמרתי: "אם יבוא לפני יהודי וירצה להנשא לנכריה, לא אסדר לו קידושין. עליה להתגיר גרות אמת כדי להנשא ליהודי. האם גם אצל הערבים כך?"

ענה: "גם האיסלאם אינו מכיר בנישואין מעורבים".

הזכרתי: "על הגרות להיות גרות אמת. אם חשקה נפשה ביהודי לא נגיירנה. התהליך אורך לפחות שנה!"

אמר: "אצלנו אין מדקדקים כל כך, אבל ברור שלא נשיא בלי המרת דת!"
"אני שמח לשמוע", אמרתי. אני מאחל לעצמי שמחות שמחות יותר. "יש כאן נערה יהודיה שחשקה בבחור ערבי. אני רוצה להודיעה שתבין, ששתי הדתות שוללות נישואין מעורבים. עליה להתאסלם לשם כך".

"בהחלט", שתף פעולה. סר אתי לחלון והראה לי את בית הבחור. השבאב שנקלהו למטה ראנו ביחד, והצבעתי לעיניהם על הבית. "כן, זהו", אישר. נפרדנו בכבוד, ויצאתי. עיניהם ירקו משטמה, אבל לא פגעו בי לרעה. הקאדי עמד בחלון ולויה אותי במבטו.

התדפקתי על דלת הבית, ופתחה לי ערביה קשישה. לא איתה רציתי לדבר. אמרתי: "עברית" -

עברית? הביאו את הנערה שתהיה מתורגמנית. התפלאה לראות דמות רבנית בלוע הארי.

"דרישת שלום מאביך. אמללת אותו. הוא עומד למות בגללך", בשרתי לה.

אמר לו היהודי האמריקני: "וכי אינך מודע לכך? זה היה מתוכנן מראש, כך מתנהגים השודדים הללו. הם שולחים נהג שיעמוד ויבלבל לך את המוח: מחיר גבוה, מחיר נמוך, בורו פארק, פלטבוש, לא מבין כן מבין... וכאשר אתה עסוק אתו, מגיע מאחור גזלן, נוטל את החבילות ובורח..."

את התפילין הוא מצא בסוף בדרך מעניינת, פלאי פלאים. בזכות שהוא מעולם לא דיבר דברים בטלים עם תפילין. ואכמ"ל, אבל המזוודות נגנבו. זו כוונת הכתוב: "ושמרתם את המצות" - את המצוות. אותו התכסיס, כי ממש אותה העצה יש ליצר הרע כיצד לגנב בערמה מהיהודי את המצוה: יהודי מתחיל לברך ברכת המזון ואומר: "ברוך אתה ה' מיד מגיע ה"שווארצער" [- השחור - היצר הרע] ומכניס לו לראש: "לגמרי שחכת! אתה צריך ללכת היום לאספה הדחופה!" מיד הוא חושב מה יהיה בפתח האספה, מה יאמרו בה, מה יגיד פלוני, באמצע 'ברכת המזון' חושב ומתכנן, ולפתע מוצא את עצמו ב"ובנה ירושלים"... הוא ממשיך לחשוב על האספה, עד שמסיים, ואז הוא אומר לעצמו - היכן ברכת המזון שלי? גנבו לי אותה! הגיע היצר הרע ובלבל אותי עם בורו פארק ופלטבוש, עם דולר וסנט, אסיפות ודרשות, ובינתיים כשאני חשבתי הוא חטף לי את הברכה.

"ושמרתם" - שימו לב, תשמרו שלא יגנבו אתכם!
חז"ל אומרים: "העושה מצוה כמאמרה אין מברשין אותו בשורות רעות" שנאמר "שומר מצוה לא ידע דבר רע".

מה הכוונה "כמאמרה"?
- מה "שנאמר" - "שנאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע" אפשר להבין מה המשמעות של "כמאמרה".

מה הכוונה שומר מצוה? לכאורה היה לומר עושה מצוה. ונראה לפרש כמו "ואביו שמר את הדבר" - מלשון ממתין ומצפה (כדפרש רש"י שם) וגם כאן הכוונה שומר וממתין מתי תבוא כבר השבת, מתי תגיע המצוה לידי ואקיימנה? וזו דרגה גבוהה של חביבות למצוות, ולכן "אין מברשין אותו בשורות רעות".

אבל ב"מסילת ישרים" מפרש את הפסוק כפשוטו: שומר מצוה - שומר שהיצר הרע לא יקלקל לו את המצוה! וכפי שאמרנו, שהוא נזהר מהגנב הכושף השחור שמסחית את דעתו, מקלקל לו את המצוה וגונב אותה. לדוגמא, יהודי מקיים מצוה רבת, נתן צדקה בסכום גדול, מיד בא היצר הרע ומבקש לקלקל: פרסומת בכל העיר, ועוד עם תמונה, הורס לו את המצוה. ועוד כהנה וכהנה דוגמאות.

ר' איד, יש לך מצוה - שמור אותה! עשה את המצוה כמאמרה. תגן עליה שתשאר בשלמות.

כיון שדיברנו על שודדים נזכרתי במשל נאה ששמעתי בשנים קודמות מרבי יעקב לנדא זצ"ל:

יהודי הלך לו בדרכו ביערות פולין ובידו סכום כסף, ורכוש. התנפל עליו שודד ואקדח בידו: "תן את הכסף!" היהודי הזה בטבעו היה גבור גדול, בעל כח רב, אבל מה יעשה מול הנשק? אין ברירה. נתן את הכסף. ואז אמר היהודי לשודד: "אני מבקש ממך, תעשה עמי טובה גדולה. כיון שהכסף לא שלי, כאשר אבוא לבעל הבית ואספר לו שגנבו לי, הוא לא יאמין".

"אז מה אתה רוצה?" - זעם השודד.
"תעשה לי טובה. יש לך אקדח, תירה על החליפה שלי, כדי שבעל הבית יראה שבאמת ירו". היהודי הוריד מיד את החליפה והניח. והגוי יורה.

"תהיה ברוך! האם אפשר גם פה למעלה, תעשה לי טובה, עוד כדור נוסף גם בחלק העליון של החליפה, כדי שבעל הבית יאמין לי שנאבקתי עם השודד, אם יראה שבגדי מחוררים מרוב כדורים"

"אין לי, נגמרו לי הכדורים" - התנצל השודד. "אין לך? אם כן תן לי בחזרה את הכסף!" מהר ו'כיבד' אותו במכות רצח נאמנות. שבר לו ידים ורגליים, חטף את הכסף וברח.

צעק השודד המוכה: "יהודי שקרן, רמאי! היהודים הרמאים..."
אתם מבינים, הוא הרמאי...

עד כאן המעשה היפה ששמעתי מהרב לנדאו. הוא דיבר אז בדרשת מחאה על תעלולים של חילוניים במדינת ישראל, וסיים "מסכנים הם יהודים החיים את חייהם בחושך - ללא תורה, בלי מצוות, בלי אמונת חכמים רובם דרוכם תינוקות שנשבו, חלקם מרמים אותנו ועודים צרות רבות, ואם אנחנו מצליחים מעט להמלט מהם ולהחכים על מזימותיהם, מיד עולה צעקתם ונשמעת ברמה: החרדים מרמים, גונבים!"... הם עוברים על כל התורה כולה, כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש - ומאשימים אותנו שאנחנו מרמים אותם.

הקב"ה ירחם עליהם ועלינו ובמהרה ישלח משיח צדקנו - גואל צדק ו"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" במהרה בימינו.

(יחי ראובן)

כותב תוספות השלם - לא יחרץ כלב לשנו. ותימא, מה רבותא היא הוא הרבה בני אדם הולכים ואין הכלבים חורצים לשונם, וי"ל דקאי אסיפיה דקרא 'ומקלכם בידכם' - ולעולם כשכלבים רואים אדם ומקלו בידו, נובחים.

משפחת ברקוביץ' חוגגת ליל הסדר בבית, עם המקלות ביד - מנגד, הכלבים נמצאים אצל מוסטפה השכן;

נשאלת השאלה - איך בדיוק ידעו הכלבים, שמשפחת ברקוביץ' מחזיקה מקלות בידיים?

התשובה היא - שגם ליהודים היו כלבים! - ומאיפה אנחנו יודעים?
כותב המדרש {ילקוט שמעוני, בשלח, רמז ר"מ} - **וירא ישראל את מצרים**

מת - מה היו עושיין? היה כל אחד ואחד מישראל נוטל את כלבו, והולך ונותן את רגלו על צוארו של מצרי, והיה אומר לכלבו: אכול מן היד הזו שונשעבדה בי, אכול מן הזורעים הללו שלא חסו עלי. תדע לך שכן הוא, שכן כתיב: למען תמחץ רגלך בדם לשון כלבך מאויבים מנהו. אמרו ישראל: עשית לנו כל הניסים האלו, אף אנו לא נהיה כפויי טובה. ומה יש לנו לומר? שירות ותשבחות וכו' אז ישיר משה.

מכאן הייתי רוצה לעבור לידיעה חשובה' לבעלי כלבים: ☺
כותב ה'בן איש חי' (שנה ראשונה, פר' צו אות ל"ט) - אין מכין את הכלבים

בפסח ובפרט ביום א' וביום ב' וכו' כי ליל יציאת מצרים כתוב 'לא יחרץ כלב לשנו', ששמרו גזירתו יתברך באותו לילה דלכן אמרה תורה לכלב תשליכון אותו.

צריך לדעת שה'בן איש חי', חי לפני כמה עשרות שנים. כיום כבר יש לכלבים עמותה שמגינה עליהם - ברגע שמכים אותם, הם יודעים לצלצל מיד ובאים להושיע אותם ☺

כותב הספר אגרא דכלה - ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו. תרין [מופיע פעמיים בתורה] - {שמות י, כג} ולכל בני ישראל היה אור במושבתם, {יא, ז} ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו, נלמדו זה מזה; במכת בכורים בלילה ולכל בני ישראל היה אור, כמ"ש בזהר {ח"ב לח ע"א} שהלילה היתה מאירה להם כיום תקופת תמוז, ובזמן מכת חושך הנה הישראל חיפשו בבתי מצרים לראות כספס וזהבם וכליהם, כמו שאמרנו רז"ל {שמו"ר פ"ד ג}, והגויים לא ראו, והנה מדרך הגויים לגדל הכלבים, כי המה מרגישים גם באישון לילה וחושך בבוא אדם אל הבית ואז נובח ויודע הבעל הבית שבא איש אל הבית. הנה באה המסורה אשר גם במכת חושך - "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשנו".

(ברוך שאמר)
ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורתכם חקת עולם (יב, יז)

עומד יהודי על פי התנור עם מקל המצות בידו. במקום זה, חובה למהר! נצרכת שם מהירות מיוחדת כיון שהתנור פולט חום. והוא, לא ממחר אלא נעמד לעצמו בדבקות גדולה, המצות בידו, והוא צועק בתפילה, מתנדנד ומאריך ביחודים: ל-ש-ם מ-צ-ת מצוה..."

איזה לשם? איזו מצוה ואיזו מצוה? עד שיחדת ייחודים המצה כבר הפכה לחמץ גמור!...

הוא מה שרמוז כאן בפסוק וברש"י: "ושמרתם את המצות - רבי יאשיה אומר: אל תהי קורא 'את המצות' אלא את המצות, כדרך שאין מחמיצין את המצה כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה לידך עשה אותה מיד", אין מחמיצין את המצוות. אין צורך בפעולה מיוחדת בשביל להחמיץ מצוה, כי כמו שמצות מחמיצות מאליהן כך מחמיצים מצוה בשב ואל תעשה, לא שומרים אותה והמצוה בורחת. מנמנמים וחלילה מאבדים זמן קריאת שמע וכדומה.

אני אוהב לספר סיפור שהיה, והלימוד מהמעשה הוא גיוואלדיג:
יהודי נסע לארה"ב ונחת בשדה התעופה קנדי. ירד מהמטוס, המתין שתעבור מוניית לקחתו למחוז חפצו. בדרך כלל נהגו המוניות הם שחורים [שלא תדעו, אבל אתם מכירים את הערבים פה? משהו כזה, הצד השווה בהם שדרכם להזיק ושמירתם עליך]. האיש עומד עם שתי מזוודות וממתין, עד שעצרה מוניית לידו. הוא ניגש. לא ידע היטב את השפה האנגלית, אבל עם מה שכן ידע - הצליח להסתדר. 'נשאו נתן' עם נהג המוניית שנקב בתחילה במחיר מופקע. סוף סוף הגיעו לעמק השווה, לפתע אמר לו הנהג איזו קללה באנגלית וברח מהמקום, נסע ונעלם. "בריה משונה, מה הוא ברוח אחרי שסיכמנו? צריך עכשיו לעצור נהג שני" - חשב לעצמו.

בינתיים הוא הסתובב ובדק מה עם החבילות שלו, ו-אין חבילות! גנזו לו את המזוודות. בהלה גדולה - שתי מזוודות, טלית ותפילין! הארנק שהיה לו! התחיל לרוץ לכאן ולשם. בינתיים עבר שם יהודי, בעל חסד גדול. והאורח סיפר לו את צערו הרב ועל מה שקרה לו.

ותשובתו של הקב"ה לחבוקוק היא בתחילה שאין לשאול קושיות כאלה, ובהמשך נאמר שם במדרש [נזכיר הדברים ע"פ פירוש זית רענן לבעל המגן אברהם] שאמר לו הקב"ה 'בן תורה אתה ולא עם הארץ אתה, לך כתוב אלף בלוח, ואח"כ תאמר הודיעני את הקץ'. כביכול כך אמר הקב"ה לחבוקוק והרי אפילו א' ב' אינך יודע לכתוב ואתה שואל שאלות על הנהגת הבריאה. 'כששמע חבוקוק כן, נפל על פניו ואמר רבונו של עולם אל תדון אותי מידי, איני אלא שוגג. אמר לו הקב"ה עוד חזון למועד, ויפח לקץ ולא יכזב, אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא ולא יאחר', אני אקים אותך בתחית המתים ואז תבין תשובה לכל שאלותיך. והנה זה פשוט שחבוקוק יצא מאותה עוגה שעג ועמד בתוכה, והרי שכבר קיבל תשובה מהשי"ת ולא רק הוכיחוהו על שאלותיו. אותו הסוד שגילה לו הקב"ה לחבוקוק הוא מה שמבואר במסכת מכות דף כג 'בא חבוקוק והעמידן על אחת וצדיק באמונתו יחיה', כשהצדיקים מונים חשבון העמודים שהעומד עליהם, בא דוד והעמידן על י"א בא ישעיה והעמידן על שש, עד שבא חבוקוק והעמידן על אחת, וצדיק באמונתו יחיה. כלומר שגלה הקב"ה לחבוקוק הנביא סוד הסבלנות שאנו צריכים בזה העולם, התקוה, הציפיה, וכלליות כח האמונה.

מיציאת מצרים וקרי"ס למדנו שלא לשאול שאלות על הנהגת ה' וכן נאמר בפרשה 'וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים', לאחר שראינו כל הגילויים הגדולים, זכינו להכיר באמונה השלימה 'ויאמינו בה' ובמשה עבדו'. זה מה שנתגלה לחבוקוק הנביא שאין לשאול שאלות, כי סוד הבריאה הוא שמחזיקים את האדם במצב שהוא תלוי בין שמים וארץ עם נשימה קצרה, לא מבין על מה ולמה והוא צריך להתחזק באמונה. זהו עיקר עבודת האדם בגלות.

דווקא כשלא מובן ההנהגה העליונה, שם עיקר מצות האמונה הכוללת הכל כשרואים את רבי חנניה בן תרדיון מובל להשרף באש, או כשרואים את רבי אברהם בן אברהם הגר צדק דוילנא ביום ב' דשבועות [באותו יום שמפטירין בתפילה לחבוקוק הנביא על שגיונות] אזי יש עבודה גדולה להאמין בהשי"ת בלי שום הבנה והסברה ודעת כלל. לא כמו בשעה שרואים את חנניה מישאל ועזריה יוצאים חי מכבשן האש, אז אין לנו עבודת 'וצדיק באמונתו יחיה'. כשאין לאדם קושיות ושאלות על הנהגת ה' אין לו עבודת אמונה כלל. עיקר עבודתו של אדם הוא להאמין כשיש לו קושיות. ד מקום ציון קדשו בישוב 'חוקק' סמוך לטבריה. וסמוך אליו ציון רבינו בחיי. כן גלה מרן האריז"ל. ונודע שבקשו הרשעים לעקור הקברים הקדושים לפני כארבעים שנה כשבנו את ה'מוביל הארצי' שמביא את מימי הכנרת לשאר הערים, ולחמו מלחמת קודש עד שפעלו לסבב הצינור הגדול סביב חלקת קברי הקדושים אשר בארץ המה. ואדרבה אילו לא היו חנניה מישאל ועזריה יוצאים חי מן האש, היה הכופר אומר שאין הקב"ה יכול להציל אדם מן האש, והיו צריכים להוסיף עפ"ל, אבל כשהקב"ה גילה כוחו והצילן מן האש, ואפילו ריח של אש לא היה בבגדיהם. וזה הגילוי לא היה במצב הכי משובח של כלל ישראל, היה זה לאחר שכבר פסקה הנבואה ונגנזו הלוחות, דוקא אז הקב"ה מתגלה בריש גלי לעיני כל הגויים, עד כדי כך שביקש נבוכדנצר להפוך את חנניה מישאל ועזריה לאלהים'ת מרוב התפעלות. ופתח ואמר שירה להשי"ת בפיו הטמא, אתיא כמה תקיפין תמהיא כמה רברבין, התגלות גדול היה שם. וכיון שראו שהקב"ה כן יכול לעצור את כח האש, א"כ גברה הקושיא יותר ויותר מדוע לא עמד להושיע את עשרה הרוגי מלכות כשראה מה שעשו לרבי עקיבא ולרבי חנניה בן תרדיון? על זאת בא חבוקוק והעמידן על אחת 'וצדיק באמונתו יחיה', כי דווקא כשיש קושיות על הנהגת ה', שם הוא מקום עבודת האמונה, ולשם כך ניתנה לנו כל התורה כולה! וכמוכן שמלבד זאת יש סיבה אמיתית מדוע נהרג רבי חנניה בן תרדיון כנודע שאמרו חז"ל שהיה הוגה את השם באותיותיו, אבל מלבד זה יש הרבה סודות טמירין וגניזין. וכן בסוד לשונו של רבי חוצפית המתורגמן באשפה, גילו חז"ל שזה מפני כבודו של רבן גמליאל כשנחלק עם רבי יהושע כמ"ש בגמ' ברכות דף כח, אמנם סודות הבריאה הם הרבה יותר גבוהים מזה. ועיקר התשובה שאדם צריך לומר לעצמו כשראה את לשונו של רבי חוצפית המתורגמן 'על זה כיוון חבוקוק ואמר שכל התורה כולה עומד על אמונה, שהחינוך וקיימנו והגיענו לזמן הזה לעובדו באמונה. כי בזמן של גילוי גדולתו ית' אין עבודה של אמונה, כשאדם רואה תמונות קשות שם יש עבודה של אמונה.

אין לך תשובה לשאלותך? חכה ותקוה לקץ הימין גם אם הוא מתמהמה מלבא ונמצא שבאמת קיבל חבוקוק תשובה כשעמד באותה עוגה, כיון שתכלית כל התורה כולה הוא 'וצדיק באמונתו יחיה', לזאת עושה הקב"ה בעולמו מצבים כאלה בלתי מובנים ומוסברים ע"פ דעת האדם, ושם מוכרח להתחזק רק באמונה, ואז יאמין ויצפה לישועת ה' וכמבואר שם במדרש עה"פ 'כי עוד חזון למועד ויפח לקץ ולא יכזב', תצפה לקץ הגאולה ואז הכל יובן לך, ואע"פ שבינתיים אין לך תירוץ על קושיותיך מדוע נשלכים

כתוב בילקוט שמעוני (שמות, פרק יא רמז קפז) על הפסוק **ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו**: הוואה כלב בחלום ישכים ויאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו קודם שיקדמונו פסוק אחר והכלבים עזי נפש. כתיב לכלב תשליכון אותו ללמדך שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה שנאמר ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו אמר המקום תנו לו שכרו והלא דברים קל וחומר ומה אם חיה לא קפח הקב"ה שכרה קל וחומר שכר בני אדם. וכן הוא אומר קורא דגר ולא ילד וגו'. ואומר כסא כבוד מרום מראשון. רבי ישעיה תלמידו של ר' חנינא בן דוסא היה מתענה שמונים [וחמש] תעניות. אמר כלבים שכתוב בהם והכלבים עזי נפש יזכו לומר שירה זו בואו נשתחוה וכנרעה נברכה לפני ה' עושונו. נענה אותו מלאך מן השמים ואמר ישעיה עד מתי אתה מתענה על אותו דבר גזירה היא מלפני הקב"ה [מיום] שגלה סודו לחבוקוק הנביא לא גלה דבר זה לשום בריה שבעולם. אלא בשביל שאתה תלמידו של חכם גדול לכך זקקו לי מן השמים ושלחוני אליך ואמר כלבים כתיב בהן ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתן לכתוב בהן ספר תורה תפלין ומזוזות. ולענין שאלה ששאלת חזון לאחוריק כמו שכתוב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. [ב"ה הזכרנו בשיעור הקודם ביאור מרן החת"ס ז"ע ברוב דברי הברייתא שבסוף פרק שירה בענין פ"ה תעניותיו של רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא איך זכה כלב עז פנים לומר שירה לפני השי"ת, ונאמר לו ע"י מלאך משמים שכתוב בכלבים 'לא יחרץ כלב לשונו' ולא עוד אלא שזכו לעבד עורות מצואתן לכתוב בהן ס"ת תפלין ומזוזות.] אמנם עדיין לא נתבאר סיום דברי המלאך שם: 'ולענין שאלה ששאלת חזון לאחוריק כמו שכתוב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו'. משמע שאסור לשאול שאלות כאלה ועליו לחזור לאחוריו ולשמור פיו ולשונו מלשאל כן. וצ"ע דבשלמא אם נאמר לו קודם תשובה כן, ניחא, אבל לאחר שהמלאך הסביר לו טעמו של דבר, מה מקום יש עוד להזהירו לשוב לאחוריו?

חבוקוק הטיח דברים כלפי מעלה, וביקש תפילה על שגיונות ולזאת נזכיר ביאור מדברי רבוה"ק באופן הקרוב אל הפשוט. ונקדים שיש לדייק מדברי המלאך 'גזירה היא מלפני הקב"ה [מיום] שגלה סודו לחבוקוק הנביא לא גלה דבר זה לשום בריה שבעולם, אלא בשביל שאתה תלמידו של חכם גדול לכך זקקו לי מן השמים ושלחוני אליך' וא"כ יש לעיין מהו הסוד שנתגלה לחבוקוק הנביא בענין זה. בהפטרות יום ב' דשבועות אומרים 'תפילה לחבוקוק על שגיונות ה' שמעתי שמעך יראתי ה' פעלך בקרב שנים' [חבוקוק ג], באותה תפילה על שגגתו הוא מספר בהמשך מהי היתה השגגה שעליה אמר אותה תפילה.

ונזכיר משי"כ במדרש רבה ותנחומא, מובא בילקוט שמעוני פרק ג' רמז תקס"ג: 'תפלה לחבוקוק הנביא. רבנן ור' יהודה ור' סימון, רבנן אמרי ארבעה הם שסדרו תפלה וקנטרו דברים כלפי מעלה. ירמיה ואתפלל אל ה' אחרי תתי את ספר המקנה, מה כתיב למעלה הנה הסוללות באו העירא. חבוקוק סידר תפילה תפילה לחבוקוק הנביא, מה כתיב למעלה למה תראני און ועמל תביט שראה [בעיני רוחו נבואה ראה את מה שעתידי להיות כמאה חמשים שנה אחריו] חנניה מישאל ועזריה נכנסין לתוך כבשן האש ונמלטין, וראה את ר' חנניה בן תרדיון וחבריו נשרפין באור, [גם הוא מסר נפשו על קידוש ה', שהקהיל קהילות ברבים, והראשונים נמלטו מן האש ורחב"ת ועשרה הרוגי מלכות נשרפים באש] כיון שראה כן קרא תגר אמר לפניו רבש"ע אלו צדיקים ואלו צדיקים, אלו טהורים ואלו טהורים, אלו נשרפין ואלו נצולין, על כן תפוג תורה ולא יצא לנצח משפט, [עוד הראהו הקב"ה לחבוקוק נבואה] נבוכדנאצר ערל וטמא ודניאל קדוש וטהור, ונבוכדנאצר ממליך לצדקיה ומלביש לדניאל ארגונוא, אחשורוש ערל וטמא ומרדכי קדוש וטהור, והוא מלביש את מרדכי, פרעה ערל וטמא ויוסף קדוש וטהור, ופרעה ממליך את יוסף, כי רשע מכתיר את הצדיק על כן יצא משפט מעקל, נגלה עליו הקב"ה אמר ליה אחרי אתה קורא תגר? לא כן כתיב אל אמונה ואין עול, באותה שעה אמר בשגגה אמרתי תפלה לחבוקוק הנביא על שגיונות'. וברש"י שם מבואר שביקש חבוקוק רחמים על עצמו על שהטיח וקנטר אחר מדת הדין.

מבואר בגמ' ברכות לא: 'אמר רבי אלעזר אליהו הטיח דברים כלפי מעלה שנאמר ואתה הסבות את לבם אחורנית'. ומבואר שאלישע לא הטיח דברים כלפי מעלה. ויונה הנביא הוא רוחא דאליהו, וחבוקוק רוחא דאלישע. יונה הנביא מסר נפשו על ישראל, שהסכים להטביע עצמו לטובת ישראל, בכך הוא מתקן מה שאמר אליהו 'קנא קנאתי כי עזבו ברייתך בני ישראל', וכלשון חז"ל 'תבע כבוד האב ולא תבע כבוד הבן'. ואילו חבוקוק שהוא רוחו דאלישע [כנודע שהוא היה אלו הילד המת שהחיהו אלישע] ממשיך לתבוע כבוד הבן ושואל מדוע צדיק ורע לו רשע וטוב לו.

תשובת הקב"ה לחבוקוק אינה מתרצת את השאלה אלא מלמדת אותו אמונה

קדושים כאלה לאש בכל הדורות, 'אם יתמהמה חכה לו כי בא יבא', אם התירוץ מתמהמה, תחכה לו כי בא יבא, וביתיים אחוז עצמך באמונה הקדושה. זהו הסוד הגדול שנתגלה חבוקוק, שתכלית הכל אינו 'ידיעת הבורא' שזכינו לה ביציאת מצרים, אלא גם להאמין בהש"ת כשלא מבינים ולא רואים כלום, גם אם אין לנו תמונות בימינו של המעמד דרבי חנניה בן תרדיון הרי יש לנו תמונות מאושוויץ, הקב"ה מנסה אותנו בתכלית כל התורה כולה לקיים 'צדיק באמונתו יחיה', וזו השגה השיגו בני ישראל בקריע"ס שגם כשלא יראו כלום ולא יבינו כלום, יאמינו בה' ובמשה עבדו.

משכרו של הכלב אנו לומדים הכלל הנודע שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ועפ"ז מתיישרים הקושיות על עשרה הרוגי מלכות

עתיק נשבו לענין רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא. חז"ל למדו שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה מענין הכלבים, וכמ"ש רש"י בפרשת משפטים בשם המדרש עה"פ 'לכלב תשליכון אותו' למדך הכתוב שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה. ולכאן הוא ענין קטן עד מאד שהכלב לא נבח לילה אחת על יהודי. כי מה גדולה היא כשיש לו לכלב פת בסלול לצעוק ולנבוח בקולות גדולים על כל המצריים, הרי לא סגרו לו את פיו שישתוק לגמרי, ועל דבר קל שכזה אמר הקב"ה 'תנו לו שכרו'. כי הקב"ה לא נשאר חייב לאף אחד, אינו מקפח שכר כל בריה. וכ"ש שאינו מקפח שכרו של רבי חנניה בן תרדיון ושל רבי עקיבא. שאם אין הקב"ה מקפח שכר הכלבים לנצח נצחים, וכמבואר לעיל שכך הוא למעשה בהלכות שבת שמותר לכל אדם לתת מזונות לכל כלב שברחוב אע"פ שאסור לפרנס בעלי חיים שאין מזונותו עליו, שאני כלב שנתן לו הקב"ה שכרו.

רבי חוצפית המתורגמן ורבי חנניה בן תרדיון שמקהיל קהילות ברבים במסירת נפש, ורבי עקיבא שהיה יושב ודורש על כל קוף וקוף ועל כל תג ותג, וכמה גדולים מעשיו של רבי עקיבא שבזכותו יש תורה בישראל, שבא לרבותנו שבדרום ושנה להם וכו'. ומלאכי השרת כשרואים את בשרו נסרק במסרקות של ברזל שואלים 'זו תורה וזו שכרה'. אבל כשנזכרים שהקב"ה משלם שכר לכלב, אנו בטוחים שאין הקב"ה מקפח שכרו של רבי עקיבא. כי ענין הכלבים שבמצרים מלמדים אותנו שיש סדר בעולם, שאין הקב"ה מקפח שכר אפילו על דבר קל שבקלים, על אחת כמה וכמה אלף אלפי פעמים כשמדובר על שכרו של רבי עקיבא שאין להקשות כלל 'זו תורה וזו שכרה', כי שכרו של רבי עקיבא אי אפשר להשיגו כלל, שנדרש עליו 'הן כל יקר ראתה עיניו, דברים שלא נגלו למשה רבינו נגלו לרבי עקיבא'. האמונה שלנו ב'א"ל אמונה ואין עול' נלמד לנו מענין הכלבים, וכלשון הילקוט 'והלא דברים קל וחומר ומה אם היה לא קיפח הקב"ה שכרה קל וחומר שכר הצדיקים. וא"כ לא יתכן שרבי חנניה בן תרדיון יהא נשחף ח"ו בלי יוסר בו בזמן שהוא צדיק אמת, וכן לא יתכן שרבי עקיבא לא יקבל שכרו. ואיך נוכל להחזיק באמונה כשרואים אותם נהרגים על קידוש ה', רק ע"י עבודת האמונה. רבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא עומד ותמה איך זכו כלבים לומר שירה, אמר לו מלאך ה', דע לך שסוגיית שכרן של כלבים הוא סוד שגילה הקב"ה לחבוקוק הנביא, שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה ואם אין רואים את זה בעיני בשר, צריך לשוב ליצדיק באמונתו יחיה'.

מתבוננים במעשי הכלבים ומתעוררים לומר 'בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושונו'

יתרה מזו דרש הג"מ רבי נח רבינוביץ צוק"ל בספר 'תולדות נח' [נולד בשנת התקצ"ט, חמיו של הג"מ רבי ברוך בער זי"ע בזו"ר, אב"ד סלאנים, בעל שו"ת מי נח] כי כשאומרים פרק שירה מה שכל חיה ובהמה אומרת, חולדה אומרת כך וכך, חתול אומר כך וכך וכו'. ונדע מה שכתב בזה המבי"ט שיש ג' דעות בראשונים איך הוא ענין השירה הזו, רובא דרובא נקטו שהכונה שמהנהגת החיה הזו נתגלה פסוק זה. וי"א כפשוטן שהשר של כל בעל חיה אומר פסוק זה בשירתו. וי"א שזה כפשוטו ממש שהחיה אומרת כך. עפ"ז ביאר כי שירת הכלבים היא 'בואו ונשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושונו', כלומר שאם אדם מתבונן בתהלוכות הכלבים הוא מתבטא מאליו ואומר פסוק זה. וכתב שם כמה מעשיות על הכלבים כדי לבאר ענין זה. וכ"כ בבן איש חי בספרו 'בן יהודע' על מס' הוריות דף י"ג על דברי הגמ' שהכלב מכיר את קונו. ג' או ד' סיפורים על כלבים, כדי ללמוד מהם איזה מדה טובה. כי נודע שהכלב הוא נאמן לבעלי באמונה גדולה מאד. יש לו חושים חזקים עד מאד, חוש השמיעה, חוש הריח מפותח מאד, והוא משתמש בחושיו ושכלו הבהמי לשרת את אדונו בנאמנות מופלגת.

הכלב השומר הכיר בעיני הכומר שהוא בא להרוג את המלך

וסיפר הבן איש חי שהיה מעשה במלך היינריך שהיה אוהב כלבים, שלשה כלבים היו לו לשומרי ראש, וכשהיה יושן על מטתו סבבוהו ג' כלבים כל הלילה, והיו מסדרים משמר ביניהם, בחדרו השינה של המלך היינריך היה שעון מעורר שהיה מצלצל בקול בכל שעה ושעה, ב' כלבים היו יושנים והאחד היה נעור ושומר על המלך, לאחר שצלצל השעון היה נושך באוזן חברו הכלב השני שיעמוד שעה אחת על משמרתו והוא היה שוכב לישון. אחר שעה היה הכלב השני נושך באוזנו של הכלב השלישי, וחזור חלילה. פעם אחת בא כומר אחד באישון לילה לביתו של היינריך המלך, ועבר את כל החיילים השומרים בתואנה שהוא מבקש למסור ידיעה חשובה מאד למלך, כשבאמת היתה כונתו להרוג את המלך. בעומדו לפני מטת המלך, קם עליו אותו הכלב בעל המשמר השעה ההיא, ונבח עליו בנביחות גדולות עד מאד, ונפל על הכומר וביקש לנשוך אותו בחימה שפוכה, אע"פ שהיה הכלב רגוע בדרך כלל. המלך נעור ודיבר עם הכומר באהבה, ולא עלה על דעתו מה שהוא מבקש לעשות לו, אך הכלב לא שתק ולא נח, וצעק צעקות קשות על הכומר. עד שלא היה ברירה וצוה המלך למשרתים להוציא את הכלב מחדר השינה. אחר שיצאו המשרתים עם הכלב הוציא הכומר חרב והרג את המלך. הרי שהכלב ראה בעיני הכומר תאות רציחה, כי חושי מחודדים מאד יותר מעיני האדם.

הכלב הנאמן נקם במי שרצח את אדונו

עוד מעשה סיפר הבן איש חי מעשה בשר אחד שהיה שמו 'הויברי' ידד של המלך קארל החמישי, והיה שר אחר מקנא בהויברי שהוא קרוב מאד למלך בידידות. פעם אחת טייל הויברי עם כלבו בשדה, ורדף אחריו השר המקנא עם החמור והרגו. אותו הכלב לא עזב את אדונו המת, עמד לידו ונבח בקולות גדולים שם ביער. עד שנעשה רעב מאד וחזר לפאריז בבית אחד החברים של השר הויברי, לאחר שאכל חזר ליער לבכות ולהתאבל על אדונו ההרוג. וכך היה מדי יום ביומו שחזר לעיר לאכול וחזר ליער לבכות על אדונו, עד שאנשי העיר התפלאו על כך ועקבו אחריו, ומצאו את הויברי שמת, וקברוהו.

ויהי מקץ הימים וראה הכלב אותו השר הרוצח כשעמד בין שאר שרי המלוכה. וקפץ עליו ונשכו. המשרתים הוציאוהו משם. אך לאחר זמן מה חזר ובא לחצר ההיא. ומהיום ההוא והלאה עקב הכלב אחר הרוצח והשתדל להזיק לו בכל טעדיק. עד שנתעורר חשד בלב השרים שמסתמא מבקש הכלב הנאמן לנקום דם אדונו שנרצח ביער ע"י השר הזה שהיה מקנא בו. ותבא השמועה לפני המלך, וצוה המלך שיתאספו עם רב יחד עם השר החשוד, ויביאו את הכלב לפניו. תיכף כשבא הכלב קפץ הכלב על השר כדרכו וביקש לנשוך אותו ולבעוט בו. ויצו המלך לאותו השר שיתוודה על מעשיו, והרי הכל רואים שהכלב רודף רק אחריו כמבקש לנקום דם. ויתעקש השר וימאן להתוודות, ויצו המלך שיצא השר מבין שאר השרים ויעמוד באמצע החצר וילחום באותו הכלב ראש בראש. וילבש השר שריון ויצא לאמצע החצר, ויקפוץ הכלב על עורפו והפילו ארצה, עד שהוכרח השר להודות על פשעו והרגוהו.

אין הכלבים אוכלין טרפן לפני רשות אדוניהם

ובעל ה'תולדות נח' כתב שהכלב נאמן כי"כ לאדונו, עד שאמרו חכמי אפריקה שהיוצאים ליער לטרוף חיות, פעמים שהכלבים שלהם טורפים אנטילופה שהוא מין צבי שהכלבים אוכלים את בשרו. ולאחר שטרפוהו עומדים כמה כלבים ליד הנבלה ואינם פותחים בסעודה לפני שאחד מהם רץ לבקש רשות מהאדון אם הוא מרשה להם לאכול מטרפם. עד כדי כך הם נאמנים לאדונם. הרי שמעשיו של הכלב מכריז ואומר 'בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושונו'. אלא שאין הכלב מכיר כלל את הקב"ה, לכן הוא רק דבוק ונאמן באדונו הגשמי בנאמנות יתרה.

גם לאחר שהאדון מכה בכלב הוא נאמן לו ומקבל היסורים בדומיה, וממנו נקח לעבוד את ה'

והוסיף עוד שמגדלי הכלבים יודעים שאע"פ שהאדון מכה בכלבו או גוער בו וכדו', אע"פ עומד הכלב כעבד נכנע לאדונו, ויכיר מתנועותיו שהוא מקבל את הנייפה באהבה והוא מאמין שהאדון עשה זאת לטובתו. לעומת החתול שאינו מכיר את קונו, כמ"ש בגמ' שם בהוריות.

ויש מקשים שהרי רואים שהחתול גם הוא נאמן לאדונו. והתשובה היא שנאמנותו של החתול מסתיים כשהאדון יכה בו או יעשה דבר שלא כרצונו, אינו מקבל הדין באהבה אלא נוקם ונוטר כחתול, לעומת הכלב שהוא מלקק באהבה את המכה שהכהו אדונו בו אפילו אם יפצענו ויכהו עד נפש.

ועתה נשוב למין האדם, אילו היה האדם נאמן להקב"ה ככלב לאדונו, לקיים בשלימות 'בואו נשתחוה נכרעה נברכה לפני ה' עושונו', אזי לא היה אדם שואל על הנהגת ה'. אבל מכיון שאין אדם כך, לכן שואל חבוקוק הנביא בצדק על הנהגת ה', 'תפוג תורה', שאנשים יהיה להם קושיות כשרואים דברים קשים, ויש סכנה שלא תתחלל התורה ח"ו. אבל כשבני אדם ילמדו מהכלב להיות נאמן לבעליו גם כשהוא מכה בו, וילמדו קל וחומר מכלב זה, שאדונו אינו מכהו לטובתו רק מרוב עצבים וכדו', ואילו הקב"ה עושה רק לטובת האדם, וילמדו היטב הפסוק 'בואו נשתחוה נכרעה נברכה לפני ה' עושונו', אזי לא ישאלו שום קושיות אפילו על תמונות שבאו מאושוויץ. כי ידעו ש'נאמנים פצעי אוהב'.

את אדונו, נכנס ושתה מאותו החלב ומת מיד, כדי להראות לאדונו שלא יזקק הוא בשתיית החלב המורעל! וקברו את הכלב והקימו עליו ציון, וקראוהו 'נפש הכלב' - נפשא דכלבא, משום שהציל את אדונו במסירת נפש. הרי שהכלבים מוסרים נפשם על שמירת אדוניהם.

ובפסיקתא דרב כהנא מסופר על רב אבהו שהלך לקיסריה ונכנס לבית איש אחד, ורואה שהכלב יושב בראש השלחן, ושאל אותו, איך אתה מבזה את עצמך, אמר לו האיש, אני מכיר לו טובה כי פעם אחד בא שבאי ורצה לגנוב את אשתו, וקפץ עליו וקרעו כראוי והציל שלא יוכלו לטמאות את אשתו. וממנו נקח לעבוד את השי"ת, לאהוב אותו ית' בכל לב נפש ומאד, אפילו במסירת נפש ממש, ונלמד ממנו לקיים באמת 'בואו נשתחוה נכרעה נברכה לפני ה' עושנו', להסכים ללכת להקבר לכבוד ה', אפילו אם יכתבו עלינו נפשא דכלבא.

איוב שאל קושיות, אמר לו הקב"ה, איפה היית בתחילת הבריאה? וכי התבוננת איך כל פרט מדויק להפליא?

ועתה נבאר: 'ולענין שאלה ששאלת חזור לאחור' כמו שכתוב שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו'. כי הנה כל ספר איוב שואל קושיות על צדיק ורע לו, כי הוא נתן הרבה צדקה והרנין לב אלמנה ואעפ"כ קיבל יסורי איוב קשים מאד. ומרוב קושיות החל לקלל את היום שנולד, ואת המזל שלו. והחברים שלו בקשו להרגיעו ולא הצליחו עד שבא הקב"ה וענה לו שני פרקים לאיוב מתוך הסערה, וכך הרגיע אותו. באותם שני פרקים לא השיב הקב"ה תשובה על קושיותיו של איוב, לא על מיתת בניו ובנותיו, ולא על שריפת רכושו, רק אמר לו 'איפה היית ביסודי ארץ', 'הידעת עת לידת יעלי סלע', ועוד נפלאות רבות שיש בהשגחה פרטית.

משל למי שנכנס לבית חרושת ענק ושואל קושיא על איזה כפתור קטן, למה צריך את זה, אומר לו המנהל, וכי את כל המכונות הגדולות כאן כן הבנת, שאתה שואל על הכפתור הזה? כי הקב"ה אמר לאיוב, עמוד וראה את ההרכבה הנפלאה שיש בבריאה, החיבור שיש בין דומם צומח וחי, וכו' ונשימת האדם מחמצן מפסולת האילנות שפולטין מה שהאדם צריך לנשום. וכל בעל חי יש לו צומח מיוחד שממנו פרנסתו.

כשיש לאדם איזה ענין בלתי מובן, יתבונן במה שנעשה בבריאה, כשיראה שהכל מסודר יבין שגם הדבר הבלתי מובן שעובר עליו מאד קשה, גם זה מסודר להפליא. וכמ"ש קהלת 'כי מה יבא האדם אחרי המלך אחרי אשר כבר עשהו'. בכל תמיהה שאדם תמה על הנהגת ה', תחילה יתבונן בשירת הכלבים אשר מתבטלים באהבה לאדונם אע"פ שקבלו ממנו מכות קשות, נאמנים להם במסירת נפש. ולא שכבר נתיישרה תמיהתו, שא"כ לא היה מקיים 'צדיק באמונתו יחיה', שעיקר האמונה הוא במקום שאין הבנה ע"פ טעם ודעת.

כשאדם רוצה חיזוק על המעשה דאשוויץ, יקיים 'חזור לאחור' ויתבונן בנפלאות הבריאה, כל מה שהקב"ה הטיב עמך מיום שנבראת ונפתחו עיניך ואח"כ צמח לך שן ועוד שן, וכן תתבונן בכל מאכל ומשקה שאתה אוכל ושותה, ריבי רבבות נסים ונפלאות מתהווים עד שהם מגיעים לפיך. חזור לאחור' אינו תירוץ על הקושיות, אבל הוא חיזוק והבנה שאין מקום להקשות קושיות כלל וכלל.

ולכן גם לאחר שאמר המלאך לרבי ישעיה, מיום שגילה ה' סודו לחבקוק וכו', הוצרך להוסיף לו בסוף דבריו 'ולענין שאלה ששאלת חזור לאחור', כי כשתחזור לתחילת ברייתך ובריאת העולם בדרכי הטבע בכללי ובפרטי, איזה הרכבה יש בכוכבי לכת וכוכבי שבת, וכל הגלקסיות הענקיות שברא השי"ת, שהכדור של עולם העשיה הוא פצפון קטן לעומתם, וא"כ איך תרצה לשאול שאלות בתוך מציאות הבריאה ומליארדי מליארדי פריטיה, והרי הכל נברא בדקדוק יפה נאה ומסודר, וכי עוד יש לך מה לשאול על המעברים שעוברים עליך?

(הגרמ"י רייזמן ב' בשלח תשפ"א)

ברוך הדרוש

קושיית הרמב"ם למה לקח המצרים הא גזירת ה' היה 'ממונם' דייקא ממון כסף וזהב דינו הרי טובה כפולה הוא דישעבדו את ישראל, ותי' שהיו חייבין מיתה על סירובם לשלחם בציוו' ד'

ולפ"ז מיושב שפיר, דהרי החיוב מיתה בא רק בשעת הסירוב אבל חיוב הממון כבר נתחייבו קודם מדין הענקה לעבד כהבטחת הקב"ה, ושפיר נדונו בשניהם כנ"ל. והנה בפ"ק קידושין מבואר דמצות הענקה בצאן ובקר ולא כספים, וא"כ א"ש דלקיום ההבטחה של יוצא ברכוש גדול, דהחיוב הוא משום דין הענקה נתקיים בצאן ובקר אבל שאילת כלי כסף וזהב הוא רק כדי שלא יתרעם אותו צדיק שלא ידע כוונתו שהי' רק משום דין הענקה ויסי בצאן ובקר כנ"ל. אמנם אם כן הדק"ל על כסף וזהב שלי"ה בכלל ההבטחה, א"כ הו"ל מיתה ותשלומים כאחד, וקיי"ל קלב"מ, וז"ש אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו את

ממונם' דייקא ממון כסף וזהב דינו הרי טובה כפולה הוא שדנס במיתה ותשלומים כאחד. (דברי מהרי"א) ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים (יב, במדרש: 'ויהי בחצי הלילה מלמד שזרחה השמש כצהרים' וז"ת, ולהרץ נקדים דאיתא בגמ' אין מוזכרין שם על הקללה דכתיב ויקרא אלקים לאור יום ולהושך קרא לילה ולא כתיב אלקים גבי לילה וזה הפשט במדרש ויהי בחצי הלילה וד' וכו' קשה הלא אין מוזכרין שם על הקללה ולזה מתרץ המדרש מלמד שזרחה השמש כצהרים ודו"ק: (מדרש יונתן)

כמו שאמר הגה"ק מצאנו ז"ע בשעת הלוייה של בנו, שכשהוא מתבונן מי נתן לו המכה הוא נזכר שזה היה באהבה. וכן דרשו חז"ל בגמ' שצריך לברך דיין האמת בשמחה. כי זהו עיקר כל התורה 'וצדיק באמונתו יחיה', וכשאדם נאמין בהשי"ת שהכל לטובה, ומקיים 'נשתחוה, נברכה, נכרעה' בכמה מיני ביטול והשתחויה לפני השי"ת בכל מצב שהוא.

מיום שגילה הקב"ה סודו לחבקוק שהעיקר הוא האמונה, זו מה שלמדנו מהנהגת הכלב להשאיר נאמן גם לאחר המכה

זה שאמר המלאך לרבי ישעיה תלמידו של רבי חנינא בן דוסא תשובה לשאלתו 'מפני מה זכו כלבים לומר שירה', כי מיום שגילה הקב"ה סודו לחבקוק הנביא שהיה לו קושיות על הנהגת ה', גזרו שלא לגלות הסוד, אבל לרבי ישעיה כן נתגלה שהעיקר הוא 'צדיק באמונתו יחיה', להאמין שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ולימוד זה למדנו ממה שהקב"ה משלם שכר לכלבים שלא חרצו לשונם ביציאת מצרים, על אחת כמה וכמה שאין להקשות על רבי חניניה בן תרדיון שנשרף, כי בלי ספק שיקבל שכרו משלם.

וזוהי התשובה על שאלת רבי ישעיה, כי שירת הכלב היא עצמה מתרצת את השאלה, כי הוא אומר 'בואו נשתחוה ונברכה' והוא נאמן לאדונו בשלימות וכביכול מקיים מה שלימד חבקוק הנביא 'וצדיק באמונתו יחיה', להאמין בהשי"ת גם כשקשה. ולכן שירת הכלב היא סוף כל השירות, שבה נכלל שלימות השירה והביטול להשי"ת.

ובאמת שגם שירת החתול יש בה ענין של צידוק הדין 'אתה צדיק על כל הבא עלינו', אבל אינו אומר דיין האמת בשמחה שהרי זה הפסוק 'אתה צדיק' אין אומרים רק ביום שאומרים בו תחנון, כי יש בו תנועה של צער ואנחה. לא כן הכלב שמלקק את המקל באהבה גם לאחר שהכהו מכה רבה. רבי ישעיה שואל על שירת הכלבים, והתשובה היא שממנו למדנו שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, וא"כ מוכרח להיות שהכל לטובה, וא"כ יש להשתחוות לפני ה' עושינו. וזאת התורה אשר שם חבקוק לפני ישראל 'וצדיק באמונתו יחיה'. ואדרבה מתוך זה למדנו מדוע היו דברים קשים בעולם, רק כדי ללמדנו דרכי אמונה, להבין שנאמנים פצעי איוב, והקב"ה עושה הכל טוב לטובה.

הכלב מסר נפשו ברגעיו האחרונים להשיב אבדת האדון

ועדיין לא השלמנו לבאר סיום הדברים 'חזור לאחור'. ולזאת נספר עוד מעשה שהיה בכלב המובא שם בספר תולדות נח, שפעם אחת הלך כלב לדרכו, באמצע הדרך החל לנבוח בקול גדול ומשך בגדו של בעל הבית, כמה שהוא השתדל להרגיע את כלבו לא עלתה בידו, עד שעלה בדעתו שנחלה הכלב במחלת הכלבת, שזה מסוכן מאד כמבואר במשניות 'ומא מי שנשכו כלב שוטה'. ולא ידע מה לעשות עם כלב כזה, לקח את הרובה ואיים על הכלב, שאם הוא ישתגע הוא יירה בו. אבל הכלב לא הרפה והמשיך בשלו לנבוח. כיון שראה שאין ברירה ירה בגופו, לאחר שנפצע הכלב חזר ורץ לאחוריו והגיע למקום מסוים בדרך, שם נפל שדוד ומת. כשהגיע אדונו למקום ההוא, מצא את כל כספו שנפל ממנו בדרך. מכיון שהיה הכיס גדול באופן שלא היה הכלב יכול להרימו בפיו, לא היתה לו ברירה רק לנבוח על אדונו ולמשוך אותו בבגדו, וגם לאחר שירה בו אדונו לא נקם בו, אלא נשאר נאמן בחייו ובמותו, כביכול יצאה נשמתו במסירת נפש להציל את הכיס של אדונו. אפילו שהאדון חשד בו שהוא כלב שוטה, לא חשב על עצמו אלא ברגעיו האחרונים רץ להציל את ממון בעליו. ממעשה זה נלמד שעלינו לרוץ אחר השי"ת אפילו עד כבשן האש.

הרג הכלב את עצמו כדי להציל את אדונו

וכן מסופר בתלמוד ירושלמי תרומות פרק ח', מעשה ברועה שהוציא חלב מהצאן, והגיע נחש וטעם מחלב הצאן והשאיר הארס בתוך החלב. והכיר כלבו שהנחש טעם מהחלב, שכבא הרועה לשתות מהחלב החל הכלב לנבוח צעקות גדולות, אך לא שמו לב לצעקותיו, מה עשה הכלב להציל

דבר נא באוני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב: (יא, ב)

ידוע מאז"ל (ברכות ז') על הפסוק (שמות י"א) דבר נא וכו' בבקשה וכו' שלא יאמר אותו צדיק וכו'. התמי מפורסמת ת"ל משום לקיים הבטחתו שהבטיח ואח"כ יצאו ברכוש גדול. ובדרך אגב נבאר את מאמר בעל ההגדה 'אילו הרג את בכוריהם ולא נתן לנו ממונם דיינו'. ונראה דהנה הקשה הפרשת דרכים הא קיי"ל אין מת ומשלם אף בב"נ כמ"ש התוס' (ע"ז: ע"א וע"ב) ולמה דן הקב"ה את המצרים גם במיתה וגם בממון ע"ש, ונ"ל דהא קיי"ל, נמי דרק אם מיתה ותשלומין באין כאחת אמרינן קם ליה בדבריה מיניה לפטרו מממון, והו"ל לפמ"ש הפר"ד עצמו בכיבוד הספרי הבטחתו יצאו ברכוש גדול הי' על צאן ובקר, מדין הענקה, ולתי' הראב"ד בהלכות תשובה על

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בא תשפ"ג שנה ט | גליון מס' 468

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

פרתחו שעדים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

יהודי של אמן

במהלך שנות פעילות 'בני אמונים' פגשתי יהודים רבים שהעידו בפני שהקפדתם על אומירת ברכות השחר בחברותא שנתה להם את כל הגישה לתפלה.

אחד מהמכתבים השמורים בזכרוננו נשלח אלי מאת יהודי מירושלים אשר בשורות קצרות מתאר את המהפך המפלא שהתחולל בלבו בכם האמן:

"במשך שנים התפלה עברה עלי בחצי נמנום, כבסרט נע. מובן שהתפללתי, אבל הבטוי 'כגוף בלי נשמה' כאלו נכתב במדיק נדי להאר את יבש תפולתי. לא היתה שום סבה שלא אתפלל כף גם בגיל שמונים, אלמלא התנדעתי דרככם לחשיבותה של עניית אמן בכונה. לאחר שהתנדעתי עקב פעילותכם למעלת אומירת ברכות השחר בחברותא, החלטתי באחד הפקרים לנסות. נגשתי לשכני בבית הפנסת והצעתי לו לענות אמן על ברכות השחר שלו. כל 'העסק' ארוך שתי דקות, וזהו. אבל באותו בקר, מפלי שאדע, נשתל בקרבי גרעין קטן... תוך תקופה קצרה התפללות שלי הפכו למשהו אחר, לחויה רוחנית מרוממת. הפכתי לאיש אחר, הפכתי ליהודי של אמן.

אני בטוח שמי שזכה להחשף לאוצרות 'בני אמונים' אינו זוקף גבה לשמע הספור הזה. מי שזכה לטעם את טעמה של אמן לא יפתע מיקלטה המפלאה לנער נשמה יהודית ולרוממה לפסגות רוחניות תוך תקופה קצרה, כי מי אם לא היא יכולה לחולל זאת.

אמן היא התמצית של התפלה, התמצית של האמונה, התמצית של היהודי! "קשה להאמין שמהפך שכזה חל תוך שנים ספורות בלבד; אם לפני עשר שנים הייתם נגשים ליהודי בבית הפנסת ומבקשים לענות אמן אחר ברכות השחר שלו, יתכן שהייתם זוכים בתגובה למבט של "לא כל הרוצה לטל את השם יבא ויטל"...

חלף רק עשור מאז החלה הפעילות, והמהפכה בתחום היא כבר עבדה קיימת; יהודים העומדים ועונים אמן בקול רם על ברכות השחר של חבריהם הם פיוס חלק בלתי נפרד מהנוף הפותח את תפלת שחרית בכל בית פנסת.

והעקר - האמן נדרך חיים והמודעות לענייתה נדבעי ברצינות ובכונה הופכות ונעשות לנחלת הכלל, ויד 'בני אמונים' עוד נטויה, בעזרת ה', להוסיף ולהרבות חילים לאמן בתכניות וברעיונות חדשים העומדים זה עתה על הפרק.

אשרינו שזכינו, אף הדרך עדין ארפה. המחוסם, הדמיוני פמונן, המקשה על שנוי הרגילות, עדין חוסם בפני רבים את האור הנפלא, אור האמונה, אור התפלה והדבקות בנורא עולם, אור של מעלות ושכר אינסופי בזה ובבא, פמונא דבדרי הקדמונים.

בשבת זו אנו קוראים על גאלת בני ישראל משעבוד מצרים בזכות אמונתם האיתנה בה' יתברך. אין מתאים משבת פרשת 'בני אמונים' נדי לקרא לכל אחד ואחד להצטרף למהפכת האמונה של 'בני אמונים', ובכך לקרב את הגאלה האחרונה.

אם טרם הצטרפת לאומרי ברכות השחר בחברותא מדי בקר, קריאה אישית זו מפנית אליך: "בא" אף אתה והמנה על 'בני אמונים'! דקות קצרות אלו שתשקיע נדי להודות לה' יתברך פראוי ישפיעו ללא ספק על כל מהותך. נדי אי לך לנסות!

שבת שלום, יהודים בני אמונים!

298 213 מחולקת י"ן

'בא אל פרעה' – לאחר התפלה

"ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו" (י א)

מלשון הפסוק נראה שהמלים "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו" (י א) מלשון הפסוק נראה שהמלים "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו" (י א) מלשון הפסוק נראה שהמלים "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו" (י א) מלשון הפסוק נראה שהמלים "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתתי אלה בקרבו" (י א)

באר רבי שלמה קלווגר:

בהתראת המכות הקודמות צוה הקדוש ברוך הוא למשה (לעיל ח טו): "השם בבקר והתיצב לפני פרעה" עוד לפני ההתפלה, שאם תקדים להתפלל תשרה עליך קדושה עליונה, שפרעה לא יוכל לשאתה מחמת טמאתו. אף בהתראה זו שנתנה אחר שפרעה עצמו כבר הודה (לעיל ט כז) כי "ה' הצדיק",

צוהו הקדוש ברוך הוא: "בא אל פרעה" - אף לאחר התפלה, שכן פרעה מצד עצמו כבר נכנע וטמאתו נחלשה, ורק "אני הכבדתי את לבו" שימשיך בעקשנותו ('הכמת התורה' עמ"ס).

הלכה הנלמד מהלבנה

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם להדשי השנה" (יב ב)

דרש רבי יהודה אריה לייב האשקי:

אמרו חכמים (חלין ס ב) שבתחלה נבראו השמש והלבנה שוות, ולפי שקטרה הלבנה ואמרה ש'אין שני מלכים יכולים לשמש בכתר אחד' נעשה ונתמעה. במלים: "החדש הזה לכם" מורה לנו התורה לשים לנגד עינינו תמיד את עבדת מעוט הלבנה וללמד מקף פמה נדי להיות

דוקא מהנעלבים ולא מהעולבים. שהנה ראינו שהשמש שהיתה מהנעלבים נותרה בגדלה, ואלו הלבנה שהיתה מהעולבים השפלה והתקטנה (לב אריה' פר' צו).

הסיף וכתב החיד"א כי אפשר לומר שטעם זה אף נצטוו ישראל לקבע את חדשי השנה ואת מועדי ישראל על פי מהלך הלבנה, כדי שיזכר האדם תמיד לנהוג בעונה ולהמנות בין הנעלבים ואינם עולבים. מסבה זו אף אמרו חכמים (סנהדרין מב א): "כל המברך על החדש בזמנו כאלו מקבל פני שכינה", שכן ברפת החדש מזכירה לאדם להתנהג בעונה, "והענו נעשה מרכבה לשכינה" (פתיח עינים' סנהדרין סא א).

'ונאמר אמן' בפשוטו וכמדורשו

"החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם להדשי השנה" (יב ב)

בברפת החדש הנאמרת בשבת שלפני ראש חדש (ראה מג"א תיז א), נוהגים שהקהל עונה אמן אחר כל אחת מבקשות תפלת: "חדשהו הקדוש ברוך הוא עלינו ועל כל עמו בית ישראל לטובה ולברכה, לששון ולשמחה..." לאור זאת יש להבין מדוע שבים ואומרים בסיימה של תפלה זו "ונאמר אמן", הלא כבר ענינו אמן אחר כל בקשה ובקשה בפני עצמה?

רבי שלמה קלווגר באר: אף שענו הצבור אמן על כל בקשה בפני עצמה, רשאים הם בסוף התפלה לחזור ולענות אמן על כלל הבקשות כולן, ומשום כך אומר החזן "ונאמר אמן" בסיימה של תפלה זו (ספר החיים' ככו ח).

האדמו"ר רבי שמעון מירוסלב באר כי המלים "ונאמר אמן" נאמרות כתפלה מיחדת, שבחדש זה שמענו בבתי ישראל אמנים לרב. דהינו שירבו שמחות בישוראל, ולפי שמונהג ישראל לברך ולהתברך בזמן שמחה, ישמענו בבתי ישראל אמנים לרב איש על ברכות רעהו (דבש השדה' אות ה).

חלום מפלא בצהרי שבת

מצות ענג שבת. אחר שקדשתי על היין והתענגתי על סעדת השבת כדת וכהלכה, ב'בשר ודגים וכל מטעמים' ובשירים ותשבחות לקל עליון, ברכת המזון, ואחר פניתי אל הסטנדר כמנהגי להשלמת סדרי למודי היומיים, בד בבד עם קיום מצות 'שנה בשבת תענוג'... בעודי יושב מול הגמרא הפתוחה כמנהגי חטפתי תנומה קלה...

ואישן, והנה חלום... בחלומי ואני יושב בבית הכנסת וממתין לתפלה, והנה מגיע אלי לא אחר מר' בנמיין, החברותא שלי לברכות השחר, נוגע קלות בכתפי ומעוררני במענה רך: "ר' אליעזר, רחמאי... ברכות!!!". התעוררתי מיד בבהלה והנה אנוכי בביתי, יושב על מושבי לצד הסטנדר. ר' בנמיין פמוכן אינו לצדי, אך זכרוני מפה בי כי אכן צדקו דבריו, ועדן לא השלמתי היום את חובתי להודות לבוראי על כל הטוב והחסד שעשה עמדי; כבר שעת צהרים, וטרם אמרתי ברכות השחר.

ראיתי בכך אות ומופת מבהק משמים. כנראה שמלאכי מעלה צפו לברכות... היתה זו עבורי תזכורת ברורה, משמחת אך מחייבת על חשיבות אמירת הברכות בשלמות, בעגית אמן אחריהו.

קמתי ממושבי, כשאני אפוף בתחושה מרוממת, ובהתרגשות גדולה אספתי את ילדי ופניתי לברך לפניהם את ברכות השחר, כאשר הפעם בני ביתי משמשים כלם כאחד כחברותא ועונים בדבקות אמן אחר ברכותי. לפליאתם על פשר הענין ספרתי להם על דבר החלום, ואף הם הצטרפו להשתאותי, הן מעצם החלום והן ובעקר ממשמעותו המפלאה.

אכן. על בשרי למדתי עד כמה 'אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים'. כיון שזכיתי לראות זאת בחוש, אני מרשה לעצמי לומר בבטחון כי על אותו משקל יש לקרא אף על 'בני אמונים' את המשפט הבא: 'אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא כפעלתה הנשגבת של מהפכת 'בני אמונים'.

בעודי אוזח את העט ומסים מכתב זה, לפי גאחז בתקוה כי אקיים בכך את מאמר הפתוב: 'האמנתי כי אדבר', תקנותי כי ספור הדברים יחזק בקרב שלומי אמוני ישראל את האמונה באמן, ויעצים עוד יותר את הידוע לכל, עד כמה חשובה כל אמן בשמי מרום, ועד כמה גדולה פעלתה עד אין חקר, ובכך אתרם למלוי יעוד הפתוב: 'וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן, כן יהי רצון'.

אמונים' לרומם ולהדר את קרנה של אמן בעולם, ובעקבות קריאות קדשם של גדולי ישראל והפרסומים המיוחדים שהפיקו 'בני אמונים' והתפרסמו בכל בתי הכנסת בארץ ובעולם, החליטו ר' אליעזר ור' בנמיין להיות מה'נחשונים' ולחולל את המהפך בבית הכנסת שלהם.

לשים כך, מדי בקר הקדימו השנים את בואם בשתי דקות נוספות, ולאחר הנחת התפלן נעמדו לומר יחדו את ברכות השחר בחברותא, כאשר הראשון מברך ומשנהו עונה אחריו אמן, וחוזר חלילה.

ככל שחלפו הימים, בבחינת 'קנאת סופרים תרבה אמונים', הצטרפו עוד ועוד מתפללים למהלך. כך, כמו בעוד עשרות ומאות בתי כנסת, גם בבית הכנסת שלהם התחולל המהפך המפלא של 'בני אמונים', דבר שגרם אף לתפלות להראות אחרת לגמרי.

בעוד בימות החל היו ר' אליעזר ור' בנמיין מתפללים באותו מנגן ומקפידים לומר את ברכות השחר בחברותא יחד, הרי שבשבת קדש היו דרכיהם נפרדות. זאת לפי שכאמור השתיכו הם לקהלות שונות, ובהתאם לכך בשבת קבעו איש איש את מקום תפלתו בבית הכנסת של קהלתו.

כיון שפך, בשבת היה על כל אחד מהם להסתדר בכחות עצמו עם חברותא מזדמנת כדי לזכות ולומר את ברכות השחר בשלמות.

מספר ר' אליעזר, בעל המעשה, במכתבו:

"מדי שבת מחדש מוצא אני את עצמי תר אחר מישהו ש'יסכים לומר עמי את ברכות השחר בחברותא. יש בכך אי נעימות מסוימת, אולם כיון שהדבר יקר בעיני עד מאד, מתגבר אני על טבעי ומשתדל להקפיד על כך.

בשבת קדש האחרונה זכיתי לאות משמים על חשיבות החברותא שלנו ועל רצון ה' בעגית אמן, וכך היה המעשה:

באותה שבת הגעתי לבית הכנסת שבו אני מתפלל בשבת קדש. לצערי הגעתי באחר קל, וכיון שמיד עם כניסתי נגש אלי הגבאי ובקש ממני לגשת לפני העמוד, לא עלה בידי לברך את ברכות השחר בחברותא לפני התפלה כמנהגי. תכונתי לברך את הברכות מיד לאחר התפלה, אך לצערי לאחר התפלה הענין פרח מזכרוני.

עם סיום התפלה צעדתי לביתי לקיום

הספור שלפנינו נשלח אלינו מיהודי יקר ממרפז הארץ ושמו ר' אליעזר. יהודי זה זוכה כמו רבבות ישראל בארץ ובעולם להתענג בכל יום מעין עולם הבא ולפתח שערי גן עדן ושערי תפלה באמירת ברכות השחר בחברותא כדת וכהלכה, כמנהג צדיקים ומצוקי ארץ, בצותא חדא עם ידיו

ואישן, והנה חלום... בחלומי ואני יושב בבית הכנסת וממתין לתפלה, והנה מגיע אלי לא אחר מר' בנמיין, החברותא שלי לברכות השחר, נוגע קלות בכתפי ומעוררני במענה רך: "ר' אליעזר, רחמאי... ברכות!!!". התעוררתי מיד בבהלה והנה אנוכי בביתי, יושב על מושבי לצד הסטנדר.

הקרוב ר' בנמיין.

ר' אליעזר מידענו וידיו ר' בנמיין הם ידידים ותיקים. מזה שנים הם מתגוררים באותה שכונה, ואף כי הם שייכים לקהלות שונות, מצאו הם את עצמם מתפללים יחדו מדי בקר באותו מנגן לתפלת שחרית בבית הכנסת האזורי שבשכונתם.

כך, במשך שנים רבות מדי בקר נפגשים ר' אליעזר ור' בנמיין בפתח בית הכנסת ומקפידים לזכות ולהמנות על 'עשרה ראשונים' הנוטלים שכר כנגד כל המתפללים - מעלה נשגבת שפידוע שבחיה חכמים באפן שאין לתאר ולשער. בעשור האחרון, מאז החלה פעילות 'בני

מאמר 'קנא קנאתי לה' מהמקבל הנודע רבי אהרן הזקן מקרדינא

על אודות תולדות חייו של רבי אהרן הזקן מהעיר קרדינא שבצפון ספרד לא ידועים לנו פרטים רבים, אך מן המפורסם בכתביו את פתבי רבי שלמה מולכו שהעלה על המוקד בשנת רצ"ג, נראה שחי בתקופתו או ממש בסמוך לה.

רבי אהרן הזקן חבר כמה ספרי קבלה עמקים. הידוע שבהם הוא 'ספר קרנים', שכתב ספריו נכתב בתמצות ובקצרה, ומתוך כך טרח המקבל רבי שמשון מאוסטרופולי הי"ד לחבר לו פרוש בשם: 'דן ידיו'. 'ספר קרנים' עם פרוש 'דן ידיו' נדפס לראשונה בשנת תס"ט בזאלקווא. בשער הספר כתוב: 'ספר קרנים, אשר חיברו ויסדו הקדוש האלקי מוהר"ר אהרן מעיר גולה קרדינא בעל ספר אגרת הטעמים'.

ספר 'אגרת הטעמים' נדפס לראשונה בשנת שמ"ב בעיר מנטובה שבאיטליה. כשלושים שנה לאחר מכן, בשנת שע"ב, הדפס ספר זה בעיר הנאו שבגרמניה. בדפוס זה נוסף על הספר פרוש מקיף ומעמיק בשם 'שפע טל' שחיבר רבי שבתי שעפטייל הורוויץ מפראג, פרוש שזכה אף להסכמה נלהבת מן משפחתו של המחבר, השל"ה הק'.

בסוף ספרו 'אגרת הטעמים' כתב המחבר מאמר המתחיל במילים 'קנא קנאתי לה' שבו הוא מתאר את מעלתה של עניית אמן ואת הפעולות הנשגבות שנגרמות בעטייה, ומוחה באלו המוזלזלים בענייתה.

שלא פשאר כתביו של רבי אהרן שהם סתומים וחתומים מחמת שונתבו בקצרה ובקמיה, מאמר זה פתח ברובו באופן ברור ומוכן לכל. דומה שמי שיקראו לא יוכל להשאר שנה נפש לנכח הדברים הנוקבים שונתבו בו.

להלן יובא מאמר זה, בהשקפה מתבקשת של סודות מסתרי קבלה השזורים בעקר בחלקו האחרון. מלבד השמטות אלו, מובאים הדברים ככתבם וכלשונם בתוספת מתבקשת של כותרות, נקוד ופסוק.

ואותם האנשים, הענושים, העושים הריסה בעולם, והופכים הקערה על פיה, עליהם הכתוב אומר (שם לב כ): 'כי דור תהפכת המה בנים לא אמן במ'.

אשרי המקפיד על עניית אמן

אם כן ראה גם ראה אמה, בן אדם, כמה רמזים רזים וסודות מיוחדות על אדני פז, ולהיכן נוטה, ואיזהו מקומו של אמן קדש קדשים. ומהנה נוכל לידע, להודיע ולהודיע להבין ולהשפיל, מהו מאמין ומקיים, כמה מעלות לעלות בית א-ל, לקרא בשם ה' כי זה כל האדם.

אשרי תמימי דרך ההלכים, המפוזרים, מתאחזים, מתדבקים, מתאחזים, המתחברים בעץ החיים האמתיים הנצחיים.

אמן ראש לכל הברכות

ראה זה מצאתי בדרשות של רבנו שלמה מולכו עליו השלום, ומהנה נוכל להבין ולהתבונן מה מאד קר מאמר רז"ל (ברכות נג א): "גדול העונה אמן יותר מן המברך" [כפי הנראה פגנת המחבר לדברי רבי שלמה מולכו ב'ספר המפאר' סוד עניית אמן וברוך אמה, שם מבאר בהרחבה מאמר חכמים זה]. עתה, אמה תראה איך העמיקו והסתירו הענין בתבות במלות קצרות וכללו בהם סודות וסתרות שאינן סודות ושגורות בפי כל, ברוך שבחר בהם ובמשנתם.

אם כן נשמע ומוכן מזה, שמלת אמן הוא מקור עקר ועצם ראש וראשון לכל הברכות, וכל הברכות מתמלאות ממנו ומימיו אנו שותים, כי ממנו השתת העולם העליון. והרמז (שמואל ב' כג א): "ונאם הגבר הקם על" - 'נאם' אותיות 'אמן', 'הוקם' עליון 'על' כל המעלות.

ושאר הדברים שאמרו רז"ל במלת אמן מפורשים במקומם לכותבם, כי מתוך הכלל נשמע להבין הפרט ותן לחכם ויחכם עוד, ושערי התרוצים לא ננעלו. והשם יתברך יפתח לנו שערי רחמים ויתן לנו לב מבין פמו שאמר המשורר (תהלים קיט יח): "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". וא-ל שדי האומר לעולמו די, לאמר די לצרותיני, ותקלית לגלותנו, וימהר גאלתנו ויחיש פדותנו, והשם יכפר בעדנו.

סיום המאמר

סימתי זאת הקדשה, אכן הראשה לנו למורשה, ביום ראשון חרושה, ונתחנן בעת הזאת אל ה' לעזרתנו חושה. על כן, על כל דברי האגרת הזאת, אני אומר כי היא אוגרת בקיץ לחמה, ומזון הנפש שהוא המאכל האמיתי, צידה לדרך הידוע, כי זה כל האדם. ויקים בנו מקרא שכתוב (ישעיה סה טו): "אשר המתברך בארץ יתברך באלקי אמן", עצמה רבה לאין אונים, בשכר זה: 'ויבא גוי צדיק שמר אמנים' (ישעיה כו ב), 'ה' אלקי אתה ארומקף אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן' (שם כה א).

דברי הקדמה

רוח אלקים דבר בי, ומלתו על לשוני, דרך אמונה בחרתי לכבוד קוני, הוא יחול ויסלח לעוני, הנמשל לכתם אדם ושני, הוא יגאלני מלחם עוני, ויתן ברוח פרוסתו ומזוני, וירבה מאודי והוני, ויסר מעלי צערי ויגוני, ובשם כל ישראל אכנה, ובעושי עולה לא אקנא.

קיום העולמות תלוי בעניית אמן

קנא קנאתי לה' צב-אות, על אלה האנשים העומדים במקדש מעט לברך בשמו, ואינו משגיחים לחוס על כבוד קונם ואינם חוששים לתת לב לעניית אמן ושוגגים ומזלזלים ונכשלים באמונת אמן. והמכשלה הזאת תחת ידם, ואינם יודעים כי בתבת אמן יש בו קיום וחזק כל העולמות. והעליונים והחתונים בכללם תלויים במלת אמן, כי הוא התחלת שבח ומקור וגרם המעלות מכל הברכות, מברכה העליונה בתרא עלאה קדישא, סבת הסבות ועלת העלות, מה שאין הפה יכול לדבר והלשון לספר.

אמן קדש קדשים

כי תבת אמן מלא על כל גדותיו, פנים ואחור מעלה ומטה, דכולא ביה. לא יחסר כל בו, מנגלה ומנסתר, פנימי וחיצוני, פלא פלאות, מפלאים נעלמים, סודות גדולות העד, בארץ וברחב, שהן כבשונו של עולם מסתרי תורה, עמוק עמוק מי ומצאנו, מי למלל גבורת ה' והמשפיל יבין. ואין לנו עסק בנסתרות, וכבוד אלקים הסתר דבר.

וכמה פסוקים מורים ובגויים ורומזים על זאת הקדשה, שהיא באמת קדש קדשים עד אין סוף. כי כל שמות הקדושים קלם באחד פלולים, בלולים, סגלים, נסתרים, מכסים, פמוסים בתבת אמן.

פגם המזלזלים בעניית אמן

ואלה גורעים ולא מוסיפים, הם המצפפים והמהגים, הוגים מלב, פוצים פה והבל יפצה פיהם. ילכו אחר ההבל למלל, לדבר, לספר בדברי הבאי ובמילי ובעסקי דעלמא. מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה, ואת פעל ה' לא יביטו ופוגמים בצורה העליונה לעילא ולתתא. מטילים מום בקדשים בכל העולמות, מתישים, מחלישים כביכול הכח של מעלה, כענין שכתוב (דברים לב יח): "צור ילדך תשי".

אמנם פשוטים אל הטוב ואל הישר, עליהם הכתוב אומר (שם לג כו): "רכב שמים בעורף". רצה לומר: כשישראל מיטיבים ויחזקו ויבחינו בדרך האמונה לענות אמן, כאלו נותנים פה וגבורה להרע או להיטיב. הרי מוכן מזה שיש יכלת ביד האדם, והרשות נתונה להרע או להיטיב.

שער הספר דפוס מנטובה שמ"ב

עמוד מתוך מאמר 'קנא קנאתי לה' בסוף ספר 'אגרת הטעמים'

חומת בטחון של אמן

אמר רבי עמרם קוף, הצדיק מחיפה: מפליא לראות פיצד אנשים משקיעים סכומי כסף גדולים בשלל סוגי בטוחים, ואלו בעניית אמן, שחז"ל הרבו להפליג בשכרה הם מזלזלים. הלא הבטוח אינו כל להבטיח לאדם חיים או בטחון, כי אם כסוי כספי בעת צרה חלילה. ואולם לאמן לעמת זאת יש כח לקרע גזר דין ולהגן על האדם לבל תפקד אותו הצרה כלל. בעניית אמן מקים האדם חומת בטחון סביבו שתגן עליו מפל צרה וצוקה, ומה ההגיון שתאדם יתרושל ולא ישקיע את כל כחותיו לענות אמן פראוי?! (האמונה מה למעשה' עמ' 122)

נעלם בלא היה

ספר רבי מנחם מנדל לעפקאוויטש תלמידו של בעל השומר אמונים: לאחר תקופה מסוימת שלא חשתי בטוב, הבהלתי לעריכת בדיקה רפואית מקיפה. לדאבוני ולהרדתי הבדיקה העלתה שבגופי מקננת מחלה קשה וחשובת מרפא. בהיות ועולמי חשך בעדי, מהרתי להתייצב לפני מורי ורבי בעל השומר אמונים, וכשדמעות בעיני הזכרתי את עצמי לפניו, התחננתי ואמרתי לרבי: "כיון שמעודי נזהרתי שלא לדבר בתפלה, ואף הקפדתי על עניית אמן ויהא שמה רבא פראוי, מבקש אני שיעל הרבי ישועה בעבורי". כאשר שמע הרבי את דברי הרים את עיניו, הביט לעברי ואמר בהחלטיות: "אם כך, מה לך דואג, הלא ללא ספק תושעו!".

אמון על דברי הרבי בקשתי לשוב ולהבדק בשנית, ולתדהמת הרופאים בבדיקה השניה לא נצפתה כל מחלה (חותמו של כהן גדול עמ' 20).

שכר קטן ושכר גדול

דרש רבי אברהם שטרן בעל הגפי אש: ידועים הם דברי הש"ך (ח"מ שכב ד) שדברי חכמים (חלין פו ב) ששויה של כל ברכה הוא עשרה זהובים לא נאמרו אלא על ברכה שענו אחריה אמן. רמז לכך נתן להביא מקד שהגימטריה של אמן במספר קטן היא עשר [1+4+5]. לאמר, רק בזכות עניית אמן משתכרים עשרה זהובים על הברכה.

ויש לומר ששכר עשרה זהובים נרמז במספר קטן, כדי ללמד ששכר זה הוא השכר הקטן של האמן. אבל השכר האמתי הוא בעולם הבא, והוא רמוז בערכה הגימטרי הרגיל של המלה אמן [מספר גדול]. שכן אמן בגימטריה צ"א כגימטריה של המלים "חיים וטוב", ללמד שהעונה אמן יזכה לחיים נצחיים ורב טובה בעולם הבא (שלחן א"ש או"ח סי' ו).

לכבוד צות בני אמונים' ובכללם מערכת עלון ז'כל מאמינים' הי"ו,

אחר מבוא הברכה וברכת ישר כח על כל הפעילות הנפלאה שלכם לחזק עניית אמן, זכיתי להקפיד לענות מדי יום אמן אחר ברכות השחר של כמה אנשים. התעוררתי לנהג כן בעקבות הנהגת האר"י הק' שהובאה ב'שערי תשובה' על השלחן ערוך' (או"ח ו ו) שהיה עונה אמן אחר ברכות השחר של המתפללים: "אפלו היה מאה, היה עונה מאה אחריהם".

לפי שעניית אמן אחר מאה אנשים בכל יום אינה הנהגה שוה לכל נפש... קבלתי על עצמי שלכל הפחות במשך כל חדש אענה אמן אחר ברכות השחר של מאה אנשים. ואכן, יש אתי תמיד פנקס מיוחד, שבו אני מחשב שלא לפחות ממאה אנשים בחדש.

אני מרגיש כי ההקפדה על עניית אמן משרה עלי יראת שמים. והאמת שפך משמע מרש"י מפרש במסכת סנהדרין (קיא א), שעל שאלת הגמרא (שם) "מאי אמן" הוא מפרש: "כשעונין על כל ברכה וברכה אמן, היאך משמע קבלת יראת שמים". הרי מבאר מדבריו שכל עניית אמן היא "קבלת יראת שמים".

התרגשתי מאד כאשר תוך כדי אמירת תהלים היומית שלי, שמתי לב לרמז מדהים הקושר בין יראת שמים לעניית אמן: ראשי תבות של הפסוק (תהלים ב יא): "עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה" הם בגימטריה צ"א כגימטריה של אמן.

בשולי הדברים ברצוני להודות באפן מיוחד על העלון השבועי הנפלא, שמרחיב אפקים, מחזק ומלהיב לדבק במצוה נפלאה זו. אני באפן אישי לומד ממנו מדי שבת בעת הסעדה או מיד לאחריה, וממליץ לכל אחד לנהג כך.

בברכת התורה,
א. כ. - טבריה

נתן לשלח מכתבים לפקס
שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

ברכות ואמן במשנת בעל ההלולא

הרבי מפארציווא זצ"ל

הרבי מפארציווא
ז' בשבט תר"צ

האדמו"ר רבי נתן דוד רבינוביץ מפארציווא נולד בשנת תרכ"ו בעיר אוסטרובה שבפולין לאביו רבי יצחק יעקב האדמו"ר הראשון מביאלא בעל ה'דברי בינה'.

בתחלה הקים את חצרו בעיר פארציווא שבפולין, ואולם במלחמת העולם הראשונה ברח לרוסיה, ובחצרתו לפולין הקים את בית מדרשו בעיר שעדליץ, שם הנהיג את קהל עדתו עד לפטירתו.

הרבי מפארציווא הנהיג את עדתו בדרך יחודית ומרוממת. אלפי חסידים מרחבי פולין כלה דבקו בו. היה ידוע כפועל ישועות, ורבים היו באים להושע בצל קורתו. דברי תורתו הדפסו בספר "ואלה הדברים שנאמרו לדוד".

נפטר בפתאומיות בתאריך ז' בשבט תר"צ, והוא בן ששים ושלוש. אלפי חסידים לאהו לבית החיים בעיר מגריו - שעדליץ. בשנת תשל"ז העלו בניו את ארונו, והוא נטמן בבית החיים סגלה בפתח תקוה.

צואת קדשו

צואתו הקדושה של הרבי מפארציווא המלמדת על גדולתו הדפסה בנארשא עוד בשנת פטירתו.

בצואתו מתייחס האדמו"ר רבי נתן דוד מפארציווא לחשיבות אמירת ברכות השחר בחברותא, וכך הורה בה לחסידיו: "זכר אחד יאמר ברכות השחר והחברים יענו אמן" (צואה של אדמו"ר מפארציווא [נארשא תר"צ] אות כח).

ר"ת	יציאה	כניסה
18:19	17:47	16:33
18:14	17:49	16:50
18:11	17:47	16:47
18:16	17:50	16:51

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

בס"ד בר"ה

פרשת בא • ו' שבט תשפ"ג • גליון 807

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א
רח' שמואל הנביא 13 י-ם • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

מכות זכו לאמונה מוחלטת בבורא עולם ואת האמונה הזאת הם מעבירים לנו מכוח יציאת מצרים.

מאמר ראש הישיבה

קורא המחשבות

חידוש מהעתיד

אם פעם חידושים טכנולוגיים עכשוויים היו נראים כמדע בדיוני, הרי שהיום כבר לא מתרגשים משום דבר. כמעט כל דבר שתוכל להעלות על דעתך - ניתן לביצוע במקדם או במאוחר. החל ממכונית מעופפת ועד למכונה שמבצעת ניתוחים מסובכים ומורכבים בלא מגע יד אדם. אם כן, לא כל כך קשה לתאר לעצמנו היום תוכנה היודעת לטרק את מחשבותינו ולהגיש לנו בסוף כל יום דיווח מסודר על כל מחשבה ומחשבה שעברה במוחנו במהלך היום, וסופרת וממיינת אותן לפי סוגי מחשבות.

מבין השורות של הסיכום של אותו דיווח דמינוי אמורה להיות שורה אחת שנקראת: "יציאת מצרים" - "כמה פעמים חשבת היום על יציאת מצרים". לפני שאתם ממשיכים לקרוא, תחשבו איזה מספר הייתם רואים בדיווח היומי שלכם. כמה פעמים ביום בממוצע אתם חושבים על יציאת מצרים?

יציאת מצרים מסביב לשעון

עכשיו, תחשבו כמה פעמים ביום אתם אמורים לחשוב על יציאת מצרים. כל כך הרבה מצוות הן "זכר ליציאת מצרים" - כלומר תפקידן לגרום לנו להתבונן ולחשוב שוב ושוב על יציאת מצרים. חוץ מזה, חכמינו הוסיפו פרשה נוספת לקריאת שמע רק כדי להזכיר לנו את יציאת מצרים! שימו לב, בזמן הגבוה ביותר של שבו אנחנו מחדשים את האמונה, שהוא זמן קריאת שמע - באותו זמן עלינו גם לחדש את זכרון יציאת מצרים.

גם בברכות קריאת שמע תופסת יציאת מצרים תיאור נרחב, וגם בברכת המזון. התפילין עצמן הן זכר ליציאת מצרים. אפילו השבת שבעיקרה נוגעת לאמונה בבריאת העולם ולכאורה אין לה קשר ליציאת מצרים - גם היא זכר ליציאת מצרים, יום שלם שכולו

ולכן אומר לנו בורא עולם דיבר הראשון מעשרת הדיברות: "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים", ולא אומר: "אנוכי ה' אלוקיך אשר בראתי את העולם", כי האמונה שלנו מתחילה מיציאת מצרים, כמובא בראשונים.

ולכן שבת, שהיא זכר למעשה בראשית היא גם זכר ליציאת מצרים כי מיציאת מצרים אנחנו מקבלים את הכוח להאמין במעשה בראשית. וזו גם הסיבה שבקריאת שמע שבה אנחנו מעידים על אמונתנו בה', אנחנו מזכירים גם את יציאת מצרים שהיא היתד והבסיס של כל האמונה.

לכן התורה הקדושה רוצה שהחיים של היהודי יהיו עטופים בזכרון יציאת מצרים, כי המהות של היהודי היא האמונה, והאמונה הקדושה עומדת על יציאת מצרים, עד שלא ניתן להפריד ביניהן כלל. כל התחזקות באמונה היא מסקנה ישירה מיציאת מצרים, וכל זיכרון של יציאת מצרים מטרתו להוביל אותנו לחיים של אמונה.

יציאת מצרים - כאן ועכשיו

אמונה בבריאת העולם היא בהחלט הבסיס, אבל החלק החשוב ביותר באמונה הנגע לחיי היומיום שלנו הוא האמונה שלנו בהווה ובעתיד! מטרת המכות לא הייתה רק כדי שיאמינו בעבר, כלומר בבריאת העולם, אלא כדי שעם ישראל יאמינו בהווה שכל הבריאה מתחדשת בכל רגע ורגע ושה' בחר בנו ואוהב אותנו כמות שאנחנו ומיטיב איתנו והאמונה לעתיד: שה' יעשה איתנו רק טוב ועוד יותר טוב והוא רוצה ויכול לגאול אותנו, שלא נתייאש!

רבים מאמינים בבורא, שברא את העולם ומשגיח על העולם. אבל בגלל שהאמונה העיקרית חסרה להם הם לא מסוגלים לצאת מהחושי שלהם, מהגלות שלהם, מהמקצרים הפרטיים שלהם - בגלל שהם לא

מוקדש לזכרון יציאת מצרים. אין ספק שיהודי שחי לפי התורה, לא רק בחיצוניות אלא בפנימיות מחשבתו, אמור לראות בסוף כל יום מספר גבוה מאוד של מחשבות על יציאת מצרים, מחשבות על יציאת מצרים אמורות לצוץ מאליהן מכל פינה בחיים שלנו. ואנחנו לא מדברים על חסידות כמו "דבקות בה'", "שיוויה' לנגדי תמיד" שהוא כלל במעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלוקים - אלא אנחנו מדברים כאן על גופי תורה, יסוד החוזר בפשט התורה אינסוף פעמים באופן בולט הצועק מתוך כל התורה כולה.

וההסבר לכך הוא פשוט מאוד: כל האמונה שלנו בבריאת העולם מבוססת על יציאת מצרים! את בריאת העולם לא ראינו בעינינו, אבל את הניסים הכבירים של יציאת מצרים ראו כל עם ישראל ללא יוצא מן הכלל, מקטן ועד גדול. בכל מכה ומכה ראו את יד ה' ואת השליטה המוחלטת שלו בכל מעשה בראשית, בכל כוחות הטבע, ואת השגחתו המופלאה בכל פרט ופרט עד לפרטים הקטנים ביותר.

עטופים ביציאת מצרים

ניקח לדוגמה את מכת דם. לא זו בלבד שמים הופכים לדם, אלא אפילו בכוס אחת למצרי יוצא דם וליהודי מים. וכאשר המצרי משלם - הדם חוזר להיות מים. ולפי רשעותו של המצרי, כך עלה מחיר המים עבורו. ומי שמעיין במדרשים רואה עוד אינסוף ניסים ונפלאות שהיו בכל מכה ומכה.

ואם אנחנו, ממרחק של שלושת אלפים שנה, מסוגלים להתפעל שוב ושוב מהניסים הללו - על אחת כמה וכמה אותו הדור שראו וחוו בעיניהם את השעבוד ואת הגאולה, את גילוי השכינה הנורא, שהם בוודאי זכו להוכחה חד משמעית שיש בורא לעולם ומכות אותן

המשך בעמ' 3

מתפללים על קיום המכות

גודל צדקתם, אלא חז"ל הבינו שזה היה חלק בלתי נפרד מהגאולה ו"כגאולה אריכתא דמיא" - תפילת עם ישראל באותה שעה עזרה בקיום ההבטחה. ומזה אנחנו יכולים ללמוד כמה חשובה היא התפילה בכל עת ובכל שעה, אפילו כאשר יש הבטחה לישועה מהקב"ה.

ומזה ילמד כל אחד כמה צריך הוא להתאמץ חזק בתפילות, לבלי להתרשל מהתפילה על כל דבר, וגם דבר שנראה לו בטוח, גם אם הוא יודע שהפקיד בנק זה אבא שלו ובוודאי יעזור לו למלא מבוקשו אל ימנע עצמו מהתפילה, כי לכל דבר יש את סך התפילות שצריך למלא ובלעדי זה לא יוכל לקבל את הישועה המבוקשת.

זאת צריכים אנו לדעת מה שאמר רבי נתן מברסלב, "בכל מקום שאני רואה חיסרון, זה בגלל חסרון תפילה, או שלא התפללו כלל על הדבר. או שהתפללו, אבל לא מספיק".

כלומר, כל דבר שרוצים, בין בגשמיות ובין ברוחניות, צריך להתפלל עליו ולבקש מבורא העולם, שהכל שלו, שיתן לנו אותו.

לכן, כל חיסרון מצביע על חיסרון בתפילה, וכלום לא מובן מאיליו וגם אם יש לך הבטחה על כך זה לא מונע ממך את החלק המוטל עליך להתפלל. ה' יזכנו שנזכה תמיד להרבות בתפילה ולהרבות ולהפציר לפניו ולא נבין ששום דבר שבעולם הזה מובן מאיליו, אלא נבין שלהכל צריך תפילה.

שיראים תמיד שמא יגרום החטא.

וכנגד אותה תפילה תקנו לומר השכיבו ובו' שיצילנו ה' מכל דבר רע וישמור צאתנו ובואנו. וכיון שתקנו לאומרה כנגד מה שהיה בשעת הגאולה, אמרו דלא הוי הפסקה, דכגאולה אריכתא דמיא.

בדברי רבינו יונה מבואר, שאע"פ שלא נזכר בפסוקים בפירוש שעם ישראל התפללו על כך, מכל מקום ברור הדבר שהם התפללו, משום שעל כל דבר יש להתפלל.

וביותר יש להתבונן כאן, על מה הם התפללו - הרי הקב"ה הבטיח שיביא על מצרים מכה זו, כדי שישלחו את ישראל. ואע"פ שמשה רבינו אמר לעם ישראל בשם הקב"ה, שהמצרים ימותו במכה זו, וישראל ינצלו, בכל זאת פשוט וברור שעם ישראל התפללו שה' לא יתן למשחית לבוא אל בתיהם, כי זהו יסוד ברור, שלכל דבר צריך תפילה.

הנה דבר זה נקבע לנו לדורות, שחכמים תקנו כחלק מהזכרת גאולת מצרים גם תפילה על צרותינו, כי תפילת עם ישראל במצרים לא הייתה במקרה לפי

בפרשתינו נצטוונו על השמת הדם שיהיה כאות שלא יבוא המשחית לנוף את עם ישראל כמו שכתוב: (יב, כג) "וְלֹא יִתֵּן הַמִּשְׁחִית לְבָא אֶל בְּתִיכֶם לְנֹגֵף".

בגמ' (ברכות דף ד:): "אמר ר' יוחנן: איזהו בן עולם הבא, זה הסומך גאולה לתפילה". שואלת הגמ' איך בתפילת ערבית אפשר לסמוך גאולה לתפילה? הרי אחרי ברכת "גאל ישראל" שהיא גאולת מצרים, תקנו לומר ברכת "השכיבו", שהיא תפילה שה' יושיענו מצרותינו, ונמצא שזה מפסיק בין גאולה לתפילה?

ותירצו בגמ' שאין בזה הפסק, משום שברכת "השכיבו" היא המשך לברכת גאולת מצרים, והכל "כגאולה אריכתא דמיא".

וכתב רבינו יונה שם (ב: ד"ה ואע"ג)

לבאר את דברי הגמרא, מדוע אינו נחשב להפסק? מפני שבאמת ברכת השכיבו גם היא מעין הגאולה היא, כי תפילה מעין זו הייתה גם במצרים בזמן הגאולה. בשעה שעבר ה' לנוף את מצרים היו ישראל מפחדים, והיו מתפללים לבורא עולם שיקיים דברו ושלא יתן למשחית לבוא אל בתיהם, כי כך היא דרך הצדיקים

חשובה היא התפילה שאפילו לפני המכות התפללו עם ישראל.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: 3030*

שאלות מקו ההלכה

רוצה לקחת חלק מהבצק ולעשות ממנו עוגה? שמרים שברכתה מזנונת, האם ניתן לעשות כן?

אפשרי בהחלט לעשות כן, ואין שום חיוב לעשות מהבצק רק סוג אחד של אפיה אלא יכולה לאפות כמה מינים וסוגים ובלבד שסוג הבצק הוא אחד, יש להדגיש שכל זה דווקא בסוג אחד של בצק, אבל אם יש שני סוגי בצק ומקפידה שלא לערבם יחד אין להפריש חלה רק אם יש בכל אחד מהם שיעור חלה שזה 1560 גרם.

אם אכלתי מחמגשית בשרית מחולקת בתאים ואכלתי רק את האורז והגזר לא נגעתי בבשר, כמה זמן צריך להמתין כדי שיהיה מותר לאכול חלבי?

אם לא אכל בשר כלל, והאורז והגזר לא נתבשל עם בשר או ששמו בהם רוטב של בשר, מותר לאכול חלבי מייד לאחר מכן. על פי השלחן ערוך יורה דעה סימן פ"ט.

אדם שהלך לישון ולא החליף בגדיו, וכשקם מצא שיש לו דבר מאכל בתוך הכיסים כגון סוכריות וכדומה, האם יכול לאוכלם או שאסור?

בדעבד אין לאסור זאת ויכול לאכול מאכל זה. שו"ת עין יצחק (להגאון רבי יצחק אלחנן סימן ס"א) ובהליכות עולם (חלק ז' פרשת פנחס אות י"ב).

לעשות כן, או שיש איסור לטלטלו כלל וכלל?

כל הכלים החשמליים נחשבים ל"כלי שמלאכתו לאיסור" שיותר לטלטלם לצורך גופם ומקומם, ולכן אם רוצה להשתמש בהם מותר לטלטלם לצורך השימוש בהם שזה נקרא "צורך גופו", ולכן מותר לגרור את הרדיאטור ממקום למקום אף בשעה שפועל אם אין חשש שיתנתק מהחשמל. שו"ת מנחת שלמה (חלק א' סימן ט' עמ' עה). ויש מחמירים שלא לטלטל מכשירי חשמל רק בזמן שמכובים ואינם פועלים. חוט שני (חלק ג' פרק מ"ב סק"א).

יש לנו כרית חימום שמחוברת לחשמל, האם מותר להשתמש בה בשבת?

כרית זו נחשבת ל"כלי שמלאכתו לאיסור" שיותר להשתמש בה לצורך גופו או מקומו, ולכן מותר להשתמש בה לצורך שינה על גבה ומותר להזיז אותה להניח אותה תחת הראש וכדומה, אבל אסור לטלטל את הכרית שלא לצורך כלל. על פי הגר"ש הנ"ל שהתייר לטלטל מכשיר חשמלי ממקום למקום לצורך שימוש.

עשיתי הפרשת חלה על בצק 2 קילו וכעת אני

בימים אלו בכמה ערים הוחלפו הפחים הישנים (צפרדע שכונתי) בפחים טמוני קרקע, שמעתי שיש איזו מערכת אלקטרונית בפחים אלו, האם הדבר נכון, ואם כן, האם מותר לזרוק זבל לפחים אלו בשבת?

אכן בפחים אלו אמור להיות מותקן צ"פ המתריע למרכז הבקרה בשעה שהפח מלא, אמנם בשלב זה בירושלים עדיין עוד לא הותקן הצ"פ, מכל מקום גם במקום שהמערכת מופעלת אין איסור לזרוק פח בשבת מכיון שאין הפעלה אלקטרונית אלא רק בשעה שהפח מלא בלבד, ממילא אין לו לחשוש שמא כעת יתמלא הפח וגם אם אירע שכעת התמלא הפח ועל ידי זה נוצרה התראה במרכז הבקרה, זה נקרא "דבר שאינו מתכוון" ומותר.

הדלקנו רדיאטור חשמלי בסלון הבית עם חוט מאריך, ולאחר הסעודה אנו רוצים לגרור את הרדיאטור לחדרי הבית לחממם, האם מותר

גדלותו של רבי יואל סירקיש

ביקש הב"ח מהחברה קדישא לפתוח את קברו של יוס'לה ולהוציא מיד את הסכין הטמונה, אך כאשר ניסו להוציא מידו את הסכין לא הצליחו כאילו המת מחזיק בכוח ולא משחרר.

מאמינים שה' אוהב אותם, שה' רוצה להיטיב איתם, והוא עושה איתם רק טוב, והוא כול יכול ויכול בקלי קלות להוציא אותם מכל החושך והמידות הרעות והתאוות ומכל הצער והייסורים כהרף עין.

וזכירת יציאת מצרים לא מזכירה לנו רק את מה שהיה, אלא היא מזכירה לנו שגם עכשיו בכל רגע ורגע, ה' יתברך אוהב אותנו ומרחם עלינו ומצפה לתפילות שלנו.

וזאת האמונה האמתית כי רבי נחמן אומר שעיקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה, העצבות היא גלות, חוסר אמונה בעצמך הוא גלות, והייאוש הוא שיא הגלות. וכאשר זוכרים את יציאת מצרים, מעוררים ומאירים את האמונה הקדושה שגם עכשיו ברגע זה ה' יתברך חפץ ורוצה לגאול אותנו גאולת עולם! כאשר יהודי מאמין בזה באמונה שלימה הוא כבר נגאל בפועל. הוא כבר מקבל את הכוח לשמוח ולהתפלל, הוא מקבל תקווה ומצפה לישועה.

ועכשיו מובן מדוע שמונים אחוז מעם ישראל מתו במכת חושך.

שהרי הם ראו את כל הניסים בעיניהם ונשארו רשעים, איך אפשר להישאר רשע אחרי שרואים את כל הניסים הללו? זה מפחיד לחשוב על זה, אבל מי שרואה את כל זה ונשאר רשע - אין לו שום סיכוי לחזור בתשובה, אחרת זה לא מובן מדוע מתו כל אותם מיליונים.

ועל גבי זה נבנה קומה נוספת: נתבונן, מי אלה אותם הרשעים ומה הייתה רשעותם? הרי ממצרים יצאו גם יהודים עובדי עבודה זרה, כמו שקטרגו המלאכים על ים סוף "הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה", אפילו דתן ואבירם הרשעים הגמורים יצאו ממצרים, אז מי אלה הרשעים שמתו במכת חושך? מה היה פשעם ועוונם?

רבינו אשר, המכונה "הרא"ש", אומר שאלה שמתו היו אלה שהתייאשו מהגאולה! וזה מחזק את מה שכתבנו שהמסר העיקרי של המכות הוא לא רק האמונה בבריאת העולם, אלא האמונה שה' חפץ ורוצה לגאול אותנו. ומי שראה את כל המכות בעיניים שלו - ולא התעורר לאמונה שה' יתברך אוהב אותך ורוצה לגאול אותך ונשאר בייאוש שלו - כבר באמת אין לו תקווה. לא היה להם שום תקנה, רק להשאיר אותם במצרים.

ועכשיו בימים הקדושים של השבועיים שאנחנו קוראים שוב את ניסי יציאת מצרים, נתחזק להאמין שה' אוהב אותנו אהבת עולם, והוא עומד ומצפה ורוצה וחפץ לגאול אותנו ברחמים, בכלליות ובפרטיות בקרוב ממש.

בחלומי הוא ראה את אביו המנוח אומר לו "גש מיד לבית העלמין ותוציא משם את הסכין של יוס'לה", הב"ח התעורר משנתו ובהנף יד ביטל את חלומי וחזר ללימוד, אחרי מספר דקות נרדם שוב וראה את אביו בשנית זועק לעברי: "מדוע אין מקיים אתה את דברי, גש מהר אל הקבר ותוציא את הסכין". גם הפעם ביטל הב"ח את דברי החלום. אולם בפעם השלישית כאשר נגלה אליו שוב אביו כעס עליו מאוד שהינו מסכן את כל היהודים. הקיץ מיד משנתו הב"ח והבין שבפעם השלישית יש משהו בדברי החלום.

ביקש הב"ח מהחברה קדישא לפתוח את קברו של יוס'לה ולהוציא מיד את הסכין הטמונה, אך כאשר ניסו להוציא מידו את הסכין

לא הצליחו כאילו המת מחזיק בכוח ולא משחרר, ביקש רבי יואל לשלוח תלמידי חכמים אל הקבר ולבקש מיוס'לה להניח את הסכין ובתמורה ילמדו משניות ויעשו קדיש לעילוי נשמתו אך התאכזבו התלמידים שלא הצליח הדבר. עלות השחר כמעט הגיע והב"ח שחרר לגורל היהודים מיהר את בית העלמין נעמד על יד הקבר ולחש מספר מילים לעברו, באותו רגע הצליחו אנשי החברא

קדישא להוציא את הסכין מידו.

בבוקרו של יום הגיעו הגויים אל הקבר והחלו חופרים אך לשווא, לא נמצא כל סכין. הגויים כעסו מאוד על היהודי המומר והענישו אותו בחומרה רבה.

כאשר הגיע זמנו של הב"ח להפטר מהעולם ביקש מאנשי החברה קדישא לקבור אותו סמוך לקברו של יוס'לה הבחור. אנשי החברא קדישא לא הבינו את הבקשה ושאלו לפרש העניין.

ואז סיפר להם את הסוד שארע לפני מספר שנים: "כאשר הגעתי אל קברו של יוס'לה הבחור ביקשתי ממנו שיעזוב את הסכין ויחדל ממעשיו אך הוא סירב וביקש ממני משהו בתמורה, הבטחתי ליוס'לה שכאשר יגיע זמני להפטר אבקש שיקברוני צמוד לקברו, ורק אז הסכים יוס'לה לשחרר את הסכין".

ובאמת לאחר הסתלקותו של רבי יואל סירקיש טמנוהו בכבוד גדול ליד קברו של יוס'לה הבחור.

בבית העלמין העתיק בקראקא על יד ציונו הקדוש של רבי יואל סירקיש, המכונה הב"ח, על שם ספרו "בית חדש" ניצב קבר סמוך ועליו כתובות המילים "פה נטמן הבחור יוס'לה". רבי נפתלי חנאלעס עמד מתפלל מול המצבות הישנות ולא הבין לפרש המילים, כיצד זכה הבחור להקבר ע"י קברו של גדול פוסקי הדורות? החליט אפוא לברר את פשר העניין ונגש אל אנשי האזור המתגוררים בסמוך לבית העלמין, השיבו לו שייברר מול חברת קדישא בקראקא. הסיפור העצום העיד על גודל קדושתו ועונוותו של רבי יואל סירקיש, וכך סיפרו לו..

יוס'לה בחור יהודי התגורר בעיר קראקא ועסק במסחר עם הגויים המקומיים, פרנסה בשפע

הרוויח מעסקיו איתם, אך הגויים שעינם צרה ביהודים קינאו בו קנאה גדולה על הצלחתו הרבה והברכה המרובה. הגויים רקמו תחבולה נגד יוס'לה והחליטו פה אחד להורגו ולקחת ממנו את רכושו. יוס'לה שמך עליהם לא חשש שחלילה ינסו לפגוע בו ולכן לא נשמר מפניהם.

באחד הימים נמצאה גופתו של יוס'לה הצעיר ולא ידעו התושבים מי הרג אותו. באותם ימים היה מנהג שאדם שנמצא מת ולא ידוע מי הרג אותו, שמים סכין בידו בעת הקבורה ואומרים לו: 'עקבות רוצחך לא נודעו - נקום בעצמך נקמתך מהם' וכך עשו החברה קדישא בקבורת הנער. באופן מפתיע החלו הסוחרים הגויים למות אחד אחרי השני ללא סיבה. ואם לא די בכך גם התושבים הגויים של קראקא החלו בזה אחר זה למות ואינה ידועה הסיבה.

ראשי העיר הגויים דנו באסיפה שנערכה בתופעה המוזרה שבה מתים אנשיהם, בין המשתתפים היה יהודי מומר שהכריז שהוא יודע את הסיבה לאסון והחל מספר: "היהודים קברו את יוס'לה עם סכין והורו לו להתנקם בגויים" ראשי העיר נדהמו למשמע הדברים והחליטו מיד בבוקרו של יום לגשת אל בית העלמין ולברר האם הדבר נכון, במידה וימצא הדבר נכון הודיעו "אף יהודי לא ישאר חי בקראקא".

רבי יואל סירקיש היה לומד בביתו כל הלילה לאור הנר ולומד תורה, פתאום התחיל לנמנם ועצם עניו,

שומרים על קדושת ביהבנ"ם - לומדים הלכה

כשעורכים חופה בבית הכנסת
כשקיימים כל התנאים ההלכתיים
יש להזהר שלא לנשק
את החתן והקרובים לאחר החופה
(מתוך הספר: בית הכנסת כהלכה)

ברכת שבת שלום ומבורך

מקור הישועות

"לכבוד העלון היקר "חוט של חסד"

לפני מספר שנים, למדתי בשיעור קבוע על מעלת וקדושת השבת, התחושות היו כל כך מענגות, הרגשתי מידי שבת את קרבת אלוקים, תענוג רוחני של ממש, מימי לא הרגשתי טעם מתוק כזה ברגע ששבת נכנסה, אך החיים עשו את שלהם, והמרוץ אחר עצמי גרם לי לאבד את הטעם המתוק עליו דיברתי.

ניסיתי שוב ללמוד על מעלת השבת, אך שום דבר לא החזיר אותי להרגשה ההיא שהייתה לי.

עד שהגעתי לחוברת הקטנה של הרב שלום ארוש- "מקור הישועות" וגיליתי את הסוד לטעם שבת, זה המפתח ליום המנוחה השבועי שלנו- תוספת שבת.

הכל תלוי בתוספת שבת- זה מראה את היחס שלנו לשבת, כמו חתונה שמתארגנים אליה כל כך הרבה ואז ההתרגשות מגיעה לשיא. תוספת שבת מעניקה לנו את הכיסופים, הצפייה והרגש לשבת.

אז עשיתי משהו הכי פשוט שיש- הוספתי על השבת את התוספת, בזמן הזה ישבתי ברוגע, התפללתי, ואני חייבת לציין שהמון זמן לא הרגשתי שבת כזאת מרוממת.

כשלפני זה חשבתי ששבת מרוממת צריך לזכות בלוטו כדי לקבל, הופתעתי לגלות שאכן, מצאתי את הנוסחא.

ולכן אני כותבת אליכם, העלון היקר, שאתם מפיצים את מעלת התוספת שבת ואני מוסיפה כאן שחובה להפיץ את החוברת הקטנה הזאת- כי אני הבנתי עם החוברת שהתעלות במצוות זה לא לצדיקים בלבד, ולא לנשמות גבוהות, כמו שיש כאלה שעלולים לחשוב. לכל יהודי שהוא מגיע לטעום את טעם השבת. ולא משנה מה הוא ומי הוא וכמה מצוות או עברות הוא סוחב בשק.

לסיכום- תפיצו את החוברת כמה שיותר שיגיע לעוד ועוד יהודים.

תודה רבה, ג. גרנט"

"וַיֵּצֵא שֶׁקֶטְאָתָהּ מִקְדָּיִם אֶת קַבְּלַת הַשְּׁבֵת

הַשְּׁעָה אַחַת לַפְּנֵי הַזְּמַן הַרְגִּיל, זֶה נִחְשָׁב שֶׁשְּׁמֵרָתָהּ שְׁתֵּי שְׁבֻתוֹת. יֵשׁ לָךְ בְּכָל שָׁבֻעַ שְׁבֵת נוֹסֶפֶת! זֶה מְדַהֵיִם! וְעַל פִּי דְבָרֵי הַחֲמֻדָּת יָמִים, עַל זֶה מְבֻטָּח לְנוֹ- מִקְדָּ נְגָאָלִים. (מתוך מקור הישועות)

לקבלת החוברת מקור הישועות: 052-2240696

פלאג מנחה:

י-ם: 4:02

ת"א: 4:04

חיפה: 4:02

ב"ש: 4:05

הרה"ק ר' מכלוף אביחצירא זצוק"ל ח' שבט

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה
02-6444250

לרווחה וכל דכפין ייתי ויכול ובפרט כל אלה שבאים בשערי העיר רבנים עסקנים אישי ציבור מערים אחרות ובפרט מהסביבה נכנסים לביתו וכאן מן הראוי להעלות את זכר אשתו הדגולה והצדקת בעלת מידות נעלות ותרומיות הרבנית עזיזה ד"ל מקבלת את כולם בפנים מאירות בשמחה ובצאלה מכבדת במאכל ומשטה מעוררת אותם ויוצאים בשמחה.

ובשנת התש"ב נתמנה מטעם המלך להיות דומ"ץ בערים בני מלאל וקאסבא, תאלא ובזועד. ערים הסמוכות לקזבלנקה. ובלכתו שם מצא הערים הללו כעיר פרוצה אשר אין בה חומה, לא עול תורה, ולא עול דרך ארץ, ועמד בכל כוחו עד שהשם הצליח בידו ויסד שם ישיבות לתלמידים, ויצאו מהם כמה מורים וכמה רבנים שהם כעת בארץ ישראל מורים ורבנים.

ובשנת התש"ז נתמנה מטעם המלך לחבר בית הדין בקזבלנקה ובשנת התש"ח נתמנה עוד מטעם המלך לרב ראשי וראב"ד בהעיר הגדולה מראקש ואגפיה, ושם פעל ועשה כמה תלמידים והיה נלחם בכל כוחו כידוע לכל דברים לחיזוק הדת והתורה בחינוך ילדים ובאי שער עירו

גם היה מליץ גדול בין הקהל והמלכות שהיה כנשיא המדינה והיה מכובד ויקר הרבה בעיני המלכות, ופרט מן פרט בעיני הפחה הגדול המפורסם בכל העולם חאדו ראהמי לגלאו, שמעולם לא הפיל דבר מכל דברו ארצה והציל כמה נפשות מהשמד ומנשוואי גויים בעזרת הפחה הגדול הנזכר.

בשנת התש"ב עלה להשתטח על ציון הצדיקים שוכני ארץ זיע"א גם בשנת התשכ"ד עלה להשתטח פעם שניה ובערב ר"ה תשכ"ו עלה לגור ולהשתקע בארץ הקדושה ת"ו, ומפני חובת הארץ עזב את רוב רכושו בחו"ל שלא היה ביכולתו לחסלו ולהצילו וקיים מקרא שכתוב ועינכם לא תחוס על כלכם. נלקח לבית עולמו ביום ח' לחודש שבט התשמ"א.

חיבר ספר שו"ת "יפה שעה" על ארבעה חלקי שולחן ערוך אשר בו התכתב עם כל גדולי הדור. זכות רבינו ותורתו תעמוד לזרעו לנו ולכל ישראל אמן.

בקרוב משפחה גדולה ורוממה כמשפחת אביחצירא, אשר העמידה דורות של צדיקי עולם שרפי מעלה, שאדוקים היו בקודשא בריך הוא ושכינתיה וכלולים בהם כל מעלות טובות ודרכי החסידות, נשמר מקום מיוחד לנינו של מרן אביר יעקב זיע"א. הלא הוא ר' מכלוף אביחצירא זצוק"ל ראב"ד להעיר הגדולה מראקש ואגפיה.

ר' מכלוף נולד בשנת תרנ"ד להוריו בתאפיללת מרוקו ארץ מולדת אבותיו ואבות אבותיו הקדושים ז"ל, אביו היה הרה"ג אליהו בן רבי אהרון בן רבי יעקב ז"ע היה דיין וכאחד משרי המלוכה, והציל לקוחים למוות מיד דוב שכול צור היהודים, וביניהם היה בנו רבי מכלוף וחוננו, והארור נתן צו להוציא את הכל להורג, ובאו השוטרים וכל אחד תפש ביד אחד והתחילו לצאת עמהם וע"י השתדלות שעשה רבי אליהו אביחצירא אצל המלך נצלו מהריגה, והר"ר מכלוף אביחצירא גדלו אביו על ברכי התורה וההוראה וכבר בהיותו כבן שנתיים כשהתחיל לומר תורה צוה לנו משה, הביא זקנו הגאון המקובל רבי אהרון זצ"ל תלמיד חכם רב בשנים שילמד עם הנער מכלוף, בתוך הישיבה של הקדוש רבי יעקב זצוק"ל.

הישיבה הייתה קימת בעלית גג בתוך ביתם בעיר ריסאני שבמחוז תאפילאלת והיה מלמדו רבי מסעוד אמסלם ז"ל, בשנת תרס"ד חזר ללמוד אצל מר דודו הרב הקדוש ר' ישראל אביחצירא זצוק"ל, ובשנת תרע"א הביא לו אביו ז"ל רב אחד חסיד וקדוש כמוהו ר' יחיא אדהאן זצ"ל שהיה בן ביתו של הקדוש רבינו יעקב ז"ל, וכשגמר לימודיו אצל הרבנים הלך לישיבה הגדולה של הרב הגאון משה תורג'מן זצ"ל והיה בה אחד החברים, ושם ימים כלילות כחשיכה כאורה, לקיים מה שכתוב: "לא ימוש ספר התורה", ולמד ולימד לכמה תלמידים חשובים עד שנת התרפ"ו, שנפטר מר אביו, והוא מילא את מקומו וישב על כסאו לדון ולהורות בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו, ועמד על משמרתו משמרת הקודש וחיזק כל בדקי העיר ותיקן כמה תקנות עם טובי העיר ופעל ועשה הרבה דברים לחיזוק הדת והתורה.

יקרה מאד בעיני רבינו מצוות הכנסת אורחים ביתו פתוח

כתר למלך

חברת
חדשה!

חברת עם תוכן יקר ערך
הכוללת הסברים וחיזוקים
להנחת תפילין חוברת מיוחדת
ומחזקת במיוחד לחיילים.
אשרי מי שיזכה להפיץ אותה, זכות
גדולה להפיץ במליונים!

להזמנות: 052-2240696

סגולה לומר את פרשת המן ביום שלישי של פרשת בשלח

(מובא בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב זצ"ל)

תזכורת
יום שלישי ט' שבט
פרשת המן

מעונינים לקבל את פרשת המן?

שילחו הודעה למספר
052-6672221

הסידור שכולם חיכו לו

"לב שלום" נוסח ספרד

מאת הרב שלום ארוש שליט"א

סידור ייחודי עם ביאורים
ופירושים המחזקים את כח
התפילה

לרכישה: 052-2240696

חדש!

מידה טובה התורה - ספר לימוד לחיים

נתבונן, מה שזור במילים החשובות האלו שאנו קוראים בפרשה? "לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו..." חז"ל מבארים שבמכה זו הייתה עובי של חושך, חושך שאפשר לממש אותו בעובי של דינר. אומר החידושי הרי"ם: לא ראו איש את אחיו- פרושו לענין של בן אדם לחברו שאדם לא רואה את הקושי, הצורך והרגשות של השני זה "ולא קם איש מתחתיו" החושך הכי גדול, הוא שאדם לא רואה את הזולת.

לכן תורתנו הק' מתארת לנו את גודל החושך שהיה, ע"מ שניקה את המסר הזה לחיי היום יום.

כל אחד בחייו בכל מקום, בביתו, עם בן הזוג, עם ילדיו וחבריו צריך לראות את הטוב והמעלות של השני, להרגישו ולהעצימו. לראות בצער של כל אחד, לתת להעניק והמתנות הטובות ביותר לתת לשני זה התפילות, לעשות זיכוי הרבים - עזרה לנשמה להעניק מתנות רוחניות.

מסופר על הרב שטיינמן זצ"ל: שאצלו המידות היו נר לרגליו, כידוע היה מחמיר, ובפסח נהג בחומרא שלא כולם נוהגים בה - לא לשתות מים מהברזים כי אולי יכול להיות שזה מים שנגע בהם חמץ ולכן בני ביתו היו מכינים חבית של מים לפני הפסח ומהמים האלה היו שותים כל הפסח. פעם אחת נכנס אליו אחד מהמשמשים

בבית וראה את החבית של המים מונחת במטבח. שאל את הרב: "כבוד הרב הבנתי שהרב מחמיר, אבל מה קרה שכל השנים לא ראיתי את החבית הזאת? פתאום אני רואה אותה? הרי כבוד הרב לא החמיר על זה כל השנים?" כמובן שהרב שטיינמן התחמק מלענות אך הוא הפציר בו: "רבי אני רוצה ללמוד את התורה, אני רוצה להבין מה ההנהגות שלך". ענה לו הרב: "אני באמת מחמיר בחומרה הזאת אבל מה שקרה שנה אחת שהחמירתי בחומרה זאת אשתי, הרבנית בטעות במקום להביא לי מים מהחבית הביאה לי מים מהברז, ולאחר מעשה הבינה שטעתה ואמרה, וואי הכשלתי את בעלי בחמץ..."

**העצמת המידות
בראי הפרשה
הרב נתן ארוש**

**ניתן להזמין שיעור
באזור מגוריים:
02-5308000**

כשראיתי זאת, המשיך הרב שטיינמן, אמרתי, אם זה יכול לגרום שאשתי תצטער איני שותה יותר מהחבית הזו. אשתה מי ברז העיקר שאף אחד לא יצטער". למעשה זה רק חומרה. שאל אותו המשמש "אז למה עכשיו כן יש חבית?" ענה לו הרב- "השנה הרבנית נפטרה אז אני חוזר לנהוג בחומרה שלי." וזה האור האמיתי נגד החושך הסמיך של מצרים.

קחו לכם משימה לשבוע הקרוב: קבלו על עצמכם להעניק ל-2 מהמכרים שלכם שקשה לכם איתם - 2 מילים טובות כל יום לכל אחד או לתגמל אותו על מעשה טוב. שבת שלום

ביננו מבחץ להשיב אל הלב

פניני הזהר פרשת בא

זה לא נעים לקבל הזמנה לבית משפט. החששות גדולים. אימת הדין. פחד מהעונש. אפילו אם אתה בטוח שאתה זכאי - זה מפחיד מאוד, וכל שכן כאשר אתה לא כל כך זכאי. תאר לעצמך שמציעים לך מסלול "עוקף משפט". לא די בכך שלא יהיה עליך להתייבב למשפטו ושתופטר לגמרי מהעונש, אלא אתה עוד תקבל פיצוי ושכר לא היית לוקח?

אז דע לך שיש לי הצעה כזאת בשבילך: רבנו הקדוש כתב בתורה טו כאשר אדם שופט את עצמו בעולם הזה לא שופטים אותו בשמים, וזו לשונו שם: "אבל כששופט את עצמו וכשיש דין למטה אין דין למעלה ואין היראה מתלבש בשום דבר לעורר את האדם כי הוא מתעורר בעצמו". ונשאלת השאלה, מה הכוונה ש"אין דין למעלה"? מה קורה עם החטא שעשינו? לאן הוא נעלם?

הקטע הבא מן הזהר הקדוש יעזור לנו להבין את הדבר (פנחס דף רלא א):

בההוא יומא [באותו יום] **של ראש השנה**, **דקימין שבועין קתדראין למידן דינא לעלמא** [שעומדים שבועים כסאות לדן דין העולם], **כמה אנו מארי תריסין, קטיגורין, דקימי לעלא** [כמה הם בעלי מגנים, קטיגורים, שעומדים למעלה]. **אלין מימינן לזכו** [אלו מימינים לזכות] **ואלין משמאלין לחובה**, **לאדכרא חובין דעלמא, חובין דכל חד וחד** [ואלו משמאלים לחובה להזכיר חובות העולם, חובות של כל אדם ואדם]. **ועל דא אצטריף לבר נש לפרשא חובי** [ועל זה צריך האדם לפרש חובותיו], **כל חד וחד כמה דאיהו** [כל אדם ואדם כמו שהוא]. **בגין דמאן דמפרש חטאוי, לא אתמסר דינה, אלא בידא דמלכא, קדשא ברין הוא בלחודי** [משום שמי שמפרש חטאו, לא נמסר דינו אלא בידי המלך, הקדוש ברוך הוא בלבד]. **ומאן דדאין לה קדשא ברין הוא, איהו לטב** [ומי שדן אותו הקדוש ברוך הוא - הוא תמיד נידון לטוב]. **ועל דא בעא** [ועל כך התפלל] **דוד מלכא (תהלים מג): "שפטני אלקים, אגף, ולא אחרא** [אתה ולא אחר]. **וכן שלמה אמר, (מלכים א ח) "לעשות משפט עבדו", הוא, ולא אחרא** [ולא אחר], **וכל בית דין בדילין ממנו** [כלומר המקטרגים מתרחקים ממנו]. **ועל דא אצטריף לון לפרשא חובין דכל שייפא ושייפא** [ולכן עלינו לפרט העברות של כל איבר ואיבר], **וכל מה דעביד בפרט** [וכל מה שעושה בפרט]. **הדא הוא דכתיב (שנאמר), (תהלים לב) "חטאתי אודיעך" וגו'. לבתר** [ואחר כך כתוב]: **"ואתה נשאת עון חטאתי סלה"**.

מנלן [מנין לנו?] **ממשה, דכתיב (שנאמר) (שמות לב) "אנא חטא העם הזה וגו'. בישראל כתיב (כתוב) (שמואל א יב): "חטאנו כי עזבנו את יי", דאי תימא האי ביחיד, אכל בצבור לא** [שאם תאמר הפסוק בתהילים של דוד המלך עוסק בייחיד, אכל לא בצבור], **הא כתיב קרא דא** [לכך ישנו הפסוק משמואל על עם ישראל]. **ואי תימא הא בצבור, אכל שליחא דלהון לא** [ואם תאמר מדובר בציבור אבל לא ביחיד שהוא שליח הציבור], **הא כתיב** [הנה כתוב על משה] **(שמות לב) "וישב משה אל יי וגו'. וכתיב (וכתוב) (שמות לב) "ויעשו להם" וגו'.**

מאי טעמא [מה הטעם]? **מאן דמפרש חוביה, בי דינא בדילין מיניה, בגין דבר נש קריב לגרמיה, ולא אתדן על פומה** [מי שמפרש חטאיו, בית דין מתרחקים ממנו, משום שגן אדם קרוב לעצמו ולא נדון על פי עצמו].

ותו [ועוד הסבר, כשאתם מתוודה] **לא שביק למקטרגא לאולפא עליה חובא מומא** [הוא סותם את הפה למקטרג ולא מאפשר לו ללמד עליו חוב]. **דבר נש יקדים ויימא** [לכן אדם יקדים ויספר מה עשה], **ולא יהיב דוכמא לאחרא למימר** [שלא יניח מקום למקטרג לקטרג עליו]. **כדין קודשא ברין הוא מחיל לה** [ואז הקדוש ברוך הוא מוחל לו]. **הדא הוא דכתיב (וזו כוונת הפסוק) (משלי כח) "ומודה ועוזב ירוחם"**.

מה יש עוד להוסיף אחרי הדברים הנפלאים של הזהר הקדוש המלמד אותנו שכאשר האדם שופט את עצמו הוא סותם את פיות המקטרגים, ואין דין למעלה כי בורא עולם שופט אותו בעצמו, וכשהקב"ה שופט זה תמיד לכך זכות, ובוודאי לאחר מאה ועשרים ייכנס מיד לגן עדן.

לרכישת סיפרי הרב שלום ארוש: 052-2240696

בדיחות הדעת

אחד הולך לפסיכיאטר להתייעץ לגבי בנו.

"תשמע דוקטור", אומר האיש, "הבעיה עם הבן שלי... הוא בטוח שהוא תרנגולתו" "ממתי זה התחיל?", שואל הרופא. "לפני כחצי שנה", משיב האב. "חצי שנה?!", נדהם הרופא, "אז למה אתה בא אלי רק עכשיו??"

"לא נעים לי להגיד", משיב האב, "אבל היינו צריכים את הביצים..."

מה בתמונה?

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

התליון האבוד

את הפרק "מזמור לתודה" והרביתי בעוד תודות לה' יתברך, על שיש לי צמיד יקר ושרק תליון אחד נפל ולא כולם.

ואז הרגשתי בליבי שלווה ורגועה והאמנתי באמונה גמורה שהכל באמת רק לסובתי.

אחרי כמה שניות שאני עם אמונה שלמה פתאום חברתי קפצה ואמרה: "הנה זה" התליון היקר נמצא מעבר לכל הסיכויים, האולם הוא גדול וקצת גם התרחקנו מהאולם, איזה סיכוי היה שאמצא את התליון האבוד.

זה היה מדהים ומרגש במיוחד גם חברתי היו מופתעות מאוד, אחת מהחברות אמרה לי זה בזכות שאמרת תודה לה' והכל לטובה, קיבלנו כולנו שיעור קצר של חוק התודה.

תודה לבורא עולם על הניסים ועל הזכות להיות חלק מהעם שלו!

תודה לכם על החיזוקים, ולרב על העצות הנפלאות

שלום, שמי תהילה ואני רוצה לפרסם את סיפור התודה שלי.

היה לנו כנס בירושלים מטעם בית הספר. הכיתה שלי הגיעה ראשונה לאולם והיה לנו מספיק זמן כדי לבחון את המקום סביב האולם. אני וכמה חברות עשינו סיבוב שם וכשחזרנו לאולם כדי לתפוס מקומות שמתי לב שצמיד הפנדורה שלי פתוח ותליון יקר מאוד לא נמצא על הצמיד.

חברתי עזרו לי לחפש את הצמיד בכל סביבות האולם ולא מצאנו דבר, גם סביב האולם במקום שטיילנו שם לא מצאתי את התליון היקר.

הצטערתי מאוד והתחלתי להילחץ.

התחלתי להשלים עם זה בתודעתי שלא יהיה לי היום תליון וזהו.

ואז נזכרתי פתאום בחוק 'הכל לטובה ובתודה', התחלתי לומר כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה, ובוודאי רוצה הוא להיטיב לי, לאחר מכן אמרתי

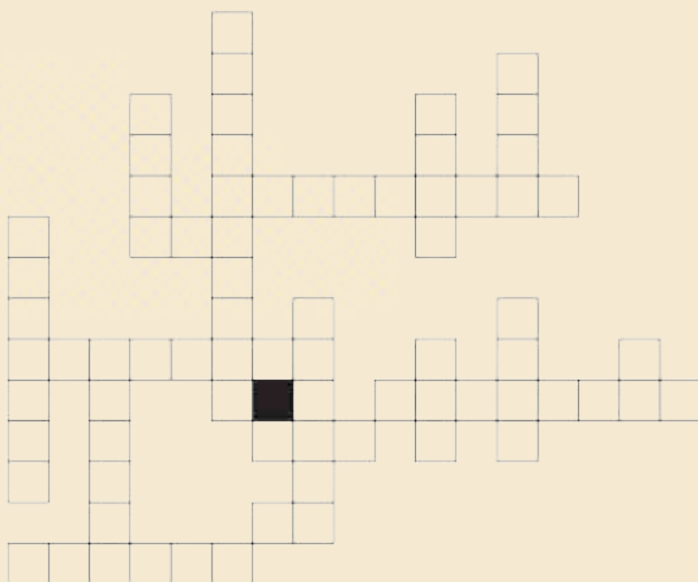

עשיון

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

שיבוץ מילים

שבצו את המילים בתוך התשבץ לפי כמות האותיות

6	2
הוצאתי	בא
טו ניסן	נס
תפילין	
7	3
קרבת פסח	היה
8	הלל
פדיון הבן	משה
ראש חדשים	4
9	ארבה
מכת בכורות	חושך
10	פודה
יציאת מצרים	פרעה

זוכה פרשת שמות: מלייב עילאי, ירושלים.

הקדשות

העלון מוקדש לזיווג הגון וכל הישועות -
בת אל בת אילנה
שרה בת פרלה
 ●●●●●●●●
להקדשת העלון: 02-5308000

הרב אבוחצירא- יועץ, מאבחן ומטפל
 לייעוץ טלפוני ללא תשלום
 בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב
 נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

בית ושמו בית ספר פרק כא'

הנושא הכללי שאנו עוסקים בו הוא: "קשיים בלמידה". בשבועות האחרונים, דיברנו על הילד שמתקשה להשתלב בכיתה בגלל בעיות קשב וריכוז והיפראקטיביות. השבוע, הנושא הוא: הסבר רפואי-מדעי, להפרעות אלו. לידיעתכם, המאמר אינו מהווה תחליף לאבחון או הסבר מקצועי, אבל הוא ייתן לנו בע"ה תובנות רבות לתופעה. קריאת המאמר השבוע, חשובה כדי להבין את הפרעות הקשב, וכן, זהו גם מאמר רפואי, ונדרשת סבלנות בקריאתו. הפרעת קשב, היא הפרעה נוירי-ביולוגית מורכבת, המקושרת לתפקוד לקוי של מוליכים עצביים, שהם מולקולות המשמשות להעברת מסרים בין תאי העצב במערכת העצבים באמצעות תהליך של העברה סינפטית. המוליך העצבי העיקרי המעורב בהפרעת קשב הוא דופמין.

כיצד המוח עובד

הפרעת קשב מאובחנת, זוהי בעיה רפואית במערכת המוח. מהו המוח וכיצד הוא עובד? מידע קצר בהסבר שלפניכם: המוח, הוא האיבר הראשי במערכת העצבים. תפקידו של המוח הוא: לקבל מידע ממערכות החוש, לעבד אותו, ולהשתמש בו על מנת לנהל את הפעילות של מערכות הגוף השונות ואת התנהגותו של האדם. תנשמו עמוק, שבו בנוח, שתו כוס מים, ותצללו לשיעור מעניין. המוח מקבל מידע חושי, מידע מחמשת החושים, שהם: ראייה, שמיעה, מישוש, ריח וטעם (הנקראים בקיצור-קלט) שהם קולטים את הגירויים מהסביבה. המוח, גם מוציא פקודות, תשדורות (הנקראים בקיצור-פלט) שמועברות לאיברי הגוף ומווסתות את פעילותם. אז יש לנו קלט, ופלט. המידע במוח ובמערכת העצבים, עובר בעיקר באמצעות "תקשורת בין תאים" הנקראים תאי עצב או נוירונים, שהם רכיבי המפתח של מערכת העצבים.

סינפסה

תהליכי העיבוד והולכת המידע במוח, מבוססים על הקישוריות בין הנוירונים, אשר נפגשים זה עם זה בנקודות המכונות "סינפסות". כל תא עצב, יכול ליצור סינפסות עם עשרות עד אלפי תאי עצב אחרים, בהתאם למורכבות מערכת העצבים. בתוך תא העצב, המידע

עובר בצורה של דחף עצבי, הנקרא גם פוטנציאל פעולה. הדחף העצבי, הוא "אות חשמלי" הנע מגוף התא לאורך סיב הקרוי "אקסון". בין תאי עצב שונים (או בין תא עצב לתא מטרה אחר), מידע מועבר בסינפסה בצורה של "אותות כימיים", באמצעות שחרור מולקולות המשמשות כמוליכים עצביים (נוירורטרנסמיטרים). המוליך העצבי נקשר לקולטנים על התא בצדה השני של הסינפסה. הוא גורם לשינוי במתח החשמלי של אותו תא, ובכך משפיע על דפוס הדחפים העצביים שיווצר בו ויועבר הלאה בשרשרת ההולכה העצבית.

התהליך

סוגי קלט שונים, אשר מגיעים מהסביבה דרך קולטנים של מערכות החוש (למשל גלי קול או לחץ מכני), עוברים "התמרה" ומתחלפים לדחפים עצביים לפני כניסתם למוח, וכך מתאפשר ייצוג של מידע חושי על ידי רשתות של תאי עצב. המוח משתמש במידע הזה, על מנת להגיב לגירויים ולנהל את שלל ההיבטים של ההתנהגות. העברתם של מסרים יוצאים, הנשלחים מתוך המוח לכיוון איברי מטרה (כגון שריר או בלוטה מסוימים), מתבצעת דרך סינפסה בין תא עצב לתא מטרה. המוליך העצבי שחוצה את הסינפסה גורם לשינוי בתפקודם הביולוגי של התאים, ובכך משפיע על פעילות איבר המטרה.

מערכות החוש

המוח, מקבל מידע ממערכות חוש רבות. החושים המספקים מידע על הסביבה החיצונית מוכרים לנו כאמור כ"חמשת החושים" - ראייה, שמיעה, מישוש, טעם וריח - אך ישנם גם קולטנים של חושים נוספים אשר מספקים מידע על הגוף עצמו (כגון מערכת שיווי המשקל), על מצב האיברים הפנימיים ועל ריכוזים של חומרים בתוך הגוף. במערכות החוש קיימים "קולטני חישה", שתפקידם הוא לזהות ולאפיין את הגירויים ולשלוח אותות מתאימים למערכת העצבים. הקולטנים בכל מערכת חוש מגיבים לגירויים מסוג אחר - לחץ, טמפרטורה, אור, מולקולות מסוימות וכו'.

בתהליך של התמרה חושית, הגירויים הפיזיים גורמים לשינויים בתוך תא הקולטן, ובסופו של דבר מומרים לדחפים עצביים אשר מקודדים את אופיו ועוצמתו של

הגירוי. לדוגמה: במערכת השמיעה הקלט הוא בצורת תנודות אוויר שנכנסות דרך האוזן. התנודות גורמות לנוזל בתוך האוזן הפנימית להפעיל לחץ פיזי על תאי שיערה מיוחדים, שמתפקדים כקולטנים. תעלות יונים על פני תא השיערה נפתחות או נסגרות כתוצאה מהלחץ, והמתח החשמלי בתוכו משתנה. בהתאם לעוצמת המתח, תאי השיערה משחררים מוליך עצבי לסינפסות עם תאי עצב, ואלה מעבירים למוח את המידע על הגירוי בצורה של דחפים עצביים.

תפקיד ה"דופמין" במוח

עכשיו אתם חייבים להתרכז! הזכרנו, שתפקידו של המוח הוא: לקבל מידע ממערכות החוש (מחמשת החושים), לעבד את המידע שהגיע מהחושים, ולהשתמש בו על מנת לנהל את מחשבתו, תנועתו והתנהגותו של האדם. ועכשיו הגענו לעיקר! אצל אדם ללא הפרעות קשב, יש שחרור של הורמון הנקרא "דופמין" שהוא מוליך עצבי (נוירורטרנסמיטר) מתא אחד לתא אחר במוח וכך מתרחש תהליך העברת המסרים במוח, והסנכרון בין המערכות עובד בצורה טובה. לאדם זה, עם העברת נתונים במוח תקינה, יש יכולת לימודית, התנהגותית וניהולית טובה. אך אצל אדם, שיש לו בעיה עם שחרור הורמון הדופמין, יש לו בעיה עם תהליכי ההעברה של האינפורמציה בין התאים במוח, שגורם לבעיית קשב, ריכוז והיפראקטיביות. זו בעיה נוירולוגית במוח, נקודה. ולכן, קביעת הפרעת קשב קובע נוירולוג. על סמך מה הוא קובע ומה עושים עם המידע הזה, בהמשך המאמרים...

מה עושים בינתיים

אתם חושבים או אמרו לכם שלילד שלכם יש הפרעת קשב וריכוז? בשביל זה יש אבחון וטיפול, תתקשרו
 0548-434-435
 בהצלחה!

תיטען, תיטען, תיטען.

זה הדבר היחיד שיתן לך כח

הצטרפו לקו האמונה - 02-6444250
 לקו האמונה במדיה-שילחו הודעה בוצאפ 052-6672221

איטש לרענהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור לתעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ו שבט תשפג: הדלקת נרות: ירושלים: 4:33 תל-אביב: 4:47 חיפה: 4:37 מוצאי שבת: ירושלים: 5:48 תל-אביב: 5:49 חיפה: 5:47 ר"ת: 6:25

פרשת בא

אמת

לדקדק בכל דיבור היוצא מהפה שיהיה על טהרת האמת!

נלמד מהפסוק: "והעתירו לה' אלוקיכם" (פרק י-יז)

מדוע אמר פרעה "והעתירו" בלשון רבים? ביאר הרמב"ן: "כי כן יאמר פרעה בכל פעם דרך מוסר, כי יודע פרעה כי משה הוא המעתייר, כי כן אמר לו: "למתי אעתייר לך" "והעתרתי אל ה'" "אפרוש כפי אל ה'", כי לא ידבר [משה] בזה לשון רבים, שלא יוציא שקר מפיו.

הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל היה אומר (מובא בספרו שפתי חיים) כי שורש אמיתותם של דברים נובע מהדיוק בשמיעתם. על כן יש להטות אוזן ולב לשמוע סיפור הדברים לאמיתו על כל פרטי הפרטים.

רבי אבא גרוסברד זצ"ל סיפר על הגה"צ רבי ירוחם לייבוביץ זצ"ל שהיה קשה לספר לפניו מעשה, כיון שבשעת הסיפור היה שואל וחוקר את כל פרטי המעשה עד לפרטים הקטנים ביותר, כאלה שהמספר עצמו לא שם לבו אליהם, עד שהמספר היה נבוך ונוכח לדעת שהוא עצמו אינו יודע בדיוק איך היה המעשה, אלא רק היה נדמה לו שיודע.

אמנם - מוסיף רבי חיים - ענין דיוק הדברים לאמיתם, אינו רק בשמיעה ובדיבור דברי אמת גרידא, אלא צריך גם לראות את האמת. הרבה פעמים מספר אדם את אשר ראה, ולבסוף נמצא שאין הדברים מדויקים. ברוב המקרים אין זה נובע מכוונה רעה לסלף את האמת, אלא רק נובע מכך שראייתו היתה שטחית בלבד. הוא לא טרח לדייק בראייתו בפרטי המעשה.

סיבת הדבר היא, כי אדם שאינו רגיל להתרחק מן השקר, גם איננו מדייק במה שרואה ושומע. די לו לראות ולשמוע את פרטי המעשה בצורה שטחית בלבד, רק "בערך" ובהשערה בלבד.

אחד מיסודות העבודה בבית התלמוד ד"קלם" היה על מדת האמת, ואחד מדרכי העבודה למעשה, היה שאדם צריך לדייק מאוד בדיבורו, כגון כששואלים אותו מה השעה, לא לומר את השעה "בערך", אלא במדויק. וזאת כדי להשריש בו את מדת האמת.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל נשאל פעם ע"י מגיד שיעור, האם מותר לו לספר בשיעור מעשה שלא היה, כדי לעורר בלב השומעים את ההלכה למעשה בצורת סיפור?

השיב לו רבי שלמה זלמן, כי מותר הדבר. שהרי גם "התרומת הדשן" כתב שאלות למעשה שלא היו, וכן בספר "יערות דבש" מביא מהגמרא (יומא כג) מעשה בשני כהנים וכו' כדי להרבות בבכיה. רואים מכאן שמותר לומר שקר כדי להרבות בבכיה, והוא הדין כאן.

ללא סטיה מדקדוק האמת...

על מדת האמת הנוקבת של הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל, סיפר הגה"צ רבי זאב איזלמן זצ"ל:

כשנפטרה אשתו של רבי אליהו דושניצר, הכינו מודעה על פטירתה ועל מועד ההלוויה כנהוג. כשהראו לרב אליהו את הנוסח "בצער רב" מחק את המילה "רב" בנימוק כי למרות צערו, אולי עדיין אי אפשר לקרוא לזה צער "רב" וממילא יש בזה סטיה מדקדוק האמת...

ר' ועלו על דער איידל מאן

"סליחה, אני לא מצטער..."

עד היכן הגיע דיקדוקו של הגאון רבי שלמה זלמן **אויערבאך** זצ"ל בכל תיבה היוצאת מפיו שיתהיה על טהרת האמת, נוכל ללמוד מהעובדה שלפנינו:

אחד מתלמידיו הקשה בפניו קושיה בגמרא הנלמדת בישיבה, אבל כשהקשיב לדברים, ראה רבי שלמה זלמן שאין כאן מקום לשאלה כלל. הוא החל לומר לו כפי הלשון המקובלת "אני מצטער..." אך תוך כדי דיבור, תיקן רבי שלמה זלמן אומר: "סליחה, אני לא מצטער, אבל אינני מבין את שאלתך..."

הנה כי כן, רבי שלמה זלמן לא רצה שיתקבל הרושם כאילו הוא אכן "מצטער" על אי הבנת הקושיה של התלמיד שהרי לפי האמת לא חש כל צער בלבו, ואף שזו מטבע לשון מקובלת, תיקן עצמו מיד מתוך הקפדתו על דבר אמת.

[**ואגב:** העיר רבי שלמה זלמן, שבתפילת יום כיפור קטן, לפני הווידוי הגדול של רבינו ניסים, נכון להוסיף ולומר:

"**וכך** היה רבינו ניסים אומר", כדי שלא יהיה כדובר שקרים, שהרי אינו עומד בדרגות הפחד והאימה המובאות שם].

חיכו ממתקים - מז, מד

לשמור על כבודו של הזולת באשר הוא!

נלמד מהפסוק: "זירדו כל עבדך אלה אל"י" (פרק יא-ח)

וכתב רש"י (מגמרא זבחים קב.): חלק כבוד למלכות, שהרי בסוף ירד פרעה בעצמו אליו בלילה, ויאמר "קומו צאו מתוך עמי". ולא אמר לו משה מתחילה וירדת אלי והשתחוית לי. כיוצא בזה אמרו חז"ל על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים" (ו-ג): אמר להם הקב"ה, היו נוהגים [בפרעה] כבוד, וחלקו כבוד למלכות, אף על פי שאני צריך לעשות בו הדין. ונלמד ק"ו לעצמנו: ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה לשמור על כבודו, אדם מישראל באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו (אור יהל).

לאור דברי חז"ל, הרי הדברים ק"ו - כותב הגה"צ רבי יהודה לייב חסמ"ל (בספרו אור יהל) - ומה אם לפרעה הרשע, מקפיד כך הקב"ה, לשמור על כבוד המלך - לחלוק לו כבוד. אדם מישראל, באשר הוא, על אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודו. על הפסוק "בראשית ברא" אמרו חז"ל שבביל התורה שנקראת "ראשית דרכו" ובביל ישראל שנקרא "ראשית תבואתו". לדעת הגר"ש פינקוס זצ"ל, מלמדת אותנו התורה כבר בתחילתה, כיצד יש להזהר בכבודו והרגשותיו של כל יהודי. יהודי הוא חלקו של ה' וחפץ של קדושה, וכמו שאת התורה חייבים לכבד בכבוד גדול ולהדרה ביותר, כך צריך לכבד כל אחד ואחד מישראל ולהדרו, שהוא חפץ של קדושה אשר שם ה' אלוקי ישראל נקרא עליו.

אנו מוצאים בדברי הרמב"ם שכתב (סוף הלכות מעילה): "בוא וראה כמה החמירה התורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד, נתקדשו, וכל הנוהג בהם מנהג חול מעל בה ואפילו היה שוגג צריך כפרה, קל וחומר למצוה שחקק לנו הקב"ה, שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן..."

דברים אלו שנאמרו על התורה הקדושה - אומר הרב פינקוס - נוגעים ממש גם לכל איש מישראל שיש לכבד את רצונו ודעתו! שהרי לא כל האנשים שוים ולא כל הדעות שוות, וכל יהודי באשר הוא שם, אהוב ונחמד הוא אצל הקב"ה וקדוש בקדושה עליונה.

וגם לכך מתאימים דברי הרמב"ם הנ"ל: "בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים..." קל וחומר יהודי שנופחה בו נשמה עליונה, חלק אלוה-ה ממעל, שאין לנהוג בו זילזול רק מפני שאין דעתו מכוונת לדעתו, וכדברי חז"ל (ברכות נח). שאין דעת בנ"א דומה זה לזה, שזוהי המציאות של עם ישראל ויופיו, ועל כך נתקנה ברכה מיוחדת: "הרואה אוכלסי ישראל אומר: "ברוך חכם הרזים".

ובלבד שלא לבייש...

בבחרותו למד הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל בישיבת דודו הגאון רבי וואלף איגר זצ"ל בברסלאו. בהיותו בן שתים עשרה כבר כתב את חידושו על מסכת חולין, ובהיותו בן חמש עשה כבר השמיע שיעוריו בישיבה.

הגביר רבי אייזיק פרנס מליסא, ביקש לזכות בו כחתן עבור בתו. הוא הגיע עם שני תלמיד חכמים מופלגים, כדי לתהות על קנקנו. הם החלו לשוחח עמו בלימוד, ולא ענה להם. התאכזבו, וביקשו לשוב על עקבותיהם. השתאה דודו ושאלו לפשר הדבר שלא ענה.

אמר לו רע"א: "אילו הייתי עונה להם, חייב הייתי לומר לאחד, שנעלמו ממנו דברי התוספות במקום פלוני, ומהשני נשמטה גמרא מפורשת. אמרתי לנפשי: מוטב שיתבטל השידוך, ולא אבייש ואלבין פניהם..."

אמר לו הדוד: "ניחא, אל תפלפל איתם, אלא השמיעם מחידושיך". נעתר רע"א ושטח בפניהם אחת ממערכותיו הנודעות. התפעמו מגאונותו והמליצו בכל פה על השידוך שקם ונהיה במז"ט.

והגדת

"באים כדי ללמוד מדות..."

כשהגיע כ"ק האדמו"ר רבי יצחק מבאהוש זצ"ל לארץ הקודש וגר בדרום תל אביב, החליטו גבאיי בית הכנסת של האדמו"ר להביא חזן לתפלת הימים הנוראים, איש חסיד תלמיד חכם וירא שמים, וקיבלו את הסכמת הרבי

לאחר שהסתיימה התפלה ביום א' של ראש השנה, התברר שחלק מהמתפללים לא היו מרוצים מתפילתו. נכנסו הגבאים אל הרבי ושאלו: מכיון שהחזן לא ענה על הציפיות ממנו, אולי אפשר לבקשו, כמובן בעדינות שלא יפגע, שביום המחרת יתפלל אחר במקומו. השיב הרבי נחרצות: "ח"י! יהודי זה הוזמן להתפלל כחזן בימים הנוראים וכפי שסוכם עמו כך יהיה..."

בעשרת ימי תשובה נכנסו שוב הגבאים והציעו, שאולי כיון שהחזן שוהה כבר בביתו, אולי אפשר להודיעו בצורה מכובדת שאין צורך שיחזור לקראת יום הכיפורים ולא יגרע ממשכורתו מאומה!

השיב להם הרבי בתקיפות "לבאהוש לא באים כדי לשמוע חזנים. לבאהוש באים כדי ללמוד מדות! לשמור על כבודו של יהודי! החזן יתפלל כאן ביום כיפור וכן בשמחת תורה בדיוק כפי שסוכם עמו!"

הלמות עמלים - ח"ב

כבוד בין חכמים

עדיקים המכבדים זה לזה...

בחודש אלול תרצ"ז - ערב פתיחת הכנסיה השלישית של אגו"י בה הופיע לראשונה כ"ק האדמו"ר מאלכסנדר - רבי יצחק מנדל דנציגר זצ"ל, נכנס אחד מעסקני התנועה אצל כ"ק האדמו"ר מגור זצ"ל בעל אמרי אמת והציע שלטובת הענין כדאי שיעשה הרבי מחווה מצידו - להקדים ביקור אצל האדמו"ר מאלכסנדר, שהגיע העירה לפני שעה קלה, בכדי להזמינו אישית שישתתף בכנסיה.

באותה שעה נמצא בחדרו של הרבי מגור, אדם יחידי נוסף - הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל שהמתיק סוד עם הרבי מגור בענינים שעל הפרק.

הפנה הרבי מגור את ראשו אל רבי אלחנן בשאלה: "מה אומר רבי אלחנן?" השיב: "גם אני סובר שתצמח טובה מזה". שאל אותו הרבי שנית: "האלך?" ורבי אלחנן השיב בחיוב.

כהרף עין קם הרבי מגור מכסאו בקריאה: "מצוה לשמוע בקול חכמים". הוא לבש את מעילו העליון, ואחרי שביקש את רבי אלחנן ואת העסקן להתלוות אליו, ירדו שלושתם בזריזות אל הרחוב, עצרו כרכרה שהבאתם תוך רגעים ספורים אל בית מלונו של האדמו"ר מאלכסנדר.

אחרי הפגישה נוכחו רבים לדעת, שהביקור קלע אל המטרה, כדברי רבי אלחנן אשר יעץ ונתקבלה דעתו על הרבי מגור.

אור אלחנן

מדה טובה לתלמידי

חכמים ובני תורה החולקים

כבוד זה לזה בכל עת!

נלמד מהפסוק: "דברו אל כל עדת בני ישראל" (פרק יב-ג)

וכתב רש"י (מהמכילתא): וכי אהרן מדבר והלא כבר נאמר ואתה תדבר: אלא חולקין כבוד לזה לזה ואומרים זה לזה למדני, והדיבור יוצא מבין שניהם כאילו שניהם מדברים...

זכות גדולה היא לחכם, המוותר מכבודו למען כבודם של חבריו. ובזה זוכה שיקבלו הלכה כמותו. וכפי שאמרו חז"ל (עירובין יג): מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן? מפני שנחמין ועלובין היו, ושונין דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן.

המשך - כבוד בין חכמים

"כבוד חכמים ינחלו..."

אחד משרידי רבני בבל שעלה מבגדד, נתמנה לכהן כרב שכונה בעיר גדולה בארץ ישראל. פעם נזדמן הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** לעיר מגוריו של אותו רב, ונתכבד לדרוש שם ברבים. כיון שעלה לדוכן, מיד הכיר כי אותו רב יושב עם הציבור כאחד מהם להקשיב לדבריו. לא היתה דעתו נוחה מכך, ושלה אליו להזמין שיעלה על הבמה וישב לצידו. ביחד עם רבנים נוספים שישבו שם, כיאות לכבודה של תורה.

אולם הרב השתמט בענוותנותו, ולא רצה לעלות ולהתכבד, כי ביכר לקיים בנפשו "בתוך עמי אנכי יושבת", אולם הרב צדקה לא הניח לו, ולא נתקררה דעתו עד שירד מן הבימה ופנה לישב גם כן בתוך הקהל סמוך לכסאו של הרב מבבל, עד שהלה פשוט אנוס היה לעלות ביחד עמו אל הבימה... רק עתה הרשה הרב צדקה לעצמו להתחיל את הדרשה. **וזאת ליהודה**

בדומה לזה נהג רבן גמליאל הנשיא (כמובא בסנהדרין יא.) שהנהיג נשיאותו ביד רמה. ועם זאת כאשר שלח אגרת לבני הגולה להודיעם על עיבור השנה, לא תלה הדבר בהכרעתו בלבד, אלא הדגיש כי הוטב הדבר בעיני חבריו החכמים להוסיף אדר שני.

רבינו יונה ז"ל מונה בספרו **שערי תשובה** (שער ג-קמז) מספר סיבות מדוע יש להרבות בכבודם של ת"ת: א) "כי בהתהדר החכמים ובתתם עליונים, דבריהם נשמעים, וילוו אליהם העם כולו וידמו למועצתם".

ב) **"בראותם בני אדם את כל כבודם, ילמדו לקח לנחול כבוד ותרבה הדעת.** ואמרו חז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

ג) **"רבים** מישני לבבות, יעורו משנתם בראותם הדר כבוד התורה, ויכירו מעלתה, ויבוא חשקה בלבבם. ויהיה עיסוקם בה לשם יתעלה ולעבדו בלבב שלם".

ומוסיף רבינו יונה (שם - קמח): הלא הדבר ידוע, כי אין העבודה מתקיימת בלתי על ידי לומדי התורה אשר יהגו בה יומם ולילה, כי הם יורו דעה ויודעי בינה לעיתים לדעת מה יעשה בישראל, והם יעמידוהו בישראל לבלתי תשכח מפי זרעם, ובמקום שאין עוסקי תורה, ירבו המכשולים וישר באדם אין, על כן יכבדו עבדי השי"ת את חכמי התורה לכבוד השי"ת, להודיע כי עבודתו לבדה עיקר הנמצא.

זריזות למצוות

השיטה הבטוחה ביותר...

מעשה ביהודי, ור' ישראל אוירבאך שמו, שהחזיק סוכנות של בית חרושת לזכוכית בפיעטרקוב. והנה הסתבך היהודי בחובות ונשאר חייב כעשרת אלפים זהובים לחברה. מאחר וביתו של היהודי שועבד לחברה, עמדה החברה למוכרו במכירה פומבית.

היהודי לא ידע את נפשו מרוב צער ודאגה. הציע לו ידידו שיגש אל רב העיר - **המהר"ם שפירא זצ"ל**, כי אומרים שהוא מסוגל לחולל פלאים... הגיב ר' ישראל בלעג מר: וכי מה בכוחו של הרב לעזור לי, האם יקרא לדין תורה את המנכ"ל של החברה?!

ברם, מכיון שכבר ממילא אין לו מה להפסיד, הלך בכל זאת אל הרב והחל לספר את כל פרטי המעשה. והנה עוד בטרם סיים לספר, התקשר הרב שפירא מיד אל החברה... וביקש לשוחח בדחפיות עם המנכ"ל...

היהודי נדהם ממש בשומעו כיצד מדבר הרב בצורה נחרצת אל המנכ"ל: "כאן מדבר רבה של פיעטרקוב, ברצוני לבקרך בעוד עשר דקות, אבקש לחכות לי!" וסגר את הטלפון.

בדרך עוד הספיק הרב להסביר לר' ישראל הנדהם, כי השיטה הבטוחה ביותר במקרים כאלו היא תקיפות וזריזות...

הם הגיעו חיש מהר לביתו של המנכ"ל. הרב הציע לפרוס את תשלום החוב לעשר שנים... ומיד, עוד בטרם הספיק המנכ"ל להשיב, כבר הגיש לו המהר"ם שפירא "זכרון דברים" והמנכ"ל הנבוך חתם... קיפל הרב את הגליון, נפרד מהמנכ"ל ויצא עם ר' ישראל הצוהל... **האור המאיר**

להכניסו בברית בעיתו ובזמנו...

משפחה התארכה בראש השנה בשכונת גאולה לרגל הכנסת הבן לבריתו של א"א. בבוקר יום הברית הבחינו שיש לתינוק דלקת בעין, והשאלה האם לדחות את הברית המילה.

הרופא חיוה דעתו שאין זה חולי, אבל ביקש שיקחו את התינוק להגרי"ש אלישיב זצ"ל שיפסוק דינו. הגיעו להרב אלישיב בשעה שלוש וחצי אחה"צ ומצאו שהוא נח. המתינו שיקום. כחצי שעה לפני השקיעה ראה את התינוק ופסק שהוא בריא. יש לערוך מיד את הברית! הוא הורה: תעשו את הברית במנין בבית הכנסת, שקיעת החמה בעוד עשרים דקות!

מיד שלח לאחד משכניו שהיה מוהל. למרות גילו המופלג יצא בזריזות לבית הכנסת, הליכתו היתה כה מהירה שהיה קשה להשיגו. כל אחד מהאנשים שראה ברחוב קרא לו להצטרף, וכך היה מנין. מלבד ההורים לא ידעו כל בני המשפחה על קיום הברית. התינוק נכנס בבריתו של א"א בעיתו ובזמנו, מספר דקות לפני השקיעה, כשהרב אלישיב סנדקו!

ישא ברכה

לעשות כל מעשה מצוה, חסד והטבה לזולת, בזריזות!

נלמד מהפסוק: "ושמרתם את המצוות" (פרק יב-ז)

ודרו חז"ל במכילתא: רבי יאשיה אומר אל תקרא כן, אלא ושמרתם את ה"מצוות", כדרך שאין מחמיצין את המצה, כך אין מחמיצין את המצוה, אלא אם באה מצוה לידך עשה אותה מיד.

ידועה האימרה (אבות פ"ה-כג): "הוי עז כנמר, קל כנשר, רץ כצב וגיבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים" מדוע בחר התנא בדוקא את הסדר הזה? אלא בא ללמדנו שכדי לנצח את היצר ולעשות רצון ה' אי אפשר בלי גבורה של אריה. אבל כדי להגיע לעשייה חזקה כזו, אי אפשר בלי שיוקדם לה קלות וזריזות כמו הנשר והצב, וכדי להשיג זריזות מופלאה כזו, מוכרח שיוקדם לה החלטה תקיפה באומץ ובעוז כנמר.

הגה"צ רבי משה אהרן שטרן זצ"ל-משגיח דקמניץ הביא (בספרו **בית ומנוחה**) את ביאורו של המהר"ל שהתנא באמירתו "הוי עז כנמר קל כנשר"... מלמדנו שאדם צריך להחליט במחשבתו לקיים המצוה כמו טבעו של נשר. מה נשר אין לו צורך בהכנה מוקדמת כדי לעלות למעלה, אלא כהרף עין הוא מתרומם ועף אל על, כך האדם צריך לבצע פעולותיו בזריזות כמו הנשר, ללא הכנה מוקדמת, אלא אומר ועושה!

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, היה רגיל לשבח את מדת הזריזות - כצורך חיוני בעבודת ה' - בדברים הבאים: מצינו שדוד המלך ע"ה הזכיר זכות לעצמו באומרו "דרך מצוותך ארוץ כי תרחיב לבי". הוא לא אומר "דרך מצוותיך אשמור ואקיים" אלא "ארוץ" דוקא... ומדוע. משום שהריצה עדות היא על תשוקתו לקיים המצוות. עדות היא על תאות לבו אל הקדושה. מעולם לא ראינו אדם רץ לפרוע את מיסי המלך אלא א"כ אוהבו ומשתוקק לעשות חפצו. הנה כי כן, הריצה מעידה על העיקר ביהדות - החפץ וההשתוקקות!

משל לאדם שלא חש בטוב והלך לרופא. הוא אינו שואל את הפציינט אם הביא אוכל לפיו שכן מכיון שהוא חי הרי בהכרח שהוא אוכל. אלא שואלו האם אוכל בתאבון, האכילה בתיאבון מעידה על בריאות. אדם שתיאבוןו לקוי סימן שבריאותו לקויה, כך גם בקיום המצוות. הריצה לקיים מצוות מעידה שעבודתו לאלוקים שלמה היא.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חוק "נפשות שלזכות"

הסיפור הזה מכיל בקרבו מוסר השכל עצום:

יהודי עושה מעשה טוב, והוא חושב שהמעשה הסתיים. אך אינו קולט, ולא חולם, שהמעשה הטוב שעשה אינו אלא **הזרע** שנזרע כעת - ואשר עתיד לצמוח ממנו בעתיד **פירי-פירות!**

במקרה הזה קל לזהות את הקשר שבין שני המצוות, למרות עשרות השנים שחלפו ביניהם. אך האמת היא שכל החיים שלנו, וכל המעשים שלנו, מהווים שרשרת אינסופית של פעולות שנובעות זה מזה.

כדי להיות "מוזכה הרבים" לא צריך לפתוח ארגון. כל פעולה טובה שיהודי עושה מהווה את הטבעת הראשונה בשרשרת ארוכה של מעשים טובים שיכולים להתפתח ממנה. ולא רק למשך שנה או שנתיים, אלא למשך עשרות שנים ואפילו לדורות!

* * *

מלבד ההשפעה הנגלית, ההגיונית, שיש לכל פעולה טובה שלנו מסתבר שישנה גם השפעה נסתרת, סגולית.

המחשה נפלאה לדבר מובאת בספר 'תפילת ישרים' (עמ' 248). "חוק כלים שלובים" קובע שכאשר קיים חיבור בין שני כלים, אם נכניס מים לכלי הראשון תמיד ישאפו המים לעבור גם לכלי השני - עד שהגובה שלהם ישתווה למים שבכלי הראשון.

וכך, נראים על פני השטח מקורות מים שונים ונפרדים, לכאורה בלי קשר כלשהו, אך מי שמתבונן במעמקים מגלה מערכת צינורות תת קרקעית המחברת ויוצרת קשר ממשי מוחלט עם השפעה הדדית חזקה וממשית של כל פרט על משנהו ושל כל מקור פרטי על השווית הלחצים של המערכת כולה - הגם שעל פני השטח החיצוני הדברים אינם נראים כך (זו הסיבה שמקימים בערים מאגרי מים במקומות גבוהים, כי כך המים שבכל הצנרת בעיר מטפסים לגובה כי הם שואפים להשתוות לגובה של המאגר...)

וכך, בדיוק, זה גם בעולם הרוחני. הפירוד הקיים במציאות הנו רק למראית העין החיצונית, אך בשורש הרוחני מתחת לפני השטח לפני ולפנים קיימת אחדות עמוקה בין כל חלקי עם-ישראל ובין כל חלקי הבריאה והמציאות. עמלו הרוחני מחשבותיו פעולותיו רצונותיו של פרט אחד במציאות הנם בעלי השפעה שורשית פנימית על חלקי המציאות כולה!

נשלח ע"י ד.מ.

בשבוע של פרשת וישלח, נולד במזל-טוב בן למשפחת א. מרחוב תורה מציון בירושלים. מזל-טוב!

השלום-זכר התקיים בליל-שבת בבית הסבא משפחת ט. רח' שדי חמד ירושלים. מרחק הליכה של כרבע שעה מרחוב תורה מציון.

מטבע הדברים, כאשר השלום-זכר מתקיים במקום רחוק, אזי פחות אנשים מסביבת המגורים הקרובה משתתפים בו. אך לא כך החליט השכן, הרה"ג **רבי משה מרגלית** שליט"א. הוא חשב לעצמו שבטח לא רבים מתושבי השכונה יטרחו ללכת כזה מרחק, למרות שהם בוודאי היו שמחים לאחל מזל טוב - ומה גם שיש לאנשים מחויבויות ושמחות נוספות ברוך השם. החליט רבי משה לשמש כנציג השכנים - אשר בליבם וודאי משתתפים בשמחה.

הגיע למקום, ובעלי השמחה - אבי הבן והסבא - הביעו את שמחתם הרבה על טרחתו והשתתפותו.

* * *

בשלום-זכר, כמו בשלום-זכר, מדברים על הא ועל דא. ווארט טוב, משפט קולע ולפעמים סיפור קצר - כך גם רבי משה מספר באוזני הנוכחים:

לפני כשלושים וחמש שנה, בכ"ה סיון שנת תשמ"ז, נולד לי בן. השלום-זכר התקיים בבית הסבא ברחוב צפניה - מרחק זהה למרחק של השלום זכר הנוכחי...

לרגל המרחק אכן לא השתתפו כל-כך שכנים מרחוב תורה מציון, אבל היה אחד שהשתתפותו בלטה מאוד. הלוא הוא הרה"ג **רבי י.ג.ל. שליט"א**. הוא אמר אז שכיון שקשה לאנשים להגיע מכזה מרחק, אז הוא מתכבד להיות השליח של כל בני השכונה שבוודאי רוצים לשמוח וליטול חלק בשמחה!

הוסיף רבי משה: הדבר הזה מאוד שימח אותי. זה חימם את הלב, ועד היום - בחלוף 35 שנה מאז - אני עדיין מעריך את גודל המעשה...

ומי יודע, סיים רבי משה ואמר, אם הסיבה שאני הגעתי עכשיו להשתתף בשמחה, לא נובעת בעומק הענין, והלב, מאותה השתתפות של השכן בשמחתו... **מסתבר הדבר שהרושם שהותירה בי ההשתתפות דאז, היא שהניעה אותו להשתתף היום.**

* * *

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

{ אז נדברו }

פרשת בא תשפ"ג | לסדר: "למען תדעון אשר יפלה ד..." | גליון מספר: 590

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

מי מבוהל...?? מי שמובל!!! כיצד נהיים מובילים??

לפניך שני אנשים שנרדמו בקלות וישנו טוב בלילה... תנחש מי??
הראשון הוא: פרעה!!! בלילה של מכת בכורות כתוב "ויקם פרעה לילה..." משמע שעד עכשיו הוא ישן... (ואפילו עם פיגמה לפי המסורת שקבלנו בגן...) אתה קולט?? משה רבינו מודיע לפרעה בפירושו: למחר חצות "הרי אנוכי הורג את בנך בכורך..." ופרעה כבר יודע שמה שמשה מבטיח הוא מקיים! אבל זה לא מפריע לפרעה ללכת לישון ואפילו להירדם... רק בחצות הלילה... רק אז "ויקם פרעה לילה" (שכידוע: עד חצות זה נקרא ליל, ומחצות נקרא לילה)
אז הנה... זה **האיש הראשון שישן טוב בלילה...** נו... ומי האיש השני שישן טוב??
לא תאמינו!!! **אברהם אבינו...** הקב"ה מתגלה לאברהם אבינו "קח נא את בנך יחידך אשר אהבת... והעלהו לעולה..." ומה כתוב?? "וישכם אברהם בבוקר"!!! מה טמון בזה?? שעד אז הוא ישן... כן... אברהם אבינו הצליח להירדם גם בלילה האיום והנורא שהוא יודע ש"למחר ירצה דמו (של יצחק) ולא יוותר ממנו עד בוקר" (מתוך הסליחות)
שים לב: מדובר בשני אנשים שידועים שהם הולכים לאבד את בנם בכורם!! ושניהם נרדמים בלילה... איך?? איך הם מצליחים לישון בלילה כשהם יודעים מה מחכה להם למחרת??

התשובה חדה כתער:

יש מכנה משותף אחד ויחיד בין אברהם אבינו לבין- להבדיל- פרעה...

שניהם נחושים!! שניהם שלימים לגמרי עם המהלך שלהם!!!

שניהם לגמרי יודעים מה הם רוצים מעצמם... וממילא לא נותר להם אלא ללכת לישון בלילה וגם להירדם... **כמובן יחי ההבדל הקטן:** כשמדובר בפרעה... פרעה שלם עם עצמו ש... שמה? שאני לא שומע בקול ה' והיה מה!! אני לא מוציא את עם ישראל... ואני שלם עם המחיר היקר שאני יודע שאשלם על זה... גם כשמאיימים עלי "ומת כל בכור בארץ מצרים..." ואילו כשמדובר באברהם אבינו... גם הוא שלם עם עצמו!! אבל עם מה?? עם זה שאני כן!!! כן עושה רצון ה' בכל מחיר!! גם אם הוא ה' יבקש ממני קח נא את בנך יחידך...

מי ששלם עם עצמו מסוגל ללכת לישון בשלווה וגם להירדם בלילה...

אז אכן כן, גם אברהם אבינו וגם פרעה... שניהם ישנים טוב בלילה!!!

על מי נותר לנו לרחם?? עלינו!!! אנחנו שנפלנו בין הכסאות... כשהיינו במצרים היינו מובלים ולא מובילים... ממילא, גם כשפרעה ישן טוב בלילה... אנחנו סבלנו מנידודי שינה... תבין: פרעה מוביל!!! מוביל מהלך של 'מי ה' אשר אשמע בקולו', הוא ישן טוב בלילה... אברהם אבינו כ"ש מוביל... אני הולך אחרי ה' בכל מצב... ממילא אברהם ודאי ישן טוב בלילה... (זיידע אברהם כבר ניצב מחוץ למצרים והוא מחכה לראות אותנו מטופחים ומצויידים כדבעי... (אפילו הקב"ה מזרז אותנו להתלבש יפה לקראת המפגש עם סבא שלא יאמר אותו צדיק וכו'...) נ... ואנחנו?? מה איתנו?? אל תשאל... לא פה ולא שם... רגע אחד רוצים לצאת רגע אחד לא... ושלא תבין: אנחנו כעת לא מדברים על ה-80% שנשארו שם... אנחנו מדברים על ה-20% אחוז שכבר כן רוצים!! אבל גם הם... משה רבינו כל הזמן צריך לשכנע אותנו ולדרבן ולהוביל אותנו... וברגע האחרון פתאום לא רוצים למול ואז הכל נתקע... ומשה שוב צריך להתחכם ולגרום לנו לרצות... ואז סו"ס יוצאים וגם אז כל הזמן פוזלים אחורה... "המבלי אין קברים במצרים וכו'" "וימרו על ים בים סוף..." בקיצור: **לעם ישראל לא היה קל בתקופה הזו!!!** הם לא היו מובילים אלא מובלים!!! כשעם ישראל קושרים את הכבש למיטה זה לא קל להם!! כי הם לא מובילים כאן מהלך!! הם לא שלימים לגמרי עם הצעד הזה!! סו"ס הם עדיין קצת מצריים... והם לא רוצים לשבור את הכלים מול המצריים... ממילא כל דבר מבהיל אותם... כן... מי שמובל- מבוהל!!! כי ברגע שאני מובל ולא מוביל... אז מישהו פה מבצע דרכי כל מיני מהלכים ואני לא לגמרי רגוע איתו... בקיצור: אם פרעה ישן טוב בלילה הסדר... הרי עם ישראל לא ישנו באותו לילה!! ממש לא!!!

עד כאן תיאור מפסח מצרים!!! והנה כעת אנחנו חוזרים הבייתה... אלפי שנים לאחמ"כ, וכמידי שנה ומידי יום יש לנו ציווי: "חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא מצרים"!!! והרמב"ם מוסיף מילה אחת: כאילו הוא **בעצמו!!!** בעצמו יצא מצרים... מה פירוש **בעצמו**???

העניין הוא כך: כעת בימים אלו... אין לך את משה רבינו... אין אותות ומופתים... אף אחד לא גורר אותך ומשכנע אותך לצאת... ובכל זאת ה' רוצה שתצא ממצרים... אבל הפעם שזה יגיע מעצמך!!! שתהיה אתה היוזם!! תהיה אתה המוביל... אני הוא זה שיוזם ורוצה להתנתק מכל מיני דברים לא טובים... והיות וזה מגיע ממני אז אני שלם עם כל המחירים שאני מודע לכך שאולי ידרשו ממני... אני לא כל היום מבוהל וחושש מה אני עלול להפסיד אם אני אלך בדרך הנכונה... אני שלם עם זה!!! זה המהלך חיים שלי... זה מה שה' מצפה מאיתנו לקראת הגאולה: תצא מעצמך ממצרים!!! זה מה שכתוב בשיר השירים: דודי שלח ידו מן החור ומעי המו עלי... הקב"ה שולח לנו כל מיני רמזים בתדר עמום... ה' לא אומר במפורש אבל יש תחושת בטן עמומה... מעי המו עליו... איזה רמז ה' שולח מן החור???

ה' רוצה שהפעם זה יגיע מצידוי! שלא הוא ידפוק על הדלת פתחי לי... אלא אני אזום... אני אסכים להשקיע ולעמוד מאחורי הדלת הנעולה ולבטא: ה', הפעם זה מגיע מצידוי!!! אני חפץ בך... אני משתוקק להתקרב אליך... נא להקשיב לתחושות בטן האלו... ש... שקט... תקשיב...

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

טיסה קצרה בשמי מסכת נזיר...

אז ככה: תזכורת לכל הבכורים ואבות הילדים הבכורים... הסיום של מסכת נזיר יוצא סמוך ונראה לחג הפסח (בח' בניסן...) אותי זה מאוד תופס... כי די לבושות... היות ויש לי בן בכור אני מסתובב בערב פסח כמו פרעה בפיג'מה ומבקש מאיזה "משה" שבושה סיום שישחרר אותי מלצום... ומה אני אגיד לך... זה לא כ"כ מרגיש לי טוב... אני מנסה לפטור את עצמי בסיום כזה חפוז בערב פסח... ש... נו... כבר תגמו... לכן לאחורונה התחלתי לשלם כסף... שבוע לפני פסח אני תופס בחור ואני אומר לו: אתה עושה סיום?? אני משותפת איתך במאה שקל... אבל השנה בעזה"ש לא יהיה פה שונר... אני בעזה"ש אעשה סיום על נזיר!!

(אגב: יש מסתמא קשר בין ערב פסח לרקיקי נזיר... יום י"ג בניסן היה יום החלות תודה העולמי ולמחרת בערב פסח עצמו היה יום הרקיקי נזיר העולמי... א"ה עוד נדבר על זה בחודשיים הקרובים במדור "בקרוב ממש")

נציא לדרך: דבר ראשון: אחת המעלות של מסכת נזיר שמבחינה מסוימת היא כמו המשך לנדרים... ס"ו שניהם שייכים לשפראך המאוד מסוים של ספר "הפלאה..." אבל! עדיין יש הבדל מאוד דומנטי בין נזיר לנדרים שאת הבדל הזה אנחנו הולכים לפגוש כחוט השני לאורך כל המסכת... שנדרים זה בבחינת **בין הזמנים...** ואילו בנזיר אנחנו חוזרים למסגרת... למסד... לשיבה... לעבודה... **מה פירוש???** בנדרים יש לך מרחב תמרון בלתי מוגבל... אתה ממציא איסור... מתכנת אותו איך שבא לך כחומר ביד היוצר... נדרים זה איסורים שאתה בונה לעצמך בהתאמה אישית... אתה מחליט מה אתה רוצה לאסור על עצמך... למי... כמה... איך... ממתו ועד מתי... כמעט בלי הגבלות... (חוץ מכמה הסתייגויות ספציפיות, דבר הנדור וכו')... וממילא גם מאוד נצמדים אליך... בנדרים הלך אחר לשון בני אדם...

משא"כ בנזיר!!! נזיר זו חבילה מוגדרת ונוקשה שהתורה היא זו שמכתיבה את ההגדרות שלה... מדובר במכלול של פרטים של פרישות מיין, מחרצן, זג, מתגלחת, מטומת מת... ויש גם הגבלה ברורה שלא פחות מ' יום!! ואתה צריך להחליט: או הכל או כלום... זה אחד הנושאים הדומיננטיים בתחילת המסכת... ע"כ בגדול: תחילת המסכת היא עדיין בשטאנץ של נדרים... תוכל למצא דימויים והשוואות בין נדרים לנזיר וכמובן במקביל את ההבדלים שבכל זאת יש... זה פחות או יותר השני פרקים הראשונים של נזיר... עד ט"ו בשבט בערך.

וכעת מתחיל פרק ג'... כעת שים לב: גם אם עד עכשיו חלמת!! נרדמת... ישנת... **כעת מתחיל משהו חדש...** הנושא כעת הוא: **פסילה מהמירון ותחילת סיבוב מחדש...** ובכן: בניגוד ללימוד דף היומי שגם אם למדת את הט"ז דפים הראשונים של נזיר ואז פתאום נאלצת להיעדר שבוע לא נורא... אתה עדיין יכול להצטרף בפרק רביעי... (כן... מסכת נזיר היא נדיבה... יש בה מגוון מאוד נרחב של תחומים לא קשורים שגם מי שהפסיד כמה ימים... זה לא מפריע לו לקפוץ תמיד על הרכבת...) אבל בפרק שלישי עצמו אתה תגלה שבנזירות עצמה זה לא עובד ככה!! בנזירות זה מירון קשוח שאתה יכול להפסיד את הכל בדקה התשעים... הנה... המשנה מספרת על הילני המלכה שנדרה בנזירות שבע שנים... ובסוף השבע היא נטמאה במת... ואויס!!! סתרה הכל והתחילה מהתחלה... וזה הנושא של פרק ג'... וכמובן שברגע שהנזיר נטמא הוא צריך להביא קרבנות טומאה... אגב: לא להתבלבל... אצל נזיר יש שתי סריות שונות של קרבנות!!!

אם הכל הלך כשורה זה עולה, שלמים, וחסות, ומנחה, ואם הוא נטמא ואז הוא סתר את כל הנזירות אז לפני שהוא מתחיל שוב, יש לו קרבנות אחרים לגמרי... איל אשם, ושתי תורים או בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת... בקיצור: נא לא להתבלבל ביניהם!!

וכעת אנחנו עוברים לפרק רביעי... והסתכלתי בלוח... אנחנו כבר לקראת שבת שקלים... ובהשגחה פרטית באותו שבוע אנחנו מתחילים להיכנס לסדר קדשים... אבל לא סתם אלא לסוגיה של "מעוה מפורשים" "מעוה סתומים..." זה ממש פרשת שקלים... אבל זה לא רק זה!! מי שמחפש סגולה לזש"ק זה הכתובת... יש איזשהו מפגש בין נזיר טמא לקרבן יולדת... פשוט שניהם מקריבים קנינים... וממילא הסוגיות שלהם זה אותם סוגיות... ותכל'ס... כעת... בשבוע שלפני ר"ח אדר אנחנו כבר מתחילים להריח את הניחוח של עבודת הקרבנות... לך על זה!! אגב: זה יוצא טוב... כי בד' פרשיות יש גם קדשים וגם טהרות... שקלים זה קדשים ופרה זה טהרות... ובמסכת נזיר יש ממש תיאום לפי התאריך!!!

וככה במשך שבוע וחצי אנחנו זוכים לטעימה של סדר קדשים... עד שב"ק ד' באדר... שאז אנחנו מתחילים פרק ששי!!! פרק שלושה מינים!!! מה הנושא של הפרק הזה??

כשמו כן הוא!! שלושה מינים אסורים בנזיר, יין, תגלחת וטומאת מת... וזה בדיוק שלושת הסוגיות המרכזיות של פרק זה... תחילת הפרק מדבר על איסור שתיין יין, בהמשך זה עובר לסוגיה של התגלחת... (גם כאן חשוב להזכיר: לנזיר יש שתי סוגי תגלחת, יש תגלחת ביום שהוא מסיים את נזרו, ויש תגלחת טומאה, שאם הוא נטמא והוא צריך להתחיל הכל מחדש... הוא צריך לגלח ואז להתחיל)

ואז בסוף הפרק חוזרים לסדר קדשים... תיאור נמרץ ומקוצר של כל עבודת הקרבן של נזיר...

ואז!!! בדיוק כשמסיימים פרק שלושה מינים... והגענו לך מ"ז... הלכתי מהר והסתכלתי בלוח... מה מתברר?? שניזר דף מ"ז חל בדיוק בשבת פרשת פרה!!! הוי... כמה שהעיתו מתאים... כעת מתחילים סדר טהרות!!! ולא סתם אלא טומאת מת... ממש ההנהקודה של פרשת פרה... פרק כהן גדול מדבר על המושג שנקרא "אלו טומאות שהנזיר מגלח עליהם..." זו הזדמנות פז לרכוש בקיאות כללית במושגים יסודיים בטומאת מת... תקפוץ על זה!! גם אם בימיים הראשונים אתה תשבור את השיניים... אבל זה יהיה פעם אחורונה שהם נשברות... לא כדאי? יש לך כעת עשרה דפים על טהרת סדר טהרות!!! רויך על זה...

ואז אנחנו מגיעים לעשרה דפים האחרונים... ואל תשכח שזה כבר ר"ח ניסן... מתחילים כבר כל הסקנדל של ערב פסח... ובאמת הדפים האלו מדברים בגדול על כל הספקות שעלו להתעורר בנזיר... אוי אוי אוי... אתה יודע מה זה שני נזירים שהלכו בשני דרכים... ובכלל... מה קורה אם יש לנו שילוב מנצח בין נזיר למצורע... כלומר: הוא גם נזיר וגם מצורע... ותחשוב שלשניהם יש דין של גילוח... ולא סתם אלא פעמיים... אוה... זה אמנם גישמאקע סוגיה... אבל זה באמת הולך טוב עם הסקנדל של ערב פסח... כן... לעשות סדר עם כל הספקות האלו זה ממש להתחרות עם הבית ההפוך שגם אותו צריך להסתדר...

ובעזה"ש בח' בניסן יש סיום!!! אבל אל תעשה לנו את זה... תחכה עם זה לערב פסח...

גם בשבוע זה של ימי השובבי"ם, ניתן לרכוש את יומן המסע - "וימאן!"

הנכתב מתוך חזית הקרב, והעוסק בתעצומות השליטה והחוסן הפנימי הנדרשים ל'בן ישיבה' בדורנו הרדוד והנסחף, ו'דע מה שתשיב' בכל בעיניינים אלו, ספר זה בין הייתר משמש כמנת דחף ל'גיבור הכח' של דורנו שנאבק ללא ליאות להוביל מנהיגות אסרטיבית מול הדחפים ורוחות זעף הנושבות גם במחוזותינו,

ניתן להשיג בפלא:

0527683095 0548446691

כמו כן ניתן להשיג אצל הנציגים בישיבות, ובמוקדי המכירה של גיליון זה (גם בארה"ב ונותרה כמות מצומצמת, במוקדי המכירה המפורטים)

הרבה עקשען בחוץ... אבל אסור לצאת...

יש התם סופר מאוד מאוד מעניין שנוגע אלינו... ההתם סופר אומר: שאחד מהזכויות שבזכותם עם ישראל נגאלו ממצרים זה לא פחות ולא יותר העיווי "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר..." תקשיבו... זה לא היה קל...

אני זוכר את זה כמו אתמול...

אני יושב לי בבית... ואני שומע עקצוק מכל הכיוונים... ועצקות מוכרות... איזה עקשען... אתה לא מבין... הייתי חייב לצאת ולהריח את השטח... אתה אולי לא מכיר אותי...

גם אם בשעה 1.00 בלילה יש כמה סירנות של מכבי אש... אני אתלבש... ארד... אבדוק את השטח... אי אפשר להשאיר את העוילים לבד... אני חייב לסקור את האירוע... להגיד חוות דעת... משהו... והנה!!! בדיוק בלילה הזה... שיא העקשען... הקב"ה אומר לעם ישראל: ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר!!! אל תצאו... תשארו בפנים... אבל רגע... אני רוצה לדעת אם זה נתן או טיפול נמרץ... תן לי לראות האם זה הגיע למספר 22 או 26... שום דבר!!! ואתם לא תצאו!!!

אני לא ראיתי בפנים אבל שמעתי שהתם סופר אומר: שזה היה ניסיון קשה מאוד לעם ישראל... וזכות שהם עמדו בגבורה בניסיון... הרי בבוקר הדלת נפתחה היישר לגאולה... ומסיים ההתם סופר ואומר: כך גם יהיה באחרית הימים... לקראת הגאולה השלימה הקב"ה שוב יכניס את עם ישראל לאיזה בית... ובחוזן יהיה המון המון עקשען... והקב"ה יגיד להם ואתם אל תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר...

זה יהיה לנו מאוד קשה!!! אבל ברגע שנבין את הרקע... ברגע שנבין שהסיבה!!! הסיבה למה אסור לצאת כי כעת המשחית מסתובב... וכיון שנתנה לו רשות אינו מבחין... בקיצור: לא כדאי לך לצאת!!! כשמבינים את הרקע זה נותן כח...

כן... אנחנו בהחלט נמצאים במקום הזה... על פניו זה נראה שיש הרבה עקשען ברחובה של עיר... ולרגעים מסוימים יש תחושת מחנק לא לצאת מהפתח... ולפעמים זה אפילו כרוך בהזאת הדם כדי לשמור את הסף ועל המשקוף ועל שתי המזוזות... אבל מובטחים אנחנו שברגע שהדלת תחזור ותפתח היא תפתח היישר לגאולה השלימה במהרה...

פסקת ההתגברות!!!

לב חכם לימינו...

בימים אלו- ימי השובבי"ם... זה הזמן לסלק מוקש מוכר... שאני באופן אישי פוגש אותו הרבה מאוד... יוצא לי לדבר מידי פעם עם בחור בן עליה שיש לו ניסיונות בקדושה... והוא אומר לי בפנים נפולות: ראיתי שכתוב בספרים הקדושים שאין תשובה וכפרה ולא תיקון לעוון המר!!!

כן... לא הייתי בכלל פותח את הנושא הזה כי תכל'ס, בשורה התחתונה יש כפרה ויש... אבל מה נעשה שסו"ס זה כתוב בזוהר הקדוש!!! ובחלק מספרי היראים מצטטים את הזוהר הזה ככתבו ללא כחל ושרק... ואם כך כתוב בפירוש אז בהחלט זה מאוד עגום!!! יצא לי לדבר עם כמה בחורים בני עליה עגמומיים ביותר בגלל המידע הנוראי הזה...

אז ככה: שמעתי בכלי ראשון (בהקלטה נדירה) ממרן המשגיח הרב וולבה זצ"ל שפתח את הנושא... והוא סיפר כך: לא סמכתי על אף שמועה!! הלכתי במיוחד למרן החזו"א לשאול את השאלה הזו... האם זה נכון שמי שפוגם בעוון המר אין לו תשובה וכפרה לעולם??

ומרן החזו"א ענה לו בזה הלשון: כן!! ככה כתוב בזוהר הקדוש ואת זה כולם יודעים... **אבל יש עוד משהו שלא כולם יודעים!!!** שהזוה"ק ממשיך הלאה ושם כתוב שע"י עסק והדיבור בתורה אפשר לתקן גם את פגם הברית ויש לזה כפרה ותיקון... ואגב: במאמר המוסגר הייתי מאוד סקן... פתחתי את הזוה"ק בפרשת ויקהל (יד): והרקע שם בקצרה הוא כך: ר' אבא וג' החברים הלכו בדרך ולנו באיזה כפר ואז הם התעוררו בחצות לילה לעסוק בתורה ואז ר' אבא פתח ודרש בסתרי תורה ושם הוא מדבר בחריפות מופלגת על פגם יסוד שאין לו תשובה... זהו!!! כאן נגמר הקטע הראשון!!! וכעת מתחיל הקטע הבא... כשנהיה אור היום ר' אבא והחברים הלכו לבוצינא קדישא רשב"י והירצו בפניו את הסתרי תורה שנאמרו בדרך... פתח רבי שמעון ואמר: ואורח צדיקים כאור נוגה!!! שיש חילוק בין דרך לאורח!!! דרך זה שביל ישן ואילו אורח זה מסלול ודרך חדשה שכל מי שהולך שם לראשונה מרגיש כמו אורח... אומר רשב"י: גם הרשעים שעליהם דרך רשעים באפלה ואין להם תקנה... אבל שכשעוסקים בתורה זה נהיה אורח!!! דרך חדשה וסלולה שדרכה יכולים להיתקן גם אותם הרשעים שעליהם דברתם בלילה... ועל זה נאמר: ואורח צדיקים כאור נוגה... כאן רשב"י בפירוש אומר: שע"י עסק וחיידושי תורה ניתן לתקן את פגם הברית!!! והוא אומר זה ביחס למה שנאמר שאין לזה תקנה... וממילא תנחו דעתך בחור בן עליה... אחרי עזיבת החטא באופן ענייני ואולי אפילו מקצועי... יש גם כפרה ותיקון... והעיקר באמצעות עסק התורה ובפרט בשקיעות וחיידושי תורה.

עכשו!!! תרשה לי לשאול שאלה פשוטה: אם באמת הזוה"ק מוסיף עוד משפט נוסף ואומר: שע"י עסק תורה אפשר לכפר גם על העוון המר... אז למה כל הספרים הקדושים לא ציטטו אותו?? למה החזו"א צריך לגלות בסודי סודות למשגיח הרב וולבה שתדע לך שיש עוד כמה שורות בזוה"ק שאת זה הסתירו... למה חלק מהספרים הק' הסתירו??

אז התשובה היא כך: (זה קצת חשוב... כדי לקבל מפה איפה אנחנו)

לדוגמא: ראיתי פעם בבין הזמנים בחור שנכנס למסלול ארוך ומסוכן במדבר יהודה... זה היה בשעות אחרי צהרים... אמרתי לו: הההלו... זה סכנת נפשות... אתה עלול להיתקע שם בלילה... הוא עונה לי: אני מקווה שאני כן אספיק לסיים עד הערב... אבל מקסימום ? ! ? מקסימום... במקרה הגרוע ביותר... יש מסוקי חילוץ!! יש כזה שירות!! הרמתי עליו צעקות: אדוני היקר... מסוק חילוץ זו לא אופציה!!! נפלת על הראש??

רגע... בעצם למה הוא לא צודק...? מה... באמת אין כזה שירות?? הרי זאת ידוע לכולם... שמי שנתקע במסלול באמצע הלילה מביאים לו מסוקי חילוץ... אפשר אם רוצים גם פצצות תאורה להגדיל השמחה...? מה... זה לא נכון? לא אפשר?? התשובה היא: כן... בטח שאפשר!!! השאלה האם זה הנפק לאופציה... תבין: גם אם אותו בחור יתייבש ח"ו והכליות שלו יקרסו רח"ל... אפשר גם להשתיל לו כליה... הכל אפשר... לכן מה... לכן זו אופציה??? **לא כל מה שאפשר לעשות נהפך להיות אופציה שעומדת על השלחן!!!** יש אופציות יותר מידי רחוקות ויותר מידי הזויות שאנחנו לא מציעים אותם כאופציה... זה לא סתירה שאחרי שח"ו קרה מה שקרה... כעת יש כל מיני אופציות שעומדות על השלחן... כי מה לא עושים בשביל להציל חיים... אבל לתת לבחור להיכנס לדרג'ה אחת...? כי מקסימום יבא אליו מסוק חילוץ... זה לא אופציה!!

על אותו משקל כאן: רבותינו הק' שבדורות הקודמים... שכיהנו כרבנים על מדין בעיירה היהודית הנקיה והשמורה... תחשוב שלפני מאתיים שנה לא היה חילוני אחד בעיירה היהודית!! היה פה ושם איזה משומד או מוסר (שמי שמצא אותו שוחה בנהר היה חובה קדושה לצמצם עליו את היד ולהטביע אותו שם למוות מדין 'מורדין ולא מעלין') וחוף ממנו כולם היו יראים ושלימים והעסק היה בשליטה!!! מי שהעז לפרוץ את גדר הקדושה והצניעות היו מחרימים אותו לאלתר (עיין בתשובות היותר קדמוניות שהרב והציבור היו מנדים ומחרימים על ימין ועל שמאל כל מי שחרג בכהוא זה ופירש מדרכי ציבור... היה שליטה מאוד חזקה והרמטית על טוהר המחנה...) ממילא כשאחד מגורי האר"י מגיע לכהן כרב בעיירה יהודית ונדרש ממנו להוכיח את הצורבים הצעירים שם להיזהר בקדושה... הוא לא רואה צורך להציע בפניהם אופציה שאם ח"ו קרתה איזה נפילה אז דע לך שיש דרך חזרה!!! זה לא נושא... אסור ודיי!!! זה מאוד מאוד חמור וזהו!!! בדיוק כמו שסדנת גמילה מסיגריות זה לא אופציה למי שעדיין לא התחיל לעשן...

אבל!!! מה נעשה שאנחנו לדאבוננו הרב נמצאים בדור אחר לגמרי שהניסיונות הם כאן!!! אנחנו מתמודדים עם זה יום יום!! היום הרחוב הרבה יותר רעשני והכל פה... זה לא כמו הסיגריות שניצבת לה אצל הקופאי ואתה יכול לבחור האם להתחיל עם זה או לא... (תבין: אותו בחור רוצה להתחיל לעשן... והוא רק בא לסגור אצלי את הפינה האם אח"כ אפשר לצאת מזה באמצעות סדנה של גמילה... נו... שאני אגיד לו שאפשר? שתי סטירות לחי!! אמרתי לו: אי אפשר לצאת מזה לעולם למרות שאני יודע שאפשר... אבל בשלב הזה זו לא אופציה) אבל בהתמודדות מול קדושה הניסיונות הם כאן! אנחנו כבר

מתמודדים בלאו הכי!! וממילא כיום מוכרחים וחייבים לפרסם את הזוה"ק שרבותינו שבדורות הקודמים אולי העדיפו להעלים אותו...

וממילא!!! כיום זה עוול לצטט חצי זוה"ק!!! זה עוול להגיד שאין לזה תשובה כי יש תשובה ויש כפרה... רק אוי ואבוי... אל תתחיל עם זה... כי התשובה היא קשה!! אוהו... זה לא קל... יעידו כל אלו שיוקרים דם בשביל זה... אבל ה' מכפר וה' אוהב וסולח ותנוח דעתך... עליך נאמר: אמש היה זה שנואי ומשוקץ ותועבה, צועק ואינו נענה, והיום הוא אוהב נחמד קרוב וידיד, מודבק בשכינה, צועק ונענה מיד, עושה מצוות ומקבלים אותם בנחת ובשמחה... (ואגב: מצוה להעיר תשומת ליבם של אלו שגם כיום דואגים לפרסם את הזוה"ק בלי לכתוב שוברו ביצדו. כי כיום כבר כל רבותינו מדברים על זה... אפילו הראשית חכמה בשער הקדושה פרק י"ז, ובעל התניא באגרת התשובה, וכמדומני שגם הנפש החיים מזכיר שיש תיקון ע"י תשובה עילאה, אם ככה: אז איזה היתר יש "לשבור בחורי" ולהביא להם חצי ציטוט מהזוה"ק... בו בזמן שהזוה"ק נמצא בארון והניסיונות והתמודדות חגים על נשמתם בכל פינה ברחוב ואפילו בתוך הישיבה...)

עד כאן ברור?? עכ"פ לי באופן אישי היה חשוב מאוד להביא את הבשורה הזו... להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים, ולבשר לנשמות יקרות שיש ארוכה!!! יש ארוכה גם לחטא הזה...

קצת נעבור לשאלה אחרת בנושא הזה:

למה דווקא פגם יסוד... דווקא עליו יש כ"כ הרבה תיקונים?? בדרך כלל כשאומרים את המילה תיקון... זה בדרך כלל תיקון היסוד, כל מצוה או מקווה או להזיע באפיית מצות ואומרים לך שזה תיקון... אתה כבר יודע שתיקון זה מילה נרדפת לפגם היסוד... למה?? מה עם פגם של חילול שבת?? פגם של לשון הרע?? חסר עבירות אחרות??

אז בלק"א (פ"ח) נוגע בשאלה הזו **והוא עונה תשובה מעניינת:**

אני אמתיש את זה במשל: יש לי חידה... נהג רכב נסע בכביש ללא ביטוח ובשגגה גמורה הוא דרס הולך רגל ופגע בו אנושות...

קצת אני מבקש סליחה מראש על השאלה האכזרית... תכנס רגע לראש של הנהג הפוגע... מה קעת יותר נורא מצידו?? שהפצוע חלילה ימות מפצעיו או שהוא ישאר בחיים... אבל סו"ס הפגיעה היא רב מערכתית... והוא יצטרך לעבור סדרות שלמות של ניתוחים... ושקום של שנה ויותר... והוא ישאר נכה לכל החיים... תגיד לי: מה יותר גרוע??

זו שאלה מביכה... כי מצד אחד: כמובן שעדיף שהפצוע ישאר בחיים... גם אם הוא ישאר נכה ואומלל לכל החיים... אבל לפחות ישאר חי... כי אם הוא מת אז זה נורא... זה לגדוע חיים באיבם... **זה צד אחד!!! זה מה שאומרים בקול... אבל יש גם מה שחושבים בשקט...** ואולי גם בשקט לא מעיזים לחשוב... ליידער ליידער... אחרי שזה המצב... שהפצוע כבר שוכב במצב כ"כ קשה... נשאר ללא רגל וללא יד... קעת בלב מתעוררת מחשבה... עדיף כבר

זו אופציה אחת!!! אופציה פשוט להתנהל אחד על אחד מול בית המשפט השמאלני שמחמת עוונותיו הוא נאלץ להיות נשלט על ידיהם...

אבל באותה מידה!!! יש כיום שיטה חדשה... עזוב... בא נשנה ראש!!!

במקום לנהל משא ומתן מתיש מול בית המשפט השמאלני... בא נעשה פסקת התגברות!!! בא נלך על "לב חכם לימינו..." נפעיל ונגייס המון המון כח ימני ונעשה פה רוב ימני... אני אתחיל לעסוק בתורה ולמלאות את הראש שלי רק בעסק התורה ובחידושי תורה ובשמחה ובגישמאק... ואז לב חכם לימינו... כעת שיש רוב ימני... כעת אפשר להתגבר!! לנטרל את השמאל ולנטרל את כל התיקים ולנקות את כל השטח...

העוון לא מתנקה בגלל שראש הממשלה רצה שנתיים בכלא... זה לא בגלל שהוא פרש מהחיים הפוליטיים... אלא בגלל שהתגברנו על עצם התביעה... השלטנו שם את הימין!! ברגע שאתה ממלא את הנשמה שבמוח בתורה... זה מה שמנקה ומנטרל את כל התיקים שנפלו עליך משליטת השמאל... הבנת את התרגיל?? כעת הבנת מה הקשר בין עסק התורה לפגם הברית?? אתה צודק... זה באמת לא קשור באופן ישיר... אבל אם יש פה כן משהו ישיר זה עניין של שליטה!! מי שולט על המוח שלי? איזה מחשבות משוטטות הכי הרבה במוח שלי? תבין: אין לנו בעיה שפה ושם נכנסים שמאלנים סוררים לתוך המוח... הרהורים זה דבר שאין אדם ניצול מהם בכל יום... אבל העיקר שהתורה תשלוט!!! שהמוח יהיה תפוס בלימוד... תפגז את עצמן בחקירות עסיסיות בלימוד... תפצח סוגיות מסובכות... תעצבן את המוח שלך בסיכומי סוגיות הכי מסועפות שיכולות להיות... תעשה טרור ימני!!! עם הרבה מצב רוח... עם הרבה אוכל... כמו שהימנים יודעים לעשות... **תבצע הפיכה מוחית!!!**

עד עכשיו המוח שלי היה פנוי מן החכמה... ולכן נכנסו לשם כל מיני מפגינים שמאלנים... והם התמקמו שם יפה כי אף אחד לא הפעיל נגדם פיזור הפגנות בכח... אבל עזוב... מה שהיה היה... אנחנו כעת עם הפנים קדימה!!! כעת בשיטתיות אני מתחיל להכניס כוחות ימניים למוח... אני לא נגרר להפגנות מצד השמאל... לא מנסה להתכתש עם השופטים... אני פשוט מתגבר עליהם!! אני מפעיל את רוב המחשבה שלי בתורה וזהו... כך נעשית פסקת התגברות!! כך מכפרים עם העוון המר בלי להיכנס לגופו של עניין... זו הדרך המומלצת ביותר!! הותיקה והאמינה ביותר... ותסלח לי: היא הדרך שמשום מה אנחנו הכי פחות מנסים אותה כי היא נשמעת לנו נדושה מידי... תשמע לי... כאחד שמתעסק בנושא... עזוב!! שקיעות בלימוד... בעיון בבקיאות ועם המון מצב רוח ועם קצת רוגלך...

בימים אלו יש לנו דוגמא ממש חיה... כידוע: כל המערכת הפוליטית כעת גועשת ורועשת סביב הנושא שנקרא **"פסקת ההתגברות!!"** (אגב: אם שמת לב... משתמשים שם הרבה עם המילה חוק יסודי!! כי זה ממש יושב על אותה נקודה...)

לדוגמא: יש ראש ממשלה שיש עליו תביעות על סיגירות שהוא לקח... ועל העריגה שהוא אכל עם הידיים... יש עוד שר בממשלה שיש עליו תביעות משפטיות על מס ועל שאר ירקות... בקיצור: יש פה שלל תביעות בשלל נושאים מגוונים... נו... כעת איך מתמודדים מול כל התביעות האלו??

אז ישנם שני דרכים: יש את הדרך השגרית והמוכרת שכל נאשם לוקח לעצמו את העורך דין האישי שלו וכעת מתחילים לעשות עבודת נמלים... מה טענתם?? שהוא לקח סגירות? לא... לא ראיתם טוב... אה... יש עדים?? טוב... אז מביאים עדים שמזימים אותם - עמנו הייתם... וככה הלוך חזור... על כל תיק דנים בנפרד לגופו של עניין... על כל תביעה מתקשקים וכבר שנים זה לוקח... זו דרך אחת!!!

אבל הדרך השניה היא דרך עוקפת... מה עושה ראש ממשלה שתובעים אותו על סיגירות?? עושה קמפיין בחירות... מה הקשר?? חכה... עוד מעט תראה מה הקשר... תכל'ס... הוא עוזב את הזירה המשפטית והוא עסוק בעיקר בלהבעיר את השטח ולהכניס את העוילים למצב של ממשלת ימין... שכולם צריכים להצביע וכו' וכו'... ואז יש בחירות... והנה כעת לימין יש ב"ה רוב בממשלה... הופה!!! כעת תראה מה זה קשור לסיגירות... כעת אנחנו - ממשלת הימין מחליטים לבצע הפיכה ולהתגבר ולנטרל את כל המערכת המשפט... הבנת מה קרה פה??

אני כבר לא הולך לענות לשופטים איפה סיגירות ואיפה ההעריגה...

אני פשוט מתגבר מעליהם!! מנטרל אותם!! משנים את הקדקוד!!!

זה הרעיון של פסקת ההתגברות!!! במקום לריב עם השופטים על כל מקרה לגופו של עניין... אנחנו פשוט מגייסים את העם ומנטרלים את כל הרשות התובעת... בבחינת "ויפדו העם את יונתן ולא מת..."

על אותו משקל בעוון המר... מי שחטא בעוון המר... הרי לב כסיל לשמאל... בזה שהוא חטא הוא העניק סמכות בלתי מעורערת לכוחות השמאל והרע וכעת יש עליו קלסרים שלימים... יש נשמות ורוחות אין מספר שנולדו מחמת העוונות שלו וברגע שהם שייכים לכוחות הרע... הרי זה דמעות העשוקים ואין להם מנחם... הנשמה שבמוחו לא יכולה להושיע אותו כי היא שבויה לגמרי בידי כוחות הרע... אין לה מילה... כל מערכת המשפט והדין מסורה לגמרי לשמאל הקיצוני!!! וכעת כוחות הרע מהלכים אימים על הנשמה ומייחסים אליה המון המון פשעים ותיקים... נו... מה עושים כעת?? אז יהודי פשוט... אין לו הרבה ברירה... יש כ"כ הרבה תיקים... וצריך להתחיל לכבות שריפות... הוא שוכר עורך דין... ומתחילים לעשות תיקונים... תעניות... סיגופים... כן... יש עונש כלא... יש קלון... יש קנסות כספיים... יש הרבה מה לתקן!!!

שהוא ימות!!! אם הוא ימות זה אמנם יהיה טרגדיה... זה יהיה עצוב... אבל לפחות זה יגמר שם!! אבל אם הוא נשאר בחיים!!! אז נכון שהוא לא מת... אבל הוא נשאר עם כ"כ הרבה בעיות... כ"כ הרבה תיקונים וניתוחים ושיקומים והוצאות... (אוי... כמה הוצאות!!! אל תשכח שאין ביטוח... זה יכול להסתכם בהוצאות של מיליונים... משא"כ אם הוא מת... הכי גרוע זה מסתכם בעבודות שירות במשך כמה חודשים...)

כמובן שאף אחד לא אומר את זה... אבל אלו הם התחושות!!!

אז הנה!! זה בדיוק ההבדל בין כל האיסורים האחרים שיש בתורה לבין פגם הברית... כל איסור וכל לאו שבתורה זה **אסור!!** אסור מלשון אסור באזיקים!! אסור בידי החיצונים... חיללת שבת?? זהו!! זה מת!! זה מה שיש... אין פה את מי לקחת אותו לבית חולים... אין פה מה לצנח ולשקם... החילול שבת לא נהיה נכה... זה מת!! זה אובייקט של איסור!! מה שנקרא "מעוות לא יוכל לתקן"!! אתה לא יכול לחדור אליו... (הדבר היחיד שאפשר זה ע"י תשובה מהאהבה להפוך זדונות לזכויות אבל אין גישה לאיסור עצמו) לעומת זאת פגם הברית יש בו משהו שונה... שהפגם הוא לא בבחינת אסור!! הוא לא סגור... הוא פתוח... כלומר: יש פה פצוץ קשה... אבל חיי!! הוא שוכב בבית חולים מדמם ויש!! יש מה לעשות!! אבל דא עקא שיש הרבה מה לעשות... מצד אחד זו בשורה טובה... העסק חיי!! לא מת!! אבל הוא זועק לשמים... יש פה המון עבודה... המון כבדת דרך... הרבה "הוצאות", ולכן!! לכן דווקא על פגם יסודי יש תיקונים יותר מכל שאר האיסורים!!! ולמה?? כי זה כמו אותם 45 נספים שנהרגו באסון מירון... זה היה נורא ואיום!!! אבל אם תשאל בבתי חולים... לא מכירים שם את השמות שלהם... אבל יש כמה פצועים בודדים שאדבר... אתה לא מכיר את התמונה שלהם והם גם לא ברשימה של הנספים... אבל חלקם עדיין בבית חולים... יש כאלו שלאט לאט חזרו לעצמם אבל הם נשארו עם אחוזי נכות... אצלם יש הרבה עבודה... הרבה מה לשקם... (ה' ישלח להם החלמה מהירה ושלמה) ולמה יש הרבה תיקונים?? רק בגלל שהם נשארו בחיים!! למה השיקום שלהם כ"כ יקר? רק בגלל שהם ב"ה חיים!! **הבנת את ההבדל??**

הפגם של העוון המר הוא פגם חיי!! הוא מורגש גם במובן הפרקטי והיומיומי... יש פה דחפים שעדיין מושכים וצריך הרבה עמל ויגיעה להתנתק מהם וזה לא קורה ביום אחד... זה קשה!! אבל לפחות לדעת שהקושי היומיומי הזה זה התיקון האמיתי ביותר!! כלומר: זה כמו הפיזיותרפיה זו אימון מאוד מפרך וקשה, אבל המשוקם יודע שזה דרך הריפוי, גם אתה... המלחמות היומיומיות זה למעשה התיקון ובה תתיבית... אל תעשה שום תיקון אחר!! תתמקד רק בפיזותרפיה והאימונים ליצור חומות של גבורה שבלאו הכי מעייפים אותך כהוגן...

כעת: תכל'ס: איך בדיוק מכפרים על העוון הזה באמצעות עסק התורה? מה העוון הזה בכלל קשור לעסק התורה?? מה הקשר בין שור שנח את הפרה לזה? **והביאור בזה הוא כך:**

פרק ג': עמוס החבר ומלכה הצדקנית באים בקשרי אירוסין...

בשבו עשבר נעצרו בעמוס העם הארץ שהתגלה כת"ח מופלג ואצילי... אבא מפעיל עליו לחץ שישאר אצלנו בבית... אמא חושבת שהוא מתאים למלכה שלנו... ובכן: מי היא זו מלכה שלנו?

אז ככה: האמת היא שמלכה היא לא הבת שלנו, מדובר בנערה מיוחדת שיש מאחוריה סיפור מרתק... מלכה גדלה במשפחה מודרנית... אבא שלה רפי הוא מסוג האנשים שיש להם ריאקציה מ'עומס דת...' אבל הוא זכה בבת צנועה ויראת שמים ובעלת מידות... הלא היא מלכה... והנה!!! הגיע התאריך המרגש... חגיגת בת המצווה של מלכה!! כולם מתכוננים... גם אבא השקיע וקנה למלכה מתנה יחודית... והנה הגיע הרגע של פתיחת המתנה... כולם עם המכשירים... מצלמים... מסריטים את הרגע... ואז!!! מלכה הוציאה את המתנה ו... וחשכו עיניה... אייפון!!! מלכה לא הצליחה להסתיר את הזעזוע... אבא... למה? למה קנית לי את זה? אתה הרי יודע שאני לא אוהבת את זה! היא לא הצליחה להסתין לטיוס האירוע והיא כבר הודיעה... אבא... אני לא אגע בזה... היום זה בת מצוה שלי ולא בת עבירה שלי... התגובה הצוננת שלה מאוד לא מצאה חן בעיני אבא... ה'פאנטימ' והקנאות הזו... זה לא היה בשבילי... הוא צעק: את כן תשתמשי בזה... זה מכשיר טוב!! יש פה ברה"מ שאת מקפידה להגיד מתוך סידור... אפשר להתעדכן במידע נסיעות... וגם לעשות פעולות בבנק... עברו יומיים והנה רפי רואה את מלכה מול השפופרת של הטלפון הביתי... מה... מה זה? אני מחכה לבנקאי שיחזור אלי... רפי כעס: לא הבנתי!! למה לא דרך המכשיר? שם אפשר לעשות הכל תוך רגע... מלכה ענתה בשקט ובנחישות... בדיוק היום נדרתי שאני לא עושה פעולות בנק דרך קישור וואצפ... אבא כעס מאוד... מה? נדרת??? אה... הגיע גיל 12 והתחלת לנדור...?? שום דבר!!! אני אבא ויש לי זכות להפ... מופר לך מופר לך... למחרת מלכה הייתה צריכה לצאת מהעיר... ושוב אבא שומע את הפלאפון מתנגן... מה קרה עכשיו? התקשרתי למידע בזמן אמת... אבל למה?? אפשר לקבל את זה ישירות למכשיר... כן אבא... אבל נדרתי שאני לא רוצה להתעדכן בזמני נסיעות דרך הרשת... כי... כי אני לא רוצה חיבור לרשת!!!! לא רוצה!! לא!!!

אבא התרתח... מה? שוב נדרת... מופר לך מופר לך... אני מכריח אותך לשלוח קישור דרך האינטרנט... אמא חזרה הבייתה מהעבודה והיא רואה את רפי אחוז שרעפים... מהלך בבית בעצבנות הלון חזור... מה קרה?? תקשיבי... אנחנו מוכרחים לחתן את מלכה וכמה שיותר מהר!! הספירה לאחור החלה!!! אני לא רוצה שהבת שלי תהיה כזו פאנטית... ואין זמן... כעת היא עדיין נערה ויש לי חצי שנה מגיל נערות עד בגרות... שבזמן הזה יש לי סמכות עליה... אני גם יכול להפיר לה נדרים שהיא נודרת לי כל שני חמישי... והכי הכי: אני גם יכול לקדש אותה לאיזה בעל שאני רוצה!! לפי הטעם שלי!!! אבל בעוד חצי שנה פחות שבוע זהו... היא בוגרת והיא ברשות עצמה ואז היא חוסקת ממני... ואז היא תתחנן לי עם איזה תלמיד חכם פרוש שלשניהם יהיה פלאפון של הצדיקים... זה לא מתאים לי... אין לי זמן!! אני מוכח להזדרז... רפי נכנס לסוגיה של שידוכים בקדחתנות... בירורים... וסו"ס הוא מצא בחור כארזים!! את קובי שלנו... הוא בירר עליו שתי ועבר... וב"ה זה בסדר... אין לו אפילו טיפת יראת שמים... קדימה... אבא קורא למלכה... יש לי מתנה בשבילך... אוי... מלכה נחרדת... רק זה חסר לי... אבא שוב מגיע עם מתנות... עוד מתנה אחת כזו ואבדנו... והיא אכן צדקה... אבא הודיע חגיגית שהיום מתקיים בבתינו מעמד האירוסין בשעטר"מ... רגע... אבא: הוא בחור טוב?? ממזזה טוב... אוהו... הוא מבין עניין... לא פראייער... את תהני ממנו מאוד... עוד באותו ערב החתן דיבר עם אביה רפי... החתן נתן לאבא שלה דמי קידושין ומזל טוב... יצאנו לדרך... (אגב: אני מוכרח לעצור ולהבהיר: הסיפור הזה לא רק שלא היה ולא נברא אלא הוא גם לא יכול להיות... כי לו יצויר שזה היה יכול להיות... ה' לא היה מספיק בת ישראל בידים של אבא כזה רע שיש לו סמכות להסיר את בתו מאחרי ה'... ואכן העובדה המזכירה היא שגם המודרני המופקר ביותר... ברגע שהוא זכה לבת יראת שמים יש לו כבוד אליה והוא בשמחה יתן לה להינשא לבן תורה... וגם במקומות שמצינו שהורים מערימים קשיים... זה רק במקומות שלא מקובל לתת להורים סמכות לקדש חתן לביתם ללא הסכמתה)

אבא לקח את החתן קובי והסתודד איתו בשקט: תקשיבי... הבת שלי עדיין נערה!! וכעת שהיא מאורסת לך... אז כעת אנחנו שותפים בייחס לנדרים שלה... ותזהרי!!! היא כעת מאוד בקטע של הנדרים... סמילא אנחנו צריכים להיות מסוכרנים און לייין כי שנינו צריכים להפיר ורק עד השקיעה- ביום שמעו!! לכן תעדכן מיד... למחרת עעל הבוקר... רפי מקבל ציוץ בוואצפ... אל תשאל... אתמול בלילה היא כבר הודיעה לי שהיא נדרה שהיא לא תסתכל בתמונות האירוסין מתוך המכשיר... אני כבר הפרתי לה... כעת אתה צריך להפיר... וככה הלון חזור כל הזמן... מלכה החליטה לפתוח במלחמת התשה!!! כל כמה שעות היא מאתגרת בעוד מטח נדרים... פעם אבא שולח וואצפ... פעם קובי שולח... ואז יום אחד זה התפוצץ!! היא שוב פעם נדרה... וקובי אכן הפיר לה אבל באותו מעמד הוא גם החליט לתת לה גט לחיים ושלוום... די... אין לי כח לזה... הוא שלח ציוץ לרפי... מעדכן שהיא שוב נדרה והפרתי לה! אבל מצורף בזאת גם הסריקה של הגט... רפי היה בהלם!! הוא שלח לקובי תגובה נזעמת... השתגע?? הפרת לה ואח"כ גרשת אותה?? סיבת לי את החיים... מילא היית מחליט לגרש ולא להפיר... בסדר... הרשות של הבעל הייתה מתרוקנת לאבא ואני הייתי הנפק למפר הבלעדי... אבל כעת שהפיר ורק אח"כ גרשת... אני את הנדר הזה לא יכול להפיר לבד... כי היה בעל... ואילו ההפירה שלך כבעל לא שווה ש"אין הבעל מפר אלא בשותפות" וכשאני התעדכתי אתה כבר גרשת... בקיצור: סבכת אותי!! עד הערב אני חייב למצא לה חתן אחר... אחרת הנדר חל... אבא החליט שהוא לא מוותר... הוא ילך עם מלכה עד הסוף!!!! כל היום הוא נבר בוואצפ... הוא חיפש בגוגל "חתן"... נבר בכל הפחי האשפה... וסו"ס הוא מצא איזה פרצוף... ההלו... בא... בא תהיה חתן של הבת שלי... העיקר תבא מהר... לפני השקיעה... אני צריך שמישהו יפיר לה... קדימה... תביא שקל קידושין ותגיד מופר לך... אוה... סו"ס אנחה רווחה נשמעה מרפי... הצלחתי לטרפד לה גם את הנדר המתאגר הזה...

החתן הטרי לא הסיפק להתעדכן בשום פרטים... מה מדובר... מי... מה הבהלה... הוא רק ידע שצריך להפיר... ואז רפי התחיל הסביר לו... תשמע... זותי צדיקה... נודרת... אתה שומע אותה נודרת... אתה מיד שולח לי ציוץ... אותה חתן חזר לנבור ברשת... ולפתע... הוא שומע את מלכה ממלמלת: הרי הסתי והמאוס הזה אסורים עלי בקרבן... הופה... הוא קפץ ו... והפיר לה!!! ומיד שלח הודעה לרפי... ההלו... הבת שלך שוב נדרה... אין תגובה!! שוב שולח... ואין תגובה!! אחרי חצי שעה הגיע מובל של עדכונים והודעות בקבוצה... רפי ידידני קיבל דום לב פתאומי שבוע וחצי לאחר אירוסיו בתו... אוה... מה אתה אומר... מה שלא נכתב שם שה' ראה את עלבון בתו מלכה שרצתה כ"כ לשמור על הטהרתה... ולכן ה' פירק את החבילה... ברגע שאבא שלה מת... לא נתרוקנה רשות לבעל... החתן החדש הבין מהר שאין לו מה לחפש פה... נתן לה גט וברח... ואז מלכה הנייתה רשות לעצמה, לא אביה ולא בעלה יכולים להפיר נדריה... משם היא נקראה להתגורר בבית שלנו שכעת עמוס מתארח בו... והיא היא מלכה שאמא מהרגע הראשון לטשה עין על עמוס המסתורי וסימנה אותו שהאישיות הנפלאה שלו מתאימה למלכה... תוך ימים ספורים ולפתע הנרות דלקו וקול רנה וישועה נשמעה באהלי צדיקים ימין ה' רוממה... מי האמין... מלכה שכמעט נפלה בידיים של פוחזים וריקים הרי כעת בחיק יראי אלוקים נתנן... זכתה להתארס לעמוס החבר!!! מבידה עמיקתא של כל הסתי ומאוס... לחבר קדוש וטהור שאוכל חולין בטרהור ולא מסב בסעודת עם הארץ לא משתתף אותם בקבוצה... לא מהם ולא מהמונם... סוף!!!!

סקופ: הציבור לא מדבר!!! דממה!!!

אני רוצה לגלות סוד לכל אותם אנשים שעושים זיכוי הרבים או חסד או כל דבר טוב... זה יכול להיות אחד שמוסר שיעורים או לקח על עצמו עול ציבורי וכו'... אני רוצה להרגיע אתכם: זה בסדר!! אנשים נהנים... מודים... אבל לא מגיעים לפרגון!!! אל תהיה בהלם... מסרת שיעור מוצלח... דאגת לצרכי ציבור ועשית מעל ומעבר וכמעט אף אחד לא ניגש להגיד תודה... אלא תבהל!!! אל תחשוש שאולי משהו לא בסדר... ככה זה!! אנשים בדרך כלל לא יזימים לבא ולהגיד תודה ומחמאות... אני יכול לומר בנימה אישית: ארץ לי זמן להבין את זה!! לפעמים יוצא לי לדבר במרחב הקולי או לכתוב בנושאים מסוימים ובהרבה אחרים... ודממה!!! דממה אלוהית... אף אחד לא מגיב... אפס קופלמינט!!! בסידור... לא אז לא!!! אם זה באמת לא מעניין את אף אחד... אז אתה מבין לבד שיש פחות השק להשקיע... (כן... אנחנו בני אדם...)

ואני נוסע לירושלים ופוגש בן אדם במקרה ואז הוא אומר לי... תקשיבי... אני מקשיב לך כבר הרבה זמן... והיו... כמה זה מחזק אותי... ואני אומר לו: אה... אתה בכלל מקשיב?? יופי!! עכשיו אני יודע ששווה להשקיע!! יש לפחות משהו אחד שמקשיב... ואח"כ אני פוגש אחד ועוד אחד... ואני מדבר על עשרות ומסתמא מאות... שמבחינתי אני רואה מולי את עולם הדממה... וברגע שאני פוגש את הבן אדם הוא משהור לי כמעט מילה במילה מה כתבתי ומה אמרתי... ועם הזמן קלטתי שאנשים לא מדברים!!! לא מתקשרים לפרגן... למה?? ככה... כי להתקשר או לשלוח מכתב או מילל ולהחמיא ולתת הכרת הטוב זה... זה לבא ולזיז... וביום יום אנשים לא מתחילים פתאום לזיז... ושללא תבין: אני כעת לא אומר את זה ממקום של מוסר... לא באתי פה בפניה לציבור... חברה התחילו להגיד מילים טובות... לא!! אולי בהודמנות אחרת... בא נגיד ככה: כשאני אתחיל להתקשר ולפרגן לאחריים... אז אני אוכל לתת מוסר לאחריים שגם הם יפרגנו... אז זהו!! שכעת אני בסה"כ מעמיד את זה בתור עובדה מוגמרת!! אלו הם הנתונים!!! ואני חושב שהנתון הזה מאוד חשוב לאלו שעושים דברים טובים ובאופן טבעי מצפים לאיזה משוגע... לתגובה... תודה... יפה... התחזקתי...

אז זהו שלא!!! אל תצפו לזה... לא בגלל שאנשים באמת לא נהנים... אדרבה... אנשים נהנים... אנשים מתחזקים... אנשים חבים לכם הרבה הכרת הטוב ובכל זאת לא מדברים!!! תכניס את זה לראש... כשאתה עושה משהו לטובת הציבור... הציבור באמת מוקיר לך טובה ויש לו הכרת הטוב לך... רק מה? הציבור לא מדבר!!! כך שאל תסיק מזה מסקנות... אם אתה רואה שאיזה עושה משהו ועושה... ואף אחד לא אומר מילה ולא מחכה לך בבלת עם זר פרחים... אל תבהל!!! דווקא יש לו זר פרחים בלב... אבל הוא לא בשביל ללכת להגיד לך את זה... זה המסר שלי היום!!! וזה חשוב!!! אני מרגיש בזה קצת מאן דאמר... כי בס"ד אני כן מקבל קצת משוב וכן יש אנשים שמתחזקים ואומרים מילה טובה ואין להם מושג איזה השפעה יש להם עלי בנימה אישית... (ומה אתה חושב... אני לא אגיד להם את זה... כי... כי היא נופא... אני לא יודע לפרגן... גם לא לפרגן בעצמו) אבל עדיין!!! באחוזים זה אחד מאלף... זה מטפסף פה ושם... ולמה החלטתי להגיד את זה?? כי מידי פעם מיישהו זורק לי... אה... בטח אתה מוצף במחמאות... ואני עונה לו: תתפלא לשמוע שלא!!! והוא בהלם... מה? אבל אני רואה אנשים קוראים את העלון שלך והם מתלהבים?? ומה אני עונה לו?? אז זהו!! שמהיום תדע שגם את הספר שלך אנשים קוראים ונהנים... וגם את השיעור שלך בקול הלשון הם שומעים ומתחזקים והם לא מדברים כי לא מדברים!!!

ואתה יודע מה?? רוצה שאני ארגיז אותך קצת?? אם הבנתי נכון בוואצפ יש הרבה יותר משוב... כלומר: אם הייתי כותב ברשת... הייתי מקבל מבויל של מחמאות או צעקות במקביל... למה?? כי להגיב ברשת זה לא נקרא לזיז!!! זה כמו מי שפוגש אותי ברחוב ומפרגן... וברחוב באמת מפרגנים לי... אבל תודה!!!! אני מזוהה על התענוגות ואדרבה... אני מבין את הקושי לנצח ולהתחילי לפרגן... ולא נוטר לי ולך אלא לקלוט שמישהו מוצא אותה חיוני הקיר ויש... יש שכר לפעולתך... עכשיו: אם אתה הקורא הנלבב קראת את השורות האחרונות והחלטת לקחת את זה גם אליך ולהתחזק בלהחמיא לאחריים... אנחנו לא מתנגדים... תמיד טוב להתחזק בזה... אבל עזוב אותי... אני כבר איכשהו מסתדר... תקשר למחבר הצעיר מהשכונה שהנתי מהשטיקל תורה שלנו... תקשרו לבעלי היוזמה השכונתית שכולם נהנים מזה רק יתכן שמילה טובה אתם תהיו הראשונים שהגידו... למילים יש כח!!!

ישנו נושא שלא הייתי כותב עליו... אבל היות ונתקעתי עם מאמר שכתבתי וחששתי ממנו והבאתי אותו למורי ורבי ואמר לי לגנוז אותו... לכן נשארתי עם חור... ובתור השלמת חור אפשר להעלות נושא זה...

הנושא של העליה להר הבית!!!!

הסיבה שאולי חשוב לדבר על הנושא הזה כי אני מנחש שמסתמא! בתקופה הקרובה פחות יצאו נגד זה בעיתון החרדי מסיבות פוליטיות של שיתוף פעולה... והיות ולי אין מה להפסיד... אז את האמת שהעיתון לא משמיע צריך שישמע מתוך בית המדרש... ובכן: בימים האלו הנושא שוב צף בייתר שאת... בפרט שיש מין גושפנקא מצד אנשי ימין שנמצאים בשלטון... וקדימה... עולים להר הבית... ויש כמובן "עניין בזה" וכו' וכו'...

אז ככה: דבר ראשון: אני רוצה לומר לך בכנות: תאמין לי שבא לי!!! בא לי מאוד לעלות להר הבית... ולא סתם... אני רוצה לגלות לך סוד: אותי מעניין הר הבית הרבה הרבה יותר מאיתמר בן גביר... כי אצלי הר הבית זה... זה חומת בית פאגי... אצלי העזרה זה לשכת הנזירים... תבין: שהר הבית שייך לבריסקעס הרבה יותר מאנשי ימין קיצוני...

הר הבית שייך לבית המדרש!!!! אני לא רוצה להביך אף אחד: אבל את כל אלו שעולים להר הבית וחשים מעצמם שהם הדוברים של הקודש והמקדש... תשאל אותם כמה שאלות: איפה המצורע היה מכניס את הבהונות... האם בשער טדי או בבית הניצוץ??? תשאל אותם מה הדין באילן שעיקרו בהר הבית ונופו נוטה לחוף להר הבית האם קלטוהו מחיצות לעניין מעשר שני? ותשאל גם האם צריך לאכול זרוע לחיים וקיבה דווקא בתוך העזרה או אפשר לאכול גם בתוך הר הבית...??

כמדומני חובשי בית המדרש שיודעים לענות על השאלות האלו... באופן טבעי הם הרבה יותר מחוברים להר הבית מכל מי שלא יודע מימינו לשמאלו ואם בכל זאת אותם ת"ח שעוסקים בהלכות עבודה כל ימי חייהם... בכל זאת לא ראו לנכון לבטא את חיבתם להר הבית באמצעות עליה להר הבית... אז נא לקבל פרופורציות!!!

עכ"פ אני בתור יהודי שלמדתי קצת קדשים ואני מחובר לנושא בדיוק כמו כל אברך שלומד קדשים טהרות... באופן טבעי מאוד מתחשק לי לעלות להר הבית... אבל אני לא

אעלה!!! ממש לא!!!

אתה יודע למה לא???

אז כולם מתמקדים בזה שאסור!!! אסור לעלות להר הבית כי יש איסור כרת... זה נכון... אבל אותי דווקא הטעון הזה פחות משכנע... כי סו"ס אנחנו בני תורה... בא נגיד שעם זה אני איכשהו יכול להסתדר... סו"ס הדתיים שנכנסים להר הבית מטפלים בבעיה הזו... הם טובלים גם במקוה וגם במים חיים... הם נוהגים ללכת רק במקומות שברור שזה לא

ספק עזרה וטמא מת מותר להיכנס להר הבית... נו בסיידר... רק הפירצה החמורה פה זה אותו חילוני שהתלהב מהרעיון ומחר עולה להר הבית ללא טבילה וללא הערב שמש וזה באמת כרת!!!! ולכן זו פריצת גדר וזה אסור... (אהא... תגיד שאנחנו לא רואים להמציא תקנות חדשות? צא ולמד מר" זירא דהחמירו על עצמם בד' נקיים... שלמרות ש-ד' בד' ימים ולא דווקא נקיים... בכל זאת בגלל **הטענות** כולם מקפידים על 5/7... וזו אחת ההלכות הקשוחות ביותר ביו"ד... וזה לא תקנה אלא "החמירו על עצמם, וכ"ש כאן, שברגע שאתה נכנס לפי כל הכללים... הטועה שלצידך נכנס טמא גמור ומי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי...)

אבל עזוב... בא נעזוב כעת את השיקול הזה... למרות שפורץ גדר ישכנו נחש נאמר על מי שמורד ופורש מדרכי הציבור ומגדרים שהסכים הציבור...

--- אז עזוב... אם היית שואל אותי ההסתייגות העיקרית שלי זה חשש רודף!!!! זה לא סוד... כולנו יודעים שהר הבית הוא אחד המקומות הנפיצים ביותר בעולם... כל פעם שמישהו מזיז שם אבן... זה מדליק את כל העולם... ואל תהיה מצומצם... תבין שאנטישמיות זה משהו גלובלי... מי שמעורר פרובוקציות בהר הבית... אחרי חמש דקות זה סכנה בפרץ ואפילו בארה"ב... וזה ישיר!!!! זה אחד ועוד אחד!!!!

הדברים נאמרים בצורה מפורשת... וזה לא משנה אם הערבים צודקים או לא צודקים... אבל אם בחור ישיבה נטבח למוות בתחנה מרכזית בירושלים בתואנה שאנשי הכיבוש מנסים להשתלט על הר הבית... מי שהיה קשור לזה באיזשהו צורה צריך לעשות חשבון נפש...

הייתי מציע לי שטעלע חדש... במקום ללכת להר הבית שילך לחפש נחל איתן ויארגן מעמד של עגלה ערופה ושיעמזו שם כהנים ויכריזו: ידינו לא שפכו את הדם הזה... זה גרמא כ"כ בוטה ש... שזה מפחיד...

--- עכשיו: שלא תבין לא נכון!!! אני לא שמאלני... אני בתור חובש בית המדרש... אני הרבה יותר ימני מבן גביר... מי שיודע את השקפת התורה בייחס למלחמת מצוה או מלחמת הרשות... התורה נותנת אשראי הרבה יותר תוקפני וחד צדדי מאנשי הימין הקיצוני... **וכאן אני רוצה להסביר בקצרה מה נקרא כיבוש ע"פ תורה!!!!**

ע"פ דרך התורה, אנחנו בעד שיכריזו מלחמה רשמית מול הערבים!! (ולאו דווקא אלא אפשר גם מלחמת רשות מול יוון ואיטליה) ולפי כללי התורה זה עובד ככה: אתה צריך לבא בצורה מסודרת... לעשות מצור סביב עזה... להשאיר רוח רביעית פתוחה לכיוון מצרים נניח כדי לאפשר למי שרוצה לברוח... ואז אתה מכריז: או שאתם בורחים למצרים... או שאתם נכנעים לשליטה וההכתבה שלנו או שאנחנו הורגים את כל הזכרים לפי חרב... התורה מאפשרת כזה מהלך!!! אין בעיה להגיע בצורה מסודרת ולכבוש... אבל זה צריך להיעשות בצורה שיטתית!! לא לעשות פרובוקציות ולברוח ולהשאיר אדמה בוערת... זה לא!!! אתה רוצה לכבוש תכבושו!! עד דרתה!!! אבל כל זמן שאתה לא יכול לעשות את זה ולא משנה למה... (ה-למה... פה מתחיל אולי הבדל בין הקנאים לציונים, הקנאים יטענו שיש ג' שבועות שאסור לעלות בחומה, והציונים יטענו שאין לנו מספיק כח צבאי מול 150 מיליון ערבים... בזה שייך ויכות- למה אנחנו לא יכולים לכבוש... אבל איך כובשים... בזה אין ויכות... זה פשוט) לעלות להר הבית... לעורר פרובוקציות ולחמם את האוירה ולהשאיר עם שלם חשוף לאנטישמיות זה

ספק רודף... **הבנת מה אמרת???** לצורך העניין אני אתן לך דוגמא מזוית אחרת **לגמרי:** לפני כמה שנים היתה שמועה שע"פ הלכה מי שרואה אייפון... מותר לו לשבור אותו... מגיע אלי בחור ומספר לי כולו עזות דקדושה... שהוא עבר ליד חידר... והמאבטח החילוני הלך לרגע... ושברתי לו את האייפון!! אמרתי לו: אתה מושחת!! אתה מזיק!! אתה חייב לשלם לו...

הוא היה בהלם... מה קרה שנהיית כזה מודרני... כ"כ חס על האייפון של השני... מה הסיפור??? אמרתי לו: לא הבנת... אני הרבה יותר קיצוני ממך!!! אתה בסה"כ שברת לו את האייפון?? זה כלום!!!!

אני ואתה והאייפוניסט בעצמו מתפללים יום יום שבעזה"ש בקרוב ממש "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצנו כבתחילה" ואז המשיח יעמיד סנהדרין והם יגזרו שמי שיתפס עם אייפון יוציא אותו להורג!!! ברור שזה מה שיקרה... ללא ספק!!! (ושהאייפוניסט ידע שהוא בעצמו מתפלל על זה שלוש פעמים ביום...) פשוט וברור שזו תהיה ההתייחסות לכלי משחית הזה... כן... אני בעד שכבר עכשיו יכריזו בצורה רשמית שמי שמחזיק אייפון... לא רק שהשור יסקל והאייפון ישרב אלא גם בעליו יומת... עכ"פ זה מה שיהיה בקרוב כשציון במשפט תפדה... אבל!!!

כל זמן שלצערנו זה לא כך... כל זמן שאין לך את הסמכות ולא שרירים ולא שיניים לאכופך את זה בצורה כ"כ הרמטית... אז לתפוס סתם בן אדם באמצע החיים עם אייפון ולשבור לו את האייפון... זה סתם השחתה!! כי... מה... מה עשית?? מה תקנת?? מה פעלת?? מה הועלת? סתם היצקת לבן אדם שגרמת לו לקנות חדש...

אותו דבר גם במחית עמלק!! אנחנו מצויים למחות את כל זרע עמלק מאיש ועד אישה מעולל ועד יונק!! והנה מרדכי הצדיק בכבודו ובעצמו... בראשית הדרך הייתה לו הזדמנות פז להרוג את המן... המן כידוע היה במצוקה כלכלית... ומרדכי לא הורג אותו אלא קונה אותו לעבד... רבש"ע: יש לך פה עמלק עסיסי... אתה אפילו לא צריך להרוג אותו... רק אל תתן לו לאכול והוא כבר מת מעצמו... אז

למה מרדכי ככה מחמיץ את מצות מחית עמלק ועוד כזה דג שמן כמו המן? כי שוב!!! הציווי הוא לכבוש!! למחות!! לנקות!! את העולם מעמלק... בשביל לבצע כזה מהלך צריך להגיע בצורה שיטתית ויסודית... ברגע שמרדכי נהיה משנה למלך אחשוורוש הוא לוקח את החרב והוא עוזב אותה עד שהוא לא סיים להרוג שבעה וחמישים אלף ושמונה מאות גולגולות עמלקיים!!! רק שתקלוט את המספרים!!! מרדכי לא חשוד על רכרוכיות יתר... הוא דן בעמלקים מלא גוויות מחץ ראש על ארץ...

ואותו אדם שפיקד על כזה טבח אדיר בעמלק... זה לא סתירה שלהרוג עמלקי אחד בודד סתם באמצע החיים... הוא לא הרג!!! ולמה?? כי להרוג עמלקי אחד זה לא מביא אותך לשום מקום... ממילא גם עמלקי בודד לא הורגים סתם... הבנת את הרעיון???

אנחנו בעד לשרוף ולהכחיד את כל האייפונים שבגבול ישראל... שלא ישאר אפילו אחד... וזה לא סתירה שלשבור אייפון אחד זה השחתת המידות,

הבנת את התפיסה???

על אותו משקל: אם אותו בן גביר באמת רוצה לכבוש את הר הבית... מי יתן... הלוואי... אנחנו נעודד אותו לצאת למלחמה עיקשת ושיטתית נגד כככל הערבים... אבל הכתובת כעת היא לא הר הבית!!! לא!!! קודם כל תצא למלחמה מקיפה ויסודית נגד כל העם הערבי... עד רידתה... תסיים עם כל האויבים שלנו ותסגור את כל הפינות ואז תיכנס להר הבית ותכריז: עונים הגיע זמן גאולתכם... אבל להיכנס להר הבית ולהשאיר חמש עשרה מיליון יהודים מול אספסוף ערבי משולבה ומתקומם... ויש פעולות איבה ויש פיגועים קשים ואנשים מתים... זה שאלה של רודף!!!

--- ואם שמת לב: אני אומר את זה מאוד בעדינות... אני לא אומר שזה רודף גמור... אתה יודע למה?? כי אם אני אגיד שזה רודף גמור... זה יהפוך אותי לאדם עם דעות שמאלנית... ואז נו... נהיה פה ויכות... אתה מדבר כמו ימני ואני מדבר כמו שמאלני... בסיידר...

אז זהו שלא!!! אני מדבר כעת כמו הגמגומים והחצי משפטים שנאמרו אז באסון מירון שהיו כאלו שהיו שם ושאלו האם יש עליהם תביעה שאם אולי דחפ... ואז יש להם חליה דינא דגרמי בכל הנספים שם...

והתשובות היו כאלו מגומגומות... איך מיי... יש פה ספק... צריך לעשות תשובה... לתת צדקה... במילים אחרות: תמשיך להתבשל ביסורי מצפון שלך ולהבא לפחות תזכור שלא לדחוף סתם...

על אותו משקל כאן: אני לא הולך להגיד לך שזה ודאי רודף ואז זה יהפוך למין חילוקי דעות... אני מעביר את הקולר אליך... תקשיב... אפפס... היו כמה וכמה עשרות אנשים שאיבדו משפחות כתוצאה ישירה מההתלקחות סביב הר הבית... יש עדיין אנשים שסובלים מאוד בגלל פציעות שונות מפגיעים... ומי שהיה שם בזירה וגרם לתקשורת הערבית שיש לה מה להגיד ולהסית וליצור פרובוקציות שידע לו שהוא צריך לתת צדקה... איך ווייס... לחזור בתשובה... לא יודע... תסתבר עם זה!!! כי זה ככה!!! היה מספיק לי פעם אחת שעצתי מונית ביציאה מהכותל ובידוק היה שם איזה משהו והנהג היה ערבי והוא התחיל לצרוח עלי... תפחדתי על החיים שלי... אמרתי לו קח את הר הבית... קח את הכותל... קח את השקית מקווה שלי... מה שאתה רוצה... העיקר תשאיר אותי בחיים... תבין... אני מאמין לערבי שהוא רוצה להרוג אותך... אבל למה אתה עושה לי את זה?

גיליון מס' 504 פרשת בא

תשפ"ג שנה אחת עשרה

לכבוד נשמת הרה"ק

רבי ישראל בן הרה"ק

רבי מסעוד זצוק"ל אבוחצירא

הבנא סאלי זכותו תגן עלינו

יום פטירתו ד' שבט תשד"מ

תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

וְעַל כַּנְפֵי כְסוּתָם יַעֲשׂוּ גְדִילִים

לכולי עלמא שייך בזה הידור מצוה וכו' ע"ש שהאר"י בזה, אמנם לדברי החזו"א שיש לחוש מפני עמי הארץ א"כ אין קפידא במה שעושה נגד ההלכה למשה מסיני כיון שיש טעם לזה.

ושבו מצאתי בכה"ח (סי' י"ב סק"ב) בשם החדש לאלפים שיש בזה טעם ע"פ קבלה, דהטוב יותר לחוש ולהחליף הציצית היכא דאפשר אפילו לא נפסק אלא ראש אחד מהשמונה, דודאי דמנין הל"ב חוטי"ן אית בהו רזין עילאין וראשן מגיע השמימה, עכ"ל. ובשו"ת באר משה (ח"ה סי' מ"ו) הביא ששמע מאביו שרבינו החת"ס אמר פעם בדרך מליצה לפני תלמידים שמעולם לא הלך בציצית כשרין וכשהתלמידים עמדו משתוממים הסביר להם כי מפורש בשו"ע שכשחוט אחד חסר מהציצית הן כשרין, והוא מעולם לא הלך בט"ק או ט"ג שהי' חוט א' חסר, שיהי' צריך לומר שכשרין הם עדיין, וכתב שם הטעם משום שאז חסר אחד מהל"ב נתיבות החכמה.

בספר דעת נוטה ציצית (סי' קפ"ב) נשאל רבינו: מי שלבש שני טליתות זו ע"ג זו האם מקיים שני מצוות? תשובה: כן. שאלה: מאחר שבכל לבישה ולבישה יש קיום מצוה א"כ מדוע אין לובשים הרבה טליתות כדי לקיים הרבה מצוות? תשובה: א"כ תבנה בביתך ק' חדרים קטנים ותעשה ק' מזוזות ותשחוט ק' עופות ותקיים ק' מצוות. עכ"ל ובהערה 219 הביא שאמר רבינו זצ"ל ששמע ממרן החזו"א שאין צריך לחפש מצוות, ושמעתי מנכד רבינו הג"ר ישע"י כהן שליט"א שיש שורש לדברים בחזו"א יו"ד סי' קע"ה סק"ב שהביא רבינו בארחות יושר סי' כ"ז, וכע"ז יש גם בקונטרס הנהגות ישרות מר"ח מואלוזין אות פ"ה: אמר רבינו שאין טוב לחזור אחר המצוות ואמר בשם הגר"א שטוב יותר לילך בבית התבודדות חיבוק כף אל כף מלילך בשוק לבקש מצוה, ועי' כתר תורה לרבי פינחס מפאלצק דף ה: ועי' במה שכתב רבינו בנחל איתן פ"א ס"ה סק"א, ובקונטרס הליקוטים שבסו"ס שיח השדה ח"ב סי' ט'. וכ"ז נכתב בס' שמענו כן ראינו ח"א פ"ב הערה 5, וכעת מצאתי בס"ד בפרק השלום שבסוף מסכת דרך ארץ (ה"ד) אמר חזקיה גדול הוא השלום שכל מצות שבתורה כתוב בהם כי, כי תראה, כי תפגע, כי יקרא, כי תבנה, כשתבא המצוה לידך אתה זקוק לעשותה, אבל השלום מה כתיב בו, בקש שלום ורדפהו, בקשהו במקומך, ורדפהו במקום אחר.

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה ב"ר שלמה אריה רזנברג הכ"מ

הצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לַשְׁבּוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזֵה"

הגאון הצדיק רבי דוד פרנקל (ז' שבט) הגאון הגדול רבי אריה פומרנצ'יק בעל 'עמק ברכה' (ח' שבט)
הגאון רבי בנימין בינוש פינקל ר"י מיר (י"ה שבט תש"נ)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רש"ד הכהן מונק זצ"ל

רב 'העדה החרדית' בחיפה ובעמח"ס שו"ת 'פאת שדך'

(יא"צ ג' שבט תשמ"א)

ידיד נעורים

הגרש"ד מונק היה בן גילו של רבינו, ובהיותם צעירים הכירו זה את זה משבתם יחד בספסל הלימודים בישיבת לומז'א בפתח תקוה. הרב מונק נודע בשערים המצויינים בהלכה כמדקדק גדול ובקי בהלכה למעשה, וכבר בהיותו בחור היה בינו לבין רבינו מו"מ של הלכה, כשהוא גם מבקש מרבינו לשמש עבורו כשליח לשאול שאלות את מרן החזון איש.

לימים סיפר רבינו שרש"ד מונק היה בין הבחורים שהיו באים אל החזון איש ושואלים אותו שאלות, והחזון איש הכירו היטב (מחתן רבינו הגר"ש שטינמן, וכמה פעמים העניק רבינו לחתנו הגר"ש את ספרי הרש"ד מונק במתנה כדי להועיל לו).

הגר"ש שטינמן בביקור חיזוק בקהילה החרדית בחיפה

שימוש בשמן שביעית אחר הביעור

לימים, אף סיפר הגרש"ד את אחד הנדונים ההלכתיים שהתעוררו בעת שבתו עם חברים בישיבה, וזה לשונו (בשו"ת פאת שדך ח"ג סימן קס"ז):

"לכבוד... מה שדן בשמן של שביעית אחר הביעור אי כשר לנר חנוכה, כשהייתי בישיבה בפתח תקוה בשנת תש"ז נתעוררו בזה וכבר האריכו האחרונים מצד שמצוות לאו ליהנות ניתנו.

"והגאון מוהר"ר משה סאלוויצ'יק שליט"א שאל את מרן בעל החזון איש זצ"ל ולא רצה להתיר להדיא, והיה חושש, והגאון מוהר"ר חיים קניבסקי שליט"א אמר לי שאסור בהדיא, והטעם משום בכל הש"ס מצוות לאו ליהנות ניתנו, רק בדיעבד".

לשכב פרקדן כשאינו ישן

נדון נוסף שהיה גם הוא בהיותו חבר בספסל הלימודים של רבינו, כותב הרב מונק באחד מספריו:

"בענין לשכב פרקדן כשאינו ישן, לא ידעתי שום יסוד במשמעות הגמרא והפוסקים להחמיר, ומה שכתב מע"כ בשם ספר שונה הלכות (סימן רל"ט דין ג'), אין תחת ידי ספר זה,

"אבל בבחורותי כשלמדתי בפתח תקוה יחד עם הרה"ג ר' חיים קניבסקי שליט"א בנו של הגאון מו"ר יעקב שליט"א אמר לי שיש לחוש, ושאלתי הרי החזון איש שוכב פרקדן, והשיב לי שהוא נוטה מעט לצידו, ונאמן הוא, וכן ראיתי אף אחרים ממקורביו עושין כן, אבל רק נטיה מועטת" (פאת שדך ח"ב סימן כ"ו).

משנה ברורה על הלכות מזוזה

לימים כאשר הוציא רבינו את ספרו על מזוזה ועבדים ועוד ספרים, קנה

1. וסיפר הגר"ש שטינמן: בזכרוני כי אחרי הסתלקותו של הרב מונק, הגיע אחי הגר"ר אליקים לאבי מורי הגרא"ל שטינמן זצ"ל עם תכריך כתבים שרשם הרב מונק דברי השקפה והנהגה ששמע ממרן החזון איש, ואבי מורי התפעל והתפעם מהדברים שהיו כתובים שם, שקיבל מהחזון איש הרבה דברי השקפה על ההתייחסות הנכונה שלנו כלפי מדינת ישראל והעומדים בראשה, דברי השקפה שלא היו מוכרים כלל, אבל גם לא היה שייך לפרסמם ברבים.

אותם הרש"ד ואף התכתב בלימוד עם רבינו במשא ומתן של הלכה. את ספרו של רבינו על מזוזה מגדיר הרש"ד מונק (בספרו פאת שדך ח"ג סימן קל"ד) "כעין משנה ברורה על הלכות מזוזה".

וראה בספרו שו"ת פאת שדך ח"ג סימן קל"ה התכתבות עם רבינו בענין המוכר ביתו במכירת חמץ לגוי בפסח אם צריך להסיר המזוזה ולקבוע שוב, ובענין אם יש חיוב לסנן מיץ שעושים מתפוזים, ואם יש חסרון באכילת הפרי עצמו, ושם חלק ב' סימן פ"ח בענין טבילה בשבת ועניית 'אמן' על מי שבירך של בה"ב.

כמו כן יש חילופי מכתבים ביניהם בענין ה'תחש' שהיה במשכן, ונדפס בקובץ ישורון כרך ט"ו עמוד תקצ"ג, ואת יסודי הדברים רשם אח"כ רבינו עלי ספרו טעמא דקרא פרשת תרומה.

תמונה נדירה:

רבינו ממלא את הדיו באות האחרונה של מזוזה הכתובה על גבי קלף

האומר 'אעשה מצוה'

כתב הגרש"ד מונק (שו"ת פאת שדך ח"ב סי' קמ"ט): "שאלתי את מרן החזון איש זצ"ל על ידי הגר"ח קניבסקי שליט"א, האומר 'אעשה מצוה' (כדרך מה שאמרו בפרק קמא דנדרים 'אשנה פרק זה') דחשיב נדר, שבלשון הקודש יש לו שני פירושים, דהיינו אני רוצה לעשות או אני עתיד לעשות, ובלשון אשכנז יש חילוק ביניהם 'איך וויל' או 'איך וועל', מה דינו? והשיב דדווקא האומר אני עתיד לעשות ולא האומר אני רוצה, כלומר האומר איך וויל, אין זה נדר".

עוד ממשיך וכותב הנ"ל: "שאלתי את מרן החזון איש זצ"ל על ידי הגר"ח שליט"א, אם אירע שנתקבל מכתב ובדואר שכחו להחתים את הבול, אי נימא דהבול כבר נפסל, ואם חוזר ומשתמש בו הוה גזלן וזה אסור אף בגוי, או דילמא הבול לא נפסל, ולא הוויא אלא אבידת גוי, ומוותר להשתמש בו פעם אחרת, והשיב שאינו יודע אך דעתו נוטה שהבול נפסל (עיי"ש עוד) שתי השאלות הנ"ל היו בעל פה על ידי השליח הנ"ל".

נשמה יתירה ביום טוב

סיפר רבינו שהתוספות (ביצה לג ב') כותבים שאין 'נשמה יתירה' ביום טוב, אולם פעם שמע בדרשה את הרב מונק שהזכיר את דברי הרמב"ן שסובר שגם ביום טוב יש נשמה יתירה, אבל היא לא הולכת מהאדם אלא נשארת בו, וכל יום טוב מתווסף בו נשמה יתירה (א"ה, ועין תוספות פסחים ק"ב ב' ד"ה רב).

הגרש"ד מונק רב הקהילה החרדית בחיפה

